

Finans- og tolldepartementet

St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 7
(1993-94)

FOR BUDSJETTERMINEN 1994

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Finans- og tolldepartementet

St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 7

(1993-94)

FOR BUDSJETTERMINEN 1994

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Innhold

	Side
Kap. 1 Hovedtrekk i den økonomiske politikk og utvikling	3
1.1 Innledning	3
1.2 Nærmere om den økonomiske politikk i 1994	7
1.2.1 Hovedtrekk i finanspolitikken	7
1.2.1.1 Ny saldering av 1993-budsjettet	7
1.2.1.2 Statsbudsjettet for 1994	7
1.2.1.3 Statsforvaltningen og offentlig forvaltnings underskudd før låntransaksjoner	10
1.2.2 Skatte- og avgiftsopplegget.....	11
1.2.2.1 Skatteopplegget	11
1.2.2.2 Avgiftsopplegget for 1994	13
1.2.3 Kommuneforvaltningens økonomi	15
1.2.4 Penge- og kredittpolitikken og statsbankene m.v.	17
1.2.4.1 Penge- og valutapolitikken	17
1.2.4.2 Statsbankene	19
1.2.4.3 Avvikling av rentenormeringen på boligbyggelån og PSV-lån	21
1.2.5 Inntektspolitikken	21
1.2.6 Enkelte sider ved arbeidsmarkedspolitikken	22
1.2.6.1 Beredskapsbevilgningen 1994.....	22
1.2.6.2 Retningslinjer for kvalifiseringstiltakene	23
1.2.7 Enkelte sider ved fagopplæringen i arbeidslivet	26
1.2.8 Samarbeid om økt sysselsetting i Europa	28
1.2.9 Konkurranspolitikken	30
1.2.9.1 Innledning	30
1.2.9.2 Dagligvarebransjen	31
1.2.9.3 VVS-bransjen	31
1.2.9.4 Konkurranspolitikk i luftfart	32
1.2.9.5 Kraftmarkedet	32
1.2.9.6 Prisutviklingen under OL på Lillehammer.....	33
1.2.9.7 Frie yrker	33
1.2.10 Finansmarkedet	33
1.2.10.1 Forsikring.....	33
1.2.10.2 Bank	34
1.2.10.3 Øvrig regelverksarbeid	35
1.2.11 Spørsmål om nedsettelse av et uavhengig teknisk beregnings- utvalg for beregning av kostnader ved nye reformer	36
1.3 Den økonomiske utviklingen	37
1.3.1 Internasjonal økonomi	37
1.3.2 Oljemarkedet	40
1.3.3 Norsk økonomi	41
 Kap. 2 Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994 ...	 49
2.1 Endringer som følge av tilleggsproposisjoner og Stortingets budsjettbehandling	49
2.2 Forslag i denne proposisjon om endringer på statsbudsjettets inntektsside	50
2.3 Forslag i denne proposisjon til endringer på budsjettets utgiftsside.....	52
2.4 Statsbudsjettets hovedtall og balanse etter salderingen.....	92
 Utkast til vedtak	 94
 Tabellvedlegg.....	 107

St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 7 (1993-94)

FOR BUDSJETTERMINEN 1994

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

*Tilråding fra Finans- og tolldepartementet av 3. desember 1993,
godkjent i statsråd samme dag.*

KAPITTEL 1

Hovedtrekk i den økonomiske politikk og utvikling

1.1 INNLEDNING

1

Regjeringen legger i denne proposisjonen fram forslag til saldering av statsbudsjettet for 1994.

Utgangspunktet for Regjeringens arbeid med salderingsproposisjonen har vært at forslag som krever økte utgifter, eller gir reduserte inntekter, skal dekkes inn gjennom tilsvarende reduksjoner i andre utgifter eller økte inntekter. I tillegg har Regjeringen valgt å la rene anslagsendringer slå ut i en tilsvarende endring i underskuddet før lånetransaksjoner.

Statsbudsjettet for 1994 bygger på en avveining mellom to hovedhensyn. På den ene siden er det vesentlig at statsfinansene er i rimelig balanse, bl.a. for å kunne videreføre et lavt rentenivå. På den andre siden var det en fare for at oppgangen i norsk økonomi igjen kunne bli utsatt ved en for kraftig tilstramming av budsjettpolitikken. I Nasjonalbudsjettet var det lagt opp til en viss tilstramming av budsjettpolitikken i 1994, som foreslås opprettholdt. I lys av usikkerheten om styrken i oppgangen innenlands er hovedtrekkene i budsjettet videreført.

2

Regjeringens mål er et tryggere og mer rettferdig samfunn med arbeid for alle og økt livskvalitet for det enkelte menneske.

Regjeringen vil føre en politikk for å styrke

grunnetilbudet for verdiskaping og sysselsetting. De tiltakene Regjeringen har foreslått og gjennomført, har bidratt til å begrense arbeidsledigheten, men samtidig har budsjettunderskuddet økt. Når det nå er utsikter til at etterspørselen tar seg opp, er det nødvendig å føre en noe strammere linje i budsjettpolitikken.

Regjeringen legger vekt på at *underskudd i statsbudsjettet*, dersom de er store og ikke rettes opp, over tid vil svekke grunnlaget for det offentlige velferdstilbudet og redusere mulighetene for å føre en aktiv sysselsettingspolitikk. Den årlige endringen i underskuddet må imidlertid avpasses i forhold til den økonomiske situasjonen og forholdene i arbeidsmarkedet. Regjeringen tar sikte på å bygge ned underskuddet i budsjettet slik at nedgangen i statsforvaltningens nettoformue stanser opp. I motsatt fall ville en stadig økende del av skatte- og avgiftsinntektene i framtiden måtte gå til å dekke renteutgifter på gammel gjeld, og offentlige velferdsordninger ville ha et tilsvarende svekket inntektsgrunnlag. Regjeringen legger til grunn at veksten i statens utgifter i et flerårig perspektiv ikke skal overstige veksten i BNP for Fastlands-Norge, og at det samlede skatteog avgiftsnivået om lag opprettholdes. Det vises til Langtidsprogrammet 1994-97 hvor det heter:

«De offentlige utgiftene må gjennom programperioden ikke vokse mer enn den samlede verdiskapingen, for at en også framover skal sikre handlefrihet til å gjøre en aktiv bruk av statsbudsjettet hvis det er nødvendig. I arbeidet med Langtidsprogrammet har Regjeringen

lagt til grunn at den underliggende veksten i statsforvaltningens utgifter, når en ser programperioden under ett, med utgangspunkt i budsjettet for 1993, ikke skal overstige veksten i BNP for Fastlands-Norge.

Innenfor denne rammen tilpasses hvert enkelt års økonomiske opplegg særskilt. En aktiv bruk av budsjettet tilsier at en i perioder med sterk vekst i økonomien bringer utgiftsveksten klart under veksten i verdiskapningen. Dette kan gjøre det mulig å bruke budsjettet mer aktivt i perioder med en svak økonomisk utvikling. Regjeringens forslag til nye reformer vil i stor grad måtte dekkes inn ved effektivisering eller tilsvarende innsparinger andre steder i budsjettet.»

3

Det er nå flere lyspunkter i norsk økonomi:

- Det er store overskudd i utenriksøkonomien.
- Prisstigningen er lav, og ventes neste år å komme ned i 1 1/2 pst.
- Industriens kostnadsmessige konkurransevne overfor våre handelspartnere er bedret med vel 8 pst. fra 1988 til 1992 og ser ut til å bli styrket med ytterligere 4 1/4 pst. i år.
- Rentenivået har falt betydelig det siste året.
- Husholdningene, kommunene og bedriftene har styrket sin finansielle stilling, og det er tegn til økt vekst i etterspørselen særlig fra husholdningene.

Rentenivået har falt vesentlig også siden Statsbudsjettet for 1994 ble lagt fram, og renten i pengemarkedet i Norge kan komme til å falle ytterligere i løpet av neste år. Rentenivået i Norge holder seg lavere enn i nesten alle andre europeiske land. I store deler av 1993 har den norske 3-månedersrenten ligget mellom 1/2 og 1 prosentenheter lavere enn i Tyskland, samtidig som langsiktige renter har vært omtrent på linje med de tyske. Bankenes gjennomsnittlige utlånsrenter falt med 4 prosentenheter i årets første tre kvartaler, og disse rentene faller trolig ytterligere i 4. kvartal.

Selv om industriens konkurransevne er styrket vesentlig de senere årene, er kostnadsnivået i Norge fortsatt svært høyt. Det høye kostnadsnivået og usikkerhet om den framtidige økonomiske utviklingen i Norge og andre land kan bidra til å forklare at det ennå ikke er klare tegn til at investeringene i næringslivet i fastlandsøkonomien tar seg opp. Lave priser på en rekke viktige eksportprodukter bidrar også til å dempe oppgangen. Investeringene i petroleumssektoren ventes nå å bli redusert etter en rekke år med sterk oppgang.

Det anslås en vekst i BNP for Fastlands-Norge på 1 1/4 pst. i 1993 og nær 2 pst. i 1994. BNP i alt anslås å øke med henholdsvis 1 3/4 pst. og 2 3/4 pst.

Sysselsettingsutviklingen gjennom 1992 og hittil i 1993 tyder på at sysselsettingsnedgangen har stoppet opp. Ny informasjon siden Nasjonalbudsjettet ble lagt fram understøtter inntrykket av at sysselsettingen nå stabiliseres. Antallet utførte timeverk blir trolig om lag uendret fra 1992 til 1993, og anslås å øke med om lag 1/2 pst. fra 1993 til 1994. Dette innebærer at sysselsettingen kan øke med om lag 15 000 personer neste år. Økingen i ledigheten kan ha stanset. I de tre første kvartalene i år var det 3 500 flere arbeidssøkere uten arbeidsinntekt (AKU-ledige) enn i samme periode i fjor. Opplysninger fra arbeidskontorene i slutten av november viser til sammenlikning 300 færre registrerte ledige enn på samme tidspunkt i fjor.

Samlet er det foreløpig likevel ikke grunnlag for å anta at ledigheten, slik den måles i arbeidskraftundersøkelsen, vil bli vesentlig redusert før eventuelt mot slutten av 1994. Som gjennomsnitt for årene anslås ledigheten til 6,0 pst. i 1993 og i 1994. Selv om ledigheten fortsatt er alt for høy, vil en sterkere vekst i sysselsettingen i seg selv være en bedring av utsiktene for de arbeidssøkende, og det er godt håp om at ledigheten vil gå ned etter en periode med vekst i sysselsettingen.

4

Den siste uken av november falt oljeprisen. Oljeprisen var ved utgangen av november om lag 105 kroner pr. fat, som er 15 kroner pr. fat lavere enn forutsatt som gjennomsnitt for 1994 i Nasjonalbudsjettet.

Det er ikke naturlig å endre de forutsetningene for oljeprisen som budsjettpolitikken bygger på ut fra utviklingen i en kortere periode. Fluktuasjonene i oljeprisen har vært betydelige de senere årene. Det vil være lite hensiktsmessig for norsk økonomi om statens utgifter og øvrige inntekter skulle justeres i forhold til slike kortsiktige fluktuasjoner. Dersom det skulle vise seg at oljeprisen har funnet et mer varig lavere leie vil det imidlertid bli nødvendig med endringer i budsjettpolitikken. Regjeringen vil følge utviklingen i oljemarkedet nøye, og eventuelt komme tilbake til Stortinget med ytterligere tiltak i 1994. Det vises for øvrig til en nærmere omtale av utviklingen i oljemarkedet i avsnitt 1.3.2.

5

Det må understrekes at det fortsatt er stor usikkerhet knyttet til den økonomiske utviklingen. Viktige forutsetninger for at norsk økonomi skal kunne gå inn i en lengre vekstperiode er bl.a. at;

- oljeprisen over tid holder seg på et nivå som gjør det forsvarlig å føre budsjettpolitikken videre uten en betydelig ekstra innstramning,
- en får en viss økonomisk oppgang i industrilandene,
- pris- og kostnadsveksten holder seg lav og i tråd med solidaritetsalternativet også når oppgangen får feste i arbeidsmarkedet,
- tilliten til norsk økonomi og til den økonomiske politikken vedvarer, slik at rentene holder seg lave og
- virkemåten i norsk økonomi er god nok til at bedriftene kan utnytte de fordeler næringslivet får gjennom bedre konkurransevne og lavere renter.

6

Hovedlinjene i den økonomiske politikken ligger fast:

- Gjennom *sysselsettingspolitikken* skal handlefriheten i statsfinansene utnyttes til å styrke sysselsettingen.
- *Budsjettpolitikken* legges opp slik at budsjettutviklingen er forsvarlig i et flerårig perspektiv.
- Inntil et nytt fastkurssystem kan bli etablert, vil en gjennom *pengepolitikken* ta sikte på å oppnå stabile forhold i det norske valutamarkedet.
- *Hovedtrekkene i skattesystemet føres videre.* Regjeringen vil følge opp forliket i Stortinget mellom Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti om endringer i formuesskatten. Videre er det foretatt enkelte justeringer i *avgiftsopplegget* på grunnlag av Stortingets budsjettbehandling.

Regjeringen har lagt til grunn at budsjettet for 1994 skal gjennomføres i tråd med opplegget i Nasjonalbudsjettet og Statsbudsjettet og den foreløpige budsjettbehandlingen i Stortinget. Regjeringen har videre tatt utgangspunkt i at budsjettbalansen ikke skal svekkes som følge av budsjettbehandlingen. Endringer i budsjettets stilling som følge av Stortingets foreløpige behandling av budsjettforslaget og Regjeringens tilleggsforslag foreslås dekket inn. Endringer i budsjettets stilling som følger av lavere anslag for enkelte utgiftsposter eller økte inntekter, skal slå ut i en tilsvarende bedring i budsjettbalansen.

7

Siden statsbudsjettet for 1994 ble lagt fram i oktober er utgiftene økt dels som følge av vedtak i Stortinget og dels som følge av tilleggsforslag fra Regjeringen. Regjeringen fremmer

derfor i Salderingsproposisjonen også forslag om tiltak som vil redusere utgiftene og øke inntektene. Regjeringen foreslår bl.a.:

- Ytterligere rentenedsettelse i Husbanken, Landbruksbanken og Statens lånekasse for utdanning. Bevilgningen til rentestøtte til disse bankene foreslås økt med om lag 400 mill. kroner.
- Økte utgifter til asylsøkere m.v. på 290 mill. kroner etter omdisponeringer.
- Tilskudd til Oslo kommune til tiltak til Oslo indre øst på 30 mill. kroner.
- Økt dagpengebevilgning som følge av den foreslåtte endring i lov om lønnsplikt (150 mill. kroner). Totalt sett foreslås bevilgningen til dagpenger satt ned på bakgrunn av nye anslag.
- Reduserte støttesatser ved bygging av skip og fiskebåter. Bevilgningen reduseres med 170 mill. kroner.
- Innsparing på 50 mill. kroner under Folkestrygdens bilstøttsordning.
- Øking av inntektene til Postgiro kombinert med ekstraordinær nedbetaling av gjeld i Postverket, som samlet bedrer budsjettbalansen med 210 mill. kroner.
- En reduksjon på 100 mill. kroner på statens driftsposter som følge av lavere anslått prisvekst.
- En nedjustering av reservebevilgningen. Dette har sammenheng med at de samlede drifts- og investeringsbevilgninger kan nedjusteres som følge av lavere prisvekst, et forutsatt stramt opplegg i neste års jordbruksoppgjør og en restriktiv linje for tilleggsbevilgninger gjennom budsjettåret.

Det vises ellers til omtale i avsnitt 1.2.1 og kapittel 2.

Regjeringen følger opp stortingsflertallets foreløpige vedtak om *skatte- og avgiftsopplegget* for 1994. Sett i forhold til det opplegget som ble lagt fram i Nasjonalbudsjettet gir det følgende endringer i skatte- og avgiftsinntektene:

- De generelle barnetrygdsatsene økes med 2 pst. i forhold til opplegget i Nasjonalbudsjettet. Utgiftsøkningen er beregnet til om lag 220 mill. kroner i 1994.
- I tråd med forliket mellom Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti legges det til grunn at formuesskatten, eventuelt avgifter, økes med 700 mill. kroner i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 1994. Det innebærer isolert sett en lettelse på om lag 180 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag til formuesskatteopplegg i Nasjonalbudsjettet 1994.
- Skattebegrensningsregelen (65-prosentregelen) foreslås innstrammet fra og med

inntektsåret 1993. Innstrammingen vil anslagsvis gi et økt proveny på om lag 90 mill. kroner på årsbasis i 1993.

- Tobakksavgiftene økes med 4 pst. utover forslaget i Nasjonalbudsjettet. Det vil anslagsvis gi om lag 170 mill. kroner i merinntekter på årsbasis i 1994.
- Avgiften på emballasje m.v. økes brutto med om lag 58 mill. kroner på årsbasis.

9

Regjeringen foreslår etter dette at *budsjettet for 1994 salderes med et underskudd før lånetransaksjoner på 42,6 mrd. kroner*. En har da innarbeidet virkningene av økt formuesskatt m.v., som det vil bli fremmet forslag om i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 1994, jf. avtale i avsnitt 1.2.2.

Endringen i statsbudsjettets *olje-, aktivitets- og rentekorrigerede underskudd* i 1993 og 1994 er som anslått i Nasjonalbudsjettet. Målt på denne måten, bidrar finanspolitikken i 1994 isolert sett til å redusere den samlede innenlandske etterspørselen med knapt 1/2 prosent av BNP for Fastlands-Norge fra 1993 til 1994. Det meget høye nivået på bidraget til den samlede etterspørselen fra budsjettet, som er etablert siden 1988, blir dermed i hovedsak ført videre.

Den *underliggende realveksten i budsjettets utgifter* fra 1993 til 1994 anslås etter dette til om lag 1/2 pst. mot 1 pst. ved framlegget av Nasjonalbudsjettet. Hovedforklaringen på den lavere realveksten fra 1993 til 1994 er at utgiftene i nysaldert budsjett for 1993 blir høyere enn anslått i Nasjonalbudsjettet. Dette gjelder bl.a. utgifter til flyktninger og pristilskudd for korn.

Statsforvaltningens underskudd utenom kapitalinnskudd i statens forretningsdrift anslås til 25,2 mrd. kroner i 1993 og 24,5 mrd. kroner i 1994.

Underskuddet i offentlig forvaltning anslås til 2,7 pst. av BNP i 1993 og 3,0 pst. i 1994, mot hhv. 3,2 og 3,4 prosent i Nasjonalbudsjettet 1994. Dette underskuddet kan sammenliknes med Maastricht-avtalens konvergenskrav om et underskudd på inntil 3 pst. av BNP.

10

Opplegget i denne proposisjonen gir om lag samme reelle nivå på *kommunesektorens inntekter* i 1994 som forutsatt i Nasjonalbudsjettet. Samtidig er anslaget for inntektene i 1993 justert noe opp. Renteutgiftene ventes å gå enda mer ned både i 1993 og 1994 enn tidligere anslått. Dette innebærer at det i denne to-årsperioden kan påregnes en sterkere vekst enn

tidligere antatt i kommunenes kjøpekraft, definert som inntekter fratrukket renteutgifter. For 1993 anslås inntektene fratrukket renteutgiftene å øke med om lag 2 pst., eller 1/4 prosentenhet mer enn anslått i Nasjonalbudsjettet. Om lag tilsvarende øking legges til grunn for 1994. En anslår en fortsatt sterk aktivitetsvekst i kommunene.

En omtale av utviklingen i kommuneøkonomien er gitt i avsnitt 1.2.3.

11

Regjeringens mål for utviklingen i konkurranseevnen, slik det ble definert i Langtidsprogrammets solidaritetsalternativ, ligger fast. Inntektspolitikken vil her stå sentralt. Regjeringen legger til grunn at partene i arbeidslivet følger en ansvarlig linje som kan sikre den nødvendige konkurransevneforbedring. Mynighetene er selv part i inntektsoppgjør hvor en forhandler med store arbeidstakergrupper. Regjeringen vil legge avgjørende vekt på at resultatene i disse oppgjørene blir i tråd med forutsetningene i det økonomiske opplegget for 1994. Jf. nærmere omtale i avsnitt 1.2.5.

12

Finanskomiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet ba i Finansinnstillingen om at Regjeringen så snart som mulig, f.eks. i Salderingsproposisjonen, legger fram en vurdering av forholdet mellom arbeidsmarkedsopplæringen og videregående opplæring/Reform 1994. Det vises til nærmere omtale i avsnitt 1.2.6.

13

Videre varslet Regjeringen i Nasjonalbudsjettet 1994 en gjennomgang av rammevilkårene for lærlingeordningen i Salderingsproposisjonen, og herunder en vurdering av en eventuell arbeidsgivernes refusjonsordning. Det vises til nærmere omtale i avsnitt 1.2.7.

14

Som varslet i Nasjonalbudsjettet gis det i denne proposisjonen en omtale av konkurransepolitikken, jf. avsnitt 1.2.9. Konkurransemyndighetene skal bl.a. prioritere arbeidet med å bidra til økt konkurranse i de frie yrkene. Regjeringen legger vekt på konkurransepolitikken også ut fra inntektspolitiske hensyn.

1.2 NÆRMERE OM DEN ØKONOMISKE POLITIKKEN I 1994

1.2.1 Hovedtrekk i finanspolitikken

Nedenfor gis en oversikt over hovedtallene på statsbudsjettet i 1993 og 1994 basert på nysaldert budsjett 1993 og forslag til saldering av budsjettet for 1994. Det gis også anslag for ofentlig forvaltnings finansinvesteringer i 1993 og 1994.

1.2.1.1 Ny saldering av 1993-budsjettet

Underskuddet på statsbudsjettet for 1993 anslås nå til 46,3 mrd. kroner, som er 5,2 mrd. kroner lavere enn anslaget i Nasjonalbudsjettet. Det reduserte underskuddet kan i stor grad tilskrives økt netto kontantstrøm fra oljevirksomhet og økte netto renteinntekter. Anslaget på statens netto inntekter fra petroleumsvirksomheten for 1993 er økt med 3,4 mrd. kroner. Årsakene er hovedsakelig reduserte investeringer som følge av tidsforskyvninger, samt økte driftsinntekter fra Statens direkte økonomiske engasjement. I tillegg er anslaget på betalte skatter og avgifter fra olje oppjustert noe.

Statens netto renteinntekter i 1993 (eksklusiv renteinntekter av innskudd i petroleumsvirksomheten) oppjusteres med om lag 1,5 mrd. kroner i forhold til anslagene i Nasjonalbudsjettet 1994. Dels skyldes dette lavere budsjettunderskudd i 1993 enn tidligere lagt til grunn. Dels skyldes nedjusteringen større kontolån til staten og noe større statlig sertifikatopplåning enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. Dette har medført høyere inntekter på statens foliokonti og dermed økte renteinntekter i 1993. Den økte opplåningen påvirker i liten grad statens renteutgifter i 1993, fordi renteutgifter på statens opplåning hovedsakelig betales helårig og etterskuddsvis.

Statsbudsjettets *oljekorrigerte underskudd* anslås nå til 74,7 mrd. kroner, som er 1,9 mrd. kroner lavere enn i Nasjonalbudsjettet. Forklaringen er økingen i netto renteinntekter på 1,3 mrd. kroner, økte inntekter fra Fastlands-Norge på 1,1 mrd. kroner og økte utgifter på 0,5 mrd. kroner.

Statsbudsjettets inntekter anslås nå 2,6 mrd. kroner høyere enn i Nasjonalbudsjettet 1994. Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomhet anslås knapt 0,5 mrd. kroner høyere, mens inntekter fra Fastlands-Norge er økt med 2,1 mrd. kroner. Den sterke økingen i inntekter fra Fastlands-Norge kan i stor grad tilskrives økte brutto renteinntekter på 1,0 mrd. kroner. Anslagene for renteinntekter bør ses i sammenheng med anslåtte renteutgifter, jf. omtale ovenfor.

Statsbudsjettets inntekter utenom inntekter fra oljevirksomhet og renteinntekter anslås nå 1,1 mrd. kroner høyere enn i Nasjonalbudsjettet. Anslagene for skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er økt med 0,5 mrd. kroner, mens andre inntekter anslås 0,6 mrd. kroner høyere.

Skatte- og avgiftsanslagene er vurdert på nytt i lys av bl.a. innbetalingsoppgaver for noen flere måneder, noe mer fullstendig likningsresultat for forskuddspliktige skattytere for inntektsåret 1992 og et foreløpig likningsmateriale for etterskuddspliktige skattytere for inntektsåret 1992. Den nye informasjonen har gitt grunnlag for å sette opp anslagene for statens inntekter fra *direkte skatter medregnet trygdeavgifter* i 1993 med til sammen 600 mill. kroner, mens *avgiftsinntektene* nå anslås å bli om lag 80 mill. kroner lavere enn forutsatt i Nasjonalbudsjettet.

Oppjusteringen av andre inntekter med 0,6 mrd. kroner er knyttet til endringer på flere områder. Viktigst er anslaget for inntekter fra markedsordningen for korn som er økt med knapt 0,2 mrd. kroner.

Statsbudsjettets utgifter anslås nå 2,6 mrd. kroner lavere enn i Nasjonalbudsjettet. Anslagene for utgiftene til statlig petroleumsvirksomhet (SDØE) er redusert med 2,9 mrd. Av dette skyldes 2,3 mrd. kroner lavere investeringer og 0,7 mrd. kroner en bedring i driftsresultatet i SDØE. Jf. at driftsresultatet kommer til fradrag slik utgiftene til statlig petroleumsvirksomhet beregnes i statsbudsjettet.

Utgifter utenom utgifter til statlig petroleumsvirksomhet anslås knapt 0,3 mrd. kroner høyere. Brutto renteutgifter er redusert med 0,3 mrd. kroner. Endringen i statsbudsjettets netto renteinntekter er nærmere omtalt ovenfor.

Statsbudsjettets utgifter utenom utgifter til petroleumsvirksomhet og brutto renteutgifter anslås i nysaldert budsjett 0,5 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. Blant annet er utgifter under markedsordningen for korn økt med knapt 0,5 mrd. kroner.

Statskassen finansieringsbehov anslås nå 15,9 mrd. kroner lavere enn i Nasjonalbudsjettet. Det lavere finansieringsbehovet skyldes 5,2 mrd. kroner lavere budsjettunderskudd og 10,6 mrd. kroner lavere netto lånetransaksjoner, som i hovedsak er lavere utlån til statsbankene.

1.2.1.2 Statsbudsjettet for 1994

Statsbudsjettets underskudd for 1994 anslås nå til 42,6 mrd. kroner, som er 3,7 mrd. kroner lavere enn i Gul bok 1994.

Anslaget på statens netto inntekter fra petroleumsvirksomheten for 1994 er oppjustert

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Tabell 1.1 Statsbudsjettets inntekter og utgifter. Mill. kroner og prosentvis vekst fra foregående år.

	1992 Mill. kr.	1993 Mill. kr.	1994 Mill. kr.	Vekst fra foregående år		
				1993	1994	
A.1	Inntekter ekskl. overføring fra Statens petroleumsfond.....	317 445	321 003	334 307	1,1	4,1
1	Skatter og avgifter fra petroleumsvirksomhet.....	25 484	27 171	26 300	6,6	-3,2
2	Inntekter fra statlig petroleums- virksomhet.....	16 730	18 206	20 560	8,8	12,9
	- Renteinntekter.....	7 648	8 600	9 950	12,5	15,7
	- Avskrivninger, tilbakeført kapitalinnskudd.....	7 036	8 086	9 600	14,9	18,7
	- Andre oljeinntekter.....	2 047	1 520	1 010	-25,7	-33,6
A.2	Inntekter ekskl. oljeskatter og inntekter fra statlig petroleums- virksomhet.....	275 230	275 626	287 447	0,1	4,3
3	Skatter og avgifter fra Fastlands- Norge.....	204 565	200 787	208 405	-1,8	3,8
	- Direkte skatt og trygdeavgifter ...	97 025	87 740	89 370	-9,6	1,9
	- Avgifter.....	107 540	113 047	119 035	5,1	5,3
4	Fra Skattefordelingsfondet.....	10 650	15 250	18 902	43,2	23,9
5	Overført fra Norges Bank.....	4 525	5 080	9 545	12,3	87,9
6	Renteinntekter.....	30 009	28 473	24 532	-5,1	-13,8
7	Andre inntekter.....	25 482	26 037	26 063	2,2	0,1
B.1	Totale utgifter ekskl. overføringer til Statens petroleumsfond.....	352 311	367 287	376 914	4,3	2,6
1	Utgifter til statlig petroleums- virksomhet.....	11 709	16 935	19 140	44,6	13,0
	- Driftsresultat.....	-3 932	-7 800	-7 500	98,4	-3,8
	- Investeringer.....	15 117	24 000	25 800	58,8	7,5
	- Statens petroleumforsikrings- fond.....	523	735	840	40,4	14,3
B.2	Utgifter ekskl. utgifter til statlig petroleumsvirksomhet.....	340 603	350 352	357 774	2,9	2,1
2	Kjøp av varer og tjenester.....	84 296	85 364	86 391	1,3	1,2
	- Sivile formål.....	60 856	62 261	63 176	2,3	1,5
	- Forsvarsformål.....	23 440	23 104	23 215	-1,4	0,5
3	Overføringer.....	256 307	264 988	271 383	3,4	2,4
	- Underskudd i forretningsdriften.	81	-136	-37	-267,5	-72,6
	- til kommuneforvaltningen.....	52 537	51 831	52 701	-1,3	1,7
	- Renteutgifter.....	17 575	19 671	21 526	11,9	9,4
	- til private og utlandet.....	186 114	193 621	197 194	4,0	1,8
C.1	Netto overført fra Statens petroleumsfond (1-2).....	0	0	0	-	-
1	Overført fra Statens petroleumsfond	30 506	28 442	27 720	-6,8	-2,5
2	Overført til Statens petroleumsfond	30 506	28 442	27 720	-6,8	-2,5
D.1	Overskudd for lånetransaksjoner (A.1-B.1+C.1).....	-34 867	-46 284	-42 607	32,7	-7,9
D.2	Oljekorrigert overskudd (A.2-B.2)...	-65 372	-74 726	-70 327	14,3	-5,9
D.3	Overskudd ekskl. kapitalinnskudd i forretningsdriften.....	-29 806	-33 426	-31 106	12,1	-6,9
E.1	Lånetransaksjoner, netto.....	20 823	24 047	17 853	15,5	-25,8
1	Utlån til statsbankene.....	10 924	-851	11 100	-107,8	-
2	Andre utlån, aksjetegning mv. netto	1 331	-809	-809	-160,8	0,0
3	Gjeldsavdrag.....	8 568	25 707	7 562	200,0	-70,6
F.1	Finansieringsbehov, brutto (E.1-D.1)	55 690	70 331	60 460	26,3	-14,0

Kilde: Finansdepartementet.

med 1,6 mrd. kroner sammenliknet med anslaget i Nasjonalbudsjettet. Hovedårsaken er øking i betalte skatter og avgifter som følge av oppjusterte anslag på oljeproduksjon og gasspriser i 1993. I anslaget for skatteinntektene fra petroleumsvirksomheten for 1994 har en tatt hensyn til virkningen av de økte utbyttebetalingene som selskapene foretok i 1992, bl.a. som følge av endringene i skatte- og regnskapsreglene. Ytterligere tilpasning fra selskapenes side i 1993 eller 1994, som kan gi lavere skatteinntekter, er det ikke tatt fullt ut hensyn til.

Statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd i 1994 anslås nå til 70,3 mrd. kroner. Tabell 1.2 gir en oversikt over endringene i det oljekorrigerte overskuddet fra Gul bok 1994 fram til Regjeringens forslag til saldert budsjett.

Som det framgår av tabell 1.2 har budsjettbehandlingen i Stortinget og tilleggsproposisjoner fremmet av Regjeringen tidligere i år samlet svekket budsjettet med vel 0,1 mrd. kroner. Det er da lagt til grunn at Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 1994 skal foreslå endringer i skatte- og avgiftsopplegget slik at budsjettbalansen i 1994 isolert sett styrkes i tråd med det som var forutsatt i forliket mellom Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti, jf. Budsjettinnst. S. I for

1993-94 og nærmere omtale i avsnitt 1.2.2.1. Som en teknisk forutsetning er hele merprove-nyet på 700 mill. kroner ført som formuesskatt til staten. Videre er det tatt hensyn til at begrensingsregelen for samlet skatteinnbetaling pr. skattyter i forhold til inntekt (65-prosentregelen) foreslås endret med virkning for inntektsåret 1993. Som følge av at innstrammingen av 65-prosentregelen skjer så sent i inntektsåret 1993, er det gjort regning med nær dobbel virkning på bokførte skatter i 1994. Dette skyldes at påløpt skatt i 1993 forutsettes innbetalt høsten 1994 i forbindelse med likningsavregningen for 1993 i tillegg, til at skatt som påløper i 1994 forutsettes hovedsakelig å bli innbetalt som forskudd i løpet av 1994.

Tilleggsproposisjoner for budsjettåret 1994 har siden Nasjonalbudsjettet gitt en øking i underskuddet på 214 mill. kroner. Tillegg nr. 6 om fiskeriavtalen som fremmes samtidig med denne proposisjonen har da gitt økte utgifter på 184 mill. kroner.

Regjeringen frammer i denne proposisjonen forslag om tilleggsbevilgninger på enkelte områder. Det gjelder hovedsakelig økt rentestøtte til Husbanken, Landbruksbanken og Statens lånekasse for utdanning, og bevilgninger knyttet til asylsøkere og flykninger. Regjeringen foreslår samtidig reduserte bevilgninger på

Tabell 1.2 Statsbudsjettets oljekorrigerte overskudd før lånetransaksjoner i 1994. Endring fra Gul bok 1994. Mill. kroner. (Minus er svekkelse av budsjettet, pluss er styrkelse)

Gul bok 1994.....		-72 505
Endring som følge av Stortingsbehandlingen		-135
- Skatter og avgifter	210	
- Budsjettbehandlingen ellers.....	-345	
Tilleggsbevilgninger foreslått i tilleggsproposisjoner, netto		-214
Forslag i Salderingsproposisjonen		349
- Lavere rente Husbanken, Landbruksbanken og Statens lånekasse for utdanning	-404	
- Økte bevilgninger flykninger	-290	
- Andre forslag i Salderingsproposisjonen, netto	1043	
Oljekorrigert overskudd før endrede anslag.....		-72 505
Endrede anslag.....		2 178
- Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge)	1 585	
- Overføringer til private og beredskapsmidler utløst i 1993	925	
- Økt utbytte fra Bankinvesteringsfondet.....	120	
- Netto renteinntekter	-452	
Oljekorrigert overskudd i Salderingsproposisjonen		-70 327

1) Inkludert økt overføring fra Skattefordelingsfondet som følge av økt anslag på innbetalt fellesskatt til Skattefordelingsfondet.

Kilde: Finansdepartementet.

andre områder for å dekke inn den svekkelsen som følger av foreslåtte/vedtatte bevilgninger i Stortinget og i denne proposisjonen. De enkelte forslagene er nærmere omtalt i kapittel 2.

Departementet har videre i tråd med vanlig praksis gjennomgått anslag i statsbudsjettet ut fra ny informasjon.

Anslagene for statens inntekter fra direkte og indirekte skatter tar utgangspunkt i reviderte anslag for 1993. Ut fra dette er avgiftsinntektene påvirket av at en noe sterkere vekst i det private forbruket fra 1993 til 1994 enn forutsatt i Nasjonalbudsjettet. Videre har en innarbeidet det noe lavere anslaget for konsumprisveksten fra 1993 til 1994. Statens inntekter fra indirekte skatter anslås som følge av ny informasjon om lag 600 mill. kroner høyere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. Den nye informasjonen har videre gitt grunnlag for å sette opp anslagene for statens inntekter fra direkte skatter medregnet trygdeavgifter med til sammen 600 mill. kroner siden Nasjonalbudsjettet. I tillegg anslås inntektene fra fellesskatten til Skattefordelingsfondet å bli om lag 400 mill. kroner høyere enn tidligere forutsatt. Overføringene fra Skattefordelingsfondet til statsbudsjettet foreslås satt opp tilsvarende.

I tillegg tilsier ny informasjon reduserte rammer for en del bevilgninger. En anslår at utgiftene under Folketrygden blir netto 600 mill. kroner lavere og bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak 325 mill. kroner lavere enn foreslått i Gul bok 1994. Utbyttet fra Statens Bankinvesteringsfond foreslås i tillegg økt med 120 mill. kroner.

Statens netto renteinntekter i 1994 (eksklusiv renteinntekter av innskudd i petroleumsvirksomheten) nedjusteres med om lag 0,5 mrd. kroner i forhold til anslagene i Nasjonalbudsjettet. Nedjusteringen skyldes i hovedsak at det er lagt til grunn lavere rentesatser på enkelte av statens rentebærende fordringer i 1994 enn i Nasjonalbudsjettet. I tillegg kommer økte renteutgifter som følge av økt opplåning i 1993. Dette motvirkes bare delvis av lavere budsjettunderskudd i 1993 og 1994 enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet.

Samlet er statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd redusert med 2,2 mrd. kroner siden Nasjonalbudsjettet, jf. tabell 1.2.

Statsbudsjettets finansieringsbehov blir nå anslått til 60,5 mrd. kroner, som er 9,4 mrd. kroner lavere enn i Nasjonalbudsjettet. Finansieringsbehovet blir lavere både som følge av at underskuddet før lånetransaksjoner anslås å bli 3,7 mrd. kroner lavere og at utlånene, hovedsakelig til statsbankene, anslås å bli 5,7 mrd. kroner lavere.

Med utgangspunkt i nysaldert budsjett anslås nå den underliggende reelle utgiftsveksten

i Regjeringens budsjettforslag for 1994 til 1/2 prosent. Dette er lavere enn i Nasjonalbudsjettet, i hovedsak som følge av at utgiftene i 1993 nå anslås høyere.

I tråd med vanlig praksis har en ved beregningen av den underliggende utgiftsveksten korrigert for en del forhold:

- En ser bort fra utgifter til statlig petroleumsvirksomhet.
- En holder dagpenger til arbeidsledige utenom.
- En tar bare med økte renteutgifter som knytter seg til finansiering av statsbudsjettets underskudd utenom kapitalinnskudd i forretningsdriften.
- En ser bort fra ekstraordinære kapitaltransaksjoner ved opprettelsen av Statskog SF og Statens nærings- og distriktutviklingsfond, som øker statsbudsjettets inntekter og utgifter med samme beløp. Det samme gjelder for refusjon av utgifter til dokumentavgift ved omorganisering av en del kraftverk, og omorganisering av Statens kartverk.
- En ser bort fra bevilgninger for å dekke tilsagn om næringsstøtte som er gitt i tidligere år.
- En tar ikke med bevilgning til NSB for å dekke nedbetaling av tidligere innskutt statlig kapital. Bevilgningen motsvares av tilsvarende inntekter på statsbudsjettet.
- En korrigerer for endret innlånsordning for statsbankene som gir et lavere behov for støtte til statsbankene, men også lavere renteinntekter for statsbudsjettet.

1.2.1.3 Statsforvaltningen og offentlig forvaltnings underskudd før lånetransaksjoner

Underskuddet før lånetransaksjoner i offentlig forvaltning anslås for 1993 å bli 19,8 mrd. kroner eller 3,5 mrd. kroner lavere enn anslått i Nasjonalbudsjettet. Målt i forhold til bruttonasjonalproduktet utgjør underskuddet 2,7 prosent. I Nasjonalbudsjettet var tilsvarende anslag 3,2 prosent. I dette underskuddet er kapitalinnskudd i statens forretningsdrift, inklusive statlig oljevirkosomhet holdt utenom, og skatteinntekter er regnet på påløpt basis. Det vises til omtale av ulike budsjettbegreper i Nasjonalbudsjettet 1994, avsnitt 2.1.3.

Anslagene for 1993 for andre statlige regnskaper enn statsbudsjettet er ikke vesentlig endret siden Nasjonalbudsjettet ble lagt fram. Anslaget for påløpte skatter i 1993 er økt noe mer enn anslaget på bokførte skatter. Offentlig forvaltnings underskudd beregnet etter påløpte verdier reduseres med knapt 1 mrd. kroner utover det de reviderte anslagene for bokførte skatter og avgifter tilsier.

Tabell 1.3 Statsbudsjettets og statsforvaltningens overskudd før lånetransaksjoner og statsforvaltningens og offentlig forvaltnings netto finansinvesteringer. Mill. kroner

	1992	1993	1994
Statsbudsjettets overskudd	-34 867	-46 284	-42 607
+ Definisjonsforskjell statsregnskap/ nasjonalregnskapet	229	24	703
+ Overskudd i andre stats- og trygderegnskap	8 682	6 835	4 947
= Statsforvaltningens overskudd, bokført verdi	-25 956	-39 425	-36 957
+ Kapitalinnskudd i forretningsdriften	6 029	14 200	12 409
= Statsforvaltningens finansinvesteringer, bokført verdi	-19 927	-25 225	-24 548
+ Kommuneforvaltningens overskudd	-245	779	372
+ Påløpte, men ikke bokførte skatter og avgifter	747	4 689	1 126
= Offentlig forvaltnings finansinvesteringer	-19 425	-19 757	-23 050
Målt i forhold til BNP	-2,8%	-2,7%	-3,0%

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

For kommuneforvaltningen har en lagt til grunn et økt overskudd på 0,2 mrd. kroner i forhold til anslaget i Nasjonalbudsjettet.

Underskuddet i offentlig forvaltning i 1994 anslås nå til 23,1 mrd. kroner, som er en bedring på 2,9 mrd. kroner i forhold til anslagene i Nasjonalbudsjettet. Målt i forhold til bruttonasjonalproduktet utgjør underskuddet 3,0 prosent mot 3,4 prosent i Nasjonalbudsjettet. Denne reduksjonen kan i hovedsak tilskrives et lavere underskudd for lånetransaksjoner på statsbudsjettet.

Underskuddet i offentlig forvaltning anslås dermed å øke med 3,3 mrd. kroner fra 1993 til 1994. Økingen må ses dels på bakgrunn av at et lavere rentenivå gir reduserte inntekter for Folketrygdfondet. Rentefallet som en har hatt igjennom 1993 forventes å slå fullt igjennom i Folketrygdfondets overskudd først for 1994. Det lave rentenivået reduserer dermed fondets overskudd med om lag 2 mrd. kroner fra 1993 til 1994. For senere år forventes overskuddet å øke noe.

Offentlig forvaltnings underskudd økes ekstraordinært med 2 mrd. kroner i 1994 som følge av at det i 1994-budsjettet bevilges vel 2 mrd. kroner til NSBs trafikkdel til å sanere utestående gjeld til statskassen, jf. Gul bok for 1994. Samtidig med at midlene gis som en bevilgning til NSB inntektsføres beløpet på statsbudsjettet som tilbakeført kapitalinnskudd. Samlet sett påvirker ikke transaksjonene statsbudsjettets underskudd før lånetrans-

aksjoner. Underskuddet i offentlig forvaltning blir imidlertid økt som følge av dette. Transaksjonen innebærer dermed en ekstraordinær øking av underskuddet i offentlig forvaltning på vel 2 mrd. kroner i 1994. Hadde en alternativt valgt å nedskrive fordringen direkte i kapitalregnskapet ville ikke statsforvaltningens og offentlig forvaltnings underskudd blitt økt tilsvarende.

1.2.2 Skatte- og avgiftsopplegget

1.2.2.1 Skatteopplegget

Skatteopplegget for 1994 som ble lagt fram i Nasjonalbudsjettet var i hovedsak basert på en videreføring av skatteopplegget for 1993, med uendrede inntektsskattesatser og lønnsjustering av standardfradrag og inntektsgrenser mv. Høyeste sats i formuesskatten til staten ble foreslått økt fra 0,3 pst. til 0,8 pst. og beløpsgrensene for høyeste sats ble foreslått økt med 50 000 kroner, til hhv. 285 000 kroner i klasse 1 og 310 000 kroner i klasse 2.

Under stortingsbehandlingen av skatte- og avgiftsopplegget fikk Regjeringen tilslutning til hovedtrekkene i skatte- og avgiftsopplegget. Som følge av Stortingets behandling foreslås nå følgende *endringer i skatteopplegget* i forhold til Nasjonalbudsjettet:

- De generelle barnetrygdsatsene lønnsjusteres med om lag 2 pst. fra 1993 til 1994.

- Skattebegrensningsregelen (65-prosent-regelen) endres slik at skatt for formue over 1 mill. kroner ikke kan nedsettes til mindre enn 0,6 pst. av det overskytende beløp. Denne endringen gjøres gjeldende fra og med inntektsåret 1993.
- Satser og beløpsgrenser for formuesskatten til staten endres ikke nå, men en kommer tilbake med forslag i Revidert nasjonalbudsjett 1994.

I tråd med forliket mellom finanskomiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti er det lagt til grunn at formuesskatten til staten for 1994 vil bli endret etter følgende retningslinjer:

- Det ble vedtatt lettelse i formuesverdsettelsen av aksjer fra 1991 til 1992 på om lag 175 mill. kroner. Hvis en bl.a. legger til grunn at verdien av både børsnoterte og ikke-børsnoterte aksjer har utviklet seg om lag i takt med børsindeksen, kan lettelsen i formuesverdsettelsen av aksjer skjønnsmessig anslås til 260 mill. kroner. Satsene i formuesskatten for høye formuer i 1994 vil i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 1994 bli foreslått økt tilsvarende denne lettelsen.
- Lettelsene i formuesbeskatningen som følge av satsreduksjonen fra 1991 til 1992 ble i Salderingsproposisjonen for 1992 anslått til om lag 1 160 mill. kroner. Dette var (minst) 360 mill. kroner utover de 800 mill. kronene som inngikk i forliket om formuesskatten mellom Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Høyre. Tar en skjønnsmessig hensyn til økingen i formuesskattegrunnlaget fra 1992 til 1994, og bare prisjusterer det borgerlige forliket om lettelse på 800 mill. kroner, er det rom for å øke formuesskatten med om lag 440 mill. kroner regnet i forhold til 1993-reglene. Regjeringen vil gjennomgå bl.a. fordelingsvirkninger av endringer i formuesskatten fra 1991 til 1992, bl.a. på bakgrunn av ny statistikk for 1992. Formuesskatten for 1994 vil i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 1994 bli foreslått økt tilsvarende denne lettelsen. Dersom økingen i formuesskatten fastsatt etter disse retningslinjene ikke innebærer en provenyøkning på 440 mill. kroner i forhold til 1993-reglene, vil det bli foreslått at det resterende provenyet skaffes til veie gjennom økte avgifter særlig rettet mot dem som har høye inntekter og luksusforbruk. Som omtalt i avsnitt 1.1 er det lagt til grunn en samlet virkning på budsjettet for 1994 av økt formuesskatt/økte avgifter på 700 mill. kroner.

Finanskomiteens medlemmer fra Kristelig

Folkeparti og Arbeiderpartiet ble videre enige om at:

«Partiene ber om at Regjeringen i salderingsproposisjonen legger fram forslag om en ordning hvor netto finansielle poster medregnes til full verdi ved formuesligningen av aksjer.»

Etter gjeldende regler blir børsnoterte aksjer verdsatt til 75 pst. av omsetningsverdien ved formuesligningen, mens aksjer notert på SMB-listen verdsettes til 30 pst. Videre blir ikke børsnoterte aksjer verdsatt til 30 pst. av den forholdsmessige andelen av selskapets formuesverdi. Slike ulikheter mht. verdsettelsen kan gi opphav til særskilte problemer.

Departementet har vurdert alternative lovendringsforslag for å ivareta de intensjoner som lå til grunn for anmodningen om at endringsforslag skulle framlegges. I prinsippet kunne alternative løsninger ha vært lagt til grunn. En modell kunne være å skille mellom finansaktiva og realaktiva ved formuesverdsettelsen av ikke børsnoterte aksjeselskap. All gjeld kunne i tilfelle trekkes fra selskapets finansaktiva, og netto overskytende finansaktiva medregnes til full skattemessig verdi ved formuesbeskatningen. Realaktiva kunne medregnes med 30 pst. av den skattemessige formuesverdien. Dersom gjelden oversteg finansaktiva, ville hele nettoformuen i selskapet verdsettes til 30 pst. av den skattemessige formuesverdien. De fleste ikke børsnoterte selskapene må antas å ha negativ netto finansformue. Det er således grunn til å anta at hovedtyngden av norske ikke børsnoterte selskaper ville påvirkes i liten eller ingen grad av et slikt forslag.

Mange av problemstillingene knyttet til en slik modell vil kunne være administrativt håndterlige, herunder tilfeller hvor aksjer i datterselskaper og andre selskaper inngår som en del av aktiva, men hvor verdiene av disse dels avspeiler finansaktiva og dels realaktiva.

Ifølge selskapsskatteloven § 2-2 nr. 2 første punktum skal verdsettelsen av ikke børsnoterte aksjer skje på bakgrunn av selskapets skattemessige formuesverdier pr. 1. januar i inntektsåret.

Dette medfører at aksjonærenes formuesskatt for 1993 (pr. 1.1.1994) skal ta utgangspunkt i selskapets skattemessige formuesverdier 1. januar 1993. Dette baseres på de utgående verdier ligningsmyndighetene kom fram til ved selskapsligningen for 1992. Denne ligningen for 1992 er allerede gjennomført. Departementet antar at det ville bli svært arbeidskrevende, både for selskapene og ligningsmyndighetene, dersom denne formuesansettelsen skal endres i overensstemmelse med et eventuelt forslag i tråd med intensjonen i

anmodningen om endringsforslag. Generell ikrafttredelse for inntektsåret 1993 ville derfor neppe ha vært aktuelt.

Departementet vil derfor arbeide videre med problemstillingene knyttet til formuesbeskatningen og verdsettelsesreglene, og komme tilbake til disse spørsmål overfor Stortinget.

Departementet viser til at det er forutsatt at det i Revidert nasjonalbudsjett 1994 vil bli framlagt en gjennomgang av inntekter fra og fordelingsvirkningene av formuesskatten for 1992 og en foreløpig gjennomgang for 1993.

Departementet viser videre til Budsjett-innst. S. I. for 1993-94 hvor et flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ba om at Regjeringen kommer tilbake med en nærmere vurdering av null- og lavskattyterproblematikken.

I Nasjonalbudsjettet 1994 ble det varslet at Regjeringen ville komme tilbake til en nærmere tidsplan for *omlegging av beskatningen av kraftselskap* i denne proposisjonen. Rødseth-utvalgets rapport med forslag til omlegging av beskatningen av kraftselskap ble avgitt i november 1992 (NOU 1992:34). Rapporten ble sendt på høring, og departementet har nå motatt de siste høringsuttalelsene. Departementet har gjennomgått høringsuttalelsene og langt på vei kartlagt databehovet som er nødvendig for å kunne analysere virkninger av en eventuell omlegging av beskatningen av kraftselskap i tråd med utvalgets forslag. Det gjenstår et betydelig utredningsarbeid før forslag til konkrete regelendringer kan foreligge. Blant annet i lys av høringsuttalelsene blir det nødvendig med en ny vurdering av de ulike elementene i forslaget til nye regler for beskatningen av kraftselskapene. I tillegg kreves innsamling og bearbeiding av et vesentlig datamateriale, bl.a. når det gjelder kapitalverdier og normpriser. Regjeringen legger vekt på at en med utgangspunkt i et slikt datamateriale kan vurdere ulike sider av eventuelle endringer i beskatningen av kraftselskap før det legges fram et konkret forslag. Det er videre viktig at det er tilstrekkelig tid til å utarbeide utfyllende forskrifter før endringene trer i kraft. Regjeringen tar på denne bakgrunn sikte på å legge fram en proposisjon om kraftselskapsbeskatningen i første del av 1995, med sikte på endringer fra 1996.

1.2.2.2 Avgiftsopplegget for 1994

I Budsjett-innst. S. nr. 13 (1993-94) foreslår finanskomiteen følgende endringer i avgiftsopplegget i forhold til Nasjonalbudsjettet:

- Tobakksavgiftene økes med 4 prosent utover Regjeringens forslag.
- Det innføres en grunnavgift på 70 øre pr. enhet på all engangsemballasje.
- Den ordinære emballasjeavgiften på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer reduseres fra 70 øre til 30 øre pr. enhet.
- Det innføres ikke avgift på autogass (LPG/LNG/CNG) i 1994.

I tilknytning til avgiftsendringene på emballasjeavgiftsområdet påpeker flertallet i komiteen (alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet) at:

«... det må sikres et nasjonalt gjenvinnings-system for glass. Flertallet viser til at det i dag finnes kun ett gjenvinningsanlegg for glass i Norge. Flertallet mener at det i forbindelse med omlegging av emballasjeavgiftssystemet og innføring av en grunnavgift på engangsemballasje, skal innføres ordninger som sikrer fortsatt gjenvinning av glass i Norge. Flertallet ber Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med konkret forslag til vedtak om dette i forbindelse med salderingsproposisjonen for 1994.»

Videre har Stortinget etter forslag fra finanskomiteens medlemmer fra Senterpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet, fattet vedtak om å be Regjeringen:

«... å foreta en nærmere vurdering av kriteriene for hva som skal anses som industri i forhold til fritaket for elektrisitetsavgift. Vurderingen bes foretatt i salderingsproposisjonen for 1994.»

I tilknytning til avviklingen av charteravgiften og innføring av en avgift på flyging av passasjerer til utlandet ber flertallet i komiteen (alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet) Regjeringen:

«... vurdere i forbindelse med salderingsproposisjonen om avgiftsvedtaket om flyging av passasjerer til utlandet kan fattes med virkning fra 1. januar 1994 og at charteravgiften avvikles tilsvarende.»

Utover de nevnte endringene støtter finanskomiteen Regjeringens forslag på merverdiavgift, investeringsavgift og de øvrige særavgiftene for 1994. Samlet vil særavgiftsendringene innebære et merproveny på om lag 228 mill. kroner på årsbasis og om lag 210 mill. kroner for 1994-budsjettet i forhold til Regjeringens forslag.

Emballasje

Regjeringen har vurdert ulike ordninger som kan bidra til å sikre fortsatt gjenvinning av glass. De aktuelle tiltakene har vært vurdert bl.a. ut fra administrative og miljømessige hensyn. Følgende ordninger er vurdert:

- refusjon/fritak for grunnavgift på glass
- statsstøtte
- utvidelse av avgiftsgrunnlag, dvs. innføre emballasjeavgift på nye produkter

Refusjon eller fritak for grunnavgift

En refusjon eller et fritak for grunnavgift på glassemballasje er begge løsninger som medfører uheldige konkurransevriddinger i forhold til annen type emballasje. En refusjon av grunnavgiften vil også gi store administrative problemer, spesielt knyttet til avgrensning. På bakgrunn av dette har Regjeringen ikke kunnet tilrå disse løsningene. I tillegg kan det påpekes at en eventuell indirekte støtte via avgiftssystemet vil kunne bli problematisk å praktisere i forhold til EØS-avtalen.

Statsstøtte

En statsstøtte er meldepliktig både innenfor gjeldende EFTA-system og innenfor EØS. I dag innmeldes en statsstøtte til EFTA, og det er opp til hvert enkelt EFTA-land å igangsette reaksjoner eller krav om omgjøring av støtten. I EØS vil en eventuell støtte bli vurdert av ESA (European Surveillance Authority).

Det er i utgangspunktet ikke entydig gitt at det vil innebære problemer å gi statsstøtte i forhold til EØS. Dette vil blant annet avhenge av hvilke konkurranseforhold som eksisterer i markedet internasjonalt og hvilke konkurransevriddinger som eventuelt vil kunne oppstå, samt i hvilken grad støtten kan gis en miljømessig begrunnelse. Videre må det antas at det er mer problematisk å innføre en permanent støtte framfor en støtte med midlertidig varighet, jf. det framsatte forslaget for 1994 omtalt nedenfor.

Utvidelse av avgiftsgrunnlag

I St. prp. nr. 78 (1992-93) påpeker Regjeringen at en vil vurdere en utvidelse av det avgiftspliktige området for emballasjeavgiften. Bakgrunnen for dette er at det fra et miljømessig synspunkt er ønskelig at en større andel av avfallet går til forsvarlig gjenvinning, og at dette også gjelder annen emballasje enn drikkevareemballasje.

En aktuell utvidelse av avgiftsgrunnlaget er å innbefatte produkter fra konserverindustrien. En stor andel av glassemballasjen fra konserverindustrien blir allerede i dag samlet inn for gjenvinning. En utvidelse av avgiftsgrunnlaget vil imidlertid kunne bidra til å øke innsamlingsgraden for glass, samt å stimulere til bruk av emballasjetyper hvor innsamling og gjenvinning er mulig.

Det gjenstår noen uavklarte spørsmål før det kan fremmes et konkret forslag for Stortinget om en utvidelse av avgiftsgrunnlaget. Regjeringen tar sikte på å komme tilbake med en nærmere omtale av saken, herunder en vurdering av tekniske, administrative og næringsmessige hensyn, i tilknytning til Revidert nasjonalbudsjett for 1994.

En utvidelse av avgiftsgrunnlaget som skisert over, vil kunne bidra til økt gjenvinning av glassemballasje i Norge. Med henvisning til finanskomiteens anmodning i Budsjett-innst. S. nr. 13 (1993-94) vil Regjeringen derfor foreslå at det for 1994 legges opp til en gjennomgang av avgiftsgrunnlaget. Dette tar Regjeringen som nevnt sikte på å komme tilbake til i Revidert nasjonalbudsjett for 1994.

For å opprettholde muligheten for gjenvinning av glassavfall i Norge inntil spørsmålet om framtidig avgiftsstruktur, spesielt knyttet til avgiftsomfanget, er avklart, vil Regjeringen foreslå at det gis en statlig støtte med midlertidig varighet. Det foreslås at det avsettes et beløp tilsvarende det beregnede provenyet fra grunnavgiften på engangsglass til å støtte gjenvinning av glassavfall. Det forutsettes at bevilgningen og tilhørende tilsagnsramme over statsbudsjettets kapittel 1442 post 70 øker tilsvarende.

Avgift på elektrisk kraft

Regjeringen har etter anmodning fra Stortinget foretatt en nærmere vurdering av kriteriene for hva som skal anses som industri i forhold til fritaket for elektrisitetsavgift.

I den forbindelse vises det spesielt til at finanskomiteens medlemmer fra Senterpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet ved behandlingen av budsjettet for 1994 og spørsmål knyttet til avgift på elektrisk kraft, har merket seg at:

«... bl.a. Fiskeoppdrettsnæringen etter Regjeringens forslag fortsatt vil bli omfattet av el-avgift, til tross for at denne næringen anses som industri i forhold til reglene om investeringsavgift. Disse medlemmene ber Regjeringen foreta en nærmere vurdering av kriteriene for disse avgrensningsspørsmålene i salderingsproposisjonen for 1994.»

De ulike næringene har i 1993 vært avgrenset etter Statistisk sentralbyrås (SSB) næringsgruppering. Avgrensningen ble foretatt av Finansdepartementet i samråd med Miljøverndepartementet og Nærings- og energidepartementet. Tilsvarende avgrensning er foreslått benyttet i 1994.

En viktig begrunnelse for å fritta all industri for el-avgift i 1994 har bl.a. vært de avgrensingsproblemer som eksisterer ved dagens

ordning med halvt og fullt fritak for forskjellige deler av industrien. Regjeringens forslag for 1994 innebærer at alle næringer som kommer inn under SSBs næringsgruppe 2 (Bergverksdrift) og 3 (Industri) gis fullt fritak. Bedrifter som faller inn under de øvrige kodene vil ikke omfattes av fritaket. Dette gjelder bl.a. næringskode 1 (Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst), 5 (Bygge- og anleggsvirksomhet) samt tjenesteytende næringer. I tillegg har Stortinget fastsatt fritak for veksthusnæringen. Denne næringen avgrenses etter hvorvidt de har elektrisk varmeanlegg og fikk avgiftslettelse før dette mer generelt ble innført for industrien. Fiskeoppdrettsnæringen faller inn under næringskode 1. Denne næringen vil således ikke omfattes av dagens avgrensning av industri.

Det har vært vurdert om en avgrensning kunne vært basert på andre kriterier eller om andre næringer bør anses som industri.

Regjeringen anser det hensiktsmessig å videreføre en avgrensning etter SSBs næringsgruppering. Det vises til at næringskodene er utarbeidet på grunnlag av FNs internasjonale grupperingsstandard ISIC. Erfaringene med avgrensningen har vist seg å fungere administrativt tilfredsstillende og ut fra administrative hensyn, ønsket om å få en praktikabel ordning med færrest mulig avgrensingsproblemer, knytter det seg fordeler til å benytte et eksisterende og internasjonalt etablert system.

Regjeringen finner det ikke hensiktsmessig å foreslå innlemmet ytterligere næringer i fritaksordningen. Det vises til at det vil være uheldig å tilgodese deler av en næring. Avgrensningsproblemene knyttet til inneværende års forskjeller i fritak mellom forskjellige deler av industrien er et godt eksempel på dette. Avgrensingsproblemer vil også kunne oppstå i forhold til andre næringer – eksempelvis tjenesteytende næringer. Det må også pekes på at ytterligere fritaksordninger vil ha provenymessige konsekvenser og dermed øke avgiftsbelastningen for husholdningene og næringer som ikke kommer inn under ordningene.

Ifølge Fiskeridirektoratets anslag over kraftforbruk i *settefiskanleggene*, er et fritak for el-avgift i 1994 anslått å gi et provenyutap på i størrelsesorden 2,6 – 5,1 mill. kroner. Basert på forutsetninger om kraftkostnadenes gjennomsnittlige andel av omsetningen i *matfiskanlegg*, vil et avgiftsfritak på usikkert grunnlag kunne anslås å gi et provenyutap på mellom 9 og 47 mill. kroner i 1994.

Det vises videre til at avgiftsopplegget for 1994 er utformet med sikte på en mer effektiv og hensiktsmessig avgiftsstruktur. Et bredest mulig avgiftsgrunnlag med færrest mulig unntak og særordninger er ønskelig både utfra kostnadseffektivitet, administrasjon/kontroll,

konkurransesvridninger og likebehandling. I Budsjett-innst. S. nr. 13 (1993-94) sluttet finanskomiteens flertall seg til denne overordnede målsetningen.

Omlegging av luftfartsavgiftene – tidspunkt

Endringer i charteravgiften har for tidligere år blitt gjennomført fra 1.4 i det enkelte budsjettår. Bakgrunnen for det har vært hensynet til bransjen (bl.a. utarbeidelse av kataloger og prislister). Av den grunn la Regjeringen opp til at avviklingen av charteravgiften skulle skje fra samme tidspunkt. I Budsjett-innst. S. nr. 13 (1993-94) ber finanskomiteens flertall Regjeringen i forbindelse med salderingsproposisjonen vurdere om avgiftsvedtaket om flyging av passasjerer til utlandet kan fattes med virkning fra 1. januar 1994, og at charteravgiften kan avvikles på tilsvarende tidspunkt.

Finansdepartementet har i samråd med Samferdselsdepartementet funnet at en iverksettelse fra 1.1.94 er mulig å gjennomføre administrativt, samtidig som bransjen får tilstrekkelig tid til å tilpasse seg endringen.

Merverdiavgift og konkurransevidning

Som varslet i St.prp. nr. 1 (1993-94) Skatter og avgifter til statskassen, vil Regjeringen legge fram en stortingsmelding om merverdiavgift og konkurransevidning i løpet av høstsesjonen. Regjeringen vil, som tidligere varslet, fremme meldingen før jul.

1.2.3 Kommuneforvaltningens økonomi

Tabell 1.4 viser reviderte anslag for utviklingen i kommuneforvaltningens inntekter for 1993 og 1994 sammenliknet med anslagene i Nasjonalbudsjettet.

I forhold til forutsetningene i Nasjonalbudsjettet er anslagene over kommunesektorens inntekter i 1994 blitt endret som følge av:

- endringer i forbindelse med budsjettbehandlingen i Stortinget,
- forslag til endringer fremmet i ulike tilleggsnummer til St.prp. nr. 1 og i denne proposisjonen.

Under budsjettbehandlingen i Stortinget er overføringene økt med om lag 270 mill. kroner netto. Av dette er 100 mill. kroner økte bevilgninger til kommunalt vedlikehold og 30 mill. kroner til utgiftsutjammende tilskudd. Som nærmere omtalt i kapittel 2 foreslås det i denne proposisjonen en bevilgning på 30 mill. kroner til særlige tiltak i indre Oslo øst. Det vil være en forutsetning at bevilgningen skal benyttes til tiltak som ikke allerede ligger inne

Tabell 1.4 *Kommuneforvaltningens inntekter i 1993 og 1994. Mill. kroner og endring i prosent*

	1993		1994		Endring i prosent fra 1993 til 1994
	Anslag	Endring i forhold til NB94	Anslag	Endring i forhold til NB94	
1 Ubundne inntekter (1.1+1.2+1.3).....	111 177	0	115 496	460	3,9
1.1 Skatteinntekter	70 480	0	73 650	0	4,5
1.2 Utgiftsutjevnenende tilskudd	30 847	0	31 738	460	2,9
1.3 Generelt tilskudd	9 850	0	10 108	0	2,6
2 Øremerkede statlige overføringer ¹⁾	16 504	376	16 200	-256	-1,8
3 Gebyrer.....	15 068		15 960	0	5,9
4 Andre inntekter	3 073	-150	2 342	-290	-23,8
5 Løpende inntekter i alt (1+2+3+4)	145 822	226	149 998	-86	2,9

1) Fratrukket bevilgninger til flyktninger og asylsøkere samt arbeidsmarkedstiltak.

Kilde: Finansdepartementet.

i Oslo kommunes ordinære budsjett, og at midlene blir knyttet til kommunens egne strategier og prioriteringer. Samlet innebærer den foreløpige budsjettbehandlingen i Stortinget sammen med forslagene i denne proposisjonen en øking i overføringene til kommunesektoren, medregnet den økte bevilgningen til vedlikehold, på ca. 300 mill. kroner netto. For øvrig innebærer forslag som Regjeringen har fremmet i tilleggnummer etter at statsbudsjettet ble lagt fram, at øremerkede tilskudd til kommunesektoren på om lag 430 mill. kroner legges inn i det utgiftsutjammende tilskuddet til fylkeskommunene. Denne endringen, som ikke påvirker de samlede overføringene til kommunesektoren, har sammenheng med at forsøk med stykkprisfinansiering av somatiske sykehus blir avvirket i Hordaland.

Endringer i overføringene til asylsøkere m.v. er ikke regnet med i de tallene som er angitt ovenfor. I denne proposisjonen foreslås det å øke bevilgningene til dette formålet med i alt ca. 460 mill. kroner. Om lag 410 mill. kroner av dette skyldes økt integreringstilskudd til kommunene som ledd i arbeidet med å bosette bosnere.

På bakgrunn av nye opplysninger om renteutviklingen anslås kommunesektorens renteinntekter og renteutgifter å bli noe lavere enn tidligere forutsatt. I alt legges det til grunn at sektorens netto renteutgifter vil gå ned med om lag 800 mill. kroner fra 1992 til 1993 og ytterligere vel 1 100 mill. kroner fra 1993 til 1994. Dette er hhv. om lag 100 mill. kroner og 200 mill. kroner større nedgang enn anslått i Nasjonalbudsjettet.

Som omtalt i denne proposisjonen legges det nå til grunn en noe lavere øking i konsumprisindeksen fra 1993 til 1994 enn forutsatt i Nasjonalbudsjettet. Det er grunn til å anta at hovedfaktorene som ligger bak den lavere stigningen i konsumprisene, også vil påvirke prisanslagene for kommunenes og fylkeskommunenes utgifter til vareinnsats og investeringer. Beparelse for kommunene i 1994 som følge av den lavere prisstigningen kan skjønnesmessig anslås til om lag 60 mill. kroner.

Finansdepartementet har i forbindelse med salderingen vurdert skatteanslagene på nytt i lys av nye opplysninger om den løpende skatteinngangen i 1993 og likningsresultatet for inntektsåret 1992 for både personlige skattytere og etterskuddspliktige. De opplysningene som nå foreligger, gir imidlertid ikke grunn til å endre anslagene for kommunenes bokførte skatteinntekter for 1993 og 1994 siden Nasjonalbudsjettet. Som omtalt i Nasjonalbudsjettet vil fallet i rentenivået lede til mindre rentefradrag og dermed høyere utlignede skatter til kommunene i 1993 og 1994. Forskuddstrekket for 1993 ble fastsatt sent på høsten 1992, dvs. før rentene tok til å falle, og er således i utgangspunktet ikke tilpasset det lavere rentenivået. Skattedirektoratet vil imidlertid forsøke å ta hensyn til nedgangen i det generelle rentenivået ved utskrivning av forskuddstrekk og forskuddsskatt for inntektsåret 1994. Dette betyr at kommunenes bokførte skatteinntekter i 1994 både vil være påvirket av store restskatter/lavere tilbakebetalinger for inntektsåret 1993 og av at forskuddsinnbetalingene for inntektsåret 1994 antas å bli brakt tilbake på

et mer normalt nivå i forhold til utliknede skatter. Ut fra tidligere erfaringer må det regnes med at utviklingen i skatteinntektene vil variere kommunene imellom.

Medregnet anslåtte virkninger av lavere prisstigning innebærer opplegget for 1994 om lag samme reelle nivå på kommunesektorens inntekter i 1994 som forutsatt i Nasjonalbudsjettet. Samtidig anslås inntektene i 1993 å bli noe høyere enn tidligere lagt til grunn. Når en ser bort fra en reduksjon i bevilgningene til flyktninger og asylsøkere på om lag 250 mill. kroner, er det foreslått eller vedtatt tilleggsbevilgninger på om lag 375 mill. kroner. De økte bevilgningene knytter seg i første rekke til barnehager, videregående opplæring og poliklinisk virksomhet. Kommunesektorens kjøpekraft (definert som samlede inntekter fratrukket renteutgifter) anslås å øke med om lag 2 pst. fra 1993 til 1994. Også fra 1992 til 1993 anslås det en øking av denne størrelse.

Det er usikkert hvordan kommunesektoren disponerer sine inntekter i 1993 og 1994, siden dette i stor grad vil avgjøres av kommunenes og fylkeskommunenes egne prioriteringer. I Nasjonalbudsjettet ble det lagt til grunn en sysselsettingsvekst i kommunesektoren på ca. 3 1/2 pst. fra 1992 til 1993. Anslaget var bl.a. basert på regnskapstall for årets åtte første måneder som Kommunenes Sentralforbund hadde innhentet fra et begrenset antall kommuner og fylkeskommuner. Det foreligger ikke nye opplysninger som skulle gi grunnlag for å endre denne forutsetningen. På bakgrunn av at kommunenes inntekter, medregnet økte overføringer til asylsøkere mv., i 1994 nå anslås å bli en del høyere og renteutgiftene noe lavere enn tidligere regnet med, legges det i denne proposisjonen til grunn en oppjustering også av sektorens utgifter til kjøp av varer og tjenester samt overføringer til private. Bl.a. er det beregningsteknisk lagt til grunn at sysselsettingen i kommunene vil øke med om lag 2 3/4 pst. fra 1993 til 1994. Det legges fortsatt til grunn at kommunesektoren i 1993 og 1994 vil få omtrent balanse mellom inntekter og utgifter.

1.2.4 Penge- og kredittpolitikken og statsbankene m.v.

1.2.4.1 Penge- og valutapolitikken

Siden 10. desember 1992 er kursen på norske kroner blitt bestemt av tilbud og etterspørsel i valutamarkedet, uten at Norges Bank har hatt plikt til å forsvare en kurs som er fastsatt på forhånd. Inntil et nytt fastkurssystem kan bli etablert, vil en gjennom *pengepolitikken* ta sikte på å opprettholde stabile forhold i det norske valutamarkedet.

Rentenivået har falt betydelig siden nyttår, bl.a. som følge av en betydelig rentenedgang i utlandet. Fallet i rentenivået i Norge har vært noe større enn i andre europeiske land, og rentenivået i Norge har siden våren 1993 vært lavere enn i de fleste andre europeiske land.

Rentenivået har gått ytterligere ned siden Nasjonalbudsjettet ble lagt fram. Bundesbank satte 21. oktober ned sine renter med 0,5 prosentpoeng. Flere andre europeiske sentralbanker fulgte etter med reduksjoner i rentene. Norges Bank har to ganger satt ned både D-låns- og foliorenten; første gang 26. oktober med 0,5 prosentpoeng og deretter 19. november med 0,25 prosentpoeng til henholdsvis 6,75 og 4,75 pst.

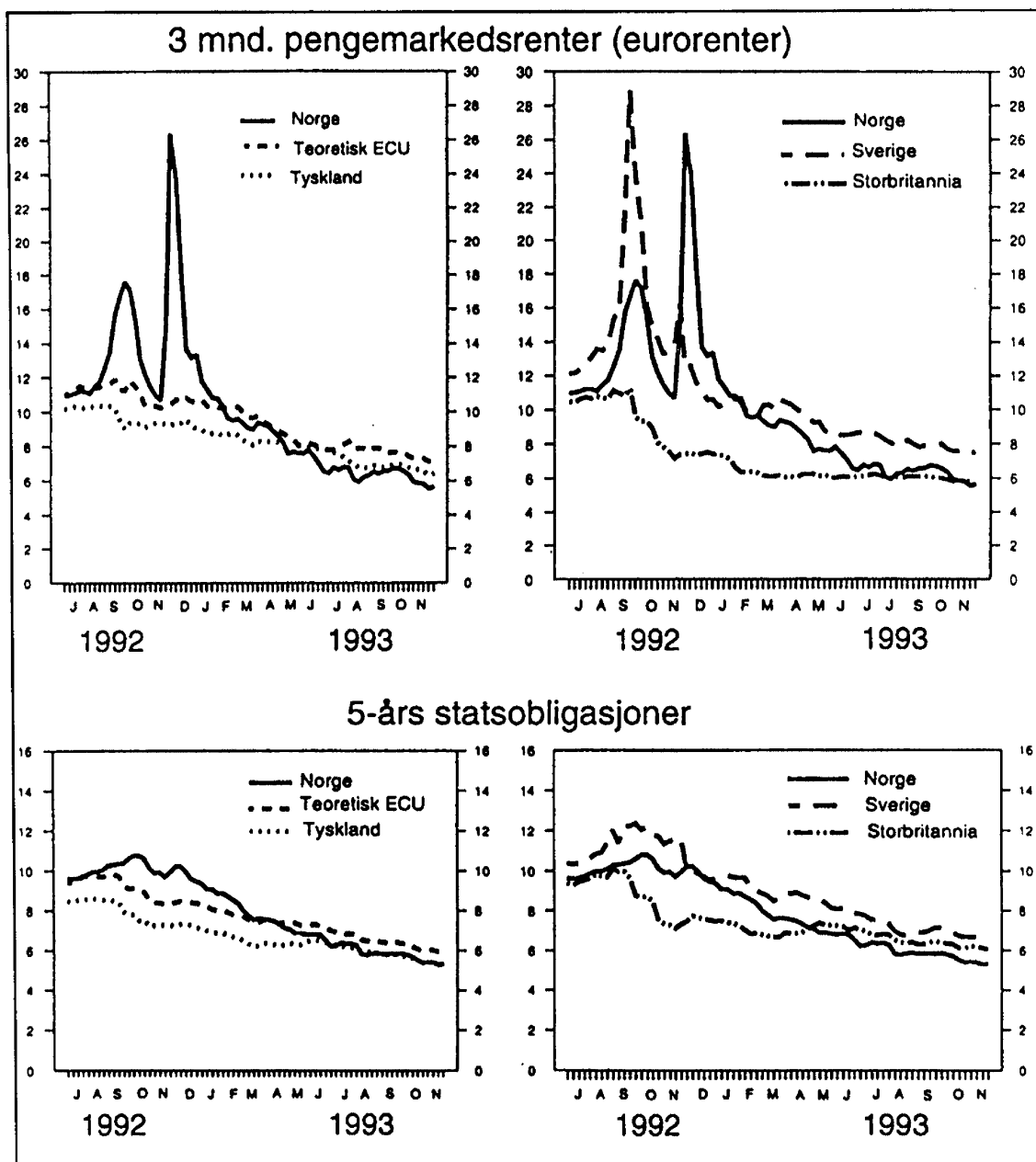
Den siste uken av november steg rentenivået noe etter fallet i oljeprisen. Etter at det på OPECs møte 23.-24. november ikke ble enighet om reduksjoner i produksjonen, falt oljeprisen med om lag én dollar pr. fat.

Rentene i det norske pengemarkedet har siden Nasjonalbudsjettet ble lagt fram falt sterkere enn rentene i de fleste europeiske land. Den effektive 3-måneders eurorenten var 30. november 5,75 prosent, dvs. om lag 3/4 prosentpoeng lavere enn i Tyskland og 1 1/4 prosentpoeng lavere enn ECU-renten. Renten er falt med opp under 1 prosentpoeng siden 24. september.

Den 5-årige statsobligasjonsrenten er siden framleggelsen av Nasjonalbudsjettet falt med over 1/2 prosentpoeng til 5,3 pst. Renten er om lag på nivå med den tilsvarende tyske renten, men over 1/2 prosentpoeng lavere enn ECU-renten.

Kronekursen målt mot ECU har vært stabil siden framleggelsen av Nasjonalbudsjettet, mellom 4,0 og 4,6 pst. svakere enn den tidligere sentralverdien mot ECU. Den effektive kronekursen (konkurranseskursindeksen) har svekket seg med 0,6 pst. i perioden fra 24. september til 30. november. Det er spesielt en sterkere dollar som har bidratt til svekkelsen av den effektive kronekursen, men også sterkere japanske yen og britiske pund trekker i samme retning. Mot tyske mark har kronen styrket seg. Norges Bank har i perioden 24. september til 30. november netto kjøpt valuta motsvarende om lag 3,7 mrd. kroner. Foreløpige tall viser at Norges Banks valutareserver ved utgangen av oktober tilsvarte 149 mrd. kroner.

Forretningsbankene og sparebankene reduserte både *innskudds-* og *utlånsrentene* betydelig i 3. kvartal i år. Utlånsrenten sank med om lag 1 1/2 prosentpoeng i 3. kvartal og lå ved utgangen av september på om lag 10 pst. Dette er 4,2 prosentpoeng lavere enn ved årsskiftet. Innskuddsrentene sank med vel 1 prosentpoeng i 3. kvartal til om lag 5 pst.

Figur 1.1 Renteutviklingen i Norge, Storbritannia, Sverige, Tyskland og for teoretisk ECU¹⁾

1) Effektive renter, uketall.
Kilde: Norges Bank.

Totalindeksen ved Oslo Børs har steget betydelig gjennom året. Indeksen hadde sin høyeste verdi 3. november. Det ble tegnet ny aksjekapital i de børsnoterte selskapene på om lag 5,2 mrd. kroner de første 10 månedene i år, hvorav om lag 1 mrd. kroner siden utgangen av august. Det er ventet flere store kapitalutvidelser de nærmeste månedene.

Private og kommuners bruttogjeld innenlands var ved utgangen av september om lag uendret fra samme tidspunkt i fjor. Den underliggende veksten har vært positiv siden juni i år. Publikums bruttogjeld til utlandet gikk ned med 2,8 pst. de siste 12 månedene fram til utgangen av august, og publikums samlede bruttogjeld ble redusert med knapt

7,9 mrd. kroner, eller 0,7 prosent, i denne perioden.

Foreløpige tall viser at veksten av *publikums likviditet* (pengemengdeveksten) de siste 12 månedene fram til utgangen av september var på 4,3 pst.

1.2.4.2 Statsbankene

I Nasjonalbudsjettet ble det foreslått å redusere *topprenten for Husbank I-lån* gitt før 1993 til 8,5 pst. med virkning fra 1. januar 1994. I lys av fallet i det generelle rentenivået etter framleggelsen av Nasjonalbudsjettet, foreslår Regjeringen nå at topprenten på Husbank I-lån gitt før 1993 settes ytterligere ned til 7,5 pst. med virkning fra 1. januar 1994. Det er også lagt vekt på omfanget av ekstraordinære innfrielse av lån i Husbanken i 1993. Det er Regjeringens syn at Husbanken i årene framover skal være konkurransedyktig med private kredittinstitusjoner.

Rentenedsettelsen vil isolert sett øke rentestøttebehovet i Husbanken med 538 mill. kroner og i Landbruksbanken med 22 mill. kroner i 1994. Anslaget er da sett i forhold til rentestøttebehovet som følger av Regjeringens forslag i Nasjonalbudsjettet når nivået på ekstraordinære tilbakebetalinger samtidig beregningsmessig forutsettes uendret.

En legger til grunn at lavere topprente på de eldste lånene isolert sett vil redusere omfanget av ekstraordinære tilbakebetalinger. Det er imidlertid vanskelig å anslå eksakt hvor stor virkning nivået på utlånsrenten har for omfanget av ekstraordinære innbetalinger.

Ved utarbeidelsen av anslagene til Nasjonalbudsjettet la en til grunn innføring av kvartalsvise betalingsterminer i Husbanken. I tråd med kommunalkomiteens innstilling ved behandlingen av St.prp. nr. 4 (1993-94) om endringer i Husbankens rente- og avdragsvilkår (Innst. S. nr. 13 for 1993-94), legger en nå til grunn at Kommunal- og arbeidsdepartementet skal kunne gi tillatelse til halvårlige terminer til borettslag dersom disse er knyttet til Stiftelsen Boligsamvirkets fond mot husleietap eller andre tilsvarende sikringsordninger. En anslår at dette isolert sett vil øke rentestøttebehovet i 1994 med 5 mill. kroner.

Ved framleggelsen av Nasjonalbudsjettet la en til grunn ekstraordinære innfrielse i Husbanken i 1993 på 10 mrd. kroner. På bakgrunn av ny informasjon fra Husbanken anslår en nå omfanget av ekstraordinære innfrielse i 1993 til 14 mrd. kroner. Dette gir Husbanken lavere netto renteutgifter enn tidligere lagt til grunn og vil isolert sett bidra til å redusere rentestøttebehovet i 1994. Omfanget av ekstraordinære innfrielse i 1994 er anslått til 7 mrd. kroner.

Norges Banks tall for husholdningenes finansregnskap i første halvår 1993 viser en nedbygging av husholdningenes lån i forretnings- og sparebanker med vel 6 mrd. kroner i løpet av 1. halvår i år, og i kredittforetakene og finansieringsselskapene med ca. 2,5 mrd. kroner. Husholdningenes lån i statsbankene er redusert med om lag 3 mrd. kroner. Dette betyr at det var en nedbygging av lån også i de private finansinstitusjonene i 1. halvår. En må regne med at en del av de ekstraordinære innfrielsene i Husbanken er et resultat av nedbyggingen av lån generelt. Denne delen av de ekstraordinære innfrielsene må antas å være lite påvirket av eventuelle forskjeller mellom rentenivået i Husbanken og private finansinstitusjoner.

Samlet legger en nå til grunn en øking i bevilgningen på kap. 2412, post 72, rentestøtte til Husbanken på 337 mill. kroner i forhold til Nasjonalbudsjettet. Samlet bevilgningsforslag blir dermed 3 280 mill. kroner.

I tråd med flertallsinnstillingen i finanskomiteen (alle unntatt Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rød Valgallianse) reduseres innvilgningsrammen for Lånekassen for utdanning i forhold til Nasjonalbudsjettet, jf. tabell 1.5. Nedjusteringen skyldes økingen av stipendandelen til 22 pst. fra høstsemesteret 1994. Dette anslås nå å gi økte stipendutbetalinger på anslagsvis 174 mill. kroner i 1994. Samtidig reduseres rentestøttebehovet som en følge av at innvilgningsrammen til Lånekassen går ned. Denne nedgangen i rentestøttebehovet er for 1994 isolert sett beregnet til om lag 4 mill. kroner.

Regjeringen foreslo i Nasjonalbudsjettet å redusere utlånsrenten på lån som har vært rentebærende 11 år og mindre, fra 9,0 pst. til 8,5 pst. Regjeringen legger nå opp til at renten på lån som har vært rentebærende i mer enn 11 år også reduseres til 8,5 pst. i 1994, det vil si en reduksjon på 1,5 prosentenheter. Dette vil isolert sett innebære et økt rentestøttebehov på 45 mill. kroner i 1994.

I St. meld. nr. 33 (1992-93) ble det varslet at Regjeringen ville foreslå en ordning med investeringstilskudd til små og mellomstore bedrifter i sentrale strøk. Regjeringen går inn for at det bevilges 122,1 mill. kroner til innføring av en slik ordning. Den nye ordningen vil i særlig grad rettes mot konkurranseutsatte bedrifter, og være et ledd i satsingen på å forbedre små og mellomstore bedrifters konkurransevne på nasjonalt og internasjonalt plan. Det geografiske virkeområdet for ordningen vil være de kommuner som ikke dekkes av SNDs bedriftsrettede virkemidler i det distriktpolitiske virkeområdet.

Ordningen vil først og framst ta sikte på til-

Tabell 1.5 Statsbankenes innvilgninger 1989-1992. Rammer for 1993 og 1994. Mill. kroner

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	
						NB94	SALD94
Lånekassen for utdanning.....	4555	5125	5624	6382	6860	7575	7401
Husbanken	12380	11209	11769	11683	13250	13100	13100
- Oppføringslån/barnehager/ utleielån	9547	8391	8561	8047	9150	9000	9000 ¹⁾
- Etableringslån/erhvervslån	2046	1934	2401	2534	2710	2700	2700
- Utbedringslån/byfornyelse m.v.	787	884	807	1102	1390	1400	1400 ²⁾
Landbruksbanken.....	537	381	384	330	490	490	490
- Oppføringslån	357	225	206	185	260	260	260
- Landbruksformål	180	156	178	145	230	230	230
Fiskarbanken	295	312	248	250	265	285	285
- Nybygg og større ombygginger	161	145	125	125	140	140	140
- Øvrige formål	134	167	123	125	125	145	145
SND 3)	2916	2699	2810	2432	3847	3523	3343
- Grunnfinansiering.....					1935	1935	1935 ⁴⁾
- Risikolåneordn. (landsomfattende)					813	680	680
- Risikolåneordn. (distriktsrettet)					1099	908	728
Lånekassen for aviser	9	35	13	9	35	40	40
Kommunalbanken	2270	2260	3000	3000	3100	3100	3100
Sum	22962	22021	23848	24086	27847	28113	27759

¹⁾ Samlet ramme for oppføringslån. Av rammen i 1994 kan inntil 6 300 mill. kroner lånes ut til Husbank I-vilkår.

²⁾ Av denne rammen kan inntil 650 mill. kroner gis til Husbank I-vilkår.

³⁾ Fram til og med 1992 summen av innvilgningene i Industrifondet, Småbedriftsfondet, Industribanken og Distriktenes utbyggingsfond.

⁴⁾ Anslag basert på en ramme for netto utlånsvekst på 1 200 mill. kroner.

Kilde: Finansdepartementet.

tak som styrker nyskappingsaktiviteten i bedriftene, og spesielt tiltak som styrker bedriftenes muligheter for å utnytte eksisterende og nye produkters markedspotensiale. Det vil bli en streng prioritering mellom støtteformålene for fysiske investeringer. Normalt vil maskiner med tilhørende utstyr av varig karakter omfattes av ordningen, men ikke bygningsmessige investeringer. Regjeringen foreslår å redusere det distriktspolitiske virkeområdet. Som følge av dette reduseres innvilgningsrammen for distriktsrettede risikolån med 180 mill. kroner, distriktsrettede garantier med om lag 27 mill. kroner og distriktsrettede investeringstilskudd med om lag 30 mill. kroner. Beløpet som innspares som følge av den tilhørende reduksjon i tapsfondsavsetningene overføres til den nye ordningen.

Det legges opp til at SND med virkning fra 1. januar 1994 slår sammen alle innlån og all likviditet under risikolåneordningene til en

portefølje. Til nå har SND holdt gamle innlån til Distriktenes utbyggingsfond, Industrifondet og Småbedriftsfondet og nye innlån tatt opp etter 1. januar 93 adskilt fra hverandre. Det samme gjelder for likviditet tilknyttet disse fire gruppene. Sammenslåingen av SNDs innlån og likviditet under risikolåneordningene vil innebære en rasjonalisering som bl.a. gir grunnlag for mer effektiv likviditetsforvaltning. Sammenslåingen berører ikke utlånene under risikolåneordningen. SND vil på samme måte som før holde oversikt over hvordan utlånene under risikolåneordningen er fordelt på ulike ordninger og innvilgningsårganger.

I tråd med at Kommunalbanken etterhvert har fått en friere stilling, er banken gitt adgang til selv å fatte avgjørelser i saker som berører avdragsutsettelse eller utvidelser av løpetiden på eksisterende lån.

Utlånsveksten fra staten til statsbankene i 1994 anslås nå til 11,1 mrd. kroner mot 16,4

mrdr. kroner i Nasjonalbudsjettet. Nedjusteringen av anslaget skyldes høyere anslag over ekstraordinære tilbakebetalinger i statsbankene, samt lavere anslag over utbetalinger av nye lån enn tidligere lagt til grunn. Også økingen i stipendandelen i Lånekassen for utdanning innebærer noe lavere utbetalinger av nye lån. Anslaget for ekstraordinære tilbakebetalinger til Husbanken er økt fra 4 til 7 mrd. kroner. Dette skyldes at en under gjennomgangen av anslagene er blitt oppmerksom på at den anslåtte utlånsveksten i Nasjonalbudsjettet var basert på ekstraordinære innbetalinger i Husbanken som lå 3 mrd. kroner lavere enn hva som var lagt til grunn for rentestøtteberegningen. Lavere utlånsvekst fra staten til statsbankene tilsier isolert sett lavere lånebehov for staten. Det vises til omtale av statens finansieringsbehov i avsnitt 1.2.1.

1.2.4.3 Avvikling av rentenormeringen på boligbyggelån og PSV-lån

Det kraftige rentefallet i år har medført at normeringen av renten på boligbyggelån med konverteringstilsagn i statens boligbanker (Husbanken og Landbruksbanken) ikke lenger har noen effekt fordi den normerte renten er en maksimalrente. Siden 1987 har den normerte renten på disse lånene vært 11 pst. nominelt, som inkludert tillatte gebyrer gir en effektiv rente på om lag 13,3 pst. Bankene har kunnet finansiere en viss andel av disse byggelånene med innskudd fra Norges Bank (konverteringsinnskudd til en rente på 9,5 pst.). Rentefallet har imidlertid medført at bankene ikke lenger benytter denne innskuddsordningen. Norges Bank har på denne bakgrunn besluttet å avvikle ordningen med konverteringsinnskudd med virkning fra 24. november 1993.

På bakgrunn av at normeringen ikke lenger har noen virkning, samt at Norges Bank har avvirket ordningen med konverteringsinnskudd, legger departementet opp til at normeringen av renten på boligbyggelån med konverteringstilsagn i statens boligbanker avvikles med virkning fra 1. januar 1994.

Departementet legger samtidig opp til å avvikle normeringen av renten på PSV-lån (lån på spesielle vilkår). PSV-ordningen ble avvirket for nye lån med virkning fra 1. januar 1990. For løpende PSV-lån har maksimalrenten siden 1. juli 1989 vært 12 og 12,5 pst. avhengig av utbetalingstidspunktet. På bakgrunn av rentefallet har dermed heller ikke denne normeringen lenger noen virkning, og avviklingen av rentenormeringen på PSV-lånene må ses på denne bakgrunn.

Departementet vil fortsatt følge utviklingen

i bankenes praksis og vilkår på lån til boligformål, herunder byggelån og tilleggs lån til statsbankfinansierte boliger.

1.2.5 Inntektspolitikken

Regjeringens mål for utviklingen i konkurranseevnen, slik den er definert i Langtidsprogrammets solidaritetsalternativ, ligger fast. Fra 1988 til 1992 ble den kostnadsmessige konkurranseevnen styrket med vel 8 pst, jf. tabell 1.10 i avsnitt 1.3.3. Denne bedringen er noe sterkere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. Justeringen henger sammen med revisjoner i regnskapstallene for våre handelspartnere.

I Nasjonalbudsjettet ble det lagt til grunn en gjennomsnittlig lønnsvekst for alle grupper på om lag 2 1/2 pst. fra 1992 til 1993, og en beregningsteknisk forutsetning om en lønnsvekst på om lag 2 pst. fra 1993 til 1994. Lønnskostnadene i industrien ble anslått å øke med om lag 3/4 pst. fra 1992 til 1993. Sammen med de forutsetninger som ellers lå til grunn ble det anslått at dette ville gi en bedring i konkurranseevnen med om lag 4 pst. fra 1992 til 1993.

Siden Nasjonalbudsjettet ble lagt fram har en fått lite ny informasjon om lønnsutviklingen for de enkelte grupper. Foreløpige tall for lønnsutviklingen for funksjonærer i NHO-bedrifter indikerer at årslønnsveksten for denne gruppen kan bli i overkant av 3 1/2 pst. fra 1992 til 1993. Dette er vel 1 prosentenheter høyere vekst enn det en i Nasjonalbudsjettet la til grunn om den gjennomsnittlige lønnsveksten. Dette bidrar til at lønnsveksten fra 1992 til 1993, både i gjennomsnitt for alle grupper og for industrien, nå anslås til om lag 2 3/4 pst., jf. avsnitt 1.3.3. Anslaget på veksten i lønnskostnadene i industrien fra 1992 til 1993 justeres som en følge av dette opp med om lag 1/4 prosentenheter til 1 pst.

Utviklingen i kronekursen fra 1992 og fram til desember 1993 har isolert sett bidratt til å bedre norsk industris konkurranseevne. Der som en legger til grunn en konstant effektiv kronekurs for industrien fra desember i år og videre framover, vil valutakursene isolert sett bidra til å bedre den kostnadsmessige konkurranseevnen med om lag 3 1/4 pst. fra 1992 til 1993 og med om lag 1 1/2 pst. fra 1993 til 1994. Dette er en sterkere svekkelse av kronen enn en la til grunn i Nasjonalbudsjettet, og henger bl.a. sammen med at europeiske valutaer, herunder norske kroner, har falt noe i verdi i forhold til dollar. Endringene i valutakursene de siste månedene av 1992 og gjennom 1993 gir imidlertid til dels betydelige utslag i kostnadsforholdene mellom enkelte land. Overfor viktige handelspartnere, bl.a. Sverige

og Finland, er norsk industris kostnadmessige konkurransevne kraftig svekket. For mange enkeltbedrifter og i mange enkeltbransjer svekker dette grunnlaget for sysselsettingen. Dette forsterker behovet for en moderat pris- og kostnadsvekst.

Etter at Nasjonalbudsjettet ble lagt fram er også anslagene for lønnskostnader og produktivitet hos våre handelspartnere noe endret, både for 1993 og 1994. Disse forholdene bidrar isolert sett til å bedre den kostnadmessige konkurransevnen med om lag 1/4 pst. fra 1992 til 1993, men til å svekke den med om lag 1/2 pst. fra 1993 til 1994. Samlet sett innebærer de nye anslagene at den kostnadmessige konkurransevnen bedres med om lag 4 1/4 pst. fra 1992 til 1993, som er 1/4 prosentpoeng høyere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. Fra 1993 til 1994 anslår en at konkurransevnen bedres med om lag 2 1/4 pst., som er 1/2 prosentenhet mer enn anslått i Nasjonalbudsjettet.

Siden 1989 har lønnstakerne hatt en betydelig bedre reallønnsutvikling enn i de tre foregående årene, til tross for en klart lavere nominell lønnsvekst. Den lavere lønns- og prisveksten har vært en viktig forutsetning for den kjøpekraftsforbedringen en har oppnådd de siste årene. Konsumprisveksten fra 1992 til 1993 anslås nå til 2,3 pst. Med de forutsetningene om lønnsveksten som legges til grunn i denne proposisjonen vil reallønnen dermed øke med nær 1/2 pst.

Rentenedgangen og nedbetaling av gjeld gjennom 1993 vil, gjennom lavere renteutgifter, bidra til å øke lønnstakernes disponible inntekter fra 1993 til 1994. Skal rentenivået innenlands kunne forbli lavere enn gjennomsnittet av rentene i de europeiske landene, er det nødvendig at utviklingen i norsk økonomi fortsatt er tillitvekkende. Utviklingen i penge- og valutamarkedene de siste årene viser hvor viktig dette er. En for høy pris- og kostnadsvekst kan presse det norske rentenivået opp.

Fra 1993 til 1994 anslår en nå konsumprisveksten til 1 1/2 pst., jf. avsnitt 1.3.3. Den forventede lave konsumprisstigningen innebærer at det er tilstrekkelig med en svært lav nominell lønnsvekst fra 1993 til 1994 for å opprettholde reallønnen. Selv med uendret reallønn neste år vil kjøpekraften kunne øke for store grupper av lønnstakere som følge av rentefallet.

Det er som tidligere omtalt nå tegn til bedring i norsk økonomi. Produksjonen vokser klart sterkere enn hos våre handelspartnere og sysselsettingen synes å stabilisere seg eller vise en viss vekst. Dette er positive utviklingstrekk, men det er samtidig grunn til å understreke betydningen av å holde fast ved den langsiktige

ge strategien som er trukket opp for å styrke sysselsettingen. Det er usikkert når et sterkere omslag i sysselsettingen og arbeidsledigheten vil finne sted, og det kan ta tid før en oppgang i økonomien for alvor slår gjennom i arbeidsmarkedet. Økt innenlandsk aktivitet kan skape et press i retning av økte kostnader selv om det norske kostnadsnivået framdeles er høyt sammenlignet med våre konkurrentland. Muligheten for en slik tendens stiller økte krav til partene i arbeidslivet ved gjennomføringen av lønnsoppgjørene.

For at den styrkingen av bedriftene som er konkretisert gjennom solidaritetsalternativet skal oppfattes som rimelig av det store flertallet, må kortsiktige gevinster i enkeltbransjer og enkeltforetak ikke gis ut i form av høye lønnstillegg. Regjeringen ser derfor med uro på at lønnsutviklingen for funksjonærer i NHO-bedrifter også i år ser ut til å bli sterkere enn for de fleste andre grupper. En slik utvikling kan undergrave tilliten til det inntektspolitiske samarbeidet. Fordelingspolitikken ble understreket som en viktig forutsetning for sysselsettingsutvalgets opplegg for å styrke sysselsettingen.

I utredningen fra sysselsettingsutvalget pekes det på at lønnsforhandlinger under desentraliserte oppgjørsformer bør knyttes nært opp til sentralt fastsatte rammer og retningslinjer, slik at partene som forhandler legger tilstrekkelig vekt på at for sterke kostnadsøkinger vil svekke sysselsettingen. Regjeringen deler denne oppfatningen, men legger samtidig til grunn at partene i arbeidslivet følger en ansvarlig linje uavhengig av hvilken oppgjørsform som velges.

Med den særdeles lave prisveksten som det ligger an til for neste år, er det lagt et viktig grunnlag for lave tillegg ved neste års inntektsoppgjør. Myndighetene er selv part i inntektsoppgjør hvor en forhandler med store arbeidstakergrupper. Samtidig er de årlige reguleringsene av pensjonene i folketrygden gjenstand for drøfting mellom staten og pensjonistenes organisasjoner. Regjeringen er opptatt av den rolle myndighetene spiller gjennom disse forhandlingene og drøftingene, og vil legge avgjørende vekt på at resultatene blir i tråd med forutsetningene i det økonomiske opplegget for 1994.

1.2.6 Enkelte sider ved arbeidsmarkeds- politikken

1.2.6.1 Beredskapsbevilgningen 1994

Norge har gjennom størstedelen av etterkrigstiden hatt vekst i antall sysselsatte og lav ledighet. Fram til tidlig på 1980-tallet lå ledig-

heten under 2 pst. av arbeidsstyrken. Dette var på linje med gjennomsnittet for de øvrige EFTA-land, men langt lavere enn i Vest-Europa for øvrig. De siste 15 årene har ledigheten økt sterkt i Vest-Europa. I EFTA-landene har økingen vært særlig sterk fra 1990. I Norge har ledigheten økt til om lag 6 pst. av arbeidsstyrken.

Regjeringen har valgt å møte problemene på arbeidsmarkedet med en aktiv økonomisk politikk som legger vekt på *aktive arbeidsmarkedstiltak* framfor passiv utbetaling av stønader. Arbeidsmarkedstiltakene for ordinær arbeidskraft er trappet opp fra om lag 8 000 plasser i 1988 til i gjennomsnitt om lag 60 000 i 1993. I tråd med Sysselsettingsutvalgets anbefalinger, er tiltakene trappet opp med over 10 000 plasser fra 1992 til 1993. Dette tilsvarer 2,9 pst. av arbeidsstyrken. I oktober i år var det vel 70 000 tiltaksplasser.

I tillegg har beredskapsbevilgningen til arbeidsmarkedstiltak blitt nyttet til å finansiere ekstraordinære skole- og studieplasser i videregående og høyere utdanning.

For 1994 foreslo Regjeringen i St.prp. nr. 1 avsatt i alt 7 255,9 mill. kr til arbeidsmarkedstiltak for ordinær arbeidskraft, hvorav 6 319 mill. kr er avsatt over beredskapsbevilgningen. Samlet ga dette forslaget grunnlag for gjennomsnittlig 65 000 tiltaksplasser i 1994.

Ved Stortingets behandling av budsjettet for 1994 ble beredskapsbevilgningen redusert med 135 mill. kroner i forhold til Gul Bok. Som følge av Stortingets vedtak om å styrke etableringsstipendordningen med midler fra beredskapsplanen, foreslår Regjeringen nå i tillegg å overflytte 10 mill. kroner.

Utover dette gir nyere informasjon grunnlag for at beredskapsbevilgningen for 1994 kan nedsettes med i alt 324,6 mill. kroner.

Samlet innebærer dette at beredskapsbevilgningen for 1994 kan settes ned til 6 074,4 mill. kroner. Av dette er 225 mill. kroner avsatt til nye studieplasser under høyere utdanning. Sammen med bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak på ordinært budsjett gir bevilgningen grunnlag for om lag 64 000 tiltaksplasser for ordinær arbeidskraft i gjennomsnitt for 1994. Det vises til nærmere omtale i kap. 2 (kap. 2310).

I Gul Bok ble det lagt til grunn at bevilgningen til *arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede* ga grunnlag for en øking på 2 000 tiltaksplasser for denne gruppen, til om lag 18 700 plasser i gjennomsnitt for 1994. Nye tall for tiltaksomfanget i 1993 og reviderte planer for 1994 viser at måltallet isolert sett kan økes med ytterligere 500 plasser, til 19 200 plasser i gjennomsnitt. Videre viser ajourførte opplysninger at månedsværprisene udner tiltakene

er lavere enn regnet med. Dette gir grunnlag for å nedsette bevilgningen med 30 mill. kroner for 1994.

Stortinget vedtok å redusere bevilgningen til administrative ressurser i *arbeidsmarkedsetaten* med 25 mill. kroner i forhold til Gul Bok. Dette tilsvarer 63 stillinger, slik at antall nye stillinger reduseres fra 520, som opprinnelig foreslått, til 457 stillinger. For å gjennomføre registrering av bosniske flyktningskompetanse, foreslår Regjeringen nå å øke bevilgningen til arbeidsmarkedsetaten med 5 mill. kroner, slik at den samlede reduksjonen blir på 20 mill. kroner.

For 1994 har Regjeringen foreslått bevilget 12 400 mill. kroner til *dagpenger*. Nye anslag og den foreslåtte endring av Lov om lønnsplikt (jf. Ot.prp. nr. 18 (1993-94)) medfører at dagpengebevilgningen kan settes ned med 250 mill. kroner fra 12 400 mill. kroner til 12 150 mill. kroner. Jf. omtale i kap. 2 (kap. 2541).

1.2.6.2 Retningslinjer for kvalifiserings-tiltakene

Arbeidsmarkedspolitikken skal bidra til å kvalifisere og oppgradere arbeidsstyrken og skape et effektivt arbeidsmarked. Det legges opp til et høyt tiltaksnivå som muliggjør aktive tiltak framfor passiv utbetaling av stønader. Dette vil sikre aktivitet blant ledige, redusere skadevirkningene av arbeidsledighet, opprettholde eller forbedre de lediges arbeidsevne og kompetanse, samt bidra til å redusere misbruket av dagpenger. Arbeidsmarkedsetaten tilbyr derfor et bredt spekter av sysselsettings- og kvalifiseringstiltak.

Personer med lite eller mangelfull utdanning og personer som har små muligheter til jobb i sitt tidligere yrke, er overrepresentert blant de arbeidsledige. Det er derfor behov for tiltak som gir målrettet opplæring slik at den enkelte får ajourført eller blir tilført ny kompetanse.

Arbeidsmarkedsoplæringen (AMO) er det viktigste virkemiddel for kvalifisering av de arbeidsledige. I 1992 var det i gjennomsnitt 20 500 personer på AMO, tilsvarende 42 pst. av det samlede tiltaksomfanget. For perioden januar – oktober i år lå antall AMO-deltakere om lag 3 000 personer høyere enn i samme periode i fjor. AMOs formål er å kvalifisere arbeidsledige til ordinært arbeid, redusere mistilpasningen mellom arbeidslivets behov for kompetanse og arbeidssøkernes forutsetninger, samt motivere arbeidsledige til videre opplæring og utdanning. Tiltaket inngår som et sentralt element i arbeidsmarkedsetatens samlede bestrebelser for å formidle den enkelte.

AMO skal ha en supplerende funksjon i for-

hold til tilbudet i ordinært skoleverk. For å redusere uønskede overganger fra ordinært skolesystem til AMO, legger arbeidsmarkedsetaten vekt på administrative rutiner i forhold til skoleverket og en arbeidsmarkedsfaglig avgrensning av målgruppen.

AMOs primære målgruppe er arbeidsledige. I tillegg er også personer i en usikker sysselsettingssituasjon en målgruppe for tiltaket. AMO har en nedre aldersgrense på 19 år.

De arbeidsledige er en lite homogen gruppe hva angår yrkeserfaring, motivering for opplæring, utdanningsbakgrunn og alder. Arbeidslivets behov varierer også i ulike deler av landet. Det er foretatt flere undersøkelser av deltakere på AMO de senere årene, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (1993-94) Kommunal- og arbeidsdepartementet. Formålet med undersøkelsene har vært å undersøke sysselsettingseffekten av kursene. Resultatene viser at sysselsettingseffekten av AMO-kurs varierer med fagområder, om kurs gir formell kompetanse eller ikke, og med forholdene på det lokale arbeidsmarkedet. Det er derfor viktig at AMOs tilbud spenner over et vidt spekter av kurs. Undersøkelsene viser at det er kurs som er særlig rettet mot arbeidslivets etterspørsel (eksempelvis EDB, handel og kontor, sveising) og kurs som gir formell kompetanse som har god sysselsettingseffekt. Det er blant annet lagt opp til en økt satsing gjennom AMO for å møte det forventede behovet for faglært arbeidskraft i bygge- og anleggssektoren.

Deltakerne på AMO får *kursstønad*. Det gis grunnstønad og tilleggsstønad. Reisepenger og forsørgelsestillegg er de mest vanlige tilleggsytelsene. Deltakere som har rett til dagpenger, kan enten velge å beholde dagpenger eller motta kursstønad. Dagpengesystemet krever at den enkelte skal være disponibel for arbeidsmarkedet, og ta tilvist arbeid (disponibilitetskravet). Dette kravet omfatter også deltakere som mottar kursstønad.

Kursenes varighet er fra 1 uke til 10 måneder. Gjennomsnittlig lengde for kursene i 1992 var 13 uker. Kort varighet og krav om å være disponibel for arbeidsmarkedet, gjør at *den enkelte ledige ikke kan påregne å gjennomføre utdanningsløp av lengre varighet innenfor AMO*. Arbeidsledige tilbys ordinært ikke sammenhengende kompetansegivende kurs gjennom AMO som varer lengre enn 10 måneder.

På bakgrunn av at en stor del av de ledige ikke har påbegynt eller fullført videregående opplæring, er det imidlertid et behov for å kunne tilby kurs som gir formell kompetanse når det er nødvendig for å få den enkelte i arbeid. Det er også viktig at arbeidsledige som får AMO-kurs på videregående nivå får med seg en delkompetanse som det kan bygges videre på senere.

En undersøkelse foretatt i fem fylker i 1992/93 viste at 1/3 av deltakerne gikk på kurs som ga formell kompetanse. Om lag 5 pst. gikk på kurs som ga formell kompetanse på grunnskolenivå, 26 pst. på videregående nivå og kun 3 pst. på høyere nivå.

Ansvar for AMO er delt mellom utdanningsmyndighetene og arbeidsmarkedsmyndighetene. Utdanningsmyndighetene har det faglige og pedagogiske ansvaret, mens arbeidsmarkedsmyndighetene har ansvar for å definere behov for ulike typer kurs og omfang av disse, og planlegge gjennomføring, kjøp og finansiering av kurs samt inntak av kursdeltakere.

For at AMO skal kunne fungere som et arbeidsmarkedstiltak, er det en forutsetning at arbeidsmarkedsetaten administrerer tiltaket og at arbeidsmarkedsfaglige prinsipper legges til grunn for tiltaket. Dette er nødvendig for at tiltaket kan innpasses i arbeidsmarkedspolitikken, og for at tiltaket overfor den enkelte arbeidssøker vurderes i forhold til bruken av andre tiltak og ordinær arbeidsformidling.

I St.prp. nr. 1 fra Kommunal- og arbeidsdepartementet er det presisert at arbeidsmarkedsetaten skal være svært tilbakeholden med å tilby *kurs på høyere nivå*. Kurs med paralleller innen ordinær utdanning på dette nivået vil ikke bli gitt som AMO. AMO på høyskolenivå skal begrenses sterkt og forbeholdes personer som har blitt arbeidsledige, eksemplvis i forbindelse med omstillinger og trenger en kortere yrkesretting av tidligere utdanning for å kunne formidles til nytt arbeid. Som hovedprinsipp vil det således ikke være aktuelt å tilby AMO som gir kompetanse på høyere nivå.

Reform '94 trer i kraft høsten 1994 og vil først omfatte 16-åringene. Arbeidsmarkedstiltakene rettet mot innsats for den yngste aldersgruppen ledige (hovedsaklig praksisplasser) vil gradvis kunne trappes ned etter hvert som de mellom 16 og 19 år faller inn under den lovfestede retten til opplæring. Parallelt med innfasingen av Reform '94 vil Regjeringen kontinuerlig vurdere tiltaksbruken overfor ungdom.

Det er i arbeidet med reformen lagt til grunn at arbeidsmarkedsetaten og sosialetaten skal samarbeide med den lovfestede *oppfølgingstjenesten* som nå etableres i forbindelse med Reform '94. Oppfølgingstjenesten skal imidlertid ikke overta ansvaret for oppgaver som etter gjeldende ansvarsfordeling ligger til de ulike etatene.

Til tross for at over 50 pst. av personer i alderen 20-24 år er yrkesaktive, veksler unge i denne aldersgruppen ofte mellom ulike statuser som arbeidstaker, arbeidssøker, elev/student og utdanningssøker. Grensene mellom ar-

beidssøker og utdanningsøker kan lett bli uklare, og det er derfor også et behov for å *avgrense AMO mot ordinært tilbud på videregående nivå* når det gjelder aldersgruppen 20-24 år. Dette kan oppnås samtidig med at det utvikles et tettere samarbeid mellom arbeidsmarkedsetaten og videregående skole om å gi den kompetansegivende utdanning disse gruppene har behov for. Stortinget har bedt Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet være særlig oppmerksom på voksnes utdanningsbehov i forbindelse med Reform '94.

Mange av dagens arbeidsledige mangler grunnleggende formell kompetanse. Etter hvert som Reform '94 blir fullt gjennomført, vil færre ungdommer komme ut av videregående skole uten formell yrkes- eller studiekompetanse. Våren 1997 vil de første kull under reformen bli uteksaminert, og i 2002 vil hele kullet fra aldersgruppen 20-24 år ha gjennomgått videregående opplæring under reformen. Behovet for å tilby kompetansegivende kurs til unge arbeidsledige over 19 år vil således etter hvert også bli redusert. AMO vil dermed i stigende grad kunne konsentreres om å bidra til spesialisering eller yrkesretting av de arbeidslediges kompetanse.

I arbeidet med å få til en god arbeidsmarkedsfaglig *spesifisering av målgruppen for AMO* vil arbeidsmarkedsetaten:

- Prioritere langtidsledige i alderen 20-24 år, ledige som mottar dagpenger, og personer med særlig svak utdanningsbakgrunn. Opplæring som bygger opp mot en kompetanse arbeidslivet etterspør vil bli prioritert.
- Bedre de administrative rutinene, med bl.a. rutinemessig samarbeid med utdanningsmyndighetene på alle plan.
- Stille krav om at unge i alderen 20-24 år må ha vært aktive arbeidssøkere en periode før inntak på kompetansegivende kurs. Dette må imidlertid gjøres på en måte som ikke gir insentiver til langtidsledighet for gruppen, eller insentiver til ikke å ta kortvarig arbeid.
- Sikre at AMO ikke gis til unge som trenger å forbedre karakterer for å komme videre i utdanningssystemet, men at opplæringen er ledd i en kompetansebygging for formidling til arbeid.

Kommunal- og arbeidsdepartementet vil videre:

- Innskjerpe overfor arbeidsmarkedsetaten at retningslinjene i budsjettproposisjonen blir lagt til grunn for kursproduksjonen. Som hovedprinsipp skal det ikke gis kurs i AMO som gir kompetanse på høyere nivå.
- Vurdere dagens adgang til å fylle opp ledige

enkeltplasser i ordinær videregående skole gjennom arbeidsmarkedsetaten. Ordningen er i dag begrenset til maksimalt 30 plasser pr. fylke.

Det synes å være særlige problemer knyttet til bruken av arbeidsmarkedsoplæringen innenfor frifylkeforsøkene. Frifylkeforsøkene er vedtatt forlenget ut 1995. Det skal inngås nye avtaler med fylkeskommunene for den gjestående forsøksperioden. Kommunal- og arbeidsdepartementet vil sikre at nasjonale mål for arbeidsmarkedsoplæringen følges.

Arbeidsgiveransvaret for personalet tilknyttet AMO-sentrene har lenge vært omstridt. Dette har bakgrunn i at omfang, innhold og målgrupper for AMO bestemmes av staten gjennom ressurser til arbeidsmarkedstiltak, mens de administrative oppgaver i forbindelse med tilsetting av lærerne har vært lagt til fylkeskommunen på vegne av staten. Lærerorganisasjonene har stevnet staten for arbeidsretten for å få en endelig avklaring av arbeidsgivertilknytningen. Lærerorganisasjonene ønsket primært fylkeskommunen som arbeidsgiver. Staten på sin side hevder at staten må betraktes som arbeidsgiver, da personalet utfører statlige oppgaver.

AMO-sentrene vokste fram i 1960-årene, og står i dag for en beskjeden del av det totale kurstilbudet i AMO. I første halvår 1993 ble 10-15 pst. av AMO-kursene gjennomført ved AMO-sentrene, mens resten ble kjøpt av andre tilbydere. For å ivareta statens arbeidsgiveransvar ga Stortinget for 1993 Regjeringen fullmakt til å opprette et nødvendig antall stillingshjemler og til å omdisponere tilsvarende lønns- og driftsmidler fra kap. 591 Arbeidsmarkedstiltak til kap. 590 Arbeidsmarkedsetaten.

Kommunal- og arbeidsdepartementet har, med bakgrunn i Stortingets fullmakt, i 1993 hatt forhandlinger med lærerorganisasjonene med sikte på å komme fram til enighet om vilkårene for tilsetting, som ville måtte være basis for rettsforlik. Saken har nå i slutfasen vært håndtert av Regjeringsadvokaten. Det har vist seg vanskeligere enn antatt å oppnå enighet med lærerorganisasjonene om vilkårene for statlig tilsetting. Fra statens side har det hele tiden vært forutsatt at Lov om statens tjenestemenn skal legges til grunn for den enkelte tilsetting i arbeidsmarkedsetaten. Statens tilbud har bygd på denne forutsetningen.

Det har imidlertid ikke vært mulig å få tilslutning til dette fra organisasjonenes side. Regjeringen må derfor fastslå at vilkårene for inngåelse av et rettsforlik ikke er til stede. Den fullmakt Stortinget ga ved budsjettbehandlingen høsten 1993 om opprettelse av de nød-

vendige stillingshjemler for å ivareta statens arbeidsgiveransvar, vil således ikke bli benyttet. Kommunal- og arbeidsdepartementet vil på denne bakgrunn i samarbeid med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet i 1994 foreta en gjennomgang av arbeidsmarkedsetatens bruk av AMO-sentrene, med sikte på å få til en mest mulig kostnadseffektiv bruk av midler arbeidsmarkedsetaten har til disposisjon. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med denne saken etter at gjennomgangen er utført.

1.2.7 Enkelte sider ved fagopplæringen i arbeidslivet

I Nasjonalbudsjettet 1994 uttalte Regjeringen:

«Regjeringen vurderer nå rammevilkårene for lærlingeordningen med sikte på å bidra til den forutsatte økingen i lærlingeinntaket. En slik vurdering vil bl.a. omfatte bruk av opplæringsringer og opplæringskontor, informasjonsvirksomhet, etterutdanning og nye fag under lov om fagopplæring. I forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 33 (1991-92) Om visse sider ved videregående opplæring, ba flertallet i Kirke- og undervisningskomiteen Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet vurdere «om – og eventuelt på hvilken måte – en kan bidra til en solidarisk refusjonsordning som ikke vil belaste offentlige budsjetter». (Innst. S. nr. 200 1991-92). Vurderingen av rammevilkårene vil bli fulgt opp med en bredere gjennomgang i forbindelse med salderingsproposisjonen for 1994, herunder om og eventuelt hvordan en refusjonsordning skal gjennomføres.»

Myndighetene vil legge til rette for grunnopplæring i skole og utarbeide gjennomgående læreplaner, samt yte tilskudd for opplæringsdelen i bedriftene. Dette skjer innenfor rammen av Reformen '94. Reformen forutsetter at fagopplæringen på videregående nivå inngår som en integrert del av en enhetlig, samordnet videregående opplæring. En godt utbygd fagopplæring er også et viktig virkemiddel for å styrke sysselsettingen. Dette underbygges av internasjonale erfaringer.

På denne bakgrunn arbeider myndighetene og partene i arbeidslivet med tiltak for å øke inntaket av lærlinger.

Det skal samlet gis tilsvarende tre års heltids opplæring. Hovedmodellen i reformen forutsetter at de to første årene skal tas i skole, mens den avsluttende opplæringen finner sted i bedrift. Opplæringen i bedrift kan tas som ett års fulltids opplæring, eller kombineres med verdiskaping og fordeles over inntil to år. Når læretiden i bedrift strekkes over to år, er det forutsatt at halvparten av den samlede tiden brukes til opplæring og den andre halvparten til verdiskaping. Samtidig er det gitt rom for et visst avvik fra denne normen, ved at

forholdet mellom opplærings- og verdiskapingstid kan variere innenfor grenser på 40-60 pst. for hvert av årene, dog slik at opplæringsdelen over to år utgjør ett års opplæring.

For å sikre at elevene får mulighet til å fullføre opplæringen fram til fag- eller svenneprøve, skal fylkeskommunen formidle elevene til lærebedrift i samsvar med prinsippet om lik rett til utdanning. Bedriftene kan imidlertid si nei til å ta inn lærlinger. Dersom det ikke kan skaffes opplæringsplass i bedrift, skal eleven få tilbud om å fullføre opplæringen i skole.

Læreplanens generelle del gjelder også for fagopplæringen. I tillegg vil opplæringens innhold bli beskrevet i læreplaner som omfatter såvel opplæringen i skole som opplæringen i bedrift. Opplæring i fag under lov om fagopplæring i arbeidslivet avsluttes med fag eller svenneprøve. Prøven er den samme enten opplæringen er avsluttet i bedrift eller i skole.

Lærlingen skal ikke ha lønn for opplæringsdelen av tiden i bedrift. Hvis opplæringen kombineres med verdiskaping, gis lærlingen lønn i verdiskapingstiden.

I rammetilskuddet til fylkeskommunene vil det bli lagt inn midler til dekning av tilskudd til lærebedriftene for lærlinger som har rett til videregående opplæring. Tilskuddet for opplæringsdelen skal tilsvare utgiftene for en elev i videregående skole, og forutsettes å skulle dekke de utgiftene som lærebedriftene har som følge av opplæringen. For voksne lærlinger som ikke har rett til videregående opplæring, gis tilskudd til lærebedriftene fra staten på samme betingelser som i dag over kap. 234.70.

Regjeringen har foretatt en grundig vurdering av spørsmålet om innføring av en *Arbeidsgivernes refusjonsordning* som foreslått av LO/NHO.

En har oppfattet partene dithen at det primære siktemålet med å etablere en slik ordning var å redusere «gratispassasjerproblemet», dvs. at mange virksomheter gjør bruk av fagutlært arbeidskraft uten selv å ta kostnadene ved å ha lærlinger.

Dersom en slik ordning skulle finansieres ved at alle arbeidsgivere pålegges en avgift, f.eks. ved en generell heving av arbeidsgiveravgiften, blir imidlertid finansieringen av ordningen å likestille med en ordinær skatteøkning som omfatter alle.

Offentlig forvaltning står for om lag 1/3 av sysselsettingen. Den foreslåtte refusjonsordningen vil innebære en betydelig øking i offentlig sektors lønnskostnader – anslått til vel 200 mill. kroner. Dette bryter således med Stortingets forutsetning om en solidarisk refusjonsordning som «ikke vil belaste offentlige budsjetter».

En slik avgift medfører dessuten innkrevningsmessige problemer i de områder av landet som f.t. er unntatt for arbeidsgiveravgift, som Nord-Troms og Finnmark. Også i andre deler av landet vil en refusjonsordning kunne føre til administrative kostnader.

Reformen innebærer en klar styrking av lærebedriftenes økonomi. Reformen innebærer at det årlige tilskuddet nesten dobles i forhold til dagens ordinære tilskudd. Ved at tiden i bedrift reduseres fra inntil fire år til inntil to år og lærlingene kun mottar lønn i verdiskapingsdelen, reduseres bedriftens lønnskostnader til lærlinger. Ettersom det i dag er store variasjoner i læreplaner og avlønning av lærlinger, er det ikke mulig å generalisere hva angår reduksjonen i bedriftenes kostnader. Regneeksempler for enkeltbransjer tyder imidlertid på at lærebedriftenes kostnader typisk kan reduseres med 30-40 pst. pr. år pr. lærling.

Et eventuelt ytterligere tilskudd til lærebedriftene bør etter Regjeringens mening knyttes til kvalitetshevende tiltak i bedriftene for å sikre en forsvarlig opplæring, slik også partene har gitt uttrykk for.

Dagens lærlinger har gjennomgående både arbeidserfaring og skolegang ut over det som vil være mønsteret i Reform '94. Om lag 2/3 av dagens lærlinger er over 20 år. Når reformen er gjennomført, vil de fleste lærlinger komme fra to års videregående opplæring. De vil da gjennomgående være i alderen 17-19 år. Selv om den disponible inntekten for lærlinger i gjennomsnitt vil falle noe som følge av skillet mellom opplæring og verdiskaping, er det samtidig slik at lærlingeinntektene fortsatt vil ligge betydelig over inntektsnivået for borteboende skoleelever i samme aldersgruppe.

Samlet sett vil Regjeringen på dette grunnlag vurdere en refusjonsordning for lærebedrifter som foreslått, som lite hensiktsmessig. For å få et løft i lærlingeinntaket, er Regjeringen imidlertid innstilt på å komme partene i møte, slik at en kan etablere et godt grunnlag for lærlingeordningen i årene framover.

Regjeringen har drøftet alternativene til partenes foreslåtte refusjonsordning med partene i arbeidslivet. På bakgrunn av disse drøftelsene er Regjeringen innstilt på å foreslå å opprette en *særskilt ekstratilskuddsordning* for å bidra til å heve kvaliteten på opplæringen i bedrift. Ekstratilskuddet kommer i tillegg til det ordinære lærlingetilskuddet, jf. over, og tildeles lærebedriftene etter følgende kriterier:

- Det skjer en avtalemessig oppfølging av prinsippet om skille mellom opplæringsog verdiskapingsdel.
- Ekstratilskuddet utgjør 7 500 kroner pr. lærling pr. år.
- Ekstratilskuddet forutsettes benyttet til til-

tak som hever kvaliteten og sikrer gjennomføringen av opplæringen, f.eks. ved trening av dem som skal stå for opplæring i bedriftene.

- Ekstratilskuddet utbetales til lærebedriften etter avlagt og bestått fagprøve.

Regjeringen vil presisere at hensikten med ekstratilskuddet er å styrke den enkelte lærebedrifts muligheter for å påta seg ansvar for opplæring til fagarbeider. Samlet vil det offentliges innsats over budsjettene for å øke antall lærlingeplasser øke meget sterkt. Det er viktig at denne intensjon nås og at den økte ressursinnsatsen faktisk går til å øke antallet plasser og kvaliteten i opplæringen. En legger således til grunn at ekstratilskuddet ikke skal nyttes til å øke avlønningen av lærlinger i verdiskapingsdelen i de lærebedrifter som mottar dette ekstratilskuddet ut over det partene la til grunn i sitt forslag om refusjonsordning. Videre er det forutsatt at lærlingene kan motta avtalt lønn for verdiskapingsdelen (dvs. om lag 1/2 årslønn) på grunnlag av den lønn partene la til grunn i sitt forslag om en refusjonsordning. Regjeringen vil komme tilbake til utformingen av regelverket knyttet til vilkårene for utbetaling av det årlige ekstratilskuddet på 7 500 kroner.

Ekstratilskuddet vil finansieres over statsbudsjettet på ordinær måte. Kostnadene ved dette er anslått å utgjøre om lag 300 mill. kroner pr. år. Tilskuddet vil i hovedsak ikke komme til utbetaling før i 1996, dvs. når de første kull innenfor Reform '94 begynner på tredje år i videregående skole, og vil derfor først bli behandlet i forbindelse med budsjettet for 1996.

Regjeringen vil i tillegg til ekstratilskuddsordningen på ny gå gjennom andre forhold som kan påvirke inntaket av lærlinger, slik at mulighetene blir de beste for at en skal lykkes i å nå opp i det lærlingeinntaket som er forutsatt i reformen. Regjeringen vil understreke at lærlingeordningen kan bli et svært viktig virkemiddel for å få unge i meningsfylt arbeid og for å øke den fagkompetansen som næringslivet trenger for å være konkurransedyktig. Det tas i denne sammenheng bl.a. sikte på en opptrapping av lærlingeinntaket i statsforvaltningen.

Opplæringsringer og opplæringskontorer er viktige virkemidler i arbeidet med å skaffe lærekontrakter og sette lærebedriftene i stand til å drive opplæring slik læreplanene forutsetter. Den nye videregående opplæringen som tas i bruk fra august 1994 forutsetter at lærebedriftene gir målrettet opplæring i de respektive lærefag. Departementet vurderer lærefagene med sikte på å få bredere sluttkompetanser enn i dag. Norske bedrifter er i hovedsak små.

For å kunne gi bredere opplæring, og for å heve kvaliteten på opplæringen, bør lærebedriftene samarbeide om opplæringen. Erfaringen har vist at opplæringsringer og opplæringskontorer representerer samarbeidsformer som kan bidra både til økt kvalitet og til flere læreplasser.

Mange norske bedrifter har liten kunnskap om, og erfaring med å ta inn læringer. Det må derfor drives et omfattende *informasjonsarbeid* med sikte på å øke bedriftenes kunnskap om den nye helhetlige videregående opplæringen som er utviklet, samt øke deres forståelse for betydningen av å bidra til en framtidig kompetanse gjennom fagopplæring i bedrift. Informasjonsarbeidet må også ses i sammenheng med etterutdanning av lærere og instruktører.

Basert på avtalen mellom Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Landsorganisasjonen i Norge (LO) er det lagt til grunn i arbeidet med reformen at hovedtyngden av de nødvendige læreplassene skaffes til veie gjennom et samarbeid med partene. Regjeringen tar som utgangspunkt at partene som ledd i dette arbeidet informerer sine respektive organisasjonsledd og sine medlemmer. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet bør ha som oppgave å orientere om helheten i reformen. Fordi fagopplæringen er en integrert del av en helhetlig videregående opplæring, legges det vekt på at partene i arbeidslivet og den enkelte bedrift i størst mulig utstrekning får samme opplysninger som de øvrige partene i opplærings samarbeidet. Arbeidslivets parter må i nødvendig utstrekning, og på den måte som passer best, orientere bedriftene. For å bidra til bedre samarbeid mellom de berørte parter, har Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet nedsatt en arbeidsgruppe hvor representanter for KUF, LO, NHO, Kommunenes Sentralforbund og Administrasjonsdepartementet er innbudt til å være med. Gruppen vurderer behovet for informasjon og samordner – så langt dette anses som formålstjenlig – informasjonsinnsatsen overfor arbeidslivet.

Det er satt i verk et større *etterutdanningsopplegg* i samband med reformen. Etterutdanningen vil foregå i samarbeid med fylkeskommunen og vil omfatte både lærere, skoleledere og rådgivere. Handlingsplanen for etterutdanning vil, så langt det er faglig begrunnet, også være tilgjengelig for instruktører i lærebedrifter. Den fagspesifikke etterutdanningen for instruktører i bedrift vil først starte i 1995. Etterutdanning av instruktører i bedrift vil kunne bidra til å heve kvaliteten på opplæringen. Læremidler, kurs mv. som arrangeres som ledd i etterutdanningen vil, så langt det er faglig begrunnet, være tilgjengelig for instruktører i

lærebedriftene. I samråd med partene i arbeidslivet vil departementet vurdere innholdet i den etterutdanningen som skal tilbys instruktører i bedrift. Ekstratilskuddet vil kunne dekke denne type faglig oppkvalifisering. Dette vil bli vurdert i sammenheng med godkjenningsordningen av lærebedrifter.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet tar sikte på å legge *nye fagområder* under lov av 23. mai 1980 om fagopplæring i arbeidslivet. Departementet har nå adgang til på eget initiativ å legge nye fag under loven. Det vil bli utviklet en prosedyre for arbeid med nye fag, som sikrer at fagene tilpasses prinsippene og strukturen i Reform '94, og som hindrer at altfor smale og sterkt spesialiserte fagområder etableres som lærefag. En rekke forslag til lærefag er nå til vurdering i departementet med tanke på fastsetting.

1.2.8 Samarbeid om økt sysselsetting i Europa

Det er nå utsikter til at ledigheten i Vest-Europa vil øke til 11,5 pst. av arbeidsstyrken i 1994 og holde seg på dette nivået også i 1995.

I løpet av det siste halvannet året er det, bl.a. fra Regjeringen, blitt tatt flere initiativ for økt internasjonalt samarbeid for å styrke vekst og sysselsetting i Europa:

- Ministerrådsmøtet i OECD besluttet under det norske formannskapet våren 1992 å iverksette en toårig sysselsettingsstudie.
- På bakgrunn av et initiativ fra Statsminister Gro Harlem Brundtland ble det avholdt et fellesmøte mellom finans- og økonomiministrene i EF- og EFTA-land i Luxembourg 19. april i år. Et nytt ministermøte avholdes 13 desember.
- I desember 1992 vedtok EF på møtet i Det europeiske råd i Edinburgh tiltak for å styrke vekst og sysselsetting på kort sikt. På neste møte i Det europeiske råd 10 -11 desember i Brussel vil det bli lagt fram en hvitbok med en mellomlangsigte strategi for vekst, konkurransevneforbedring og sysselsetting.

På møtet i Det europeiske råd i desember 1992 i Edinburgh besluttet *EF-landene* å iverksette tiltak under fellesskapets kompetanse for å stimulere aktiviteten på kort sikt. Tiltakene omfattet økte lånerrammer i Den europeiske investeringsbanken og opprettelsen av et nytt europeisk investeringsfond. En ble videre enige om at tiltakene på fellesskapsnivå skulle suppleres med tiltak på nasjonalt nivå.

På møtet i Det europeiske råd i juni fikk EF-kommisjonen i oppdrag å utarbeide en hvitbok med en mellomlangsigte strategi for

vekst, konkurranseevneforbedring og sysselsetting. Hvitboken skal legges fram for Det europeiske råd i Brussel 10. – 11. desember.

Hvitboken vil sannsynligvis ikke invitere til politiske vedtak på fellesskapsnivå om en samlet økonomisk-politisk strategi. Det er det ikke grunnlag for da de fleste virkemidlene er under nasjonalstatenes kompetanse. Hovedvekten blir trolig lagt på å presentere analyser av de mer langsiktige utfordringer EF-landene står overfor og invitere til debatt om de modifikasjoner av den «europeiske utviklingsmodell» som må gjennomføres dersom en skal styrke vekstkraften og vesentlig redusere ledigheten.

Statsminister Gro Harlem Brundtland tok initiativ til *et felles møte mellom finans- og økonomiministrene i EF- og EFTA-landene* overfor statsministrene i EF- og EFTA-landene i brev av 4. november 1992. Dette ble fulgt opp med brev av 5. november fra finansminister Sigbjørn Johnsen til finans- og økonomiministrene i de samme landene. Møtet ble avholdt i Luxembourg 19. april.

Det ble fra det norske finansdepartementets side tatt initiativ til å sette ned en særskilt embedsmannsgruppe. Dette arbeidet munnet ut i et felles EFTA-papir om samarbeids-tiltak i EFTA-landene med sikte på å understøtte vekst og sysselsetting. Sverige hadde formannskapet i EFTA i 1. halvår 1993, og det svenske finansdepartementet hadde ansvaret for koordineringen av forberedelsene til møtet på EFTA-siden og kontakten med EF.

Det ble avholdt et *konsultasjonsmøte* mellom EFTA-landene og ledelsen for de europeiske arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene 18. april.

Utgangspunktet for drøftelsene på det felles ministermøtet var to notater om tiltak for styrke vekst og sysselsetting:

- «Behovet for å styrke det økonomiske samarbeidet i Europa», utarbeidet på vegne av finans- og økonomiministrene i EFTA-landene.
- «Framskynding av økonomisk oppgang i Europa», fra EF-kommisjonen.

Begge dokumentene ble offentliggjort 19. april.

Tiltakene på EF-siden omfattet:

- *Felles investeringstiltak* gjennom en ekstraordinær låneordning på 5 mrd. ECU i Den Europeiske Investeringsbanken og opprettelsen av et nytt europeisk investeringsfond som skal kunne garantere for opp til 15-20 mrd. ECU i private investeringer. Dette ble offentliggjort i Edinburgh i desember 1992.
- *Nasjonale tiltak* hvor hvert enkelt EF-land fremmet forslag til vekstfremmende tiltak i

tre hovedkategorier (busjetttiltak, strukturpolitiske tiltak og lønnsmodererende tiltak). Disse ble offentliggjort i Luxembourg 19. april i år.

Ifølge EF-kommisjonen ville de annonserte tiltakene bidra til å heve BNP i EF-landene samlet med 0,6 pst.

EFTA-landene la i sin rapport også vekt på investeringer i infrastruktur, særlig prosjekter som vil bidra til å forbedre transportsystemene i Europa. Rapporten skisserer bl.a. en rekke fellesnordiske samferdselsprosjekter. I tillegg presenterte alle EFTA-landene kortsiktige tiltak med sikte på å stimulere vekst og sysselsetting som bl.a. omfattet:

- økte offentlige investeringer i infrastruktur,
- stimulering av private investeringer,
- omfattende arbeidsmarkedstiltak.

Finansminister Sigbjørn Johnsen tok i møte med EFs belgiske formannskap og EF-kommisjonen i juni opp spørsmålet om konkret oppfølging av samarbeidet og fastsettelse av et nytt fellesmøte.

Dette bidro til at et nytt felles ministermøte vil bli avholdt i Brussel 13. desember, etter møtet i Det europeiske råd 10 – 11 desember der EFs vitbok om en mellomlangiktig strategi for vekst, sysselsetting og konkurranseevne blir behandlet.

Det er nå etablert et nærmere samarbeid og en fastere organisatorisk ramme rundt forberedelsene til ministermøtet enn hva tilfellet var i forkant av Luxembourgmøtet. Arbeidet på EFTA-siden har, som i vår, foregått i regi av en embetsmannsgruppe med assistanse fra EFTA-sekretariatet. I tillegg er det etablert en kontaktgruppe for å koordinere forberedelsene på EF og EFTA-siden. Gruppen består av formannskapene på EF- og EFTA-siden (for tiden Belgia og Østerrike), representanter fra Kommisjonen samt EFTA-sekretariatet.

Forberedelsene på EFTA-siden har foregått i to faser. Første fase, som ble avsluttet i løpet av august, besto i at EFTA-landene, etter anmodning fra EF, utarbeidet et felles innspill til Kommisjonen. I tillegg ble det utarbeidet bidrag fra de enkelte EFTA-landene. De norske bidragene omhandlet:

- en samlet strategi for økt vekst og sysselsetting,
- økt samarbeid innen forskning og utdanning,
- forbedring av utdanningssystemene,
- en mer sysselsettingsintensiv budsjettpolitikk,
- en mer aktiv arbeidsmarkedspolitik.

På bakgrunn av innspillene ønsket EF-

kommisjonen et bilateralt samarbeide med enkelte EFTA-land. De ønsket et samarbeid med Norge med utgangspunkt i bidraget om en mer sysselsettingsintensiv budsjettpolitikk. Dette er fulgt opp fra norsk side med møter på embetsmannsnivå med sikte på videreføring i tiden framover.

Annen fase i forberedelsene har bestått i å klarlegge hvordan nasjonale tiltak med sikte på å bedre vekstevnen og styrke sysselsettingen kan forbedres og forsterkes gjennom et europeisk samarbeid. På ministermøtet vil en drøfte de muligheter en har til å framskynde og forsterke et konjunktururomslag gjennom endringer i politikken i de enkelte land. Hovedfokus vil imidlertid være på tiltak som kan gi høyere vekst på mellomlang sikt. En vil konsentrere seg om følgende hovedområder:

- aktive arbeidsmarkedstiltak og andre tiltak rettet mot arbeidsmarkedet,
- utdanningspolitikk,
- investeringer i infrastruktur,
- politikk for å styrke de små og mellomstore bedriftene,
- mulighetene for å øke i sysselsettingen ved å vri beskatningen fra arbeidskraft mot økt skattelegging av miljøtjenester og energi, samt å vri offentlige utgifter fra overføringer til husholdninger og bedrifter til investeringer og offentlig konsum.

Det vil bli utarbeidet et felles EFTA-bakgrunnsnotat som vil redegjøre for oppfølgingen av de tiltakene som ble annonsert på Luxembourgsmøtet, skissere hovedtrekk i en mellomlangsigte strategi for økt vekst og sysselsetting samt utdype de fem hovedområdene.

Etter ministermøtet vil det bli avholdt et *konsultasjonsmøte* med representanter for de europeiske arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene.

Fra norsk side legges det opp til at dette samarbeidet for å styrke sysselsettingen i Europa videreføres og forsterkes i 1994.

I dag - 3. desember - legger de Europeiske Sosialdemokratisers parti fram et program for å bekjempe ledigheten og for å øke sysselsettingen i Europa.

1.2.9 Konkurransopolitikken

1.2.9.1 Innledning

I forbindelse med omtalen av nærings- og strukturpolitikken i Nasjonalbudsjettet 1994 ble det også gitt en omtale av konkurransopolitikken. Det ble vist til at Regjeringen vil satse på en aktiv konkurransopolitikk, og at en ville gi en nærmere omtale av viktige områder i Salderingsproposisjonen 1994.

I de aller fleste utviklede land er det vedtatt lover med sikte på å motvirke ordninger og avtaler som begrenser konkurransen mellom næringsdrivende. I de fleste land er hovedbegrunnelsen at virksom konkurranse fører til effektiv bruk av ressursene til forbrukernes beste. Konkurransopolitikken har flere avledede siktemål:

- Virksom konkurranse gjør at bedriftene utnytter ressursene på en effektiv måte. Bedriftene må hele tiden strebe etter å kunne produsere på en billigere og bedre måte.
- I et marked med tilstrekkelig konkurranse skapes nytenkning og forbedringer av produkter og produksjonsprosesser.
- En vellykket konkurransopolitikk vil kunne understøtte inntektspolitikken. Tiltak for økt konkurranse innenfor «frie yrker» vil kunne redusere grunnlaget for særlig høye inntekter. På samme måte vil tiltak for å redusere monopoldannelser i økonomien kunne føre til mindre grunnlag for utbetaling av urimelig høye lederlønninger og utbytter i visse bedrifter.
- Gjennom en aktiv konkurransopolitikk vil en også kunne nå mål for forbrukerpolitikken. Forbrukerne får mulighet til å velge mellom ulike tilbud av varer og tjenester, noe som også er en forutsetning for å oppnå rimelige priser.

En aktiv konkurransopolitikk innebærer ikke - slik det fra tid til annen hevdes - at en ukritisk åpner for markedskreftenes frie spill. Tvert i mot fastsetter konkurranselovgivning klare kjøreregler for hvordan de næringsdrivende skal operere i markedet:

- Det er forbudt for bedrifter som selger varer eller tjenester å samarbeide om å fastsette priser, avanser eller rabatter.
- Det er forbudt for leverandører å fastsette eller forsøke å påvirke sine videreforderes priser, rabatter og avanser.
- Det er forbudt for bedrifter som leverer anbud å samarbeide om priser, beregningsmåter osv. Unntatt fra dette er samarbeid om enkeltprosjekter der det leveres felles anbud og dette klart opplyses i anbudet.
- Det er forbudt for bedrifter å samarbeide om markedsdeling ved områdedeling, kundedeling eller på annen måte.
- Konkurransemyndighetene kan gripe inn mot ordninger i næringslivet som i utgangspunktet ikke er forbudt, men som kan virke skadelig på konkurransen, f.eks. fusjoner/-bedriftserverv og leveringsnektelser.
- For næringsdrivende som selger varer og tjenester til forbrukere, er det påbudt å informere om prisene slik at de lett kan ses av kundene.

Tiltak rettet mot de næringsdrivende utgjør hovedtyngden av konkurransepolitikken. En legger opp til håndheving og kontroll med at forbudene i konkurranseloven overholdes og vil bruke inngrepsadgangen i de tilfeller dette er nødvendig for å hindre skadelig konkurransebegrensning. Påbudene om prismerking vil også bli kontrollert og håndhevet, og det kan være aktuelt å fastsette utfyllende bestemmelser for ulike bransjer – særlig på tjenesteområdet.

1.2.9.2 Dagligvarebransjen

Dagligvarebransjen er en bransje hvor det skjer raske endringer og hvor konkurransemyndighetene vil gi høy prioritet til å følge med i utviklingen. Konkurransforholdene i bransjen – særlig tendensene til konsentrasjon gjennom utviklingen av kjeder – er omtalt i Nasjonalbudsjettet.

Framveksten av kjedene, og den senere tids integrasjon mellom enkelte detaljistkjeder og deres grossister, har ført til betydelige kostnadsgevinster sett under ett. Besparelser er oppnådd både på innkjøpsiden, ved mer effektiv distribusjon og gjennom rasjonalisering av vareutvalget. Konkurransemyndighetene ser positivt på de resultater det har gitt i form av lavere priser. Samtidig fører lavere antall aktører til at skadevirkningene av prissamarbeid og andre konkurransehindre blir større hvis de først skulle oppstå.

En kan ikke se bort fra at rasjonaliseringen har medført enkelte ulemper ved at en har fått færre og større forretninger. Det er imidlertid også positive trekk i utviklingen for forsyning av småbutikker mv. gjennom framveksten av nye typer grossister særskilt tilpasset slike driftsformer. Det har fra ulike hold vært stilt spørsmål ved at kjeder ofte oppnår større rabatter enn mindre selvstendige mottakere. Konkurransemyndighetene ser at det ligger betydelige rasjonaliseringsmuligheter i samordnede innkjøp, men er også oppmerksom på mulige problemer knyttet til rabatter som kjøperen får kun fordi han utgjør en stor del av leverandørens kundegrunnlag. Slike «maktrabatter» kan gi negative virkninger for konkurransen og for effektiv ressursbruk om en ser utviklingen over tid.

Sett på bakgrunn av at konkurranseforholdene i dagligvarebransjen i store trekk er tilfredsstillende, er det ikke aktuelt å framme konkrete konkurransepolitiske tiltak nå. Konkurransemyndighetene vil imidlertid prioritere overvåkingen av bransjen i lys av bl.a. de raske endringene som har skjedd.

1.2.9.3 VVS-bransjen

Konkurransemyndighetene har over flere år fulgt nøye med i VVS-bransjen. Grossistene har tradisjonelt vært det dominerende leddet i distribusjonskjeden innen VVS-markedet, og Prisdirektoratet har sett behov for å oppnå jevnere fordelt markedsinnflytelse mellom de ulike distribusjonsleddene og innføre mer priskonkurranse. Medlemmene av Norske Rørgrossisters Forening-VVS (NRF) har en markedsandel på ca. 95 prosent for distribusjon av VVS-produkter.

Prisdirektoratet anmeldte i 1986 NRF og flere av foreningens medlemmer til politiet for overtredelse av forbudet mot prissamarbeid. Prisdirektoratet har gjennomført undersøkelser som direktoratet mente gav grunnlag for å hevde at de anmeldte over lengre tid hadde opprettholdt et omfattende samarbeid om priser og rabatter. Saken ligger nå hos Oslo byrett og er forventet å komme opp i 1994.

I 1992 forbød Prisdirektoratet NRF-medlemmene å oppgi veiledende videreforsandlerpriser. Bakgrunnen for inngrepet var gjennomgående høye veiledende priser og høyere prisvekst enn for andre typer byggevarer. Vedtaket har ført til at rørleggerne i større grad kalkulerer sine utsalgspriser på selvstendig grunnlag ut i fra sine egne kostnader og sine lokale markedsforhold. Videre har vedtaket bidratt til at produsenter og importører i større grad selv oppgir veiledende videreforsandlerpriser på sine produkter.

Direktoratet har i år også grepet inn mot NRFs krav om samordnet opptreden. Gjennom samordnet opptreden overfor produsenter og detaljister har foreningen og foreningens medlemmer vanskeliggjort varedistribusjonen direkte fra produsent til detaljist. NRFs medlemmer har hatt som prinsipp at produsenter og importører må velge mellom å distribuere hele sitt varespekter gjennom grossist eller å selge alt direkte til detaljist. VVSgrossistene har ikke godtatt at noen varer leveres via dem og andre varer leveres direkte. Foreningen har ikke tillatt at deres tjenester bare brukes når det er behov for det, dvs. når produsenter og detaljister ikke finner det lønnsomt å handle direkte med hverandre. Grossistleddet har følgelig en del sammenhenger vært et unødvendig, fordyrende mellomledd.

Prisdirektoratet fant at NRFs praktisering av denne samordede opptreden, omtalt som «alt eller intet-prinsippet», for distribusjon av varer var skadelig for konkurransen og effektiviteten og forbød NRF å fortsette denne praktiseringen. NRF har ikke lenger lovlig adgang til å påvirke medlemmene til å gi sine leverandører valget mellom å levere alt gjen-

nom foreningens medlemmer eller ikke få levere gjennom medlemmene i det hele tatt. Videre fikk ikke NRF adgang til å påvirke sine medlemmer til å gi sine kunder valget mellom å kjøpe alt gjennom foreningens medlemmer eller ikke få kjøpe fra medlemmer i det hele tatt.

1.2.9.4 Konkurransopolitikk i luftfart

Norge har inngått en luftfartsavtale med Sverige og EF. Den har ført til at utenrikstrafikken mellom Norge, Sverige og EF er deregulert og at innenrikstrafikken i Norge vil bli deregulert fra 1. april 1997. Men allerede fra 1. april 1994 vil det bli åpnet for konkurranse mellom norske flyselskaper. Prisdirektoratet og Administrasjonsdepartementet er konkurransemyndighet under luftfartsavtalen. Når luftfartsavtalen avløses av EØS-avtalen, vil EFTAs overvåkingsorgan ESA og EF-kommisjonen være konkurransemyndighet. Den nye situasjonen vil også legge begrensninger på flyselskaperens internasjonale samarbeid gjennom IATA. Flyselskaperne kan ikke som før samarbeide om priser for frakt og passasjertrafikk.

Dagens luftfartsstruktur ble etablert da markedet var regulert. Strukturerne vil endre seg etter hvert som nye flyselskaper etablerer seg og når konkurransen mellom de etablerte selskaperne øker. Det er grunn til å vente at aktørene vil posisjonere seg i det nye konkurransemarkedet ved å fusjonere, inngå strategiske allianser, skape kundelojalitet m.v. Konkurransemyndighetene vil føre en politikk der behovet for strukturendringer ivaretas, men der det gripes inn mot strukturendringer og atferd som medfører en skadelig begrensning av konkurransen.

Prisdirektoratet vurderer i øyeblikket eventuelle inngrep mot bonussystemene til SAS og Braathens S.A.F.E. AS. Systemene gir passasjerer bonuspoeng for flyreiser som den reisende f.eks. kan bruke til gratis flyreiser når en har samlet tilstrekkelig antall poeng. Siden systemene premierer lojalitet til selskaperne, kan systemene gjøre det vanskeligere for nye selskaper å etablere seg. Konkurranse på pris og andre parametre kan også bli sveket. Dessuten kan det føre til overforbruk av flytjenester dersom bonuspoengene tilfaller den reisende, mens arbeidsgiveren betaler reisen.

Direktoratet har tatt opp med samferdselsmyndighetene muligheten for økt konkurranse på flyplassene når det gjelder spedisjon og håndtering av passasjerer, bagasje og service-tjenester til fly. Dette er helt nødvendige tje-

nester som flere flyselskaper hittil har vært tvunget til å kjøpe av to av sine konkurrenter. Direktoratet antar at tjenestene kan produseres med mindre bruk av ressurser hvis det åpnes for konkurranse, også for firmaer som er uavhengig av flyselskaperne. Konkurranse på dette området fra uavhengige selskaper kan også bidra til å redusere en eventuell dominerende posisjon ett eller to flyselskap kan ha i deler av innenriksmarkedet for flyreiser.

1.2.9.5 Kraftmarkedet

Utviklingen på kraftmarkedet etter at energiloven trådte i kraft 1. januar 1991 har vist at behovet for tilsyn med konkurranseforholdene har vært betydelig.

Det siste året har produsenter søkt å samordne kraftproduksjonen og samarbeide om salg til større kunder gjennom dannelse av produsentorganisasjoner. Produsentorganisasjonene er avhengig av dispensasjon fra direktoratet når den nye konkurranseloven trer i kraft. Prisdirektoratet arbeider for tiden med å kartlegge virkningene av samarbeidet med sikte på en vurdering av dispensasjon i løpet av første halvår 1994.

En viktig forutsetning for at markedet skal fungere, er at forbrukerne står fritt til å skifte leverandør av kraft. Prisdirektoratet har tidligere bidratt til at lokale fordelingsverk ikke praktiserer lengre oppsigelsestid enn én måned overfor kunder som ønsker å skifte leverandør. Oppsigelsestider på inntil ett år gjorde det vanskelig for kundene å vurdere alternative leverandører. Markedsadgangen er også begrenset. Kunder som ønsker å ha annen leverandør enn det lokale fordelingsverket, blir møtt med krav om å installere avansert måleutstyr og årlige såkalte transaksjonskostnader på inntil 5 000 kroner, som er en øvre grense fastsatt av NVE. Dette gjør at skifte av leverandør ikke er lønnsomt for mindre forbrukere, og innebærer at vanlige husholdningskunder er låst til sitt lokale fordelingsverk.

NVE har nå foreslått å redusere den øvre grensen for transaksjonskostnader fra 5 000 til 4 000 kroner, og direktoratet har i en høringsuttalelse stilt seg positiv til dette. Direktoratet har imidlertid uttrykt skepsis til at vanlige husholdningskunder, med relativt forutsigbart forbruksmønster, avkreves leie av avansert målerutstyr og dermed belastes med høye kostnader. Direktoratet har derfor bedt NVE vurdere hvorvidt lokale fordelingsverk bør pålegges å innføre forenklet avregning for mindre forbrukere, noe som vil bidra til å lette husholdningskundernes tilgang til markedet.

1.2.9.6 *Prisutviklingen under OL på Lillehammer*

Pris- og konkurransemyndighetene har gjennom egne OL-indeks og en spesiell prisovervåking av utvalgte overnattings- og serveringstilbud fulgt prisutviklingen i OLregionen de tre siste årene. Så langt er det ikke registrert urovekkende prisøkinger. Selv om det i dag ikke ser ut som om markedsforholdene under OL vil medføre uheldige prisøkinger på serverings- og overnattingstjenester, vil pris- og konkurransemyndighetene iverksette tiltak som kan sikre at markedene virker effektivt og dermed også sikre en forsvarlig prisutvikling i forbindelse med OL.

Den nye konkurranseloven inneholder en generell plikt til å gi prisopplysninger for både varer og tjenester. Pris- og konkurransemyndighetene vil utarbeide en egen forskrift med nærmere regler for hvordan prisopplysningsplikten skal gjennomføres ved overnattings- og serveringssteder. Det tas sikte på at forskriften trer i kraft fra nyttår. OL på Lillehammer er en vesentlig årsak til at forskriften trer i kraft fra dette tidspunktet. Prisopplysningsforskriften sammen med det økte tilbudet av tjenester, vil være med på å hindre en uheldig prisutvikling under lekene. Forskriften vil bli fulgt opp med kontroller slik at den får den tiltenkte effekt i forbindelse med OL-arrangementet februar 1994.

1.2.9.7 *Frie yrker*

Det som vanligvis betegnes som «frie yrker» er næringsdrivende som advokater, leger, tannleger, eiendomsmeglere m.v.

I de senere år har konkurransemyndighetene gjennomført tiltak overfor de frie yrker, i første rekke ved at en har gjennomgått de etiske regler og grepet inn mot bestemmelser som først og fremst har vært egnet til å redusere konkurransen mellom utøverne. For enkelte av de frie yrker er det fastsatt egne forskrifter om prisopplysningsplikt.

Advokatyrket er ett av dem som konkurransemyndighetene har sett nærmere på og vurdert etiske regler m.v. Følgende nevnes:

- Bestemmelsen i advokatenes etiske regler om at salær på prosentbasis bare kan beregnes dersom dette er hjemlet i lov eller sedvanemessige regler, er under vurdering.

Konkurransemyndighetene har grepet inn og opphevet følgende bestemmelser i Advokatforeningens etiske regler og vedtekter:

- adgang til å drive veiledningsvirksomhet vedrørende advokathonorarer,
- bestemmelsen om at en advokat ikke burde

slutte avtale om et bestemt salær før han hadde tilstrekkelig oversikt over arbeidets omfang,

- forbudet mot at en advokat i sin markedsføring ga publikum inntrykk av at han utførte advokattjenester billigere enn andre advokater,
- forbudet mot at en advokat overtok et oppdrag som en kollega hadde arbeidet med før klienten hadde gjort opp med sin tidligere advokat eller denne samtykket,
- bestemmelsen om at en advokats annonser bare måtte inneholde firma, adresse m.v.,
- forbudet mot at en advokat kalte seg spesialist på et bestemt rettsområde,
- bestemmelsen om at en advokat ikke gjennom personlige henvendelser hadde adgang til å skaffe seg oppdrag i en allerede oppstått tvist eller i saker hvor det kunne ventes behov for rettslig bistand,
- advokatforeningens adgang til å pålegge medlemmer å ikke påta seg nærmere angitte advokatoppdrag når foreningen fant de vilkår som ble tilbudt som uvanlige eller urimelige eller i strid med de prinsipper som burde gjelde for advokatyrket.

Advokatforeningen har reist rettsak for å få kjent det siste inngrepet ugyldig.

Fra 1. januar 1994 vil det gjelde påbud om prismerking av tjenester. Det innebærer at næringsdrivende innenfor de frie yrker, herunder advokater, så langt det er praktisk mulig har plikt til å opplyse om prisene på sine tjenester. I dag gjelder det et generelt påbud om prismerking bare for varer.

Den nye konkurranseloven vil klart bedre forbrukernes muligheter for å få prisopplysninger for ulike typer tjenester. Konkurransemyndighetene kan eventuelt fastsette nærmere bestemmelser som angir hvordan prismerkingplikten skal praktiseres. Konkurransemyndighetene vil følge utviklingen m.h.t. prisopplysning for disse tjenestene etter at konkurranseloven er trådt i kraft, og eventuelt iverksette tiltak.

1.2.10 *Finansmarkedet*

1.2.10.1 *Forsikring*

Et lavere rentenivå bidrar til å redusere marginen mellom avkastningen på *livsforsikrings-selskapenes* plasseringer og den minsteavkastningen selskapene er garantert i kontraktene (grunnlagsrenten). I 1993 ligger selskapene an til å oppnå svært høy avkastning på plasseringene som følge av betydelige kursgevinster på aksjer og obligasjoner. Kursgevinstene er imidlertid i stor grad et overgangsfenomen

knyttet til rentefallet. Rentefallet i løpet av 1993 og utsiktene til at rentenivået i årene framover kan bli vesentlig lavere enn i de senere år, har derfor gjort det nødvendig med ytterligere tiltak for å styrke soliditeten i livsforsikringsselskapene.

Det vises til nærmere omtale av den økonomiske bakgrunnen for tiltakene i avsnitt 5.6.4 i Nasjonalbudsjettet.

Departementet sendte 6. oktober 1993 et notat om tiltak for å styrke soliditeten i livsforsikringsselskapene på høring. På bakgrunn av høringsuttalelsene sendte departementet 25. november 1993 et brev til Kredittilsynet der det legges opp til følgende tiltak:

- Grunnlagsrenten (den garanterte renteavkastning) for nye forsikringskontrakter kan ikke settes høyere enn 3 prosent.
- I nye forsikringskontrakter innføres en adgang til å justere grunnlagsrenten i kontraktstiden dersom selskapet pålegges av Kredittilsynet å gjøre dette. En slik justering kan ikke gjøres oftere enn hvert femte år og er en beredskapsbestemmelse som utløses dersom Kredittilsynet finner at dette er påkrevet.
- Det innføres en ordning med tilleggsavsetninger innenfor forsikringsfondet. Tilleggsavsetningene skal tilhøre kundene på linje med premiereserven, men selskapene skal ha adgang til å trekke på tidligere års tilleggsavsetninger i år der avkastningen selskapene oppnår ikke er tilstrekkelig til å dekke de pliktige avsetninger som følger av den garanterte avkastning (grunnlagsrenten). Ordningen er i utgangspunktet en avsetningsadgang, men det legges opp til at det fastsettes minstekrav til selskapenes tilleggsavsetninger for 1993.
- Selskapene forutsettes, innenfor adgangen til å tilbakeholde overskudd som er fastsatt i vedtektene, å holde tilbake en vesentlig del av overskuddet i 1993 for å styrke egenkapitalen.
- Forskriften om overskudd i livsforsikring vil bli endret med virkning fra og med 1993 slik at reglene for tildeling av overskudd tar utgangspunkt i selskapenes finansregnskap, men kundene skal i tillegg tildeles en rimelig andel av selskapenes kursreserve etter nærmere bestemmelser som fastsettes av Kredittilsynet. Tildelingen av kursreserven vil være betinget i den forstand at tildelingen avhenger av kursreservens størrelse til enhver tid.

I samsvar med disse tiltakene vil det bli foretatt enkelte endringer i flytteforskriftene og forskriften om kontoføring. Av kontoutskriftene vil det framgå hvilket beløp av kursreser-

ven og tilleggsavsetningen som tilhører den enkelte kunde.

På flere områder innenfor forsikring har departementet igangsatt vurdering og utredning av regelverket:

- Ekspertutvalget for å vurdere den samfunnsmessige rolle for private pensjonsordninger, også kalt Pensjonsforsikringsutvalget, ble oppnevnt i Statsråd 14. mai 1993. Utvalget skal avlegge sin rapport innen 15. januar 1994.
- Departementet har nedsatt en arbeidsgruppe for å vurdere utvidet bruk av unit linked-forsikringsprodukter. Arbeidsgruppen har frist til 31. desember 1993.

I Budsjett-innst. S.IV. for 1992-93 (finanskomiteens innstilling til Revidert nasjonalbudsjett 1993), uttaler flertallet (alle unntatt SV) følgende:

«*Flertallet* viser til at departementet i Revidert nasjonalbudsjett 1992 la til grunn at alle etableringskostnader i livsforsikring skulle belastes og betales særskilt av kunden ved tegningen av forsikringen. *Flertallet* viser til at departementet mener at den tvil som har eksistert om tolkningen av forskriftsbestemmelsen bør bringes ut av verden. *Flertallet* legger til grunn at departementet står fast på sitt syn på etableringskostnadene fra Revidert nasjonalbudsjett 1992.»

Finansdepartementet har på denne bakgrunn hatt på høring et utkast til endring i departementets forskrift av 21. november 1989 om fordeling av kostnader, tap, inntekter, fond m.v. mellom forsikringsselskaper i konsernforhold og mellom bransjer og kontrakter i et forsikringsselskap. Med utgangspunkt i høringen vil departementet om kort tid endre forskriften med sikte på å avklare nærmere bestemmelsen om etableringskostnader.

1.2.10.2 Bank

Departementet ga i Nasjonalbudsjettet uttrykk for at Den norske Bank og Kredittkassen bør søke å styrke kapitaldekningen ved nyemisjoner i aksjemarkedet. Nyemisjoner vil gi redusert statlig eierandel, når de statlige fondene ikke tar del i tegningen. Departementet legger til grunn at Statens Banksikringsfond og Statens Bankinvesteringsfond, som forvalter statens eierskap i forretningsbankene, har som oppgave å ivareta statens økonomiske interesser i forbindelse med emisjonene. Fondene skal påse at emisjonene gjennomføres slik at verdien av statens aksjeinnehav blir størst mulig.

I brev 12. oktober 1993 til Statens Banksikringsfond og Statens Bankinvesteringsfond ga departementet beskjed om at det ikke ville

reise innvendinger mot igangsettelse av forbedringer til en aksjeemisjon på inntil 2 000 mill. kroner i *Kreditkassen*. I brev 18. november 1993 til Statens Banksikringsfond ga departementet sin tilslutning til at emisjonsforberedelsene blir videreført etter et nærmere konkretisert opplegg. Opplegget innebærer nyutstedelse av 145 mill. aksjer i desember 1993. Det er lagt opp til to separate emisjoner innenfor den samlede kapitalforhøyelsen, én rettet emisjon mot institusjonelle investorer i inn- og utland og én offentlig emisjon. Emisjonene vil i sin helhet bestå av frie aksjer. For å muliggjøre dette innenfor gjeldende bestemmelser om maksimal utenlandsk eierandel, har departementet sluttet seg til at de to statlige fondene konverterer en del av sine frie aksjer til bundne aksjer. I forbindelse med emisjonene vil Statens Banksikringsfond konvertere sin beholdning av et ansvarlig konvertibelt obligasjonslån på 850 mill. kroner i aksjer.

I brev 11. november til Statens Banksikringsfond har departementet uttrykt at det ikke vil reise innvendinger mot at *Den norske Bank* igangsetter et arbeid med å forberede en emisjon, som planlegges gjennomført våren/sommeren 1994.

Departementet mottok i september 1993 en rapport om banknæringen som er utarbeidet av Davis International Banking Consultants (DIBC). Innholdet i mandatet som denne rapporten ble utarbeidet etter ble omtalt i Revidert nasjonalbudsjett 1993. Rapporten omtaler forskjellige tiltak for å øke lønnsomheten i banknæringen, bl.a. organisasjonsendringer internt i den enkelte bank, mulige justeringer av bankenes innenlandske og internasjonale filialnett og mulige fusjonsløsninger. Departementet hadde opprinnelig til hensikt å holde rapporten unntatt offentlighet, fordi rapporten inneholder informasjon som var innhentet på fortrolig basis i bankene. På bakgrunn av påstander om at ett eksemplar av rapporten var på avveie, offentliggjorde departementet, i samråd med Oslo Børs, enkelte hovedpunkter i rapporten i pressemelding 8. november. Da det ble bekreftet at rapporten var kommet uvedkommende i hende, besluttet departementet 10. november 1993 å offentliggjøre rapporten.

Rapporten er en del av et større bakgrunnsmateriale som departementet bygger på ved arbeidet med tiltak overfor banknæringen. Departementet vil gi en ny redegjørelse om tiltakene overfor banknæringen i Revidert nasjonalbudsjett 1994. Departementet vil legge fram en egen melding om bankkrisen og bakgrunnen for den, basert bl.a. på Muntheutvalgets utredning, jf. NOU: 1992:30 og utredning gjennomført ved SNF/Bergen.

1.2.10.3 Øvrig regelverksarbeid

Ved lov av 4. desember 1992 ble det vedtatt enkelte lovendringer som følge av EØS-avtalen. For å oppfylle de forpliktelse som følger av EØS-avtalen, må det fastsettes nye forskrifter og foretas endringer i en rekke eksisterende forskrifter. Kredittilsynet og Finansdepartementet har utarbeidet forslag til omkring 10 nye forskrifter, og forslag til endringer i 15 forskrifter. Blant nye forskrifter som skal fastsettes, er forskrift om filialetablering av banker og andre kredittinstitusjoner med hovedsete i en annen stat innenfor EØS-området, forskrift om filial for forsikringsselskaper som har sitt hovedsete i en annen EØS-stat, forskrift om tiltak mot hvitvasking av penger og forskrift om forsikringstjenesteytelser i direkte skadeforsikringsvirksomhet og direkte livsforsikringsvirksomhet. Det foreslås endringer i bl.a. børsforskriftene, forskrift om kapitalforvaltning i forsikringsselskaper og forskrifter om kapitalkrav for henholdsvis utenlandske livsforsikringsselskaper og utenlandske skadeforsikringsselskaper, med filial i Norge.

Under behandlingen av St.meld. nr. 31 (1989-90), strukturpolitikken på finansmarkedet, uttalte finanskomiteens flertall følgende om etablering i Norge av *filialer av utenlandske banker*, i Innst.S. nr. 169 (1989-90):

«Flertallet viser til at Regjeringen uttaler at den har en positiv innstilling til etablering av filialer, men at det vil være et vilkår at det må være et tilfredsstillende samarbeid mellom morlandets og norske tilsynsmyndigheter, samt at kundene må ha like gode sikringsordninger for sine innskudd som ved å plassere midlene i norske banker.»

Det er foreløpig ikke en EØS-forpliktelse å gi filialer av banker hjemmehørende i EØS-området rett til å slutte seg til innskytergarantiordninger i vertslandet. Et forslag til rådsidektiv om innskytergarantiordninger for kredittinstitusjoner ventes vedtatt av EF-rådet innen utgangen av 1993 eller tidlig i 1994. Bl.a. gir direktivforslaget filialer rett til å slutte seg til innskytergarantiordning i vertslandet for å supplere sin egen dekning dersom nivå og omfang av garantiordningen i vertslandet overgår tilsvarende garantiordning i bankens hjemland.

I høringsforslaget til forskrift om filialetablering av banker og andre kredittinstitusjoner med hovedsete i annen stat innenfor EØS-området legger Finansdepartementet til grunn at filialer ikke skal ha adgang til å slutte seg til de norske sikringsfondene, inntil det nevnte direktivet eventuelt blir vedtatt som en del av EØS-avtalen. Departementet antar at tilslutning av EØS-filialer til de norske sikringsfon-

dene bør utestå inntil forholdene i banksektoren, herunder for de norske sikringsfondene, er mer normalisert. Tilslutning for utenlandske filialer vil dessuten kreve etablering av et samarbeid mellom innskytergarantiordningene i vertslandet og bankens hjemland. Et slikt samarbeid forutsettes først etablert ved gjennomføringen av det ovenfor nevnte rådsdirektiv. I høringsnotatet antar Finansdepartementet at forbrukerhensynene vil være ivaretatt ved at det vil bli stilt vilkår om at filialen må være tilsluttet en innskytergarantiordning i bankens hjemland og at filialen vil bli pålagt skriftlig å informere kundene om hvilken innskytergarantiordning som gjelder for bankens virksomhet.

Stortinget vedtok 11. juli 1993 endringer i *lov om renter ved forsinket betaling m.m.* Etter loven skal Kongen fastsette størrelsen av forsinkelsesrenten til en fast prosent årlig rente under hensyn til det alminnelige rentenivå. Kgl. res. om dette fremmes av Finansdepartementet. Loven åpner for at Kongen kan fastsette lavere forsinkelsesrente ved forbrukerforhold. Ved låneforhold kan fordringshaveren i stedet velge å belaste skyldneren med den renten som løper i låneforholdet. Denne regelen gjelder også ved forbrukerforhold.

Finansdepartementet sendte 2. desember på høring et forslag til forsinkelsesrente med høringsfrist 10. desember, slik at forsinkelsesrenten kan fastsettes før årsskiftet.

1.2.11 Spørsmål om nedsettelse av et uavhengig teknisk beregningsutvalg for beregning av kostnader ved nye reformer

Stortinget vedtok den 12. november 1993 bl.a. følgende:

«Stortinget ber Regjeringen i salderingsproposisjonen foreta en vurdering av hvorvidt det bør nedsettes et uavhengig teknisk beregningsutvalg for å vurdere de reelle kostnadene ved innføring av nye reformer, særlig i kommunesektoren.»

Regjeringen anser det svært viktig at økonomiske konsekvenser er best mulig utredet når en reform vurderes innført. For at prioriteringen av samfunnsoppgaver skal bli mest mulig reell er det nødvendig at det foreligger tilfredsstillende kostnadsoverslag når nye reformer og prosjekter skal vurderes. I de retningslinjene som Regjeringen har vedtatt for forvaltningens arbeid med offentlige reformer, regelendringer og andre tiltak, den såkalte «regelverksinstruksen», er det bestemmelser om plikt for alle organer til å utrede administrative og økonomiske konsekvenser. Krav om forsvarlig kostnadsvurdering er stilt til *alle*

rådgivnings- og beslutningsnivåer, både utredningsutvalg/arbeidsgrupper, statsetater, departementer og regjeringen. Dette gjelder f.eks. utkast til stortingsproposisjoner, stortingsmeldinger og forskrifter.

Regjeringen er enig i at det er behov for at økonomiske konsekvenser blir utredet så godt som mulig. Dette kan skje ved flere tiltak:

- mer presise regler for det *interne* statlige utredningsarbeid om vurdering av økonomiske konsekvenser, og innskjerping av disse reglene
- bedre *metodisk* grunnlag for forvaltningens nytte-kostnadsanalyser
- et forbedret system for innhenting av opplysninger og råd *utenfra*.

Den interne instruksjonen for utredningsarbeid er under revisjon. I den forbindelse vil Regjeringen se på formuleringen av de punktene som spesielt gjelder krav om kostnadsanalyser, både for utredningsutvalg og forvaltningens egne utredninger. En presisering synes naturlig og nødvendig bl.a. siden fagdepartementene nå har fått større ansvar for reell budsjettering innenfor grove rammer under utarbeidelse av budsjettproposisjonen, ved såkalt «rammebudsjettering». Det er derfor grunn til å innskjerpe *fagdepartementenes* ansvar for at det foreligger grundige kostnadsvurderinger før regjeringen blir forelagt forslag om innarbeiding av nye reformer på statsbudsjettet. Ikke minst er det påkrevet at fornyede kostnadsberegninger blir gjennomført dersom vesentlige forutsetninger for en reform endres. Også for endringer i forskrifter o.l. som ikke er av den viktighet at de forelegges regjeringen, er det viktig at de økonomiske kostnadene er vurdert.

Det er videre et markert behov for å bedre det *metodiske* grunnlaget for nytte-kostnadsberegninger, både ved reformer og ved offentlige tiltak og prosjekter. Samfunnsøkonomiske nytte-kostnadsberegninger reiser mange problemer både av praktisk og teoretisk art. Finansdepartementet tok i 1977 initiativ til en veiledning for arbeid med programanalyser, herunder nytte-kostnadsanalyser. Den foreligger i bokform, men synes ikke å være tatt i bruk i tilstrekkelig grad. Det kan nå være behov for å utarbeide en oppdatert praktisk veiledning i hvordan nytte-kostnadsanalyser bør gjennomføres. Siktemålet kan være en ganske detaljert mal og sjekkliste som kan brukes av utvalg og organer som plikter å analysere økonomiske konsekvenser av eventuelle forslag. Regjeringen tar sikte på å oppnevne et rådgivende utvalg eller en ekspertgruppe som kan bistå departementene i dette arbeidet. Sammensetningen av utvalget eller gruppen vil bli

vurdert nærmere. Blant medlemmene bør noen ha generell kompetanse i slike spørsmål, mens andre bør ha konkret erfaring fra viktige saksfelt der slike kostnadsanalyser er særlig aktuelle, f.eks. i kommunal og fylkeskommunal virksomhet.

En må imidlertid ikke overvurdere muligheten for å beregne de økonomiske konsekvensene helt nøyaktig på forhånd. Ofte foreligger det så mange *usikre* elementer i et reformforslag, at en del av beregningen må bestå av vurdering av denne usikkerheten. Det kan gjelde både kompliserte tekniske prosjekter og såkalte rettighetsorienterte reformer, der det er uvisst hvor mange som vil kunne påberope seg nye rettigheter. En særlig viktig side ved nytte-kostnadsberegninger og utformingen av forslag vil dermed være håndteringen av usikkerhet. Det er ofte fare for at usikkerhetsmomenter undervurderes. Erfaring viser også klart at det kan være betydelige incitament til å anslå kostnader lavt når reformer eller prosjekter foreslås. Når en reform eller et prosjekt innebærer så stor grad av usikkerhet at det er stor avstand mellom maksimums- og minimumsalternativ i kostnadsberegningene, bør imidlertid beslutningstakerne få klar informasjon både om graden av usikkerhet og variasjonsbredden i anslagene.

I en del tilfelle blir større tiltak gjennomført etter forutgående utredning av et spesialoppnevnt utvalg med representasjon fra andre enn statsforvaltningen. Som nevnt krever «regelverksinstruksen» at slike utredninger alltid skal inneholde vurdering av økonomiske og administrative konsekvenser. Det kan være nødvendig å innskjerpe i mandat for slike utvalg at det skal foretas *grundige og realistiske* nytte-kostnadsvurderinger. Dette bør eventuelt suppleres med en bestemmelse om at det til et utvalgssekretariat må knyttes personer med kompetanse i nytte-kostnadsvurderinger.

I dag fastslår «regelverksinstruksen» at det i slike utredninger alltid skal utarbeides ett alternativt forslag basert på uforandret eller redusert ressursbruk innen vedkommende område. I praksis blir ikke dette alltid fulgt, og et eventuelt alternativt forslag består i tilfelle bare av et alternativ basert på uendret ressursbruk. I mange utredningsmandat kan det være grunn til å få presisert at utredningen bør belyse hvilke tiltak det er mulig å gjennomføre dersom de økonomiske rammene blir *strammere* enn i dag.

Når kvaliteten i kostnadsanalysene fra utredningsutvalg ikke alltid er tilfredsstillende, kan det henge sammen med knappe frister. Ofte blir vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene foretatt i slutfasen, og denne delen av vurderingene kan bli over-

fladisk dersom tiden blir for knapp. En forholdsregel i den forbindelse kan være at vedkommende departement forlenger den opprinnelige fristen for å kunne pålegge utvalget å gjennomføre en grundigere økonomisk beregning enn tiden ellers ville tillate.

Regjeringen vil også drøfte med Kommunenes Sentralforbund kontaktformene i forbindelse med store reformer som særlig berører kommunesektoren.

1.3 DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN

1.3.1 Internasjonal økonomi

Siden andre halvår 1990 har industrilandene samlet sett vært inne i en lavkonjunktur, med lav økonomisk vekst og raskt økende arbeidsledighet. Det siste året har utviklingen særlig vært svak i Kontinental-Europa, Japan og våre nordiske naboland, mens bl.a. Nord-Amerika og Storbritannia – der konjunkturtilbakeslaget kom først – har opplevd moderat oppgang.

I tabell 1.6 gis en oversikt over den økonomiske utviklingen i OECD-området med reviderte anslag for 1993 og 1994. Anslagene er basert på informasjon fra bl.a. OECD, DRI og enkelte nasjonale kilder.

Veksten i *bruttonasjonalproduktet (BNP)* i OECD-området anslås nå til 2 pst. i 1994, dvs. om lag 1/4 prosentenheter lavere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. Nedjusteringen skyldes at det forventede omslaget i Japan og Kontinental-Europa nå antas å komme senere eller bli enda noe mer dempet enn tidligere antatt. Til tross for den ekspansive penge- og finanspolitikken det siste året antas produksjonen i Japan nå å falle med 1/2 pst. i år og bare å vokse med 3/4 pst. neste år. Det er henholdsvis 1/2 og 1 prosentenheter lavere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. For det kontinentale Europa er nedjusteringen langt mer moderat.

Justeringen av vekstanslagene slår mindre ut for Norges viktigste handelspartnere enn for OECD-området sett under ett. Blant annet bidrar et noe høyere BNP-anslag for Sverige neste år til dette. For handelspartnerne under ett opprettholdes vekstanslagene fra Nasjonalbudsjettet både for 1993 og 1994.

Arbeidsledigheten i OECD-området er nå kommet opp i nær 8 1/2 pst. av arbeidsstyrken. Økingen synes å være i ferd med å stoppe opp, men den forventede produksjonsveksten framover vil trolig ikke være tilstrekkelig til å redusere ledigheten vesentlig før etter 1995. I Vest-Europa og i våre nordiske naboland er utviklingen på arbeidsmarkedet spesielt svak, jf. figur 1.2. For Vest-Europa sett under ett an-

Tabell 1.6 Oversikt over den økonomiske utviklingen i OECD-området. ¹⁾ Prosentvis endring fra året før

	Årlig gj.snitt 1980-1989	1990	1991	1992	1993 ²⁾	1994 ²⁾
Bruttonasjonalproduktet (BNP):						
OECD-området.....	2,7	2,4	0,9	1,6	1	2
Norges handelspartnere ³⁾	2,2	2,4	0,4	0,5	- 1/2	1 1/2
EF.....	2,1	3,0	1,4	1,1	- 1/2	1 1/4
Norge.....	2,7	1,7	1,6	3,3	1 3/4	2 3/4
Fastlands-Norge.....	1,7	1,1	-0,6	2,0	1 1/4	2
Konsumprisindeks:						
OECD-området ⁴⁾	5,9	5,2	4,5	3,2	3	2 3/4
Norges handelspartnere ⁶⁾	5,8	5,6	4,9	3,1	3	2 3/4
EF ⁷⁾	7,4	4,5	4,3	3,8	3 1/4	3
Norge.....	8,3	4,1	3,4	2,3	2 1/4	1 1/2
Arbeidsledighet⁸⁾:						
OECD-området.....	7,5	6,4	7,1	7,8	8 1/4	8 1/2
Norges handelspartnere ³⁾	6,7	6,1	6,8	8,0	9 1/2	9 3/4
EF.....	9,2	8,7	9,2	10,1	11 1/2	12
Norge ⁹⁾	2,8	5,2	5,5	5,9	6	6

¹⁾ Tall for Tyskland refererer seg til hele Tyskland fom. 1991 når det gjelder arbeidsledighet, og fom. 1992 når det gjelder BNP-vekst. For konsumprisveksten refererer tallene seg til det tidligere Vest-Tyskland gjennom hele perioden.

²⁾ Anslag.

³⁾ Sammenveid med eksportvekter.

⁴⁾ Sammenveid med kjøpekraftsparitet-justerte andeler av privat konsum.

⁵⁾ Ekskl. Tyrkia.

⁶⁾ Sammenveid med konkurransevnevtevekter.

⁷⁾ Sammenveid med vektene i valutaenheten ECU.

⁸⁾ I pst. av arbeidsstyrken. Metodeomlegging i Tyrkia har redusert tall for OECD-området fom. 1991 med 0,1-0,2 prosentpoeng.

⁹⁾ Ifølge arbeidskraftsundersøkelsen (AKU).

Kilde: OECD, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

tas ledigheten å øke fra 10 3/4 pst. av arbeidsstyrken i 1993 til 11 1/2 pst. i 1994. Dette er begge år om lag 1/2 pst. lavere enn antatt i Nasjonalbudsjettet. Reduksjonen er imidlertid av teknisk karakter og skyldes omlegging av arbeidsmarkedsstatistikken i Tyrkia i retning av mer internasjonalt sammenliknbare tall.

Prisstigningen i industrilandene blir lav framover. Både for våre viktigste handelspartnere, OECD-området og EF anslås nå konsumprisveksten i 1994 om lag 1/4 prosentenhet lavere enn i Nasjonalbudsjettet. Nedjusteringen skyldes bl.a. indikasjoner på at prisstigningen i flere av de landene som har opplevd en betydelig depresiering av sin valuta, bl.a. Finland, Italia, Storbritannia og Spania, vil bli lavere enn tidligere antatt. Samtidig er anslaget for prisstigningen i Japan neste år betydelig nedjustert.

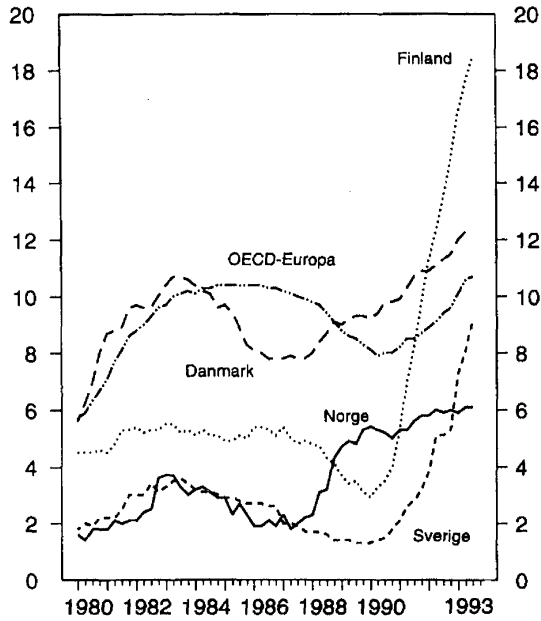
Usikkerheten i de internasjonale anslagene er fortsatt særlig knyttet til utviklingen i Japan, det kontinentale Europa og våre nordiske

naboland. Som påpekt i Nasjonalbudsjettet er det generelt vanskelig å anslå nøyaktig tidspunkt og styrke i et slikt konjunkturomslag som en ser for seg i disse landene. Det vil bl.a. avhenge av:

- hvor raskt og hvor langt de kortsiktige rentene vil fortsette å falle i Vest-Europa,
- om problemene i finanssektoren og behovet for gjeldsnedbetaling hos bedrifter og husholdninger i Japan og i flere europeiske land, særlig i Sverige og Finland, avtar som forventet, og
- om bedrifters og husholdningers tillit til den økonomiske utviklingen tar seg opp.

De siste månedene har tyske myndigheter fortsatt den gradvise lettelsen i *pengepolitikken* siden august i fjor. Både diskontoen og Lombard-renten – som vanligvis fungerer som hhv. gulv og tak for det tyske pengemarkedet – ble 21. oktober satt ned med 1/2 prosentenhet til henholdsvis 5 3/4 og 6 3/4 pst. Dette har bi-

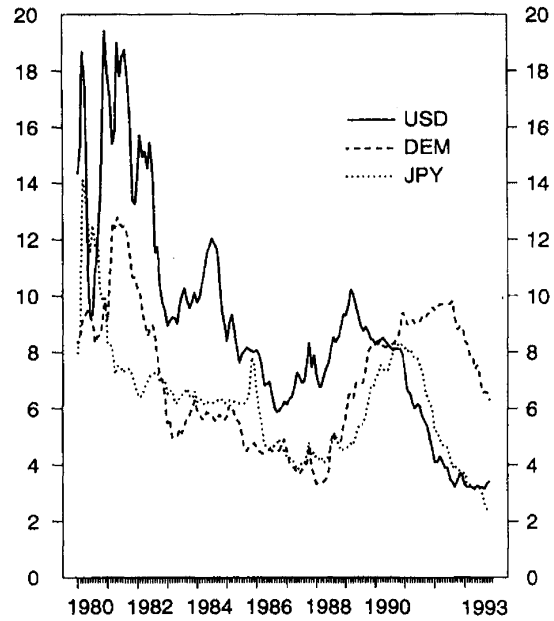
Figur 1.2 Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken¹⁾

¹⁾ Sesongkorrigerte kvartalstall. Tall for Sverige for 1993 er ikke sesongkorrigert.

Kilde: OECD, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

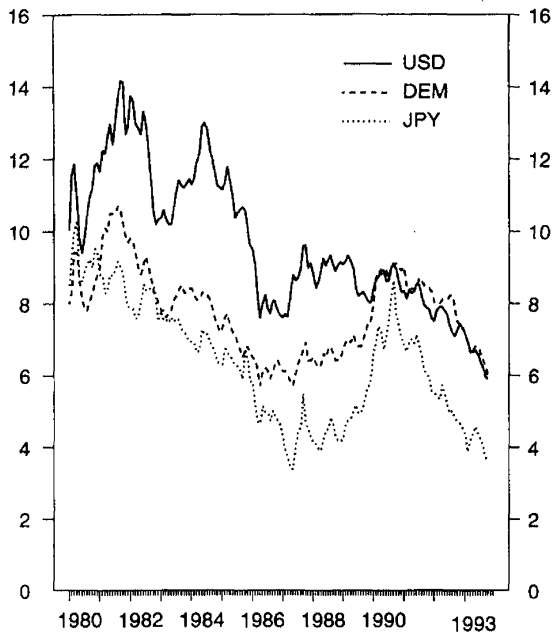
Figur 1.3 Kortsiktige renter for noen viktige valutaer¹⁾. Prosent

¹⁾ Renten på 3-måneders innskudd i euromarkedet. Månedstall.

Kilde: Norges Bank.

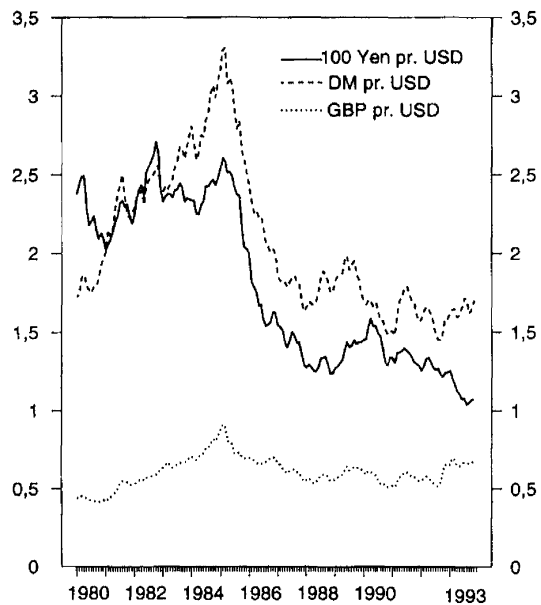
Figur 1.4 Langsiktige renter for noen viktige valutaer¹⁾. Prosent

¹⁾ Effektiv rente i annenhåndsmarkedet for statsobligasjoner. Månedstall.

Kilde: Norges Bank.

Figur 1.5 Utvikling i valutakurser¹⁾

¹⁾ Månedstall.

Kilde: Norges Bank.

dratt til fortsatt fall i rentenivået i de fleste vest-europeiske landene. Den senere tid har nedgangen vært særlig stor i Frankrike, Danmark og Belgia, der de kortsiktige rentene ble økt i august for å støtte valutakursene.

Internasjonalt har også *de langsiktige rentene* falt betydelig siden i sommer. I Tyskland har det langsiktige rentenivået nå kommet under 6 pst. De langsiktige rentene har også falt markert i de fleste andre land i Vest-Europa.

Siden framleggelsen av Nasjonalbudsjettet har *amerikanske dollar styrket seg* noe både mot tyske mark og japanske yen. I forhold til for ett år siden har amerikanske dollar steget med om lag 17 pst. i verdi målt mot tyske mark, mens dollar over samme perioden har falt med 14 pst. målt mot yen. Innenfor valutasarbeidet i EF har de store kursutslagene som kom etter utvidelsen av svingningsmarginene 2. august, blitt noe reversert.

1.3.2 Oljemarkedet

De første ukene etter framlegget av Nasjonalbudsjettet holdt oljeprisen seg relativt stabil på 17 dollar pr. fat svarende til 120 kroner pr. fat. Oljeprisen svekket seg ved utgangen av oktober. Prisen falt til under 15 dollar pr. fat i begynnelsen av november, men styrket seg noe

forut for OPEC-møtet 23. november. En stigning i dollarkursen har bidratt til at råoljeprisen målt i norske kroner har holdt seg noe bedre oppe. Gjennomsnittlig pris for råoljekvaliteten Brent Blend hittil i år er 123 kroner pr. fat.

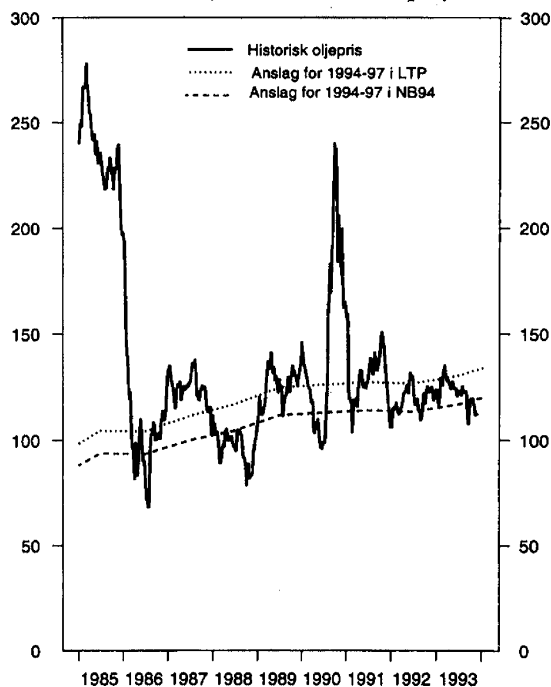
Etter at OPEC-møtet ble avsluttet uten enighet om produksjonskutt, har prisen for umiddelbar levering av Brent-olje ligget under 15 dollar pr. fat. Prisfallet kan også ha sammenheng med at det nå er generelt stor usikkerhet i markedet, både om Iraks eventuelle gjeninntreden og OPECs håndtering av en slik situasjon, størrelsen på oljeeksporten fra Russland og om de relativt store oljelagrene vil kunne bygges ned i løpet av vinteren uten ytterligere press i markedet.

I Nasjonalbudsjettet ble det gjort nærmere rede for utsiktene for oljemarkedet i første halvår 1994. Anslag fra oktober fra Det internasjonale energibyrået (IEA) innebærer et svakere oljemarked utover vinteren og våren 1994 enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet, særlig hvis dagens høye oljelagre skulle bli bygget ned til et mer normalt nivå. Samlet sett er det derfor fortsatt fare for lave priser utover vinteren, og særlig i 2. kvartal 1994. Markedsprisen på levering av råolje noen måneder fram i tid ligger imidlertid over dagens spotpriser.

Markedsutsiktene for 1994 sett under ett er svært usikre. IEAs anslag for verdens samlede etterspørsel, som nå omfatter hele 1994, viser en øking på mer enn 1 pst. i forhold til 1993, og om lag 2,5 pst. dersom en holder det tidligere Sovjetunionen utenom. Samtidig venter IEA en fortsatt nedgang i produksjonen i det tidligere Sovjetunionen, slik at anslaget for nettoeksport fra disse landene viser en nedgang på 0,2 mill. fat til 2,0 mill. fat pr. dag. Disse forholdene vil isolert sett kunne bidra til en viss styrking av oljemarkedet. En kan imidlertid ikke se bort fra at tilgangen av olje utenom OPEC vil øke og at det vil være nødvendig med et høyere lagertrekk gjennom året for å unngå en situasjon med høye lagre neste vinter. Samlet innebærer de nye anslagene fra IEA en etterspørsel etter OPEC-olje på 25,4 mill. fat pr. dag, mot en produksjon de siste månedene på om lag 24,8 mill. fat pr. dag. På det tidspunktet Irak får fri tilgang til verdensmarkedet må en regne med at situasjonen i markedet kan bli svært labil. OPECs vilje og evne til å tilpasse seg en slik situasjon vil være avgjørende for prisutviklingen.

Som en beregningsteknisk forutsetning legger en fortsatt til grunn et anslag for oljeprisen på 124 kroner pr. fat i 1993 og 120 kroner pr. fat i 1994, jf. tabell 1.8 i avsnitt 1.3.3 som viser hovedtall for petroleumsvirksomheten.

Figur 1.6 Spotpris på Nordsjøolje (Brent Blend). Norske kroner pr. fat

Kilde: Norges Bank, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

1.3.3 Norsk økonomi

BNP for Fastlands-Norge ble i Nasjonalbudsjettet anslått å øke med 1,2 pst. i inneværende år og 1,7 pst. i 1994. Dette ble anslått å føre til

omtrent uendret sysselsetting, målt i utførte timemerk, fra 1992 til 1993 og en øking på 1/2 pst. fra 1993 til 1994. Antall sysselsatte personer ble anslått å øke med om lag 3 000 i inneværende år og om lag 15 000 fra 1993 til 1994.

Tabell 1.7 Tilgang og bruk av varer og tjenester. Prosentvis volumvekst fra året før

	Årlig gj.snitt		1993 ¹⁾	1994 ¹⁾
	1984- 1986	1987- 1992		
Privat konsum.....	6,0	-0,4	1,0	2,3
Offentlig konsum 2).....	2,6	2,7	3,1	2,3
Statlig.....	1,4	3,7	3,0	0,3
Sivilt.....	1,2	4,4	9,4	1,3
Militært.....	1,6	2,7	-8,2	-1,9
Kommunalt.....	3,5	2,0	3,2	3,6
Bruttoinvesteringer i fast kapital 3).....	4,2	-4,4	2,3	-0,6
Oljeutvinning og rørtransport 3).....	4,1	0,5	9,1	-5,6
Utenriks sjøfart og oljeboring.....	0,0
Fastlands-Norge.....	10,3	-6,0	-4,6	2,2
Bedrifter.....	14,5	-7,1	-1,9	2,5
Boliger.....	4,0	-13,4	-5,0	7,0
Offentlig forvaltning 2).....	4,3	4,4	-10,2	-0,9
Stat.....	4,1	10,7	-20,7	-8,5
Kommuner.....	4,4	0,1	0,0	5,0
Innenlandsk etterspørsel uten lagerinvesteringer 3).....	4,9	-0,7	1,8	1,7
Lagerinvesteringer utenom oljeplattformer under arbeid 4).....	-0,1	0,0
Innenlandsk etterspørsel.....	6,3	-1,3	1,7	1,7
Herav: Etterspørsel fra Fastlands-Norge 5).....	7,8	-1,4	0,6	2,3
Eksport.....	5,5	6,3	2,4	3,9
Herav:				
Råolje og naturgass.....	8,2	13,0	7,0	9,2
Andre varer.....	2,4	5,5	3,0	3,5
Import.....	8,4	-0,4	2,3	1,5
Herav: Andre varer.....	13,5	-1,0	0,0	3,0
Bruttonasjonalprodukt.....	5,1	1,4	1,8	2,8
Bruttonasjonalprodukt uten utenriks sjøfart og oljevirkosomhet.....	4,4	-0,1	1,3	1,9
Memo: Offentlig forvaltning, sivilt konsum og bruttoinvestering 2)	3,1	3,0	2,6	2,4

1) Anslag i faste 1991-priser.

2) Vekstratene for offentlig etterspørsel i 1993 er påvirket av omdanningen av Statens bygge- og eiendomsdirektorat til statlig forretningsbedrift med virkning fra 1. januar 1993.

3) Inklusive lager av oljeplattformer under arbeid.

4) Volumvekstratene gir endring i faste priser i prosent av BNP året før.

5) Innenlandsk etterspørsel utenom bruttoinvestering i fast realkapital i utenriks sjøfart og oljevirkosomhet og lagerendring av oljeplattformer under arbeid.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

De viktigste vekstimpulsene i 1994 ble anslått å ville komme fra et fall i husholdningenes sparerate og ny vekst i boliginvesteringene – bl.a. som følge av det sterke fallet i renteni-vået – og et visst omslag i internasjonal økonomi. Dette innebar et brudd på utviklingen i 1992 og 1993, der oppgangen i hovedsak kan forklares ved sterk vekst i petroleumsinvesteringene og fortsatte impulser fra finanspolitikken.

Ny statistikk siden Nasjonalbudsjettet ble lagt fram styrker inntrykket av moderat vekst i fastlandsøkonomien. Løpende statistikk for det private forbruket og igangsettingen av boliger viser klar oppgang sammenliknet med utviklingen i første halvår, og boligprisene i annenhåndsmarkedet har økt markert. Også den tradisjonelle vareimporten – som er en indikator for utviklingen i samlet innenlandsk etterspørsel – har ligget relativt høyt siden i sommer. Det samme gjelder den tradisjonelle vareeksporten. Økingen på dette området skyldes så langt i hovedsak økt eksport av fiskeprodukter og enkelte andre varegrupper.

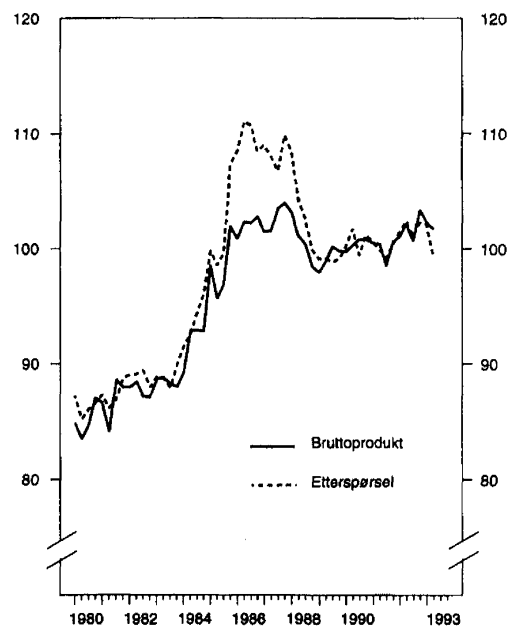
Samlet synes det som foreligger av ny informasjon å være godt i tråd med den antatte oppgangen gjennom annet halvår som lå til grunn for anslagene i Nasjonalbudsjettet. Utviklingen kan imidlertid tyde på at etterspørselen fra husholdningene er i ferd med å ta seg noe sterkere opp enn anslått i Nasjonalbudsjettet. Anslagene for samlet etterspørsel og produksjon i 1994 er derfor noe oppjustert.

Samlet anslås nå en vekst i BNP for Fastlands-Norge på 1 1/4 pst. i 1993 og nær 2 pst. i 1994, mens veksten i samlet etterspørsel fra fastlandsøkonomien anslås til hhv. 1/2 og 2 1/4 pst. En oppjustering av anslått oljeproduksjon i 1993 på vel 2 pst. sammenliknet med Nasjonalbudsjettet bidrar til at samlet BNP-vekst anslås 1/2 prosentenheter høyere enn tidligere for 1993, mens veksten i petroleumsproduksjonen neste år er tilsvarende nedjustert. BNP i alt anslås nå å øke med hhv. 1 3/4 og 2 3/4 pst. De nye anslagene for produksjons- og produktivitetsutviklingen anslås fortsatt å gi grunnlag for en vekst i sysselsettingen på om lag 3 000 personer i 1993 og om lag 15 000 personer i 1994.

For investeringene i bedrifter i Fastlands-Norge legger en nå til grunn en nedgang på 2 pst. i 1993 og en øking på 2 1/2 pst. i 1994. Det nye anslaget for 1993 innebærer en nedjustering på om lag 1 prosentenheter som følge av endrede anslag for investeringene i samferdselsektoren. For industrien anslår en som til Nasjonalbudsjettet en nedgang på 10 pst. i 1993 og en ytterligere nedgang på 5 pst. i 1994.

I 1992 utgjorde de påløpte investeringskostnadene i oljeutvinning og rørtransport 49,5

Figur 1.7 Bruttoprodukt og etterspørsel for Fastlands-Norge¹⁾

¹⁾ Sesongkorrigerte volumindekser. 1991=100.

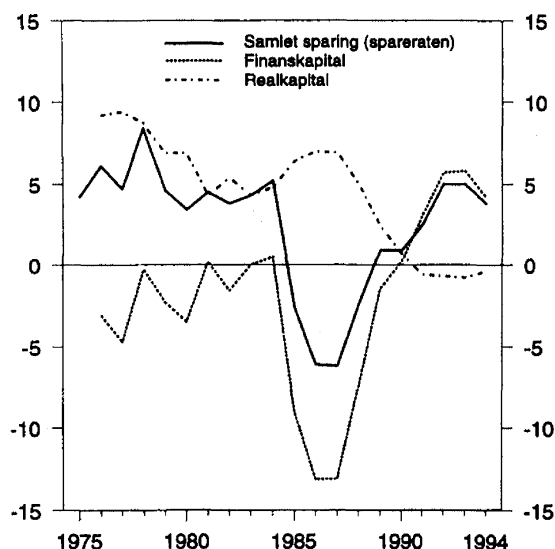
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

mrd. kroner, etter en volumstigning på vel 11 pst. fra 1991. For inneværende år anslås en volumvekst på i underkant av 14 pst., mens det i 1994 er lagt til grunn en nedgang på vel 6 pst. Nedgangen må ses i sammenheng med at flere store feltutbyggingsprosjekter som Draugen, Brage og Sleipner Øst vil bli ferdig utbygd i år. Anslagene er uendret i forhold til Nasjonalbudsjettet.

Det private forbruket økte med 1,8 pst. fra 1991 til 1992 ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall. Ulike korttidsindikatorer tyder på at varekonsumet har tatt seg betydelig opp i 3. kvartal etter en relativt svak utvikling tidligere i år. Spesielt var antallet førstegangsregistrerte personbiler høyt i 3. kvartal. Selv om utviklingen i varekonsumet de siste månedene kan antyde noe sterkere vekst i det private forbruket enn anslått i Nasjonalbudsjettet, har en opprettholdt anslaget på en vekst i konsumet på 1 pst. fra 1992 til 1993.

Husholdningenes disponible realinntekter anslås å øke med i overkant av 1 pst. fra 1992 til 1993, som er nesten 1/2 prosentenheter mindre enn i Nasjonalbudsjettet. Nedjusteringen skyldes bl.a. lavere anslag på veksten i stønadene til husholdningene. Anslaget innebærer at spareraten vil bli om lag 5 pst. i år, dvs. som i 1992. Med et lavt nivå på husholdningenes nettoinvesteringer vil sparingen i sin hel-

Figur 1.8 Husholdningenes sparing i prosent av disponibel inntekt fordelt på finans- og realkapital¹⁾

1) Anslått v.h.a nasjonalregnskapstall. Anslag for 1993 og 1994.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

het slå ut i vekst i husholdningenes finansielle formue, jf. figur 1.8.

For 1994 anslås nå en øking i husholdningenes disponible realinntekter på om lag 1 pst. Dette innebærer en oppjustering på vel 1/2 prosentenhet fra Nasjonalbudsjettet bl.a. som følge av lavere anslag på veksten i konsumprisene. Den foreslåtte reduksjonen i renten på lån i Husbanken, Landbruksbanken og Lånekassen bidrar også til sterkere vekst i inntektene. Sterkere sysselsettingsvekst og en viss vekst i reallønnen vil gi et positivt bidrag til utviklingen i husholdningenes disponible realinntekter i 1994, mens veksten i de offentlige overføringene til husholdningene ventes å bli redusert. Blant annet på bakgrunn av rentefallet regner en fortsatt med en nedgang i spareraten på nesten 1 1/2 prosentenhet fra 1993 til 1994. Spareraten er imidlertid fortsatt høy nok til å sikre en betydelig vekst i husholdningenes netto finansformue også neste år. På usikkert grunnlag anslås en vekst på om lag 2 1/4 pst. i det private forbruket fra 1993 til 1994.

Boligbyggingen har falt sterkt siden årsskiftet 1987/88, og i 1992 ble det igangsatt 15 600 nye boliger ifølge byggearealstatistikken. Statistikken viser imidlertid et klart oppsving i boligbyggingen i andre halvår i år, og ordretilgangen for boligbygg har tatt seg klart opp de første tre kvartalene i år. En legger nå til grunn en igangsetting på i underkant av

15 000 boliger i 1993, som er nesten 1 000 boliger flere enn anslått i Nasjonalbudsjettet. Byggearealstatistikken viser at det særlig er igangsettingen av eneboliger som har tatt seg opp, og på bakgrunn av dette er det forutsatt en viss vekst i gjennomsnittsarealet på de igangsatte boligene i år. Boliginvesteringene i alt anslås å falle med 5 pst. i 1993. En har da regnet med at utbedringer av eksisterende boliger, som er antatt å utgjøre om lag en tredjedel av de samlede boliginvesteringene, holder seg på samme nivå som i fjor.

Tilgjengelig statistikk tyder på et klart omslag i boligprisene i annenhåndsmarkedet. Ifølge statistikk fra Norges Eiendomsmeglerforbund økte boligprisene i gjennomsnitt med 7 pst. fra 1. til 2. tertial. Rentefallet så langt i år tilsier fortsatt vekst i annenhåndsprisene, og på denne bakgrunn har en lagt til grunn en forsiktig vekst i igangsettingen av boliger gjennom 1994, med om lag 16 000 igangsatte boliger i 1994. Boliginvesteringene i alt er nå anslått å øke med om lag 7 pst. i 1994.

Offentlig konsum anslås nå å vokse reelt med 3,1 pst. fra 1992 til 1993. Dette er en oppjustering på 0,1 prosentenhet i forhold til Nasjonalbudsjettet. Oppjusteringen skyldes i all hovedsak en øking i bevilgningen til statlige asylmottak for å dekke merutgifter forbundet med en øking i flyktningestrømmen fra Bosnia-Hercegovina, jf. St.prp. nr. 10 (1993-94). Offentlig konsum anslås å vokse reelt med 2,3 pst. fra 1993 til 1994, som er en oppjustering på 0,1 prosentenhet i forhold til Nasjonalbudsjettet.

Offentlige bruttoinvesteringer anslås å avta reelt med 10,2 pst. fra 1992 til 1993, om lag som i Nasjonalbudsjettet. For 1994 anslås det nå en reell nedgang på 0,9 pst., mens det til Nasjonalbudsjettet ble anslått en reell nedgang på 0,4 pst. Det nedjusterte anslaget skyldes i all hovedsak en tidsforskyving av utgifter knyttet til byggingen av det nye Rikshospitalet.

Anslaget for oljeproduksjonen er oppjustert med om lag 3 mill. tonn i 1993, jf. tabell 1.8. Anslaget for gassprisen er oppjustert f.o.m. 1993 som følge av reforhandlingene av Trollavtalen. Eksportverdien fra petroleumsvirksomheten anslås nå til 108,4 mrd. kroner i 1993, en øking på 3,6 mrd. kroner sammenliknet med anslaget i Nasjonalbudsjettet.

Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i 1993 anslås nå til 28,5 mrd. kroner, en øking på 3,4 mrd. kroner siden Nasjonalbudsjettet. Statens netto kontantstrøm i 1994 anslås til 27,7 mrd. kroner, mot et anslag på 26,1 mrd. kroner i Nasjonalbudsjettet. Oppjusteringen skyldes i hovedsak en øking på 1,4 mrd. kroner i anslaget på betalte skatter og

Tabell 1.8 Hovedtall for petroleumsvirksomheten

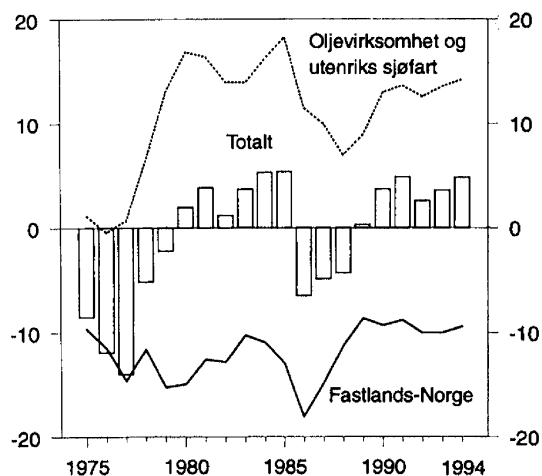
	1991	1992	1993 ¹⁾	1994 ¹⁾	Virkning av en endring i oljeprisen i 1994
Forutsetninger:					
Råoljepris, kroner/fat	133	120	124	120	10
Produksjon, mtoe	119	133	139	150	
- råolje (inkl. NGL)	93	107	113	122	
- naturgass	25	26	26	28	
Mrd. kroner:					
Eksportverdi ²⁾	98,3	98,7	108,4	115,7	8,7
Påløpte skatter ³⁾	28,9	27,1	27,9	25,3	3,7
Betalte skatter ³⁾	32,1	25,5	27,2	26,3	2,1
Netto kontantstrøm ⁴⁾	39,5	30,5	28,5	27,7	5,1

1) Anslag.

2) Råolje, naturgass og rørtransport.

3) Summen av ordinær skatt på inntekt og formue, særskatt samt produksjonsavgift, arealavgift og CO₂-avgift.4) Summen av betalte skatter og avgifter (inkl. CO₂-avgift) og netto innbetalinger fra statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten. I tillegg inngår aksjeutbytte fra Statoil.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Nærings- og energidepartementet og Finansdepartementet.

Figur 1.9 Driftsbalansen overfor utlandet i prosent av BNP¹⁾

1) Anslag for 1993 og 1994.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

avgifter som følge av øking i påløpte skatter i 1993.

Driftsregnskapet overfor utlandet har siden 1990 vist betydelige overskudd, jf. figur 1.9. Den gunstige utviklingen i utenriksøkonomien skyldes i hovedsak økt eksport fra petroleumssektoren og redusert nettoimport av skip (import av skip fratrukket eksport av eldre skip),

mens underskuddet på poster knyttet til fastlandsøkonomien har økt noe. I 1992 var overskuddet på driftsregnskapet om lag 18 mrd. kroner.

Den internasjonale konjunkturedgangen siden 1990 førte til et verdifall i eksporten av tradisjonelle varer – dvs. varer utenom skip, oljeplattformer og eksport av råolje og naturgass – på 6 pst. fra 1990 til 1992. Tall fra utenriks-handelsstatistikken fram til oktober viser at eksportverdien har utviklet seg noe gunstigere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. Det er særlig eksporten av fisk og fiskeprodukter som har økt mer enn tidligere lagt til grunn. I motsatt retning trekker eksportprisene for metaller, som nå anslås noe svakere både for 1993 og 1994 enn i Nasjonalbudsjettet. Alt i alt anslås eksportvolumet for tradisjonelle varer nå å øke med 3 pst. og eksportprisene med 1/2 pst. fra 1992 til 1993. De tilsvarende anslagene til Nasjonalbudsjettet var hhv. 2 og 1 pst. For 1994 regner en fortsatt med en volumvekst på om lag 3 1/2 pst., mens den fortsatt svake utviklingen i metallprisene har ført til en mindre nedjustering av anslaget for eksportprisveksten, til 2 pst.

Det moderate omslaget i den innenlandske etterspørselen i 1992 bidro til at den tradisjonelle vareimporten vokste med 4 pst. i volum i fjor. Etter en svak utvikling i første del av 1993 har importen ligget relativt høyt siden i sommer, og på årsbasis regner en fortsatt med omtrent uendret importvolum og en prisoppgang på omtrent 1 1/2 pst. For 1994 anslås importvolumet å

Tabell 1.9 Driftsbalansen overfor utlandet. Mrd. kroner

	1992	1993 ¹⁾	1994 ¹⁾	Prosentvis endring fra året før ¹⁾			
				1993		1994	
				Pris	Volum	Pris	Volum
Eksport.....	303,0	320,1	335,0	3,1	2,4	0,7	3,9
Råolje og naturgass	97,2	107,0	113,9	3,0	7,0	-2,5	9,2
Nye skip.....	6,7	4,0	3,0	5,0	-43,0	2,5	-26,8
Eldre skip	6,4	6,0	6,0	5,0	-11,0	0,0	0,0
Oljeplattformer og moduler.....	0,1	1,8	1,8	0,0	0,0
Direkte vare- og tjeneste- eksport ved oljevirksomhet ²⁾	0,8	0,9	0,9	3,9	0,2	3,3	2,1
Andre varer	109,2	113,1	119,4	0,5	3,0	2,0	3,5
Bruttofrakter, skipsfart.....	42,0	45,3	45,2	10,0	-2,0	5,0	-5,0
Bruttofrakter, oljeboring	1,7	1,5	1,5	10,0	-20,0	5,0	-5,0
Rørtransport	1,5	1,4	1,8	0,0	-5,5	0,0	23,7
Utlendingers konsum i Norge ..	12,9	13,6	14,7	2,5	3,0	2,0	6,0
Andre tjenester	24,6	25,5	26,8	4,0	0,0	2,5	2,5
Import	251,7	264,7	275,6	2,8	2,3	2,6	1,5
Skip.....	6,5	7,5	7,5	5,0	10,0	0,0	0,0
Oljeplattformer og moduler.....	0,5	2,0	2,1	5,0	311,5	3,0	0,0
Direkte vare- og tjenesteimport ved oljevirksomhet	11,3	13,0	12,6	5,0	9,3	3,3	-6,4
Andre varer	155,0	157,3	165,3	1,5	0,0	2,0	3,0
Skipsfartens utgifter i utlandet	25,6	25,8	25,7	3,0	-2,0	5,0	-5,0
Oljeboringens utgifter i utlandet	1,5	2,0	2,0	6,0	25,7	5,0	-5,0
Nordmenns konsum i utlandet.	25,3	27,1	28,5	5,0	2,0	4,0	1,0
Andre tjenester	26,1	30,0	32,0	5,0	9,5	3,0	3,5
Eksportoverskudd.....	51,3	55,3	59,4				
Rente- og stønadsbalansen	-33,5	-29,5	-23,3				
Driftsoverskudd	17,8	25,8	36,0				
Fordelt på:							
- oljeutvinning og rørtransport	73,2	83,5	92,0				
- skipsfart og oljeboring.....	15,0	15,4	15,3				
- Fastlands-Norge ³⁾	-70,5	-73,1	-71,2				
Memo:							
Driftsoverskudd utenom netto- eksport av eldre og import av nye skip.....	17,8	27,3	37,5				

1) Anslag.

2) Korreksjonspost for delte olje- og gassfelt.

3) Inneholder i noen grad også poster knyttet til oljevirksomhet og sjøfart.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

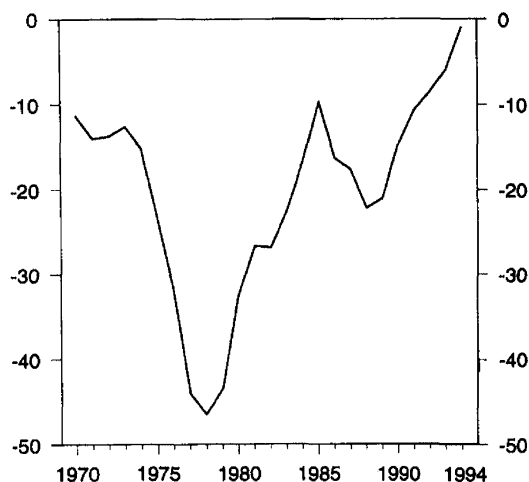
øke med om lag 3 pst., mens importprisene i gjennomsnitt kan vokse med 2 pst.

Overskuddet på driftsregnskapet overfor utlandet anslås til 26 mrd. kroner i 1993 og 36 mrd. kroner i 1994, dvs. omtrent som til Nasjonalbudsjettet. Økingen i eksportverdien av råolje og naturgass i inneværende år på 3,7 mrd. kroner i forhold til Nasjonalbudsjettet motvirkes bl.a. av at utbetalingene av aksjeutbytte til

utlandet (utenom oljesektoren) synes å bli markert høyere enn tidligere anslått.

Norges nettogjeld overfor utlandet, som utgjorde om lag 60 mrd. kroner ved utgangen av 1992, er bare redusert med om lag 6 mrd. kroner i årets ni første måneder til tross for et overskudd på driftsregnskapet i samme periode på om lag 15 mrd. kroner. Dette skyldes omvurderinger av gjeld og fordringer som føl-

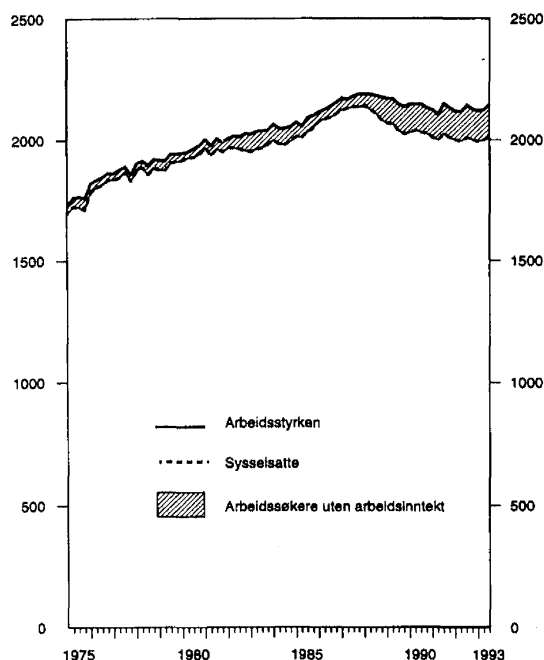
Figur 1.10 Norges nettofordringer overfor utlandet i prosent av BNP¹⁾

¹⁾ Anslag for 1993 og 1994.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Figur 1.11 Sysselsatte personer, arbeidsstyrken og arbeidssøkere uten arbeidsinntekt¹⁾

¹⁾ Sesongkorrigert. 1000 personer.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

ge av valutakursendringer. Med uendrede valutakurser vil de anslåtte overskuddene på driftsregnskapet kunne gi en nedgang i nettogjelden overfor utlandet til vel 6 mrd. kroner ved utgangen av 1994, eller knapt 1 pst. av anslått BNP.

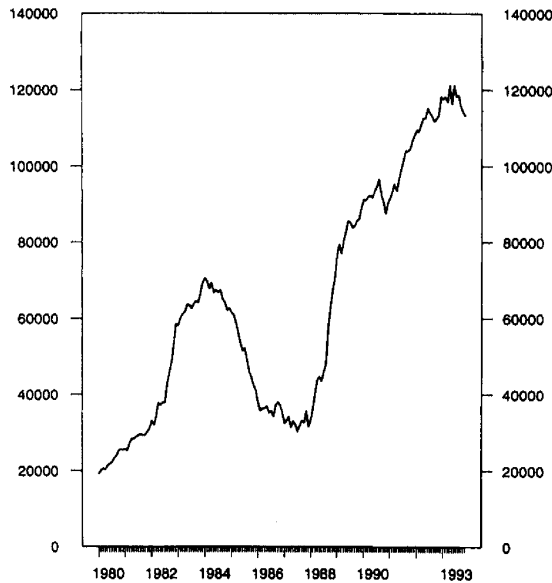
Etter flere år med svak utvikling i *sysselsettingen*, tyder utviklingen gjennom 1992 og hittil i år på at sysselsettingsnedgangen har stanset. I de tre første kvartalene i år har sysselsettingen ligget på samme nivå som i samme tidsrom i 1992. På årsbasis legges det til grunn en moderat vekst i antall sysselsatte personer, i størrelsesorden 3 000 personer. En legger til grunn nullvekst i antallet utførte timeverk fra 1992 til 1993. Anslagene innebærer at den gjennomsnittlige arbeidstiden i år vil avta svakt fra i fjor.

Produksjonsanslagene for 1994 vil, forutsatt en produktivitetsvekst om lag som gjennomsnittet for 80-tallet, innebære en vekst i antallet utførte timeverk på 1/2 pst. fra 1993 til 1994. Med en moderat nedgang i gjennomsnittlig arbeidstid kan dette gi grunnlag for en øking i sysselsettingen på om lag 15 000 personer, dvs. som anslått i Nasjonalbudsjettet.

Antall *arbeidssøkere uten arbeidsinntekt (AKU-ledige)* økte med 10 000 personer fra 1991 til 1992, og utgjorde i gjennomsnitt i fjor 126 000 personer, eller 5,9 pst. av arbeidsstyrken. Utviklingen gjennom 1992 og de tre første kvartalene i år tyder på at økingen i ledigheten nå kan ha stanset. I de tre første kvartalene i år var det 3 500 flere arbeidssøkere uten arbeidsinntekt enn i samme periode i fjor. Den anslåtte moderate økingen i sysselsettingen og en viss vekst i arbeidsstyrken i inneværende år innebærer bare små endringer i AKU-ledigheten på årsbasis, og ledigheten anslås til om lag 6 pst. av arbeidsstyrken i 1993.

Det er knyttet stor usikkerhet til den videre utviklingen i arbeidsstyrken. Demografiske forhold kan isolert sett bidra til en vekst i arbeidsstyrken på om lag 13 000 personer pr. år de nærmeste årene. I tillegg vil trolig flere melde seg på arbeidsmarkedet når økonomien tar seg opp, bl.a. fordi det nå er et stort arbeidskraftpotensiale blant unge under utdanning. På usikkert grunnlag legger en til grunn en vekst i arbeidsstyrken på om lag 15 000 personer i 1994. Ledigheten anslås dermed å holde seg omtrent uendret fra 1993 til 1994.

Ved utgangen av november var vel 104 600 personer, eller 4,9 pst. av arbeidsstyrken *registrert helt ledige* ved arbeidskontorene. Dette var 300 personer færre enn ved utgangen av november i fjor. Sesongkorrigert har den registrerte ledigheten hittil i år ligget på om lag 117 500 personer, eller om lag 3 000 personer over gjennomsnittet i 1992.

Figur 1.12 Registrerte helt ledige ved utgangen av måneden¹⁾

1) Sesongjustert.

Kilde: Arbeidsdirektoratet og Finansdepartementet.

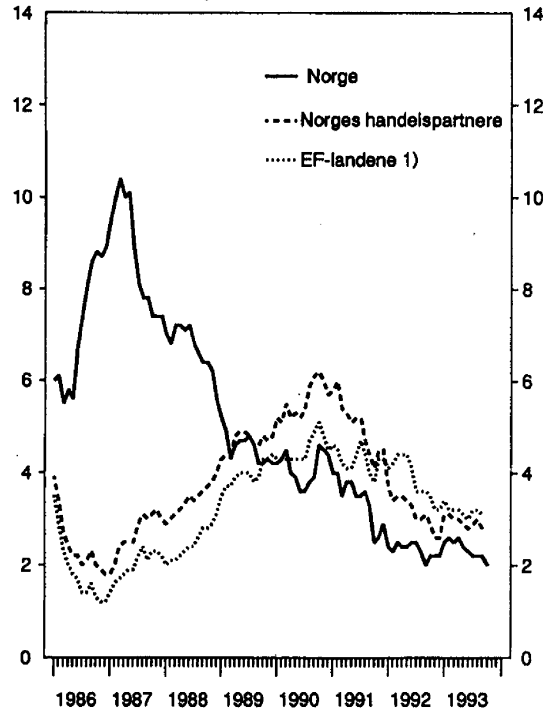
Gjennom det meste av 70- og 80-tallet hadde Norge høy pris- og kostnadsvekst. De senere årene har imidlertid *konsumprisveksten* kommet ned på linje med og etter hvert blitt mindre enn den gjennomsnittlige konsumprisveksten for våre handelspartnere, jf. figur 1.13.

Etter at arbeidet med Nasjonalbudsjettet ble avsluttet har konsumprisindeksen for september og oktober blitt offentliggjort. Målt som vekst fra samme måned året før var konsumprisveksten i september 2,2 pst. og i oktober nede i 2,0 pst. I gjennomsnitt for perioden januar-oktober i år lå prisindeksen 2,4 pst. høyere enn indeksen i tilsvarende periode i fjor. En legger nå til grunn at den gjennomsnittlige konsumprisveksten fra 1992 til 1993 blir 2,3 pst. I Nasjonalbudsjettet ble prisveksten anslått til 2 1/2 pst. eller litt i underkant.

Utviklingen i prisindeksen i september og oktober gir forsterket grunn til å tro at den underliggende prisveksten inn i 1994 vil være lav. Utviklingen indikerer at prisoverhenget til 1994 kan bli lavere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. Videre har rentenedgangen vært sterkere enn tidligere forutsatt, og rentene i Husbanken blir nå foreslått satt ytterligere ned. Det vil bidra til en svakere utvikling i husleieindeksen enn tidligere lagt til grunn. Dessuten bidrar rentenedgangen til et bedre finansielt grunnlag i bedriftene sett under ett, noe som isolert sett kan gi lavere priser.

Behandlingen av avgiftsopplegget for 1994 i Stortinget og ytterligere endringer som fore-

Figur 1.13 Konsumprisene i Norge, hos våre handelspartnere og i EF-landene. Prosentvis endring fra samme måned året før

1) Veid sammen med ECU-vekt. Eksklusive Spania og Portugal fram til oktober 1989 da disse landenes valutaer ble tatt med i ECU-kurven.

Kilde: OECD, SSB og Finansdepartementet.

slås i denne proposisjonen, vil samlet sett bare gi svake prisvirkninger. En legger derfor til grunn en noe lavere prisvekst neste år enn hva en la til grunn i Nasjonalbudsjettet. Den gjennomsnittlige konsumprisveksten fra 1993 til 1994 anslås nå til om lag 1 1/2 pst.

Også *lønnsveksten* har avtatt betydelig. Det har likevel skjedd en øking i de gjennomsnittlige reallønningene på om lag 4 3/4 pst. fra 1989 til 1993. Det har siden Nasjonalbudsjettet kommet noe ny informasjon om lønnsutviklingen. For funksjonærene i NHOs medlemsbedrifter utarbeides det en årlig statistikk som viser lønnsnivået pr. 1. september.

Fra 1989 til 1992 har årslønnsveksten for funksjonærene i NHO-bedriftene ligget vel 1 prosentenheter høyere pr. år enn lønnsveksten for arbeidere i NHO-bedriftene. Basert på foreløpige tall anslås årslønnsveksten for funksjonærene til i overkant av 3 1/2 pst. Dette er høyere enn tidligere lagt til grunn.

For andre grupper foreligger det ikke ny statistikk for lønnsutviklingen i 1993. Innbetaling av arbeidsgiveravgift til folketrygden kan

vanligvis brukes som et grunnlag for en vurdering av veksten i samlet lønnssum i privat sektor og kommunesektoren. Det foreligger nå oppgaver over innbetalt arbeidsgiveravgift fram til og med oktober, som omfatter lønnsutbetalinger til og med august i år. Disse oppgavene indikerer en høyere vekst i lønningene i privat sektor og i kommunene enn tidligere lagt til grunn. Reduksjonen i satsen for arbeidsgiveravgift fra 1. januar 1993 medfører imidlertid betydelig økt usikkerhet i anslag over lønnsveksten basert på dette materialet, og materialet gir ikke grunnlag for å anslå lønnsveksten for enkeltgrupper.

I Nasjonalbudsjettet ble det beregningsteknisk lagt til grunn en gjennomsnittlig lønnsvekst fra 1992 til 1993 for alle grupper på 2 1/2 pst. Basert på den informasjonen en nå har, legger en til grunn en årslønnsvekst fra 1992 til 1993 for alle grupper sett under ett på om lag 2 3/4 pst. En legger videre til grunn en lønnsvekst pr. time i industrien på 2 3/4 pst. fra 1992 til 1993.

I vurderingen av utsiktene for lønnsutviklingen i 1993 og videre framover bygger en på at de lønnsdrivende faktorene fortsatt er svake. Videre legger en avgjørende vekt på at et nært inntektspolitisk samarbeid i årene framover skal understøtte grunnlaget for lav lønnsvekst og derav bedret konkurransevne, jf. sysselsettingsutvalgets tilråding. Det vises for øvrig til omtale av inntektspolitikken i avsnitt 1.2.5. Som en beregningsteknisk forutsetning legger en som i Nasjonalbudsjettet til grunn en lønnsvekst fra 1993 til 1994 på om lag 2 pst.

Reduksjonen i arbeidsgiveravgiften fra siste årsskifte bidrar til lavere vekst i bedriftenes lønnskostnader enn i utbetalt lønn, og lønnskostnadsveksten i industrien i 1993 anslås til 1 pst. Industriens kostnadsmessige konkurransevne anslås bl.a. på grunnlag av dette å bli forbedret med 4 1/4 pst. fra 1992 til 1993 og ytterligere 2 1/4 pst. i 1994, jf. tabell 1.10.

Tabell 1.10 Lønnskostnader pr. produsert enhet i industrien. Prosentvis endring fra året før¹⁾

	Gj.snitt									
	1981-88	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993 ²⁾	1994 ²⁾
Norges handelspartnere										
Lønnskostnader	6,8	5,5	5,2	4,7	6,9	6,2	5,8	4,5	3 1/4	3
Produktivitet	3,6	1,5	2,9	4,2	3,6	1,6	1,3	1,6	2 1/2	2 3/4
LPE, nasjonal valuta	3,1	3,9	2,3	0,4	3,2	4,5	4,5	2,8	3/4	1/2
Norsk industri										
Lønnskostnader	10,1	9,7	14,2	6,1	4,3	5,7	4,7	2,8	1	2
Produktivitet	2,8	-1,2	5,1	-0,5	5,2	2,6	0,7	1,8	1 1/2	2 1/4
LPE	7,2	11,0	8,7	6,6	-0,8	3,0	3,9	1,0	-1/2	-1/4
RLPE i nasjonal valuta	4,0	6,8	6,3	6,2	-3,9	-1,5	-0,6	-1,8	-1 1/4	-3/4
Valutakursendringer ³⁾	2,0	6,8	4,0	0,6	0,1	-0,2	2,1	-1,3	3 1/4	1 1/2
RLPE i felles valuta	2,0	0,0	2,2	5,6	-4,0	-1,3	-2,6	-0,6	-4 1/4	-2 1/4

1) Tall for handelspartnere og valutakurs er beregnet som veide geometriske gjennomsnitt med løpende konkurransevnevekter på grunnlag av indeksserier med 1985 som basisår.

2) Anslag.

3) Positive tall innebærer en effektiv svekkelse av den norske krone.

Kilde: OECD, IMF, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

KAPITTEL 2

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

I det følgende blir det redegjort for virkningene av de endringer som er foretatt i tilleggsproposisjoner og under Stortingets budsjettbehandling (2.1). Deretter gis det en redegjørelse for de endringer som foreslås i denne proposisjon vedrørende inntektssiden (2.2). I avsnitt 2.3 er omtalt de endringer som foreslås i denne proposisjon vedrørende statsbudsjettets utgiftsside. I avsnitt 2.4 gis en oversikt over statsbudsjettets hovedtall og balanse etter salderingen.

2.1 ENDRINGER SOM FØLGE AV TILLEGGSPROPOSISJONER OG STORTINGETS BUDSJETTBEHANDLING

I tilleggsproposisjoner er det foreslått øking av utgiftene med kr 2 371 026 000 og nedsettelse med kr 1 950 636 000. I disse proposisjoner er således utgiftene netto økt med kr 420 390 000, jf. tabell 1 og 2 i vedlegget.

Oppstillingen nedenfor viser de største endringer på utgiftssiden i tilleggsproposisjoner (mill. kr):

Forhøyelser:

Statens grunnskoler og grunnskoleinternat.....	11
Lån til Røde Kors Nordisk United World College.....	16
Voksenopplæring for flyktninger og innvandrere.....	51
Utgiftsutjevning tilskudd til fylkeskommuner.....	430
Tiltak for funksjonshemmede.....	4
Statens helsetilsyn, lønn og godtgjørelser.....	4
Energi- og vassdragsforvaltning.....	15
A/S Sydvaranger, tilskudd.....	60
A/S Bleikvassli Gruber.....	25
Fiskeriavtalen.....	184
Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk.....	302
Statlig petroleumsvirksomhet.....	1 040
Statens kartverk, store nyanskaffelser..	22
Trygdeataten, drift.....	19
Hjelpemiddelsentraler.....	6
Statens petroleumsfond.....	170
Diverse.....	12
	<u>2 371</u>

Nedsettelse:

Tilskudd til grunnskolen.....	51
Tilskudd til statens samiske videregående skoler.....	11
Tilskudd til syns- og audiopedagogordningen.....	3
Norges Røde Kors Nordisk United World College.....	16
Handlingsplan mot HIV-epidemien.....	3
Fylkeskommunenens helse- og sosialtjeneste.....	430
Statens kartverk.....	424
Statlig petroleumsvirksomhet.....	1 000
Folketrygden, attføring.....	6
Diverse.....	7
	<u>1 951</u>

I de samme tilleggsproposisjoner er videre inntektene foreslått økt med kr 1 137 664 000 og nedsatt med kr 392 784 000, dvs. en netto økning på kr 744 880 000, jf. tabell 3 og 4 i vedlegget. De største endringene er (mill. kr):

Inntekter

Forhøyelser:

Nærings- og energidepartementet, ymse inntekter.....	54
Statkraft SF, avdrag på lån.....	370
Statlig petroleumsvirksomhet.....	360
Statsforetak, renter av lån.....	20
Statens forretningsdrift, avskrivninger og renter.....	41
Statoil, aksjeutbytte.....	100
Statens petroleumsfond.....	170
Til gjennomføring av fiskeriavtalen.....	14
Diverse.....	9
	<u>1 138</u>

Nedsettelse:

Statens kartverk, arbeid for andre.....	141
Statlig petroleumsvirksomhet.....	250
Salg av hjemfallskraft.....	2
	<u>393</u>

Samlet er finansieringsbehovet redusert med 324 mill. kr som følge av nevnte tilleggsproposisjoner. Låntransaksjoner bidrar til en reduksjon av finansieringsbehovet med 368 mill. kroner. Netto oljeinntekter utgjør 170 mill. kroner, mens utgifter utenom olje og lå-

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

netransaksjoner er foreslått økt med netto 214 mill. kroner.

Avgitte innstillinger og vedtak i Stortinget (i den grad dokumenter om disse foreligger pr. 2. desember 1993), fører til en ytterligere øking av utgiftene med kr 1 267 444 000 og nedsettelse med kr 1 017 450 000, jf. tabellene 5 og 6 i vedlegget. Netto er således utgiftene økt med 250 mill. kr under Stortingets budsjettbehandling. Oppstillingen nedenfor viser de største forhøyelser og nedsettelser (mill. kr):

Forhøyelser:

Diverse utviklingshjelp	126
Hjelp til flyktninger	49
Diverse utdanningsformål	128
Sosiale og kulturelle tiltak for elever og studenter	43
Kirkelige formål	15
Diverse kulturformål	9
Kriminalomsorg	6
Politiet og Politihøgskolen	14
Kommunale næringsfond	35
Kommunale sysselsettingstiltak	100
Diverse tilskudd til kommuner	55
Diverse rusmiddeltiltak	15
Bostøtte for pensjonister	40
Oppfølging av HVPU-reformen	50
Barnetrygd	220
Adopsjonsstøtte	10
Energiøkonomisering	10
Omstillingstiltak	10
Diverse miljøtiltak	7
Tilskudd til kalking	30
Tilskudd til politiske partier	7
Heimevernet, drift	7
Statens lånekasse for utdanning,	238
Diverse tiltak i fylkeshelsetjenesten m.v.	16
Diverse	27
	<u>1 267</u>

Nedsettelser:

Blandede kreditter til utviklingsland, tilskudd	25
Diverse utdanningsformål	80
Studentboliger	20
Arbeidsmarkedsetaten, drift	25
Mammografiscreening	5
Norges Forskningsråd, tilskudd	56
Fiskeriforskning	15
Diverse landbruksformål	22
Statens vegvesen, drift og investeringer	110
Riksveganlegg	125
NSBs Personalsenter	75
Kommunale vannmiljø- og avløpstiltak, tilskudd	20
Forsvarets forskningsinstitutt	15
Ekstraordinære sysselsettingstiltak	135
Landbruksbanken, rentestøtte	23

Lån til statsbankene	95
Statsbygg, reising av nybygg	110
Trygdeetaten	35
Diverse	26
	<u>1 017</u>

Inntektene er ikke endret under Stortingets budsjettbehandling.

2.2 FORSLAG I DENNE PROPOSISJON OM ENDRINGER PÅ STATSBUDESJET-TETS INNTEKTSSIDE

På grunnlag av reviderte anslag er det nødvendig å endre enkelte inntektsposter. Det foreslås følgende forhøyelser og reduksjoner av *skatter og avgifter* (mill. kr):

Forhøyelser:

<u>Kap./post</u>		
5501	Skatter på formue og inntekt	
/70	Ordinær statsskatt	100
/71	Toppskatt	200
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum	
/71	Ordinær skatt på formue og inntekt	600
/72	Særskatt på oljeinntekter	800
5521/70	Merverdiavgift og avgift på investeringer	200
5526/75	Avgift på alkohol, grunnavgift på engangsemballasje for drikkevarer	95
5531/70	Avgift på tobakkvarer	130
5536	Avgift på motorvogner m.m.	
/72	Årsavgift	70
/76	Avgift på bensin	220
5541/70	Avgift på elektrisk kraft ...	170
5700	Folketrygdens inntekter	
/71	Trygdeavgift	100
/72	Arbeidsgiveravgift	200
		<u>2 885</u>

Nedsettelser:

<u>Kap./post</u>		
5526	Avgift på alkohol	
/71	Produktavgift på brennevin, vin m.m.	60
5558	Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer	
/71	Emballasjeavgift	40
		<u>100</u>

Netto foreslås inntektene av skatter og avgifter satt opp med 2 785 mill. kr, hvorav 1 400 mill. kr gjelder oljeskatter og 1 385 mill. kr andre skatter og avgifter. En nærmere omtale av årsakene til endringene er gitt i kapittel 1.

Andre inntekter

I denne proposisjon blir det videre foreslått følgende forhøyelser og nedsettelse av inntekter utenom skatter og avgifter (kr):

Forhøyelser:

Kap	Post	Formål	
3232		Statens videregående skoler (jf. kap.232):	
	1	Ymse inntekter.....	3 000 000
3449		Diverse inndragninger (jf. kap. 449):	
	82	Vegadministrasjonsgebyr.....	8 300 000
3570		Overføring fra skattefordelingsfondet:	
	50	Overføringer.....	410 000 000
5309		Tilfeldige inntekter:	
	29	Ymse	222 000
5341		Avdrag på utestående fordringer:	
	98	Ekstraordinært avdrag på statens kapital i Postverket.....	425 500 000
5445		Statsbygg (jf. kap. 2445):	
	39	Avsetning til investeringsformål.....	20 440 000
5452		Postverket (jf. kap. 2452):	
	31	Til investeringsformål (overført fra kap. 2452, post 24 Driftsresultat).	425 500 000
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer:	
	83	Av alminnelige fordringer.....	29 000 000
	86	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	1 165 000 000
5691		Avkastning på bevilget kapital i Statens Bankinvesteringsfond:	
	80	Avkastning	120 000 000
5800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 2800):	
	50	Overføring fra fondet.....	1 400 000 000
			<u>4 006 962 000</u>

Nedsettelse:

4536		Ventelønn (jf. kap. 1536):	
	1	Refusjon statlig virksomhet m.v	-1 842 000
5601		Renter fra statsbankene (jf. kap. 2430):	
	76	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, risikolåneordningene.....	-98 800 000
	81	Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)	-32 100 000
	82	Statens Landbruksbank (jf. kap. 2411).....	-82 600 000
	83	Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412).....	-684 300 000
	85	Statens Fiskarbank (jf. kap. 2414).....	-32 700 000
5603		Renter av statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2450-2481):	
	80	Renter av statens faste kapital.....	-67 500 000
			<u>-999 842 000</u>

Netto foreslås andre inntekter økt med 3 007 mill. kr. Bakgrunnen for inntektsendringene er følgende:

Kap. 5601, Renter av lån til statsbankene

Under kap. 5601, Renter av lån til statsbankene, foreslås inntektene nedjustert med 930 mill. kroner. Nedjusteringen skyldes i hovedsak vesentlig lavere utlånsvekst fra staten til statsbankene i 1993 og 1994 enn forutsatt i Nasjonalbudsjettet 1994.

Kap. 5603, Renter av statens kapital i statens forretningsdrift

Renteberegning av lån til forvaltningsbedrifter

I Nasjonalbudsjettet for 1994 la Regjeringen fram forslag til endring av ordningen for renteberegning av lån til statsbankene. Renten skal fortsatt være basert på gjennomsnittsrenten for statens 5-års obligasjonslån, men beregningsperioden for innlånsrenten er skjøvet 7 måneder fram i tid til 12-månedersperioden oktober-september året før budsjettåret. Ren-

tesatsen for nye lån i 1994, samt 5 års gamle lån som konverteres i 1994, er etter det nye systemet satt til 7,7 pst.

Renteberegningsmetoden for lån til forvaltningsbedriftene har tidligere i hovedsak vært sammenfallende med ordningen for statsbankene. Etter gjeldende ordning for forvaltningsbedrifter vil imidlertid rentesatsen for forvaltningsbedriftenes låneopptak i 1994 være 9,8 pst. Finansdepartementet legger opp til en endring av ordningen for renteberegning av lån til forvaltningsbedriftene slik at denne ordningen blir på linje med ordningen for statsbankene.

Rentesatsen for lån til forvaltningsbedrifter skal dermed fastsettes på grunnlag av gjennomsnittlig rente på 5-års obligasjonslån i 12-månedersperioden oktober to år før budsjettåret til september året før budsjettåret. Rentesatsen for 1994 utgjør etter dette systemet 7,7 pst. p.a. regnet som årlig etterskuddsrente. Ordningen gjøres gjeldende for nye lån, samt 5 år gamle lån som konverteres i 1994. Konverteringstidspunktet vil være 1. juli.

Omleggingen medfører at bevilgningen under kap. 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift, post 80 Renter av statens faste kapital blir 22 mill. kr. lavere enn lagt til grunn i St.prp. nr. 1 (1993-94), jf. utkast til vedtak.

Omleggingen vil ikke medføre bevilgningsendring på forvaltningsbedriftenes post 24 Driftsresultat, men vil ha en marginal positiv effekt på avsetning til virksomhetenes reguleringsfond. Dette vil det bli tatt hensyn til ved fremtidige revisjoner av driftsbudsjettene.

I denne proposisjonen foreslås en ekstraordinær nedbetaling av statens gjeld i Postverket. Dette medfører en redusert renteutgift for Postverket på 45,5 mill. kr, som motsvares av en tilsvarende reduksjon under kap. 5603.

Samlet reduseres derfor bevilgningen under kap. 5603, post 80, med 67,5 mill. kr.

Renteberegning av mellomværende med statskassen

Mellomværende med statskassen kan betraktes som en bruks- og kassakredittkonto for håndtering av kortsiktige likviditetssvingninger i forvaltningsbedriftene. For samtlige bedrifter under statens forretningsdrift skal det beregnes renter av mellomværende med statskassen. Renten har vært fastsatt for hvert år i budsjettskriv nr. 1 som en prosentsats pr. 2-måneders perioder.

Finansdepartementet legger for 1994 opp til at renten på mellomværende settes lik renten på statens foliokonto i Norges Bank, p.t. 6 pst. p.a., og at renter beregnes daglig.

Kap. 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift, post 81 Renter av mellomregnskapet, budsjetteres ikke. Omleggingen vil ha begrenset effekt for forvaltningsbedriftene.

Kap. 5605, Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

Under post 83, Renter av alminnelige fordringer, foreslås anslaget oppjustert med 29 millioner kroner. Oppjusteringen gjøres på bakgrunn av påløpte renter per 30.9.1993 og ny informasjon om forløpet over året i innrapportering av påløpte renter fra regnskapsførrerne.

Under kap. 5605, post 86, Renter av statskassens foliokonto i Norges Bank, foreslås anslaget oppjustert med 1 165 mill. kroner. Oppjusteringen skyldes at det er lagt til grunn høyere gjennomsnittlig innestående på statens foliokonto i 1994 enn hva som ble forutsatt i Nasjonalbudsjettet 1994. Høyere innestående på statens foliokonto har igjen sammenheng med at statens finansieringsbehov i 1993 og 1994 antas å bli lavere og at statens opplåning i 1993 blir høyere enn hva som ble lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 1994. Effekten av dette mer enn oppveier effekten av at renten på statens foliokonto nå antas å bli lavere i 1994 enn det som ble lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 1994.

Kap. 5691, post 80 Avkastning på bevilget kapital til Statens Bankinvesteringsfond

Etter § 2 i lov om Statens Banksikringsfond er det Kongen som fastsetter den årlige avkastningen av kapitalen som betales til staten. Avkastningen for inntektsåret 1993, som inntektsføres i statsbudsjettet for 1994, vil bli endelig fastsatt på grunnlag av fondets årsoppgjør for 1993. Departementet legger til grunn at fondets overskudd iht. årsoppgjøret for 1993 i sin helhet skal betales som avkastning til staten. Fondets inntekter i 1993 vil hovedsakelig bestå av renter på kontolån og ansvarlige lån, samt reversering av nedskrivninger foretatt i forrige årsoppgjør på en del eiendeler. Overskuddet kan anslås til 420 mill. kr.

2.3 FORSLAG I DENNE PROPOSISJON TIL ENDRINGER PÅ BUDSJETTETS UTGIFTSSIDE

I denne proposisjonen blir det foreslått følgende forhøyelser og reduksjoner på statsbudsjettets utgiftsside:

ØKNING AV UTGIFTER

Kap.	Post	Formål	Kroner
133		Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk:	
	70	Tilskuddsordninger, <i>kan overføres</i>	150 000 000
142		Stedlige representasjoner:	
	1	Lønn og godtgjørelser	930 000
	11	Varer og tjenester	2 115 000
	42	Krise- og evakueringstiltak, <i>kan overføres</i>	320 000
	45	Store nyanskaffelser, <i>kan overføres</i>	550 000
143		Utenriksrepresentasjon/03-området:	
	1	Lønn og godtgjørelser	1 235 000
	11	Varer og tjenester	3 000 000
203		Statens utdanningskontorer (jf. kap. 3203):	
	11	Varer og tjenester, <i>kan nyttes under kap. 200 post 1 og 11</i>	1 079 000
221		Tilskudd til grunnskolen utenfor sektortilskuddet:	
	65	Tilskudd til undervisning for fremmedspråklige elever	50 000 000
231		Tilskudd til videregående opplæring utenfor sektortilskuddet:	
	65	Tilskudd til ekstra språkopplæring for fremmedspråklige elever	10 000 000
232		Statens videregående skoler (jf. kap. 3232):	
	1	Lønn og godtgjørelser	8 500 000
	11	Varer og tjenester	7 587 000
	21	Sikkerhetsopplæring for fiskere	4 700 000
281		Bygg og fellesutgifter for universiteter og høyskoler:	
	11	Varer og tjenester	9 000 000
285		Tilskudd til forskningsformål:	
	52	Norges Forskningsråd, forskningsformål, <i>kan overføres</i>	60 000 000
300		Kulturdepartementet:	
	11	Varer og tjenester	1 000 000
417		Norsk Lovtidend:	
	11	Varer og tjenester	2 300 000
449		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 3449):	
	11	Varer og tjenester	250 000
500		Kommunal- og arbeidsdepartementet (jf. kap. 3500):	
	1	Lønn og godtgjørelser	600 000
	11	Varer og tjenester	117 000
521		Bosetting av flyktninger og integrering av innvandrere (jf. kap. 3521):	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	410 000 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak:	
	61	Tilskudd til Oslo kommune (Oslo indre øst)	30 000 000
590		Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 3590):	
	1	Lønn og godtgjørelser	5 000 000
	11	Varer og tjenester	1 638 000
700		Statens helsetilsyn m.m. (Helsedirektoratet, fylkeslegene) (jf. kap. 3700):	
	11	Varer og tjenester	1 689 000
730		Nytt rikshospital (jf. kap. 3730):	
	31	Utstyr til nybygg, <i>kan overføres</i>	5 050 000
845		Barnetrygd:	
	70	Tilskudd	20 000 000
1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020):	
	1	Lønn og godtgjørelser	4 000 000
1023		Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 4023):	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 000 000
	50	Tilskudd NFR, <i>kan overføres</i>	13 500 000
1130		Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (jf. kap. 4130):	
	11	Varer og tjenester	3 000 000
1132		Statens plantevern (jf. kap. 4132):	
	11	Varer og tjenester	1 000 000

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Kap.	Post	Formål	Kroner
1134		Statens forskningsstasjoner i landbruk (jf. kap. 4134):	
	11	Varer og tjenester	1 000 000
1136		Norsk institutt for skogforskning m.m. (jf. kap. 4136):	
	11	Varer og tjenester	500 000
1161		Statsskog SF (jf. kap. 4161):	
	70	Tilskudd	5 000 000
	74	Tilskudd til skogbrukstiltak	3 400 000
1320		Vegadministrasjon (jf. kap. 4320):	
	1	Lønn og godtgjørelser	38 000 000
1427		Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 4427):	
	30	Statlige erverv, båndlegging og erstatninger, <i>kan overføres</i>	2 000 000
1442		Vannmiljø-, avfalls- og spesialavfallstiltak:	
	70	Tilskudd til avfallsminimering og spesialavfallssystemet m.m., <i>kan overføres</i>	12 000 000
1501		Fylkesmannsembetene (jf. kap. 4501):	
	11	Varer og tjenester	1 200 000
1508		Statens forvaltningstjeneste (jf. kap. 4508):	
	11	Varer og tjenester	9 000 000
1600		Finans- og tolldepartementet:	
	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag	1 500 000
1615		Skattefogdene (jf. kap. 4615):	
	1	Lønn og godtgjørelser	3 100 000
	11	Varer og tjenester	2 400 000
1618		Skattedirektoratet - Skatteetaten (jf. kap. 4618):	
	11	Varer og tjenester	700 000
1650		Innenlandsk statsgjeld, renter m.m.:	
	89	Renter og provisjon m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	1 613 000 000
1711		Forsvarets forskningsinstitutt (jf. kap. 4711 og kap. 4799):	
	11	Varer og tjenester	15 000 000
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310):	
	72	Rentestønad	45 000 000
2411		Statens Landbruksbank (jf. kap. 5311 og 5601):	
	71	Rentestøtte til banken	22 000 000
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 3574, 3575, 5601 og 5607):	
	72	Rentestøtte	337 000 000
2420		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 5320):	
	50	Utviklingstilskudd	122 100 000
2425		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene:	
	55	Etablererstipend	10 000 000
2452		Postverket (jf. kap. 5452, 5491 og 5603):	
	92	Ekstraordinært avdrag på statens kapital	425 500 000
2600		Trygdeetaten:	
	11	Varer og tjenester	36 304 000
2660		Uførhet:	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000 000
	71	Tilleggpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000 000
2800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 5800):	
	50	Overføring til fondet	1 400 000 000
ØKING AV UTGIFTER			5 122 864 000

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

NEDSETTELSE AV UTGIFTER

Kap.	Post	Formål	Kroner
11		Slottet, Bygdø Kongsgård og Oscarshall (jf. kap. 3011):	
	1	Lønn og godtgjørelser.....	-1 030 000
20		Statsministerens kontor:	
	21	Frigjøringsjubileet 1995.....	- 900 000
118		Internasjonal bistand:	
	75	Prosjektsamarbeid overfor Øst-Europa, <i>kan overføres</i>	-30 000 000
177		Faglig bistand:	
	11	Varer og tjenester.....	-4 150 000
185		Til dekning av ymse hjelpetiltak:	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	-4 000 000
240		Private skoler m.v.:	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	-4 900 000
243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243):	
	11	Varer og tjenester, <i>kan nyttes under post 21</i>	-8 000 000
249		Andre tiltak i utdanningen:	
	70	Tilskudd til lærebøker m.v.	-4 000 000
251		Voksenopplæring i studieforbundene:	
	71	Administrasjon, utviklingsarbeid og pedagogiske tiltak i studieforbundene	-1 000 000
252		Fjernundervisning (jf. kap. 3252):	
	70	Tilskudd til fjernundervisning, <i>kan overføres</i>	-5 000 000
255		Andre voksenopplæringstiltak (jf. kap. 3255):	
	70	Tilskudd.....	-2 000 000
274		Regionale høyskoler (jf. kap. 3274):	
	11	Varer og tjenester.....	-5 957 000
291		Sosiale og kulturelle tiltak for elever og studenter:	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	-10 000 000
320		Almenne kulturformål (jf. kap. 3320):	
	70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	-1 000 000
410		Herreds- og byrettene (jf. kap. 3410):	
	11	Varer og tjenester	-2 300 000
520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)	
	1	Lønn og godtgjørelser	- 600 000
	11	Varer og tjenester	- 200 000
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak	- 195 000 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak:	
	75	Etableringstilskudd til funksjonshemmede og økonomisk vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	-10 000 000
592		Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede:	
	70	Formidlingstiltak for yrkeshemmede, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	-30 000 000
730		Nytt rikshospital (jf. kap. 3730):	
	30	Nybygg, <i>kan overføres</i>	- 105 000 000
	45	Store nyanskaffelser, <i>kan overføres</i>	-5 050 000
735		Statens senter for epilepsi (jf. kap. 3735):	
	30	Nybygg, <i>kan overføres</i>	-8 000 000
920		Norges Forskningsråd (jf. kap. 3929):	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	-58 500 000
946		Støtteordninger ved bygging av skip og fiskebåter (jf. kap. 3946):	
	50	Overføring til fond for støtte ved skipskontrakter	- 160 000 000
	51	Overføring til fond for støtte ved innenlandske kontrakter om fiskebåter	-10 000 000
1000		Fiskeridepartementet (jf. kap. 4000):	
	11	Varer og tjenester	-1 500 000
1030		Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030):	
	11	Varer og tjenester	-1 500 000
1060		Kystadministrasjon (jf. kap. 4060):	
	11	Varer og tjenester.....	-1 000 000

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Kap.	Post	Formål	Kroner
1064		Havnetjenesten:	
	30	Fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres</i>	-2 000 000
1065		Fyrtjenesten (jf. kap. 4065):	
	30	Nyanlegg, <i>kan overføres</i>	-1 000 000
1070		Elektroniske navigasjonshjelpemidler:	
	30	Nyanlegg, Loran C, <i>kan overføres</i>	-5 000 000
	70	Tilskudd til utbygging og drift av Loran C, <i>kan overføres</i>	-5 000 000
1100		Landbruksdepartementet (jf. kap. 4100):	
	46	Ekstraordinært vedlikehold m.m., <i>kan overføres</i>	-1 000 000
1124		Norges landbrukshøgskole (jf. kap. 4124):	
	33	Byggearbeider, <i>kan overføres</i>	-4 000 000
1126		Norges veterinærhøgskole (jf. kap. 4126):	
	11	Varer og tjenester	-1 500 000
1134		Statens forskningsstasjoner i landbruk (jf. kap. 4134):	
	30	Byggearbeid, <i>kan overføres</i>	-1 500 000
1137		Norges Forskningsråd:	
	50	Tilskudd.....	-12 500 000
1320		Vegadministrasjon (jf. kap. 4320):	
	11	Varer og tjenester	-23 157 000
	30	Investeringer i vegadministrasjonen, <i>kan overføres</i>	-16 000 000
1465		Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk:	
	21	Betaling for statsoppdraget	-2 000 000
1620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620):	
	11	Varer og tjenester	- 700 000
1640		Omstilling i banksektoren:	
	70	Tilskudd.....	-7 000 000
1660		Utenlandsk statsgjeld, renter m.m.:	
	88	Renter, provisjon m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	- 750 000 000
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760):	
	45	Store nyanskaffelser, <i>kan overføres</i>	-15 000 000
2309		Tilfeldige utgifter:	
	11	Varer og tjenester	- 817 604 000
2310		Ekstraordinære sysselsettingstiltak:	
	70	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	- 334 600 000
2425		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene:	
	51	Distriktsutviklingstilskudd	-34 900 000
	53	Tilskudd til dekning av tap på lån	-54 000 000
	54	Tilskudd til dekning av tap på garantier	-8 200 000
2430		Lån til statsbankene m.v.:	
	90	Lån til statsbankene, <i>overslagsbevilgning</i>	-3 807 000 000
	92	Lån til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, <i>overslagsbevilgning</i>	-1 437 000 000
2541		Dagpenger:	
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	- 250 000 000
2663		Attføring:	
	70	Rehabiliteringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	- 400 000 000
	77	Attføringshjelp, lån til bil, bilutstyr m.v.	-10 000 000
	78	Bil m.m. til bedring av funksjonsevnen	-40 000 000
NEDSETTELSE AV UTGIFTER			<u>-8 711 248 000</u>

Samlet foreslås utgiftene eksklusive overføringer til Statens petroleumsfond, redusert med ca. 4 988 mill. kr. Endringene er nærmere omtalt i det følgende:

Reduksjon i drifts- og investeringsbevilgningene som følge av lavere prisvekst

Utviklingen i konsumprisindeksen i september og oktober gir forsterket grunn til å tro at den underliggende prisveksten inn i 1994 vil være lav. Dette gir indikasjoner på et lavere prisoverheng til 1994 enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. Det har videre vært en sterkere rentenedgang enn tidligere forutsatt og en foreslår i denne proposisjon en ytterligere rentenedgang i Husbanken. Rentenedgangen bidrar til en svakere utvikling i husleieindeksen og et bedre finansielt grunnlag i bedriftene. Et bedre finansielt grunnlag i bedriftene kan isolert sett gi lavere priser. Behandlingen av avgiftsopplegget i Stortinget og endringsforslag i denne proposisjonen vil samlet sett gi lave prisvirkninger. En vil derfor legge til grunn en noe lavere prisvekst neste år enn hva en bygde på i Nasjonalbudsjettet. Den gjennomsnittlige konsumprisveksten fra 1993 til 1994 anslås nå til om lag 1 1/2 pst.

Det er derfor grunnlag for å nedjustere drifts- og investeringsbevilgningene på statsbudsjettet noe. Regjeringen vil foreslå at drifts- og investeringsbevilgningene samlet sett reduseres med inntil 100 mill. kr. Reduksjonen foreslås i første omgang foretatt under kap. 2309 Tilfeldige utgifter, post 11 Varer og tjenester. En ber videre om fullmakt til å fordele reduksjonen på de ulike driftsinvesteringerbevilgningene.

Bosetting av bosniere i kommunene og andre innvandrersaker

De budsjettmessige konsekvenser av Regjeringens beslutning om at personer fra Bosnia-Hercegovina med midlertidig arbeids-/oppholdstillatelse skal bosettes på lik linje med andre som har lovlig opphold her i landet, er ikke fullt ut innarbeidet i det fremlagte forslaget til statsbudsjett for 1994. Beslutningen om å bosette bosniere innebærer at bosettingsbehovet i 1994 vil være det firedobbelte av nivået hvert av de siste årene. Dette stiller både staten og kommunene overfor store og nye utfordringer som krever andre, raske og mer fleksible løsninger. Bosettingsarbeidet forutsetter et nært samarbeid mellom kommunene og staten. Bosettingen av bosniere vil skje innenfor rammene av de ordinære tilskuddsordninger, og Regjeringens forutsetning om tilbakevending til hjemlandet når det blir mulig vil fortsatt gjelde for de som nå bosettes.

Etter Regjeringens oppfatning, gir rammevilkårene for kommunenes arbeid med bosetting og integrering av flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag i kommunene et godt utgangspunkt for å kunne løse de store oppgavene en nå står overfor. I tillegg til at Regjeringen nå foreslår økt satsing innenfor grunnskolesektoren og arbeidsmarkedssektoren, foreslo en i St.prp. nr. 1 (1993-94) å heve integreringstilskuddssatsen for 1994 med kr 10 000. Det er klart at den store økingen i antallet som skal bosettes kan skape administrative og praktiske vansker i kommunene. Dette gjør at bosettingen vil kunne ta noe tid, og personer som har fått innvilget oppholdstillatelse blir sittende i mottak lenger enn ønskelig. Regjeringen setter imidlertid sin lit til at staten og kommunene sammen vil kunne greie den betydelig utfordringen som bosettingen i 1994 representerer.

Forslag til budsjettendringer som følge av en økning i antall personer som skal bosettes

a) Kommunal- og arbeidsdepartementet – Kategori 13.20 Innvandring

I budsjettet innenfor programkategori 13.20 Innvandring er det for 1994 forutsatt at det i gjennomsnitt vil være behov for 15 900 plasser i statlige mottak neste år. Dette kapasitetsanslaget er basert på at det store flertall av bosnierne som er kommet hit til landet vil oppholde seg i statlige mottak i hele 1994. På kap. 521, post 60 Integreringstilskudd er budsjettet for 1994 basert på at det vil bli bosatt 6 100 personer neste år, inkludert 1 700 familiegjenforente. Regjeringens beslutning om at de ca. 9 000 bosnierne som i dag oppholder seg i statlige mottak skal bosettes i kommunene, innebærer imidlertid at bosettingsbehovet for neste år er betydelig større.

Bevilgningsbehovet i 1994 innenfor programkategori 13.20 Innvandring er bl.a. avhengig av hvor mange nye asylsøkere som kommer til Norge i 1994, saksbehandlingstiden for asylsøknader, innvilgelses- og avslagsprosenten, tempoet i effektivisering av negative vedtak, antall personer som forlater statlige mottak på egen hånd, bosettingstakten og hvor mange personer som i 1994 gjenforenes med personer som er innvilget opphold her i landet. Prognosene for disse forholdene er preget av meget stor usikkerhet.

b) Mindrebehov på kap. 520, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak

Som nevnt ovenfor er det stor usikkerhet knyttet til bevilgningsbehovet for 1994 innen-

for programkategori 13.20 Innvandring. Ved utarbeidelsen av bevilgningsforslaget i St.prp. nr. 1 (1993-94) på kap. 520, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak, ble det forutsatt at det store flertall av bosnierne som er kommet hit til landet ville oppholde seg i statlige mottak i hele 1994, og at det derfor ikke ville være mulig å bygge ned kapasiteten i mottaksapparatet neste år. Forutsetningene for det fremlagte bevilgningsforslaget på 1 490 mill. kr på kap. 520, post 21 har imidlertid endret seg som følge av Regjeringens beslutning om at bosniere skal bosettes. Isolert sett innebærer denne beslutningen et mindrebehov innenfor mottaksapparatet neste år i forhold til det fremlagte budsjett.

Størrelsen på mindrebehovet på kap. 520, post 21 vil bl.a. avhenge av hvor mange nye asylsøkere som kommer til Norge i 1994, hvor mange som bosettes og når de bosettes, tempoet i effektiviteten av negative vedtak og hvor mange som forlater mottakene på egen hånd.

Vi har de siste månedene sett en markert øking i antall asylsøkere fra «rest-Jugoslavia», hovedsakelig etniske albanere fra Kosovo-regionen. Høsten 1993 har ankomsttallene for asylsøkere fra «rest-Jugoslavia» i gjennomsnitt vært på i overkant av 500 personer månedlig. I budsjettforslaget i St.prp. nr. 1 (1993-94) er det lagt til grunn at det vil komme 5 500 nye asylsøkere til Norge neste år. På bakgrunn av dagens ankomstnivå for asylsøkere fra «rest-Jugoslavia» mener Regjeringen at det er nødvendig å justere anslaget over antall nye asylsøkere neste år. Dersom ankomstnivået for asylsøkere fra «rest-Jugoslavia» holder seg på dagens nivå i hele 1994, innebærer det alene en tilstrømning på over 6 000 nye asylsøkere fra dette området. I tillegg kommer asylsøkere fra andre områder. Økingen i anslaget over nye asylsøkere neste år innebærer isolert sett et bevilgningsmessig merbehov i forhold til tidligere forutsetninger.

På bakgrunn av beslutningen om å bosette bosniere på lik linje med andre personer med oppholdstillatelse på humanitært grunnlag, og økingen i ankomstene av asylsøkere fra «rest-Jugoslavia» de siste månedene, mener Regjeringen at følgende forutsetninger bør legges til grunn for beregningen av bevilgningsbehovet på kap. 520, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak i 1994:

- 1) Det ankommer 10 000 nye asylsøkere til Norge.
- 2) Av kvoten som Norge har besluttet å ta i mot på 3 200 tidligere internerte eller andre særlige utsatte grupper med familier fra krigsområdene i det tidligere Jugoslavia har ca. 1 450 personer kommet pr. 15.11.93. Det legges til grunn at de øvrige

1 750 vil komme jevnt fordelt i løpet av 1994.

- 3) Det bosettes 10 000 personer fra mottak, hvorav de fleste i andre halvår.
- 4) Kosovo-albanske asylsøkere som satt med negative vedtak pr. 19.11.93 får sine saker vurdert på nytt dersom de ønsker det.

Gitt denne utviklingen kan mottakskapasiteten reduseres med ca. 6 900 plasser i løpet av neste år og det gjennomsnittlige kapasitetsbehovet vil være på ca. 13 700 plasser. I forhold til bevilgningsforslaget i St.prp. nr. 1 (1993-94) innebærer dette et *mindrebehov på kap. 520, post 21 på 195 mill. kr i 1994.*

Beregningene av mindrebehovet innenfor mottaksapparatet bygger på at kapasiteten i statlige mottak bygges ned i takt med at belegget i mottakene reduseres. Erfaringsmessig er dette meget vanskelig i perioder med behov for rask mottaksnedbygging, bl.a. p.g.a. den store usikkerheten som er knyttet til når kommunene vil ta imot personer for bosetting. Hvis stor usikkerhet rundt bosettingstidspunkt gjør det vanskelig å tilpasse kapasiteten til faktisk belegg, vil mindrebehovet på kap. 520, post 21 bli mindre enn hva som her er lagt til grunn.

c) Merbehov på kap. 521, post 60 Integreringstilskudd

Det er forutsatt at alle bosniere som er kommet til landet før 1.1.94 skal være bosatt i kommuner i løpet av 1994. I tillegg kommer bosettingsbehovet for andre nasjonaliteter. På den bakgrunn anslås det at det i 1994 vil være behov for å bosette 10 000 personer fra mottak. I tillegg kommer anslagsvis 2 000 familiegjenforente, slik at det totalt vil være behov for å bosette 12 000 personer neste år. Økingen i bosettingsbehovet fra 6 100 personer til 12 000 innebærer et *merbehov i forhold til bevilgningsforslaget i St.prp. nr. 1 (1993-94) på 410 mill. kr på kap. 521, post 60 Integreringstilskudd* i ordinært integreringstilskudd og ekstra engangstilskudd til kommuner som bosetter eldre over 60 år eller funksjonshemmede. Av merbehovet på 410 mill. kr på kap. 521, post 60 vil 195 mill. kr kunne dekkes ved en omdisponering fra kap. 520, post 21, slik at *det samlet er et merbehov innenfor programkategori 13.20 Innvandring på 215 mill. kr i 1994.*

Det understrekes at det anslaget som er lagt til grunn i beregningene ovenfor over hvor mange familiemedlemmer som i 1994 vil gjenforenes med personer som er innvilget opphold her i landet, er forsiktig anslått sammenlignet med beregningene som f.eks. Sverige legger til grunn.

d) Om budsjettforutsetninger på programkategorien 13.20 i 1994

En annen utvikling enn forutsatt ovenfor vil kunne medføre at det budsjettmessige merbehovet vil bli større enn de 215 mill. kr forutsatt ovenfor. Den store usikkerheten i det totale bevilgningsbehovet innenfor denne programkategorien kan illustreres med følgende eksempler:

- 1) En øking i ankomstene av familiegjenførende fra 2 000 personer til 5 000 personer neste år innebærer isolert sett en øking i merbehovet på 195 mill. kr.
- 2) Dersom 1 000 personer bosettes i 2. halvår i steden for 1. halvår, medfører dette isolert sett en øking i merbehovet på 53 mill. kr i 1994.
- 3) Dersom den gjenstående kvoten på 1 750 personer fra det tidligere Jugoslavia kommer hit allerede i 1. kvartal neste år, innebærer dette isolert sett en øking i merbehovet på 70 mill. kr i 1994.

Disse eksemplene på variable som det er vanskelig eller umulig for myndighetene å styre, understreker den store usikkerhet som er knyttet til budsjettsituasjonen innenfor programkategorien 13.20 neste år. Det må derfor sterkt understrekes at en annen utvikling enn forutsatt ovenfor, vil kunne medføre behov for ekstra bevilgninger. Dersom en slik situasjon skulle oppstå, vil Regjeringen så raskt som mulig legge dette frem for Stortinget.

e) Barne- og familiedepartementet. Kap. 845, post 70 Barnetrygd

I Barne- og familiedepartementets budsjett for 1994 er ikke budsjettvirkningen av utbetaling av barnetrygd for ca. 3 000 bosniske barn i alderen 0-16 år medregnet. I forhold til budsjettforslaget i St.prp. nr. 1 (1993-94) innebærer det at det er et merbehov på kap. 845, post 70 på 20 mill. kr i 1994.

Andre forslag

a) Kommunal- og arbeidsdepartementet. Programområde 19.00 Arbeidsmarked

Aktiv satsing innenfor feltet arbeid og utdanning er viktige elementer i en politikk som både skal bidra til at flykningene finner seg til rette i det norske samfunnet i den tiden de er her og legge forholdene til rette for en vellykket re-etablering i hjemlandet når behovet for beskyttelse ikke lenger er til stede. Dersom bosnierne som nå bosettes skal få et tilfredsstillende tilbud innenfor arbeidsmarkedseta-

ten, er det av avgjørende betydning at bosnierne medbrakte kompetanse er kartlagt. For flykningene selv og for det norske samfunn er det viktig at bosnierne kompetanse og yrkeserfaring blir brukt i den perioden de oppholder seg i Norge.

Regjeringen foreslår på den bakgrunn at Utlendingsdirektoratet og arbeidsmarkedsetaten inngår et samarbeid for å kartlegge den enkeltes kompetanse mens flykningene fortsatt oppholder seg i statlige mottak. En slik samlet registrering vil gjøre det mulig for arbeidsmarkedsetaten å foreta en effektiv kartlegging av kompetansebehovet. Merutgiftene for 1994 knyttet til en slik kartlegging beløper seg til 5 mill. kr.

b) Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Kap. 221, post 65 Tilskudd til undervisning for fremmedspråklige elever

Kommunenes Sentralforbund (KS) og enkeltkommuner har ved flere anledninger fremhevet at kommunene har betydelige utgifter i forbindelse med særskilt undervisning for fremmedspråklige barn i grunnskolen, og at dette er en av de viktigste grunnene til at mange kommuner ikke ønsker å motta nye flykninger for bosetting. En forbedring av kommunenes utgiftsdekning på dette området vil være en viktig stimulans til rask bosetting. Vel 20 pst. av de fremmedspråklige barna i grunnskolen faller innenfor den gruppen som omfattes av integreringstilskuddsordningen. Hvis prinsippet om statlig utgiftsdekning for flykninger og personer med opphold på humanitært grunnlag de fem første årene etter bosetting skal gjelde utgifter til grunnskoleundervisning, innebærer det et merbehov på statsbudsjettet på anslagsvis 50 mill. kr i 1994. Det vil være behov for å vurdere nærmere hvordan en forbedring av utgiftsdekningen til særskilt opplæring for fremmedspråklige elever i grunnskolen kan innarbeides i eksisterende eller nye tilskuddsordninger. Det foreslås på den bakgrunn at det avsettes 50 mill. kr i salderingen og at Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Kommunal- og arbeidsdepartementet får i oppgave å utforme tilskuddsordningen i samråd med Finansdepartementet.

**Kap. 100, Utenriksdepartementet, post 11
Varer og tjenester**

I St.prp.nr. 1 (1993-94) redegjør Utenriksdepartementet for utgiftene forbundet med drift av en foreldredrevet, stiftelsesorganisert barnehage med 27 plasser for departementets og NORADs ansatte i departementets lokaler på

Victoria terrasse. I tillegg til 130 000 kroner til vedlikehold, renhold, strøm og telefon som er omtalt i St.prp. nr. 1 (1993-94) som departementets andel av driftutgiftene, dekker departementet også husleie på 305 000 kroner pr år. Opplysningen om husleie er ved en inkurie falt ut i ovennevnte redegjørelse i St.prp. nr. 1 (1993-94).

**Kap. 100, Utenriksdepartementet, post 21
Spesielle driftsutgifter, kan overføres**

Det foreslås at Utenriksdepartementet også i 1994 får fullmakt til å opprette tidsavgrensede engasjement for en periode på inntil to år i forbindelse med EF-medlemskapsforhandlingene, jf. St.prp. nr. 48, Innst. S. nr. 127 (1992-93) Om endringer i statsbudsjettet for 1993 i samband med medlemskapsforhandlingene med EF.

Kap. 101, Utenriksrepresentasjon

Kap. 143, Utenriksrepresentasjon/03-området

Norge har i dag 6 ambassader i Midt-Østen/Maghreb-området: Cairo (Egypt), Damaskus (Syria), Kuwait, Rabat (Marokko), Riyadh (Saudi Arabia) og Tel Aviv (Israel).

Fredsavtalen mellom Israel og PLO og Norges fremtidige medvirkning i forsoningsprosessen gjør det påkrevet med en vurdering av vår representasjon i regionen. Norge må ha et nærvær som gjør det mulig å holde løpende kontakt med de ulike aktørene, samt å løse de konkrete forhandlingsoppgaver norske myndigheter vil bli stilt overfor. Videre må Norge være i stand til å delta aktivt i gjenoppbyggingsarbeidet, og ikke bare være en passiv bidragsyter til den internasjonale bistandspakken til palestinerne i de okkuperte områder. Endelig må Norge ha en representasjon som kan ivareta våre egne nasjonale interesser i regionen, f.eks. spørsmål i tilknytning til vår UNIFIL-deltakelse, våre handels- og skipsfartsinteresser, o.l.

Det er grunn til å forvente at fredsprosessen kan aktualisere nye fredsbevarende operasjoner i regionen. I den sammenheng vil det være påkrevet med en norsk diplomatisk representasjon som kan støtte opp under eventuelle nye kontingenter i området.

Etter en samlet vurdering foreslås følgende endringer i Norges representasjon i Midt-Østen og Maghreb-regionen:

- Ambassaden i Rabat flyttes til Tunis.

Tunis er fortsatt hovedkvarteret til den palestinske frigjøringsbevegelsen PLO, og norsk permanent nærvær i landet vil lette kontakten

med de palestinske ledere. Det økonomiske samarbeidet med Tunis er også økende og et stort antall norske bedrifter er aktive i landet. Interessen for statlige og private «joint ventures» har også økt, og det er muligheter for et mer utvidet økonomisk samarbeid. Tunis opprettet ambassade i Norge i sommer, etter tidligere å ha vært sideakkreditert fra Stockholm. Mellom Norge og Marokko er det for tiden ingen uløste problemer av betydning. Våre økonomiske interesser er begrensede, og de to norsk-marokkanske økonomiske samarbeidsprosjekter som finnes er vel etablerte. Utstedelse av visum og andre konsulære oppgaver vil i fremtiden bli ivaretatt av en honorær norsk generalkonsul i Rabat eller Casablanca.

- Det opprettes en ambassade i Amman (Jordan).

Kong Hussein og Jordan spiller en sentral rolle i arbeidet med å finne en varig og fredelig løsning på konfliktene i Midt-Østen. Et permanent norsk nærvær i Amman vil gjøre det mulig å holde løpende kontakt med jordanske myndigheter, noe som er en viktig forutsetning for at Norge fortsatt skal kunne medvirke i fredsprosessen på en tilfredsstillende måte. Ambassaden vil også ha betydelige oppgaver når det gjelder kontakter med palestinske organisasjoner på Vestbredden og i gjenoppbyggingsarbeidet.

- Syrias politiske betydning i Midt-Østen gjør det nødvendig å opprettholde en ambassade i Damaskus. Ambassaden vil bli oppgradert til ambassadørnivå, noe som vil lette tilgangen til syriske myndigheter.

- Ambassaderådstillingen i Beirut, som midlertidig har vært plassert i Damaskus, flyttes tilbake til Libanon. Særlig den betydelige norske deltakelsen i UNIFIL og FN's gjenopp-takelse av Beirut som transittsted for styrkene, gjør at det er behov for et permanent norsk nærvær i Beirut.

- Ambassaden i Tel Aviv foreslås styrket med en ambassaderåd/bistandsmedarbeider med sikte på en best mulig oppfølging av den norske bistanden til palestinerne i de okkuperte områder.

- Ambassaden i Kuwait flyttes til Abu Dhabi i De Forente Arabiske Emirater (UAE). Skipsfart er en av hovedinteressene til Norge i Gulf-området, og den ene norske fagstasjonen vi har bør ligge hvor norske skipsfartsinteresser er sterkest konsentrert. Både av den grunn og med tanke på norske eksportinteresser og fremtidige økonomiske utviklingsmuligheter, peker Abu Dhabi seg ut. Flyttingen av ambassaden skulle ikke få negativ innvirkning på Norges oljepolitiske interesser som fortsatt vil bli ivaretatt på tilfredsstillende måte, både fra Abu Dhabi og ambassaden i Riyadh.

I Kuwait har antall norske skipsanløp sun-
ket vesentlig og det antas ikke at dette bilde
vil endre seg i overskuelig fremtid. Norsk va-
reeksport er meget begrenset, og etter krigen
er det kun ca. 15 norske statsborgere bosatt i
landet.

Et norsk nærvær i Midt-Østen som skissert
ovenfor vil med unntak av bistandsmedarbei-
deren ved ambassaden i Tel Aviv, bli gjennom-
ført ved omdisponeringer innenfor budsjett-
rammen på kap. 101 Utenriksrepresentasjon.
Ambassadene i Rabat og Kuwait vil som nevnt
bli flyttet til h.h.v. Tunis og Abu Dhabi. Am-
bassadørstillingene i Damascus og Amman vil
bli fremskaffet ved å benytte en tilsvarende
stillingshjæmme fra den nedlagte ambassaden
i Bagdad samt stillingen som generalkonsul i
Edinburgh. Generalkonsulatet vil bli opprett-
holdt som fagstasjon under ledelse av en kon-
sul. Norge har et velutbygd honorært konsul-
atvesen i Skottland som kan ivareta norske
interesser. Ambassaden i London har også en
konsulatavdeling som dekker hele Storbritan-
nia. Også de øvrige stillingshjæmlede det er be-
hov for vil bli skaffet til veie ved omdispon-
eringer. Stillingen som bistandsmedarbeider i
Tel Aviv foreslås dekket ved at kap. 143 Uten-
riksrepresentasjon/03-området økes med 1,15
mill. kr mot tilsvarende reduksjon av kap. 185
til dekning av ymse hjelpetiltak, post 70 til-
skudd.

Bygging av nytt ambassadebygg i Moskva - kostnadsramme

I St.prp. nr. 1 (1993-94) anføres under kap. 101
Utenriksdepartementet, post 38 Bygg og an-
legg, *kan overføres*, at Regjeringen vil komme
tilbake til kostnadsrammen for bygging av
nytt kanselli i Moskva.

Kostnadsrammen er nå beregnet til 52,6
mill. kr. og foreslås fordelt på følgende måte:

1994	1995	1996
25,04 mill. kr	22,6 mill. kr	5 mill. kr.

Bevilgningsbehovet i 1994 er i samsvar
med forslaget i St.prp. nr. 1 (1993-94).

Romprogrammet som ligger til grunn for
kostnadsrammen er på netto 1 090 m², dvs.
120 m² større enn det Stortinget har godkjent
tidligere, jf. St.prp. nr. 94 (1984-85). Dette har
sammenheng med en øking i antall tilsatte.

Kap. 118, Internasjonal bistand

Ut fra en samlet vurdering foreslår Regjering-
en at kap. 118 Internasjonal bistand, post 75
Prosjektsamarbeid overfor Øst-Europa, *kan
overføres*, reduseres med kr 30 000 000 for

1994. Bevilgningsforslaget utgjør etter dette kr
176 000 000.

Kap. 133, ny kapitteltekst: Tilskudd til sys- selsetting av sjøfolk

I St.meld. nr. 1 (1993-94) Nasjonalbudsjettet
1994 ble det redegjort for sysselsettings situa-
sjonen for norske sjøfolk og de pågående drøf-
tinger mellom Utenriksdepartementet og sjø-
manns- og rederiorganisasjonene om ytterlige-
re tiltak for å styrke norske sjøfolks konkur-
ransevne. Staten var innstilt på å medvirke
til å sikre og helst øke mulighetene for syssel-
setting av norske sjøfolk på norske skip, under
forutsetning av minst tilsvarende bidrag fra
næringen. Det ble derfor foreslått avsatt 150
mill. kr under kap. 2309 Ymse utgifter, til en
eventuell tilskuddsordning. Det ble understre-
ket i St.prp. nr. 1 (1993-94) at bidraget fra sta-
ten ville være avhengig av den endelige utfor-
ming og omfang av næringens bidrag.

Det har hittil vært holdt 7 møter med orga-
nisasjonene, og flere tiltak er drøftet. Det er
imidlertid tatt forbehold fra næringens side
som må avklares nærmere. Forutsatt at dette
avklares, er Regjeringen innstilt på å tilby en
utvidet tilskuddsordning etter følgende krite-
rier: For NOR-flåten vil tilskudd bli fordelt pr.
ansatt sjømann med rett til sjømannsfradrag.
For å sikre mulighet til å øke sysselsettingen,
bør det også åpnes for tilskudd i NIS-flåten,
men da begrenset slik at tilskudd fordeles pr.
sjømann med rett til sjømannsfradrag dersom
hele sikkerhetsbemanningen på skipet er be-
rettiget til sjømannsfradrag. Det forutsettes at
rederier som mottar tilskudd til sikring av ar-
beidsplasser for sjøfolk, som er berettiget til
sjømannsfradrag, minst opprettholder syssel-
settingen av denne kategori sjøfolk ut året.

Det tas forbehold om at dersom deler av
pakken fra næringens side ikke gjennomføres
vil støtten bli redusert tilsvarende. Nødvendi-
ge retningslinjer og kontrollordninger for å
sikre at tilskuddet fordeles etter forutsetning-
ene vil bli utarbeidet.

Som en oppfølging av Budsj-innst. S. I
(1993-94) foreslås det bevilget 150 mill. kr til
en utvidet tilskuddsordning på kap. 133, ny
kapitteltekst: Tilskudd til sysselsetting av sjø-
folk, post 70, ny posttekst: Tilskuddsordninger;
kan overføres, mot en tilsvarende reduksjon av
bevilgningen under kap. 2309 Ymse utgifter.

Kap. 142, Stedlige representasjoner

Kap. 143, Utenriksrepresentasjon/03-områ- det

Etter det diplomatiske bruddet med Kenya i ok-
tober 1990, har Norge i Nord-Øst-Afrika kun

hatt et interessekontor i Nairobi med én utsendt tjenestemann og en NORAD-representant i Addis Abeba. Ambassaden i Nairobi fungerte i sin tid som en regional ambassade, og det er i dag et udekket behov for norsk representasjon i området ut fra hensynet til bistandsarbeidet, politisk og økonomisk rapporteringsvirksomhet, nødhjelp, internasjonale organisasjoners virksomhet, konsulære gjøremål, etc.

Til å ivareta både tradisjonelle ambassadeoppgaver og bistandsarbeidet i regionen, foreslås representasjonen i Addis Abeba omdannet til en integrert ambassade/bistandsrepresentasjon etter modell av de øvrige integrerte stasjoner i Afrika. Valget av Addis Abeba har bl.a. sammenheng med at Organisasjonen for Afrikansk Enhet (OAU) og Economic Commission for Africa (ECA) har sine hovedkvarter i Addis Abeba; det er en stor norsk koloni i landet, og Etiopia har gode kommunikasjoner til andre land i regionen. Videre vil etablering av en ambassade i Addis Abeba innebære at den lite hensiktsmessige sideakkreditering fra Cairo kan opphøre.

Ambassaden bør ha en bemanning på fire utsendte tjenestemenn samt nødvendig lokalt ansatt personale. Ambassaden vil også bli sideakkreditert til Eritrea, Somalia og Djibouti. Ambassaden i Dar es Salaam vil ivareta norske interesser i Uganda, mens ambassaden i Cairo fortsatt vil være sideakkreditert til Sudan.

På grunn av bistanden til Uganda og Eritrea kan det i perioder være behov for å ha NORAD-personell i Kampala (Uganda) og Asmara (Eritrea), utsendt fra ambassadene i henholdsvis Dar es Salaam og Addis Abeba. Den nødvendige infrastruktur vil i tilfelle bli etablert.

Samtlige stillingshjemler ved ambassaden i Addis Abeba vil bli skaffet til veie ved om-disponeringer innenfor rammen under kap. 101 Utenriksrepresentasjon og kap. 142 Stedlige representasjoner. Merutgiftene til etablering og drift av ambassaden/bistandsrepresentasjonen er anslått til ca. 8,9 mill. kr. 1,9 mill. kr av utgiftene foreslås dekket ved om-disponeringer innenfor rammen under kap. 142 og 7 mill. kr foreslås dekket ved at kap. 142 Stedlige representasjoner og kap. 143 Utenriksrepresentasjon/03-området økes med til sammen 7 mill. kr mot reduksjon på 2,85 mill. kr under kap. 185 Til dekning av ymse hjelpetiltak, post 70 Tilskudd og reduksjon på 4,15 mill. kr under kap. 177 Faglig bistand, post 11 Varer og tjenester.

Norske bidrag til en utvidet etterfølger av valutafondets strukturelle tilpasningsordning (ESAF II)

1. Generelt om ESAF

For å avhjelpe gjelds- og strukturproblemene i

de fattige landene, herunder i første rekke land i Afrika, opprettet IMF en særskilt låneordning i 1987 «Enhanced Structural Adjustment Facility» – ESAF. Ordningen skulle gi betalingsbalanselån på konsesjonelle vilkår til lav-inntektsutviklingsland basert på Verdensbankens IDA-kriterier (International Development Association). Lån gis til land som gjennomfører omfattende strukturtilpasningsprogram. Lån under ordningen gis til 0,5 prosent rente og med en løpetid på 10 år. Det er bred enighet i IMF-styret om å videreføre hovedtrekkene i den nåværende ordning som har gitt gunstige resultater. ESAF har blant annet vist seg å være et nyttig verktøy for å få til en mer langsiktig utforming av den økonomiske politikken. Programland har gjennomgående oppnådd bedre økonomisk vekst, lavere prisstigning og bedring i utenriksøkonomien i forhold til sammenlignbare land som ikke er med i ordningen.

I henhold til IMF's beregninger foreligger et kapitalbehov for en ny ordning (ESAF II) i størrelsesorden 5 milliarder SDR, mot 6 milliarder under ESAF I. Det oppstår videre et behov for å dekke forskjellen mellom markedsrente og utlånsrenten i form av gavebidrag. Dette subsidieringsbehovet er beregnet til 2,1 milliarder SDR. Dette ventes å komme ned i 1,5-1,6 milliarder SDR ved at det tas sikte på å bruke deler av spesifiserte reserver i IMF i å dekke deler av subsidiebehovet.

Da spørsmålet om bidrag til den nåværende ordning (ESAF I) var oppe, bidro Norges Bank med et lån på 90 millioner SDR, tilsvarende 1,5 prosent av det totale kapitalinnskuddet som en da søkte. Norge ga videre et gavebidrag på 150 millioner kroner fordelt på 5 år finansiert over bistandsbudsjettet. Dette tilsvarte om lag 0,6 prosent av de samlede gavebidragene under ordningen. Denne gang indikeres et gavebidrag til rentesubsidieringskontoen på 110 millioner kroner, svarende til 0,7 prosent av antatt subsidiebehov på 1,5 milliarder SDR. Det norske bidrag til rentesubsidieringskontoen vil bli belastet kap. 0184, post 71 Tilskudd til fond for internasjonale gjeldsoperasjoner (gjeldsfondet). Innbetalingene vil skje over en periode på 5-10 år, under forutsetning av tilgjengelige bevilgninger over gjeldsfondet. Innbetalingsperioden vil bli nærmere avtalt med IMF. Bidragets størrelse kan bli justert i forhold til den faktiske byrdefordeling blant giverne.

2. Kapitalbidrag fra Norges Bank

Norges Bank tillegger IMF's virksomhet generelt og ESAF-ordningen spesielt stor betydning i løsningen av vekst-, betalingsbalanse-

og gjeldsproblemene for de fattige landene. Blant annet på denne bakgrunn har Hovedstyret i Norges Bank vedtatt å yte et kapitalinnskudd på 60 mill. SDR. Bidraget utgjør 1,2 prosent av det antatte kapitalbehovet. På det tidspunkt vedtaket ble fattet, hadde IMF fått indikasjoner fra medlemslandene om kapitalbidrag tilsvarende 70 prosent av det antatte behovet. Før Hovedstyret fattet sitt vedtak, var saken forelagt Finansdepartementet, som ikke hadde innvendinger.

Regelverket for ESAF II er ikke endelig fastlagt. Intensjonene er at hovedtrekkene i den nåværende ordningen vil bli videreført. Følgende elementer står sentralt ved en vurdering av avkastningen og sikkerheten av lånet.

Kapitalbidraget innebærer en omplassering av Norges Banks valutareserver. Bidraget vil gi en avkastning til markedsvilkår der renten bestemmes som et veid gjennomsnitt av seks månedersrentene i USA, Tyskland, Japan, Storbritannia og Frankrike (SDR-renten). Bidraget vil være bundet for 10 år. Den nåværende ordning inneholder en klausul som muliggjør innfrielse av kapitalinnskuddet før forfall i tilfelle et kreditorland skulle komme i en situasjon med betalingsbalansebehov. Det skal imidlertid i praksis mye til før en går til et slikt skritt. Likviditeten av denne plasseringen reduseres derfor i forhold til alternative ordinære valutareserveplasseringer.

Norges Bank vurderer sikkerheten for denne plasseringen som meget god. En reservekonto ble etablert under ESAF I for å møte eventuelt manglende betalinger av renter og avdrag fra låntakerlandene. Denne reservekontoen inneholder nå midler tilstrekkelig til å dekke forpliktelsene fullt ut ved en misligholdsrate på 38 prosent både under ESAF I og II. Kapitalinnskuddene under ESAF I var videre sikret ved at IMF's administrerende direktør avga en uttalelse om at nødvendige tiltak ville bli truffet for å stille IMF's egne midler til disposisjon slik at kreditorenes interesser ble sikret dersom disse var truet («Gullklausulen»). Det legges til grunn at denne erklæring også vil omfatte ESAF II.

Kap. 180, Samarbeid med næringslivet (før 1994 kap. 160), post 90 Låneordningen for utvikling av næringslivet i utviklingsland, lån/innskudd, kan overføres

Låneordningen ble opprettet ved St.prp. nr. 119, Innst. S. nr. 321 (1978-79) som også inneholder retningslinjer for ordningen. Disse dokumentene angir likevel ingen klare retningslinjer for avskrivning og ettergivelse av tap på lån under ordningen.

NORAD har for tidsrommet 1982-1992 avskrevet 48,6 mill. kr i tap på lån under ordningen. Dette gjelder 6 prosjekter i Sudan, Sri Lanka, Guinea, Thailand og Indonesia. Tap på rentefordringer beløper seg til 0,9 mill. kr. I tillegg er tap på garantier under ordningen på 5,3 mill. kr belastet kap. 180, post 90, jf. St.prp. nr. 119 (1978-79).

Siden ordningen ble opprettet i 1979 er det utlånt til sammen om lag 400 mill. kr. Pr november 1993 er det en låneportefølje på om lag 200 mill. kr. Det vises for øvrig til omtale av ordningen i de årlige St.prp. nr. 1 fra Utenriksdepartementet. Det fremmes forslag om ettergivelse og avskrivning av tap på lån med 49,5 mill. kr og tap på garantier med 5,3 mill. kr, jf. forslag til romertallsvedtak.

Prosjekt Graphite Vicarb India Ltd. (GVIL) – India

NORAD innvilget i 1986 et lån på 21 mill. kr til Graphite Vicarb India Ltd., der det norske selskapet VEROG er aksjonær, for produksjon av glassfiberarmert polyesterrør. NORAD har pantesikkerhet for lånet. Grunnet lavere salg enn forutsatt, samtidig som den indiske valuta er vesentlig svekket i forhold til norske kroner, er bedriften kommet i en meget vanskelig soliditets- og likviditetssituasjon.

GVIL var i utgangspunktet en lønnsom bedrift. På bakgrunn av markedsanalyser antas det at markedssituasjonen for denne type rør i India vil bedre seg på sikt. Utenriksdepartementet mener at en av bistandsmessige hensyn bør kunne medvirke til å bedre kapitalstrukturen og sikre videre drift av foretaket på et styrket økonomisk grunnlag. En foreslår derfor at det gis fullmakt til å ettergi inntil 30 pst. av lånet – tilsvarende inntil 6,6 mill. kr.

Det fremmes forslag til Stortinget om, i samsvar med redegjørelse ovenfor, å gi Utenriksdepartementet fullmakt til å ettergi og avskrive inntil 6,6 mill. kr av lånet på 21 mill. kr gitt til Graphite Vicarb India Ltd. (GVIL), India, uten bevilgning, jf. forslag til romertallsvedtak.

Prosjekt Nouvelle Sotoma S.A. – Togo

NORAD innvilget i 1987 et lån på 9 mill. kr til Nouvelle Sotoma i Togo, som er et samarbeids-selskap mellom den togolesiske staten, CIMTOGA og NORCEM for produksjon av marmorprodukter og murstein. NORAD har 2. prioritets pant i anlegget, etter 2 lokale banker.

Det oppstod tidlig problemer med produktkvaliteten. NORCEM og CIMTOGO trakk seg ut av prosjektet sommeren 1989 og aksjene ble overført den togolesiske stat. Staten ble dermed ene-

aksjonær i selskapet og overtok NORADs lån. NORCEM konsoliderte et tap på ca. 15 mill. kr.

Det statseide selskapet fikk finansielle problemer allerede fra starten, og NORAD innvilget betalingsutsettelse for hele 1990. Bedriften overholdt imidlertid ikke sine forpliktelser og alle utestående beløp ble krevd innbetalt. NORADs låneavtale ble erklært misligholdt i april 1990 og oppsigelsesbrev sendt Nouvelle Sotoma. I juni 1991 anmodet togolesiske myndigheter NORAD om ettergivelse av lånet. Etter regjeringsskiftet som fant sted i Togo like etter, besluttet myndighetene å likvidere Sotoma. Et internasjonalt revisjonsfirma engasjert av NORAD, anbefalte også at NORADs lån ble avskrevet. Beregnet rentekrav utgjør pr 31.12.93 til sammen 1,44 mill. kr.

Det fremmes forslag for Stortinget om å gi Utenriksdepartementet fullmakt til å godkjenne avskrivning av lån på 9 mill. kr og rentefordring på 1,44 mill. kr hos Nouvelle Sotoma i Togo, uten bevilgning, jf. forslag til romertallsvedtak.

Fremtidig håndtering av avskrivninger under låneordningen

Utenriksdepartementet vil vurdere nærmere ulike alternativer organisatorisk og budsjettmessig mht. fremtidig håndtering av avskrivninger og eventuell ettergivelse av lån og tap på garantier gitt under denne ordning.

Inntil en slik vurdering er foretatt vil hver enkelt sak over 3 mill. kr om avskrivning av realiserte tap på lån eller garantier under kap. 180, post 90, bli forelagt Stortinget.

Eventuelle saker vedrørende ettergivelse av lån vil også bli lagt frem for Stortinget for behandling.

En ber om at Stortinget gir Utenriksdepartementet fullmakt til i samråd med Finansdepartementet, å avskrive uten bevilgning, realiserte tap på lån og garantier i saker inntil 3 mill. kr, jf. forslag til romertallsvedtak.

Minnesmerke over Scandinavian Star-ulykken

Etter søknad fra Støttegruppen for pårørende og overlevende etter Scandinavian Starulykken om økonomisk støtte til å reise et minnesmerke over ulykken, vil Regjeringen gi et bidrag på inntil kr. 500 000. Bidraget er fordelt mellom Miljøverndepartementet, Justisdepartementet, Sosialdepartementet, Kommunal- og arbeidsdepartementet, Finansdepartementet og Utenriksdepartementet.

Det vises til forslag til romertallsvedtak hvor Stortinget anmodes om å gi de berørte departementer fullmakt til å belaste utgiftene over hhv. kap. 500 Kommunal- og arbeids-

departementet, post 11 Varer og tjenester, kap. 100 Utenriksdepartementet, post 11 Varer og tjenester, kap. 1600 Finansdepartementet, post 11 Varer og tjenester, kap. 400 Justisdepartementet, post 11 Varer og tjenester og kap. 651 Forsøksvirksomhet, opplysningsvirksomhet m.v. innen sosialsektoren, post 11 Varer og tjenester.

Finansieringsfasiliteter overfor Øst-Europa – Romania

Ved behandlingen av St.prp. nr. 65, Innst. S. nr. 165 (1992-93), ble det vedtatt å inngå avtaler om norsk deltagelse i finansieringsfasiliteter overfor Øst-Europa innenfor en totalramme på 189,75 mill. kr. Det ble senere bevilget 47,7 mill. kr til dekning av mulige tap på nye og tidligere gitte garantier.

Utenriksdepartementet har gitt nevnte proposisjon en streng fortolkning og stillt som forutsetning at mottagerlandet har et IMF-godkjent og gyldig tilpasningsprogram på tidspunktet for utbetaling av lånet. Romanias IMF-avtale utløp 28. mars 1993, og forhandlingene om en avtale for en ny periode har gått tregt. Romania undertegnet avtale med A/S Eksportfinans 11. august 1993 om lån stort USD 2,70 mill., med Utenriksdepartementet som garantist. Lånet er på grunn av den rådende situasjon ikke utbetalt, selv om rumenske myndigheter har anmodet om dette.

Lånet og G-24-betalingsfasiliteten vedrører Romanias finansieringsbehov i perioden 29.05.92-29.03.93 hvor det også var tilknyttet en godkjent IMF-avtale med program. En har etter en nøye overveielse kommet til at Norges lån bør utbetales. Liknende forhold i fremtiden vil bli vurdert fra sak til sak før den foreligger Stortinget. Lånet til Romania skal således ikke skape presedens mht. krav om gyldig IMF-avtale ved utbetaling av lån.

Kap. 221, post 65 Tilskudd til undervisning for fremmedspråklige elever

Det foreslås avsatt 50 mill. kr under kap. 221 post 65 Tilskudd til undervisning for fremmedspråklige elever for å gi full statlig utgiftsdekning av kommunenes utgifter til undervisning av fremmedspråklige barn i grunnskolen som faller inn under gruppen som omfattes av integreringstilskuddsordningen. Det er redegjort nærmere for forslaget under den generelle omtalen av innvandringssspørsmål ovenfor.

07.30 VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

I budsjettproposisjonen for 1994 er det gitt en omtale av økonomiske spørsmål i forbindelse

med Reform 94. I tilknytning til det som er sagt om oppfølgingstjeneste og etterutdanning på side 69 i proposisjonen, vil Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet opplyse at det i 1994 ikke er lagt inn noen rammeøkning i det utgiftsutjevneende tilskuddet til dekning av disse. Departementets beregninger i forbindelse med finansieringen av reformen, slik de går fram av St.prp. nr. 1 for 1993, viste at det var rom for disse tiltakene innenfor rammen av de samlede overføringene, basert på 1992-nivå på sektortilskudd, tilskudd til ekstra elevplasser og til lærlinger. En bygger da på den forutsetning at også fylkeskommunene, samlet sett, bruker det samme beløp på videregående opplæring som i 1992. På driftssiden vil det da samlet være økonomisk dekning for en gjennomført reform i 1997. Totalrammen inneholder også midler til en ny oppfølgingstjeneste og til styrking av etterutdanning for lærere og instruktører.

Kap. 231, Tilskudd til videregående opplæring utenfor sektortilskuddet

I St.prp. nr. 20 (1993-94) Om endringer i statsbudsjettet for 1993 under kapitlet administrert av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, er det fremmet forslag om en tilleggsbevilgning på 10 mill. kr under post 61 Tilskudd til ekstra språkopplæring for fremmedspråklige elever. Det er nødvendig å videreføre dette bevilgningsnivået også for 1994. Bevilgningen foreslås derfor øket med 10 mill. kr på kap. 231, post 65.

Kap. 232, Statens videregående skoler

Kapitlet gjelder bevilgninger til Norges Brannskole, Statens Dykkerskole, Statens trafikklærerskole og M/S «Sjøveien». For å sikre et forsvarlig driftsbudsjett for denne virksomheten, er det på dette kapittel behov for å øke bevilgningen med 8,5 mill. kr under post 01 og 5,7 mill. kr under post 11. Økingen av bevilgningene med disse beløp vil være nødvendig for å unngå å måtte gå til oppsigelser av tjenestemenn eller foreta drastiske innstramminger og omlegginger av nåværende virksomhet ved disse statlige skoler.

På det samme kapitlet ble det under Stortingets foreløpige vedtak om statsbudsjettet for 1994 foretatt en reduksjon med 4,7 mill. kr under post 21 Sikkerhetsopplæring for fiskere som var begrunnet med avviklingen av statens navigasjonsfartøy M/S «Sjøveien». Utgiftsreduksjonen tilsvarer hele det beløpet som ble foreslått satt inn i driften i 1994. En nedleggelse av driften kan imidlertid tidligst skje fra skoleåret 1994/95. Erfaringsmessig vil det på-

løpe utgifter en tid også etter at et opplæringssted er nedlagt. For å sikre realistisk budsjettering, foreslås derfor at bevilgningen økes med 4,7 mill. kr under kap. 232, post 21.

Kap. 3232, Statens videregående skoler

Ved de statlige videregående skoler, jf. kap. 232, viser nye anslag at inntektene kan økes med 3 mill. kr i forhold til det som nå ligger inne. Det foreslås derfor en øking av inntektsbevilgningen under kap. 3232, post 01 med 3 mill. kr.

Kap. 3239, Andre tiltak i videregående opplæring

Post 01 Eksamensgebyr

I St. prp. nr. 1 (1993-94) er det forutsatt at ansvaret for privatisteksamen legges til fylkeskommunene fra 1. august 1994. For å gjennomføre dette vil fylkeskommunene få inntekten av eksamensgebyret som i budsjettforslaget var forutsatt å være kr 350 for privatister og for særskilt eller ny prøve.

I Stortingets foreløpige vedtak for 1994 er inntektsbevilgningen av eksamensgebyrene fastsatt i samsvar med forslaget i St.prp. nr. 1 (1993-94) til 40 mill. kr, men gebyret for første gangs oppmelding i hvert fag er ved særskilt vedtak satt til kr 175. Denne gebyrsatsen for første gangs oppmelding vil gi en inntektssvikt på anslagsvis 10 mill. kr i 1994 i forhold til inntektsbevilgningen, og vil ikke gi fylkeskommunene de nødvendige inntekter til å dekke utgiftene med privatisteksamen etter 1. august 1994.

På denne bakgrunn foreslås at eksamensgebyret, med de unntak som er omtalt i St. prp. nr. 1 (1993-94), fastsettes til kr 350 også for første gangs oppmelding til eksamen, jf. utkast til romertallsvedtak.

Kap. 240, Private skoler

I St.prp. nr. 1 (1993-94) ble det foreslått en særskilt avsetning til undervisningsutstyr for private skoler på 2,5 mill. kr. Under stortingsbehandlingen av budsjettet, er denne avsetningen øket med 6 mill. kr til 8,5 mill. kr. Det foreslås at dette beløp reduseres med 4,9 mill. kr, slik at det til disposisjon for formålet blir en avsetning på 3,6 mill. kr i 1994. På denne bakgrunn foreslås kapittel 240, post 70 redusert med 4,9 mill. kr.

Kap. 243, Kompetansesentra for spesialundervisning

Driftsbudsjettet for de statlige kompetansesentra for spesialundervisning utgjør etter de-

partementets forslag i St.prp. nr. 1 (1993-94) 525 mill. kr i lønns- og driftsutgifter. For å gi dekning for en samlet tilpasning av budsjett-opplegget for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet for 1994, foreslås en reduksjon på 8,0 mill. kr på post 11 varer og tjenester.

Kap. 249, Andre tiltak i utdanningen

I det vedtatte budsjett for 1993 er det bevilget 34,4 mill. kr under post 70 Tilskudd til lærebøker. I St. prp. nr. 1 (1993-94) ble dette foreslått økt med vel 4 mill. kr, mens det under budsjettbehandlingen i Stortinget har funnet sted en ytterligere øking med 11 mill. kr, slik at posten nå ligger inne med 49,6 mill. kr. Det foreslås at det i forhold til det foreløpige budsjettvedtak foretas en reduksjon på 4 mill. kr, slik at bevilgningen for 1994 dermed blir på kr 45 667 000, dvs. en øking i forhold til S III 1993 på om lag 33 pst.

07.50 VOKSENOPPLÆRING

For å skaffe rom for andre nødvendige økninger under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjett foreslås en reduksjon på i alt 8 mill. kr innen voksenopplæringstiltak, hvorav 4 mill. kr foreslås tatt på utviklingstiltak og 4 mill. kr på tilskudd til fjernundervisning. Reduksjonen foreslås fordelt slik:

Kap. 251	Voksenopplæring i studieforbundene m.m.	
	Post 71 Administrasjon, utviklingsarbeid og pedagogiske tiltak i studieforbundene	1 mill. kr
Kap. 252	Fjernundervisning	
	Underpost 70.1	
	Fjernundervisning	4 mill. kr
	Underpost 70.2	
	Utviklingsarbeid	1 mill. kr
Kap. 255	Annen voksenopplæring	
	Post 70 Tilskudd	2 mill. kr

Kap. 261 og kap. 3261, Universitetet Bergen

Det fremmes forslag om samtykke til å nytte inntekter ved salg av eiendom på Nygårdshøyden til innløsning av lokaler i Høytteknologiseret A/S eller kjøp av andre eiendommer til bruk for universitetet, jf. utkast til romertallsvedtak.

Kap. 274, Regionale høyskoler

Utdanningen ved Økonomisk College vil fra 1.1.1994 være fullfinansiert med det statstilskuddet til institusjonen som ble vedtatt ved

Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 12 (1993-94). I forbindelse med formell statsovertakelse av Økonomisk College, vil det bli nødvendig å opprette et antall nye stillingshjemler og det vil måtte føres forhandlinger med tjenestemannsorganisasjonene om lønns- og arbeidsvilkår for ansatte.

Det vil ellers være nødvendig å komme frem til en avtale mellom staten og Oslo kommune om lokaler for utdanningen, uten ekstra kostnader fra statens side. Regjeringen legger til grunn at staten overtar Økonomisk College med innlemming i Høgskolen i Oslo fra 1.8.94. Regjeringen vil i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett komme tilbake med forslag om oppretting av stillinger.

Kap. 281, Bygg og fellesutgifter for universitetet og høyskoler

Post 11 Varer og tjenester

Stortinget har vedtatt en reduksjon på posten på 10 mill. kr i forhold til St.prp. nr. 1 (1993-94). Bevilgningen på kap. 281 postene 01 og 11 går i all hovedsak til rekrutteringsprogrammet og til stimuleringsmidler for økt gjennomstrømming. Det vesentligste av stimuleringsmidlene er tidligere overført fra budsjettkapitlene for universitetene. En reduksjon på 10 mill. kr på post 11 vil måtte få konsekvenser for aktiviteten innenfor stimuleringsordningen eller for rekrutteringsstipendprogrammet. I denne fasen med økt vekt på å få studentene gjennom studiet på normert studietid, mener Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet at det ikke vil være forsvarlig å foreta ytterligere kutt i stimuleringsordningene for 1994.

Dersom reduksjonen gjennomføres ved at rekrutteringsstipendprogrammet reduseres med 10 mill. kr, vil det føre til reduksjon på inntil 80 stipendiater i 1994. En slik reduksjon vil ha klart negative konsekvenser for forskningsaktiviteten og for bestrebelsene med å sikre tilgang på kvalifiserte lærere til høyskoler og universiteter, særlig i den perioden vi nå er inne i med sterk studentvekst.

Det foreslås at bevilgningen på post 11 økes med 10 mill. kr til dette formålet.

Sentralorganet for fjernundervisning på universitets- og høyskolenivå (SOFF) som blant annet driver fjernundervisningsprosjekter i universitets- og høyskolesektoren er i bevilgningsforslaget for 1994 gitt en avsetning på 13 mill. kr under post 11 på dette kapittel. Det foreslås at denne reduseres med 1 mill. kr. SOFF er en prosjektorganisasjon og kuttet vil ikke ramme videreføringen av pågående aktiviteter og inngåtte forpliktelser.

Samlet foreslås en økning på kap. 281, post 11 med 9 mill. kr.

Post 30 Bygg

Stortinget har vedtatt en reduksjon på 36 mill. kr i bevilgningen på bygg. Hvordan reduksjonen skal fordeles på de enkelte prosjekter vil departementet måtte vurdere nærmere i samarbeid med Statsbygg. Det kan bl.a. bli nødvendig å utsette byggestart eller å holde en noe mer moderat framdrift på enkelte prosjekter enn det som opprinnelig har vært forutsatt ved framleggelsen av budsjettet for 1994.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet vil legge opp til at reduksjonen på 36 mill. kr ikke vil ramme prosjektet veien i Gaustadbekkdalen. Staten ved Statsbygg har inngått en bindende avtale med Oslo kommune om at veien gjennom Gaustadbekkdalen skal bygges. En oppfyllelse av denne vil være en forutsetning for å få gjennom reguleringsplaner og byggeapprobasjoner i Oslo kommune for statlige bygg i Blindern/Gaustadområdet.

Bevilgninger til forskning

I denne proposisjon foreslås enkelte justeringer i forhold til de foreløpige vedtak i Stortinget, bl.a. ved at bevilgningen til rekrutteringsstipendiater over kap. 281 økes og ved en endring av finansieringsstrukturen for bevilgningene til Norges Forskningsråd. Regjeringen viser til at det ligger i Norges Forskningsråds strategiske rolle at rådet må ha anledning til å foreta overordnede forskningsfaglige vurderinger innenfor de hovedprioriteringer som legger budsjettpremissene for de årlige bevilgninger.

Norges Forskningsråd finansieres med bevilgninger fra en rekke departementer. Regjeringen varslet i St.prp. nr. 1 (1993-94) at finansieringsansvaret for Norges Forskningsråd var under drøfting, med sikte på å presisere ansvarsforholdene mellom departementene.

Regjeringen gjør her framlegg om enkelte endringer i finansieringsstrukturen for forskningsrådet, basert på følgende prinsipper:

- Ansvar for å finansiere individuelle rekrutteringsstipend samles på Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjett.
- Ansvar for havbruksforskningen samles i hovedsak på Fiskeridepartementets budsjett. Unntatt fra dette er den forskningen som er tilknyttet Landbruksdepartementets forvaltningsansvar på området.

I tilknytning til dette foreslås følgende endringer til bevilgninger for 1994:

Kap. 920 Norges Forskningsråd, post 70

Tilskudd, nedsettes med 58,5 mill. kr. Kap. 1137 Norges Forskningsråd, post 50 Tilskudd, nedsettes med 15,0 mill. kr. Kap. 1023 Fiskeri- og havbruksforskning, post 50 Tilskudd NFR, forhøyes med 13,5 mill. kr.

Kap. 285 Tilskudd til forskningsformål, post 52 Norges forskningsråd, forskningsformål forhøyes med 60,0 mill. kr.

Kap. 291, Sosiale og kulturelle tiltak for elever og studenter

Post 74 Tilskudd til velferdsarbeid

Stortinget har vedtatt et påslag på posten på til sammen 10 mill. kr til nytt idrettsanlegg til Studentsamskipnaden i Oslo.

Dette vedtaket vil ha store prinsipielle sider ved at det dermed åpnes for et nytt finansieringssystem for denne type anlegg over statsbudsjettet. Mange studiesteder vil kunne anføre samme behov for idrettslokaler som Oslo. Gjennom vedtaket og føringer knyttet til dette vil i prinsippet alle studiestedene, men spesielt de større, anse seg berettiget til tilsvarende ytelser over statsbudsjettet.

Det vil videre være et nytt prinsipp om utdanningsinstitusjonene skal dekke driftsutgifter i lokaler de selv ikke eier slik det er lagt opp til i vedtaket. En slik mulighet vil kunne få omfattende følger for fristasjonsomfanget for alle utdanningsinstitusjoner/studentsamskipnader.

Det er forutsatt at universitetet skal dekke driftsutgifter forbundet med anlegget på anslagsvis 5,9 mill. kr årlig. Dette må i tilfelle dekkes over de ordinære bevilgningene til universitetet, og da på bekostning av andre tiltak.

På denne bakgrunn foreslås at kap. 291 post 74 reduseres med 10 mill. kr.

Kap. 2410, Statens lånekasse for utdanning

Post 72 Rentestønad

I St.prp. nr. 1 (1993-94) er det lagt til grunn at Lånekassens utlånsrente for lån som har løpt 11 år eller mindre skal settes ned fra 9 pst. p.a. til 8,5 pst. p.a. med virkning fra 1. januar 1994. For lån som har løpt mer enn 11 år var det forutsatt at utlånsrenten skal være uendret (10 pst. p.a.).

Etter at budsjettet ble lagt fram i høst har det funnet sted en ytterligere rentenedgang i markedet. Departementet finner på denne bakgrunn det riktig at også lån i Lånekassen som har løpt mer enn 11 år etter at lånet er satt rentebærende, nyter godt av en rentereduksjon. Regjeringen foreslår derfor at renten

på disse lånene også settes ned til 8,5 pst. p.a. fra 1. januar 1994. Samtlige rentebærende lån i Lånekassen uansett alder vil få en utlånsrente på 8,5 pst. p.a. fra 1. januar 1994. Denne rentenedsettelsen er anslått å øke bevilgningsbehovet under post 72 Rentestønad med 45 mill. kr i 1994.

På denne bakgrunn foreslås at bevilgningen under kap. 2410, post 72 økes med 45 mill. kr.

Kap. 300, Kulturdepartementet

Post 11 Varer og tjenester

Det foreslås å øke post 11 med 1 mill. kr mot tilsvarende nedsettelse av kap. 320 Almene kulturformål post 70, jf. nærmere omtale under dette kapittel.

Kap. 320, Almene kulturformål

Post 70 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

I St.prp. nr. 1 (1993-94) for Kulturdepartementet er det under denne posten ført opp et bevilgningsforslag på 1 mill. kr til planlegging av nytt bygg på Tullinløkka i Oslo til Nasjonalgalleriet og Universitetet i Oslo. Bevilgningsforslaget gjelder midler til utredning av prosjektet. En foreslår derfor at bevilgningsforslaget på 1 mill. kr flyttes til kap. 300 Kulturdepartementet, post 11 Varer og tjenester.

Kap. 410, Herreds- og byrettene/kap. 417, Norsk Lovtidend

Ansvar for utgivelse av Norsk Lovtidend ble overført fra Statsministerens kontor til Justisdepartementet fra 1. mai 1992. Utgiftene til Norsk Lovtidend er betinget av regelproduksjonen. Utgiftene føres under kap. 410 Herreds- og byrettene, post 11.

Det har i praksis vist seg å være lite hensiktsmessig å plassere en ikke styrbar utgift på et fagkapittel. Det foreslås på denne bakgrunn at Justisdepartementets utgifter til produksjon av Norsk Lovtidend skilles ut fra kap. 410, post 11 og overføres til nytt kap. 417 Norsk Lovtidend, post 11.

Bevilgningen i 1994 under kap. 410, post 11 foreslås redusert med 2,3 mill. kr mot en tilsvarende øking under kap. 417, post 11.

Kap. 411, Registerenheten i Brønnøysund

Anskaffelser i forbindelse med etablering av Enhetsregisteret

For 1994 er det under kap. 411 Registerenheten i Brønnøysund foreslått bevilget tilsam-

men 25,7 mill. kr til dekning av utgifter i forbindelse med etablering av Enhetsregisteret som etter planen vil være driftsklart i mars 1995, jf. St.prp. nr. 1 (1993-94) for hhv. Justisdepartementet og for Finansdepartementet.

Som ledd i etableringen av registeret er det nødvendig å inngå kontrakt med leverandør vedrørende anskaffelse av EDB- og systemløsninger (samt opsjoner på kjøp av utstyr hvor det foreløpig ikke er foretatt et endelig valg), og hvor en del av utgiftene vil forfalle til betaling i 1995. Til dekning av slike forpliktelser i 1995 foreslås derfor at det under kap. 411 Registerenheten i Brønnøysund, post 11 Varer og tjenester, gis en bestillingsfullmakt på inntil kr 6 500 000. Forslaget vil være å anse som et *inntil-beløp* for at en i tilstrekkelig grad skal kunne utnytte konkurransemessige forhold i markedet.

Kap. 449, Statens innkrevingssentral og kap. 3449, Diverse inndragninger

Statens innkrevingssentral (SI) overtok i 1993 innkrevingen av vegadministrasjonsgebyr.

Med hjemmel i vegtrafikkloven vil Biltilsynet fra og med 1994 få hjemmel til å ilegge gebyr for visse enkle og lett konstaterbare overtredelser, jf. bl.a. omtale i St.meld. nr. 34 (1992-93) Norsk veg- og vegtrafikkplan 1994-97.

Som følge av at Biltilsynet får gebyrmyndighet samt mer effektiv innkreving ved SI enn hittil antatt, foreslås det at inntektsbevilgningen i 1994 under kap. 3449, post 82 Vegadministrasjonsgebyr, økes med 8,3 mill. kr.

I forbindelse med at Biltilsynet får gebyrmyndighet, vil det påløpe økte utgifter på ca. 0,25 mill. kr til blanketter som Biltilsynet utsteder.

Det foreslås en øking på 0,25 mill. kr under kap. 449, post 11.

Kap. 500, Kommunal- og arbeidsdepartementet

Post 01 Lønn og godtgjørelse

Posten foreslås øket med kr 600 000 som følge av foreslått overføring av 2 hjemler fra Utlendingsdirektoratet. Jf. omtale under kap. 520.

Post 11 Varer og tjenester

I forbindelse med at Regjeringen har vedtatt å yte kr 500 000 i støtte ved reising av minnesmerke for de omkomne etter «Scandinavian Star»-ulykken, skal Kommunal- og arbeidsdepartementet bidra med kr 83 000. Beløpet tas fra post 11 Varer og tjenester, som reduseres

tilsvarende. Utenriksdepartementet koordinerer arbeidet og det vises til nærmere omtale under Utenriksdepartementets budsjettområde.

Det er videre foreslått en styrking av post 11 med kr 200 000 som følge av forslag om å overføre 2 hjemler fra Utlendingsdirektoratet. Jf. omtale under kap. 520.

Kap. 520, Utlendingsdirektoratet

a) Post 01 Lønn og godtgjørelser og post 11 Varer og tjenester

Den store økningen i antall asylsøkere og flyktninger til Norge i 1993 har lagt et meget stort press på alle ledd innen utlendingsforvaltningen. På den bakgrunn foreslo Regjeringen i St.prp. nr. 1 (1993-94) at det opprettes 30 nye 2-årshjemler i Utlendingsdirektoratet fra 1.1.94. Den betydelige kapasitetsutbyggingen innenfor det statlige mottaksapparatet samt økningen i bosettingsbehovet fra 1993 til 1994 har hatt og har store administrative konsekvenser også for Kommunal- og arbeidsdepartementet. Det er dessuten etter Regjeringens vurdering viktig at det særskilte presset som alle ledd innenfor utlendingsforvaltningen nå utsettes for, ikke fører til at det mer langsiktige integreringsarbeidet i Kommunal- og arbeidsdepartementet og arbeidet mot rasisme og utilsiktet etnisk diskriminering nedprioriteres, noe som vil kunne slå uheldig ut på lengre sikt. Regjeringen foreslår derfor at 2 av de 30 nye 2-årshjemlene som er foreslått opprettet i Utlendingsdirektoratet overføres til Kommunal- og arbeidsdepartementet. Lønns- og driftsutgiftene for de to nye stillingene i Kommunal- og arbeidsdepartementet foreslås dekket inn ved en omdisponering av henholdsvis kr 600 000 fra kap. 520 Utlendingsdirektoratet, post 01 Lønn og godtgjørelser til kap. 500 Kommunaldepartementet, post 01 Lønn og godtgjørelser og kr 200 000 fra kap. 520 Utlendingsdirektoratet, post 11 Varer og tjenester til kap. 500 Kommunaldepartementet, post 11 Varer og tjenester. Den totale bevilgningen på kap. 520, post 01 vil etter dette utgjøre kr 92 720 000, mens den totale bevilgningen på kap. 520, post 11 vil utgjøre kr 59 800 000.

b) Post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak

Det vises til den samlede omtalen av de budsjettmessige konsekvensene for 1994 av Regjeringens beslutning om at personer fra Bosnia-Hercegovina skal bosettes i kommunene på lik linje med andre personer med lovlig opphold i Norge. Regjeringen foreslår på bakgrunn av

det at bevilgningen på kap. 520, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak reduseres med 195 mill. kr. Det innebærer at bevilgningen for 1994 blir på 1 295 mill. kr.

Kap. 521, Bosetting av flyktninger og integrering av innvandrere

Post 60 Integreringstilskudd

Det vises til den samlede omtalen ovenfor av de budsjettmessige konsekvensene for 1994 av Regjeringens beslutning om at personer fra Bosnia-Hercegovina skal bosettes i kommunene på lik linje med andre personer med lovlig opphold i Norge. Regjeringen foreslår på bakgrunn av det at bevilgningen på kap. 521, post 60 Integreringstilskudd økes med 410 mill. kr. Det innebærer at bevilgningen for 1994 blir på 1 724 mill. kr.

Kap. 2412, Den Norske Stats Husbank

Post 72 Rentestøtte

Regjeringen foreslår en ytterligere rentereduksjon i Husbanken for 1994 ut over det som ble foreslått i St.prp. nr. 1 (1993-94). For Husbank I-lån med tilsagn før 1993 senkes topprenten til 7,5 pst med virkning fra 1. januar, jf. omtale i kapittel 1.

Med bakgrunn i Regjeringens forslag oppjusteres Husbankens rentestøtte for 1994 med 337 mill. kr fra 2 943 mill. kr til 3 280 mill. kr.

Kap. 581, Bolig- og bomiljøtiltak

a) Post 61 Tilskudd til Oslo kommune (Oslo indre øst)

I forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 1993 uttrykte finanskomitéen bekymring over opphopingen av levekårsproblemer i enkelte bydeler i storbyene, og foreslo enstemmig følgende: «Det henstilles til Regjeringen å legge fram en melding om levekårsproblemer og boforhold i storbyene.» Forslaget ble oversendt Regjeringen fra Stortinget uten realitetsvotering.

På bakgrunn av finanskomitéens initiativ har Regjeringen satt i gang arbeidet med et dokument til Stortinget om levekår og boforhold i storbyene. Det tas sikte på både å gi Stortinget en bred orientering om levekårsforhold og å vurdere behovet for særlige tiltak rettet mot bl.a. Oslo indre øst. Levekårsproblemer i storbyene vil dessuten være en sentral premiss i Regjeringens arbeid med statsbudsjettet for 1995.

Finanskomitéen uttalte videre i Budsjett-

innst. S. IV. (1992-93) «at det er aktuelt å gå inn for økt statlig innsats overfor Oslo øst i forbindelse med statsbudsjettet for 1994. En slik forsterket innsats kan f.eks. legges fram i form av en samordnet plan for de aktuelle bydelene i Oslo.»

I forbindelse med statsbudsjettet for 1994 la Kommunal- og arbeidsdepartementet fram en oversikt over hvilke tiltak i budsjettet som særlig vil bidra til å bedre levekårene i Oslo indre øst. På flere viktige felt, f.eks. byfornyelse, har Regjeringen lagt opp til økte statlige bevilgninger, og forutsetter at Oslo kommune utnytter mulighetene i de generelle statlige ordningene til å bedre levekårene i indre by øst.

Ved behandlingen av Budsjett-innst. S. I (1993-94) vedtok Stortinget å be Regjeringen om å legge fram forslag for 1994 om en øremerket bevilgning til Oslo indre øst på 30 mill. kr for 1994 i salderingsproposisjonen. Finanskomitéens flertall uttaler at en slik statlig ekstrainsats i tillegg til de ordinære bevilgningene og overføringene også må forutsette en kommunal egeninnsats.

Miljøbyen Gamle Oslo (MGO) ble satt i gang sommeren 1993 som et bredt anlagt samarbeidsprosjekt mellom staten ved flere departementer og Oslo kommune. Målet er å forbedre miljø, boforhold og helse i befolkningen, skape nye arbeidsplasser og synliggjøre de verdier som ligger i kulturminnene, naturen og et levende bymiljø i bydelen. Tiltakene, som er begrenset til bydel 6 Gamle Oslo, spenner fra større investeringer i samferdsel og byfornyelse til kultur- og nærmiljøtiltak, der både stat og kommune deltar innenfor ordinære bevilgninger. Oslo kommune har i budsjettet for 1994 bevilget 20 mill. kr til tiltak og 5 mill. kr til prosjektsekretariat under MGO.

I tillegg blir det etablert en egen kommunal prosjektorganisasjon for tiltak som skal bedre levekårene i bydel 4 Sagene-Torshov og bydel 5 Grünerløkka-Sofienberg. Til dette prosjektet har kommunen bevilget 2 mill. kr til administrasjon og 30 mill. kr til tiltak.

Prosjektorganisasjonene vil ha et nært samarbeid med berørte bydelsadministrasjoner og etater. Innenfor tiltaksrammen på 50 mill. kr vil kommunen gjennomføre fysisk opprusting av utemiljøet (parker, trafikkсанering mv), standardforbedring av ordinære kommunale tjenester mv. Budsjettfordelings-systemet til bydelene forutsettes å fange opp de fordelingspolitiske utfordringer når det gjelder behovet for helse- og sosialtjenester.

Nærmere om bevilgningsforslaget

Regjeringen vil foreslå at det bevilges 30 mill. kr over kap. 581 Bolig- og bomiljøtiltak, post

61 (ny) Tilskudd til Oslo kommune (Oslo indre øst), ut over det som kan disponeres til formålet over ordinære budsjettposter. Det legges til grunn for bevilgningen at det er Oslo kommune som har det sentrale gjennomføringsansvaret for levekårsforbedringer i Oslo indre øst, herunder utforming av strategier og konkrete tiltak.

Det er naturlig å tilrå at bevilgningen gis som et øremerket tilskudd til Oslo kommune. Det vil være en forutsetning at bevilgningen skal nyttes til tiltak som ikke allerede ligger inne i kommunens ordinære budsjett, men knyttes til det prosjektarbeidet som gjennomføres i området og til Oslo kommunes egne strategier og prioriteringer. Gjennom kommunens egne bevilgninger til Oslo indre øst i 1994 anses finanskomitéens forutsetning om kommunal egeninnsats som oppfylt. Departementet vil be om nærmere rapport fra Oslo kommune om bruken av bevilgningen.

b) Post 75 Etableringstilskudd til funksjonshemmede og økonomisk vanskeligstilte (kan overføres)

Tilskuddet går til toppfinansiering av boliger til funksjonshemmede og økonomisk vanskeligstilte etter nærmere behovsprøving, herunder også boliger til flyktninger. Tilskuddet nyttes bl.a. i forbindelse med gjennomføring av PU-reformen, men som følge av et lavere tempo i gjennomføringen av denne reformen ble bevilgningen redusert med 32 pst. i St.prp. nr. 1 (1993-94). Stortingets flertall har i budsjettbehandlingen bemerket at tilskuddet må holdes på et høyt nivå til reformen er gjennomført etter intensjonen, jf. Budsjett-innst. S. nr. 5 (1993-94). Regjeringen deler fullt ut dette syn.

Som følge av lavere tempo i gjennomføringen av PU-reformen er store beløp blitt overført fra en budsjettermin til den neste. Det ligger an til at det også i år vil bli overføringer til neste budsjettermin. Regjeringen foreslår derfor å redusere neste års bevilgning med 10 mill. kr i forhold til St.prp. nr. 1 (1993-94).

Kap. 586, Oppstartingstilskudd til nye omsorgsboliger og sykehjemsplasser

Post 61 (Ny) Tilskudd til ombygging av flersengsrom til enerom (kan overføres)

I forbindelse med Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 5 (1993-94) ble det gjort foreløpig vedtak om en ny ordning med tilskudd til ombygging av flersengsrom til enerom i sykehjem. I samsvar med behovet for å skape en bedre omsorgssituasjon for eldre og

pleietrengende, ønsker også Regjeringen å stimulere til at det etableres flere enerom i eksisterende institusjoner. Regjeringen foreslår derfor at det kan gis et tilskudd på anslagsvis kr 30 000 for hvert enerom som etableres ved ombygging av flersengsrom. På bakgrunn av Stortingets foreløpige vedtak om en bevilgning på 25 mill. kr, vil Kommunal- og arbeidsdepartementet gi nærmere forskrifter.

Kap. 2425, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og fylkeskommunene

a) Post 51 Distriktsutviklingstilskudd

Regjeringen la i St. meld. nr. 33 (1992-93) opp til at små og mellomstore bedrifter (SMB) i sentrale strøk også skal kunne gis støtte til investeringer. Stortinget sluttet seg til dette (jf. Innst. S. nr. 231 (1992-93)). Regjeringen la også opp til å redusere det distriktpolitiske virkeområdet. I forbindelse med revisjonen av det distriktpolitiske virkeområdet vil det overføres 29,9 mill. kr. fra kap. 2425, post 51 Distriktsutviklingstilskudd til den nye investeringstilskuddsordningen for sentrale strøk, kap. 2420, post 50 Utviklingstilskudd på Nærings- og energidepartementets budsjett.

I tillegg til reduksjonen i rammen for post 51 som følge av omdisponering til den nye investeringstilskuddsordningen for sentrale strøk, vil det foretas en ytterligere reduksjon av rammen på 5 mill. kr. Totalt vil rammen for post 51 Distriktsutviklingstilskudd reduseres med 34,9 mill. kr. fra 976,9 mill. kr. til 942 mill. kr.

I dag må SND og fylkeskommunene avsette midler av det enkelte års rammer for å dekke kostnader knyttet til fremtidige vedtak om helt eller delvis rentefritak på den samme låneårgang. Dette innebærer eksempelvis at SND og fylkeskommunene i 1994 må avsette midler for å dekke alle fremtidige kostnader tilknyttet tilsagn om rentefritak på 1994-låneårgangen.

I tillegg er det i Statsbudsjettet for 1994 spesifisert en egen underpost for bedriftsrettet rentestøtte knyttet til lån innvilget før 1.1.91. Denne underposten skal dekke hhv. rentetap i 1994 og senere som følge av vedtak om rentefritak gitt i 1994, samt rentetap som følge av vedtak om rentestøtte gitt i 1991 og 1992 på låneårgangen for 1991. Dette kompliserer bruken av bedriftsrettet rentestøtte ytterligere.

Kommunal- og arbeidsdepartementet mener dagens modell for bedriftsrettet rentestøtte bør kunne forenkles og vil derfor for 1994 vurdere å innføre en enklere modell for bruk av bedriftsrettet rentestøtte. Kommunal- og

arbeidsdepartementet legger til grunn at en eventuell ny modell også vil følge budsjettprinsippet om at tilsagnsrammene ikke kan overskride bevilgningsrammene det enkelte år.

b) Post 53 og post 54 Tilskudd til dekning av tap på lån og garantier

I forbindelse med revisjonen av det distriktpolitiske virkeområdet vil det overføres hhv. 54 mill. kr og 8,2 mill. kr. fra kap. 2425, post 53 og post 54 til den nye investeringstilskuddsordningen for sentrale strøk, jf. kap. 2420, post 50 Utviklingstilskudd på Nærings- og energidepartementets budsjett. (Jf. også omtale under kap. 2425, post 51).

c) Post 55 Etablererstipend

Gjennom Stortingets behandling av Kommunal- og arbeidsdepartementets budsjettforslag er Regjeringen blitt bedt om å omdisponere til styrking av *ordningen med etablererstipend* innenfor rammen av ressurser til arbeidsmarkedstiltak. Regjeringen foreslår derfor at det omdisponeres 10 mill. kr fra beredskapsbevilgningen (kap. 2310) til etablererstipend (kap. 2425, post 55).

Tiltak overfor byfornyede borettslag

I Budsjett-innst. S. I. (1993-94), fremmet et flertall i finanskomitéen følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen om å legge fram forslag for Stortinget i Salderingsproposisjonen for 1994, som sikrer borettslag som er omfattet av byfornyelsesvedtak en effektiv gjeldsordning og en sanering av fellesgjeld og opprinnelig innskudd som på varig basis sikrer overkommelige boutgifter. Regjeringen bes vurdere om en slik endring krever økte bevilgninger til Husbankens risikofond, og eventuelt fremme forslag om dette.»

Flertallet mente det bl.a. var nødvendig å gi Husbanken utvidede fullmakter ved utenrettslige gjeldsforhandlinger med borettslag omfattet av byfornyelsesvedtak, herunder utvidet mulighet til å ettergi gjeld og endring av vilkåret om at kreditorer med dårligere prioritet enn Husbanken fullt ut må ettergi sin fordring.

Finanskomitéens flertall viste også til at de borettslag som er sist forhandlet ferdig i skifteretten har oppnådd en gjeldssanering som gir 4 000 kroner pr. kvm. boligflate i samlet gjeldsbelastning for fellesgjeld og opprinnelig innskudd etter gjeldssanering, og mener dette bør gi veiledning for behandling av de gjenstående borettslag som er omfattet av vedtak om byfornyelse.

Etter Regjeringens oppfatning viser ovennevnte eksempel at nåværende opplegg, hvor gjeldssaneringen baseres på vanlige vurderinger knyttet opp mot borettslagets verdi og betjeningsevne, nettopp er egnet til å gi gode og varige løsninger for borettslag med alvorlige gjeldsproblemer. En vil imidlertid av flere årsaker ikke kunne anbefale at en binder seg til en fast gjeldsnorm pr. kvm. for borettslag omfattet av byfornyelsesvedtak. En fast gjeldsnorm pr. kvm. innebærer for det første at den enkelte borettsshavers innskuddsgjeld tas med i beregningsgrunnlaget ved borettslagets gjeldsforhandlinger knyttet til fellesgjelden. Dette vil i sin ytterste konsekvens innebære at en ved gjeldssanering frikobler seg fra pantets verdi, noe som er en bærebjelke ved enhver gjeldsforhandling. I rettslige gjeldsforhandlinger kan ingen etterstående kreditor pålegges å slette gjeld utover pantets verdi, og kan heller ikke pålegges å slette gjeld innenfor det som anslås å være borettslagets betjeningsevne. I en rekke tilfeller vil derfor en slik gjeldsnorm medføre at Husbanken må slette hele sin fordring. I andre tilfeller vil Husbanken i tillegg bli nødt til å løse ut etterstående kreditorer på fellesgjelden for å kunne oppfylle normen. En slik løsning vil derfor bidra til å sikre private kreditorer på bekostning av Husbanken.

Flertallets forslag omfatter alle borettslag omfattet av byfornyelsesvedtak. Dersom eneste kriterium for å bli omfattet av ordningen er at borettslaget i sin tid er omfattet av et byfornyelsesvedtak, vil dette gi grunnlag for gjeldssanering også i «vellykkede» byfornyelsesprosjekter med en samlet gjeldsbelastning pr. kvm. over den angitte normen. En slik avgrensning vil dermed kunne bety gjeldssanering i et betydelig antall borettslag som i utgangspunktet ikke har et gjeldsproblem, og heller ikke spesielt høye boutgifter. Det er i denne sammenheng også viktig å peke på at en stor del av de som i dag bor i byfornyede borettslag, har kjøpt sin bolig på det åpne marked i etterhånd av byfornyelsen. I debatten rundt en gjeldsnorm for byfornyede borettslag blir det ofte vist til «Københavnmodellen» og «Berlin-modellen». Disse gjelder imidlertid bokostnadsnormer for utleieboliger. Dette innebærer at beboerne har begrenset disposisjonsrett til boligen, og ingen mulighet til oppbygging av kapital. En gjelds-/bokostnadsnorm overført på norske forhold, hvor beboerne eier sine boliger, vil føre til at beboerne vil kunne høste gevinsten av en gjeldssanering ved å omsette boligen i markedet.

Innføring av en gjeldsnorm vil også kunne få negative konsekvenser for all framtidig byfornyelse. Dersom framtidig byfornyelse også

skal holdes på en kostnadsnorm på om lag 4 000 kr pr. kvm. i dagens kroner, vil dette kunne sette grenser for framtidig byfornyelse forutsatt at det ikke skal foretas en betydelig økning i det offentliges tilskudd til byfornyelse sammenliknet med dagens nivå.

Regjeringen har foretatt en gjennomgang av *Husbankens retningslinjer for utenrettslige gjeldsforhandlinger*.

For å bidra til raskere behandling, samt å gi Husbanken økt fleksibilitet i forhandlingene, mener Regjeringen at det bør gjennomføres enkelte endringer i retningslinjene. En vil imidlertid understreke at framdriften i gjeldsforhandlingene også avhenger av at andre berørte parter yter sitt. Det forutsettes videre at Husbanken også i framtiden skal ivareta sine økonomiske interesser, bl.a. i forhold til andre kreditorers interesser, ved gjeldsforhandlinger med borettslag, enten disse skjer utenrettslig eller i regi av skifteretten. En vil også vise til at gjeldsproblemer i borettslag ikke er avgrenset til borettslag i byfornyelsen. Endringene i retningslinjene bør derfor ikke avgrenses til disse.

I henhold til gjeldende retningslinjer for utenrettslige gjeldsforhandlinger med borettslag, kan Husbanken maksimalt ettergi 15 pst. av lånets hovedstol. Saker hvor Husbankens tap kan bli større enn dette henvises til ordinær behandling etter lov om gjeldsforhandling og konkurs. I Ot.prp. nr. 23 (1992-93) la Regjeringen til grunn at gjeldsforhandlinger med borettslag som hovedregel skulle finne sted i skifteretten. Dette må ses på bakgrunn av at gjeldsforhandlinger med borettslag ofte er store og kompliserte saker, og derfor bør foregå i rettslig kontrollerte former og under skifterettens overoppsyn.

I saker hvor Husbanken er eneste kreditor, eller Husbanken er kreditor sammen med annen offentlig virksomhet, finner Regjeringen det allikevel forsvarlig med en økning i Husbankens maksimale gjeldssaneringsprosent ved utenrettslige gjeldsforhandlinger. Under forutsetning av at en fortsatt skal stille de samme kravene til borettslagenes dokumentasjon både ved rettslige og utenrettslige forhandlinger, finner Regjeringen det også forsvarlig med en generell økning i gjeldssaneringsprosenten, og mener derfor at den gjelden som Husbanken maksimalt kan ettergi ved utenrettslige gjeldsforhandlinger bør økes fra 15 til 30 pst. I de tilfeller der Husbanken er eneste kreditor, eller etterstående kreditorer representerer annen offentlig virksomhet, settes ingen øvre grense for gjeldssanering. Det forutsettes imidlertid at Husbanken fortsatt skal legge forretningsmessige vurderinger til grunn ved utenrettslig gjeldsforhandling.

I dagens retningslinjer for utenrettslige gjeldsforhandlinger med borettslag er det et ufravikelig krav at kreditorer med dårligere pantesikkerhet enn Husbanken i sin helhet må ettergi sin fordring før Husbanken kan delta i forhandlinger. Erfaringene så langt, viser at dette kravet ikke oppfattes som noen reell forhandlingssituasjon for de øvrige kreditorene. En etterstående kreditor som har et krav med så dårlig sikkerhet at han i praksis ikke vil få noen dekning, vil med en slik avgrensning ikke ha noe å tape på en konkurs i borettslaget. Samtidig kan tvangsrealisasjon ut fra en forretningsmessig vurdering i enkelte tilfeller være en lite gunstig løsning for Husbanken. Ved rettslige forhandlinger er det imidlertid ikke uvanlig at etterstående kreditorer løses ut mot et mindre beløp for å unngå konkurs. Husbanken er heller ikke bundet av ovennevnte regel ved rettslige forhandlinger, og har ut fra forretningsmessige vurderinger i enkeltsaker benyttet seg av denne muligheten for å unngå konkurs. En endring av retningslinjene for utenrettslige forhandlinger på dette området vil således ikke være i strid med praksis for rettslige forhandlinger. Det er Regjeringens oppfatning at en oppmyking av denne regelen kan bidra til raskere forhandlinger. Regjeringen mener derfor at vilkåret om at etterstående kreditorer fullt ut må ettergi sin fordring bør oppheves. Da det forutsettes at Husbanken skal legge til grunn de samme kriterier som ved rettslige forhandlinger, vil det *normale* imidlertid fortsatt være at Husbanken krever at etterstående kreditorer sletter sine krav fullt ut.

I budsjettet for 1993 er det bevilget 150 mill. kr til *Husbankens risikofond* for å ta tap ved gjeldsforhandlinger med borettslag. Fondet vil bli tilført ytterligere 80 mill. kr i 1994 til dette formålet. Regjeringens opplegg for endringer av retningslinjene for utenrettslige forhandlinger innebærer isolert sett ikke økte tapsanslag for Husbanken. Etter Regjeringens vurdering er det derfor ikke behov for ytterligere tilførsel av midler til dette formål.

Regjeringen vil også vise til at de omfattende reduksjonene som er og som vil bli foretatt i rentene på utlån fra Husbanken, i stor grad bidrar til å lette situasjonen for gjelds-tyngede borettslag. I den forbindelse vises det til at forslaget om ytterligere reduksjoner i topprenten på de eldste lånene, jf. omtale i avsnitt 1.2.4, særlig vil komme byfornyede borettslag til del.

Kap. 590, Arbeidsmarkedsetaten

I samarbeid med Utlendingsdirektoratet, tar arbeidsmarkedsetaten sikte på å gjennomføre kompetansekartlegging ved å foreta registre-

ringer mens flyktningene fortsatt oppholder seg i de statlige mottakene og før de melder seg på arbeidsmarkedet. For å kunne iverksette dette, foreslår Regjeringen at de administrative ressurser ved arbeidsmarkedsetaten (kap. 590) styrkes med 5 mill. kr. Det vises til omtale ovenfor.

Dette forslaget til øking og Stortingets foreløpige budsjettvedtak samt kompensasjon som følge av en mindre husleieøkning, gir grunnlag for en bevilgning på i alt 1 550,143 mill. kr under kap. 590 Arbeidsmarkedsetaten og en reduksjon på 63 stillinger i forhold til Regjeringens forslag i Gul bok til 457 nye stillinger. Regjeringen foreslår derfor at forslaget til nye stillinger i arbeidsmarkedsetaten endres i samsvar med dette.

Kap. 592, Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede

Nye opplysninger om lavere månedsverkpriser i 1993 har gitt Kommunal- og arbeidsdepartementet grunnlag for å nedsette bevilgningen i forhold til Regjeringens forslag i Gul bok med 30 mill. kr til 2 155,659 mill. kr.

Kap. 2310, Ekstraordinære sysselsettingstiltak (beredskapsplanen)

Ajourførte oppgaver over gjennomføringen av arbeidsmarkedstiltakene inneværende år, viser at beredskapsbevilgningen i 1994 kan nedsettes med ialt 324,6 mill. kr utover de reduksjoner som følger av Stortingets foreløpige budsjettvedtak og Regjeringens oppfølging av Stortingets pålegg om å omdisponere midler fra arbeidsmarkedstiltak til ordningen med etablererstipend. Forslaget til nedsettelse har sammenheng med følgende:

- 300 mill. kr av bevilgningen for inneværende år kan utnyttes i 1994 ved at det inneværende år gis tilsagn med virkning over årsskiftet 1993-94.
- Lavere priser på arbeidsmarkedstiltakene i 1993 enn regnet med gir grunnlag for å redusere prisene i 1994. Bevilgningen kan av den grunn settes ned med 24,6 mill. kr.

Denne reduksjonen og hensyn tatt til Stortingets foreløpige budsjettvedtak, og Regjeringens oppfølging av Stortingets pålegg om omdisponering fra arbeidsmarkedstiltak til etablererstipend, gir en beredskapsbevilgning i 1994 på 6 074,4 mill. kr. Denne bevilgningen korrigert for 225 mill. kr avsatt til høyere utdanning og forslaget til bevilgning under kap. 591 Arbeidsmarkedstiltak på 939,9 mill. kr gir grunnlag for gjennomsnittlig om lag 64 000 tiltaksplasser for ordinær arbeidskraft i 1994.

Kap. 2541, Dagpenger

Bevilgningen til dagpenger foreslås satt ned med 250 mill. kr i forhold til Gul bok. Dette har sammenheng med følgende:

- Utbetalingene til dagpenger i perioden etter at budsjettet ble lagt fram har vært vesentlig lavere enn regnet med. Dette gir isolert sett grunnlag for å redusere bevilgningen i 1994 med 400 mill. kr.
- Den foreslåtte endringen i Lov om lønnsplikt (jf. Ot.prp. nr. 18 (1993-94)) vil isolert sett kreve en høyere dagpengebevilgning i 1994 på anslagsvis 150 mill. kr.

Regjeringens forslag i Gul bok og endringene nevnt over, gir grunnlag for en dagpengebevilgning i 1994 på 12 150 mill. kr.

Arbeidsgiveravgiftssoner

I St.meld. nr. 33 (1992-93) «By og land hand i hand» foreslo Regjeringen å endre det geografiske virkeområdet for de distriktpolitiske virkemidlene. Stortinget sluttet seg til dette, og Regjeringen vil følge opp ved å vedta nye forskrifter om avgrensning av det geografiske virkeområdet for de distriktpolitiske virkemidlene. En ny forskrift vil erstatte forskrift om avgrensningen av det geografiske virkeområdet for de distriktpolitiske virkemidlene fastsatt ved kgl. res. av 23. oktober 1992. Endringene av det geografiske virkeområdet innebærer bl.a. at de bedriftsrettede distriktpolitiske virkemidlene gjennom SND skal konsentreres i et mindre geografisk virkeområde. Virkeområdet for den bedriftsrettede støtten skal bestå av tre ulikt prioriterte soner. De indirekte eller kommunerrettede distriktpolitiske virkemidlene kan ha et virkeområde som avviker fra det bedriftsrettede.

Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 33 (1992-93) ble spørsmålet om soneinndelingen for arbeidsgiveravgiften drøftet. I Innst. S. nr. 231 (1992-93) heter det bl.a. at:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, er enig i at det nye distriktpolitiske virkeområdet deles inn i tre soner og at differensieringen av arbeidsgiveravgiften i hovedsak vil følge samme soneinndeling.

Flertallet mener at arbeidsgiveravgiften bør være lik i større naturlig sammenhengende soner.

Flertallet forutsetter at Regjeringen orienterer om sin beslutning på en egnet måte.»

Regjeringen har vurdert om arbeidsgiveravgiftssonene også bør endres slik at de i hovedsak følger sonene for de distriktpolitiske virkemidlene. I tilfellet ville det innebære til dels store endringer av arbeidsgiveravgiftssat-

sen for enkelte kommuner, der noen kommuner ville fått lavere satser og andre høyere satser. Samlet vil det kunne være mulig å oppnå totalt sett uendret avgiftsnivå. Virkningene for enkelte kommuner vil imidlertid kunne bli meget stor. En sterk økning av avgiftssatsen, slik enkeltkommuner i tilfelle ville kunne oppleve, kunne medført problemer for deler av næringslivet i disse kommunene.

Etter Regjeringens syn vanskeliggjør dette en harmonisering av soneinndelingen for de distriktpolitiske virkemidlene, og gjør at det heller ikke kan legges til grunn at arbeidsgiveravgiften senere vil bli redusert i de kommunene som flyttes inn i soner med høyere tilskuddssatser.

Regjeringen er innstilt på at soneinndelingen for arbeidsgiveravgiften ikke skal endres fra 1.1.94, og at en vil måtte vurdere spørsmålet nærmere før eventuelle endringer av soneinndelingen foretas. Dette arbeidet kan ta noe tid, og Regjeringen vil derfor komme tilbake til Stortinget med en nærmere redegjørelse for arbeidet med vurderingen av avgiftssonene på et senere tidspunkt. Regjeringen forutsetter at eventuelle endringer av avgiftssonene skal være provenynøytale.

Kap. 730, Nytt rikshospital, post 30 Nybygg

Byggebevilgningsanslaget for nytt rikshospital under post 30 Nybygg foreslås nedsatt med 105 mill. kr til 185 mill. kr for 1994, pga. senere byggestart enn tidligere forutsatt. Framdriften av byggingen av nytt rikshospital er usikker, bl.a. fordi oppstart av byggearbeidene avhenger av behandlingen av reguleringssaken. Nedsettelsen er følgelig en ren terminforskyvning.

Kostnadsrammen for utstys- og inventaranskaffelsene er på 500 mill. kr. Det foreslås at bevilgningen til utstyr m.m. til nytt rikshospital bevilges under en egen post for å sikre nødvendige oversikt og kontroll over utgiftene. Bevilgningsforslaget under post 45 foreslås nedsatt med kr. 5 050 000. Tilsvarende beløp føres opp under ny post 31. Utstyr, nybygg.

Kap. 730, Nytt rikshospital – stillinger

I Budsjett-innst. S. nr. 11 for 1993-94 uttaler sosialkomiteén følgende:

«Komiteén vil påpeke at omstillingsarbeidet mot et nytt rikshospital krever en organisatorisk sammenslåing som må være på plass i god tid før sykehusbygget står klart i 1997-98. Komiteén gir derfor sin tilslutning til forslaget om å etablere en ny, enhetlig fellesadministrasjon for nytt rikshospital, men dette må iverksettes så snart det er praktisk mulig.»

Regjeringen har merket seg sosialkomitéens uttalelse og fremmer med dette forslag om opprettelse av 3 nye lederstillinger ved nytt rikshospital, som skal utgjøre ledelsen i den nye, permanente fellesadministrasjon. Ved at ledergruppen for det nye sykehuset etableres allerede i 1994, vil man være sikret nødvendig kontinuitet og overordnet styring av omstillingsarbeidet fram mot nytt sykehus i 1997-98.

Arbeidet med etablering av en ny enhetlig sykehusadministrasjon vil måtte skje gradvis. I 1994 forutsetter departementet at fellesadministrasjonen skal utføre følgende to hovedoppgaver:

1. Være saksforberedende og iverksettende organ for fellesstyret når det gjelder å lede omstillingsarbeidet mot nytt rikshospital.
2. Være ansvarlig for den ordinære, daglige driften ved det nåværende rikshospitalet.

For å kunne lede omstillingsarbeidet foreslås det at det nåværende sekretariatet for samordningsutvalget går inn i den nye fellesadministrasjonen. Også det foreslåtte personalprosjektet som skal legge grunnlaget for utforming av omstillingstiltakene på personalsiden, foreslås lagt inn i fellesadministrasjonen.

Når det gjelder den ordinære driften av nåværende Rikshospital, skal denne ivaretas ved at den eksisterende sykehusadministrasjonen utfører disse oppgavene under ledelse av den nye fellesadministrasjonen. Den daglige driften ved Oslo Sanitetsforenings Revmatismesykehus og Statens senter for ortopedi skal i 1994 utøves av de nåværende sykehusadministrasjoner. Disse kan på ordinær måte legge driftssaker fram for fellesstyret.

Departementet vil understreke at lederstillingene ved det nye rikshospitalet vil innebære nye funksjoner og større utfordringer på ledersiden. Det vil derfor oppstå vesentlige endringer i lederstillingenes innhold sammenlignet med eksisterende lederstillinger. Dette tilsier at de lederstillingene som nå foreslås opprettet må lyses ut og besettes etter åpen konkurranse.

Departementet vil foreslå at det opprettes følgende stillinger i statsbudsjettet for 1994:

- 1 stilling for direktør
- 1 stilling for ass. direktør
- 1 stilling for sjefssykepleier.

Ved evt. ledighet i annen stilling vil denne bli inndratt.

Når det gjelder stillingen som sjefslege, viser departementet til forslaget i St.prp. nr. 1 for 1993-94 kap. 730 Nytt rikshospital.

Kap. 734, Radiumhospitalet – omgjøring av legestilling

Sosial- og helsedepartementet foreslår at det opprettes en ny avdeling for helse, miljø og sikkerhet (HMS) som skal ivareta bedriftshelsetjeneste, miljø/vernetjeneste og sikkerhetskontroll (internkontroll) på Radiumhospitalet.

I forbindelse med etablering av HMS-avdeling foreslås at en stilling som bedriftslege omgjøres til bedriftsoverlege.

Kap. 735, Statens senter for epilepsi

Statsbygg har foretatt en gjennomgang av bevilgningsforslaget vedrørende nybygget ved institusjonen.

Bevilgningen under post 30. Nybygg foreslås redusert fra 16 mill. kr til 8 mill. kr. Nedsettelsen er en terminforskyvning.

Kap. 739, Andre utgifter, post 70 Behandlingsreiser til utlandet

I Budsj-innst. S. nr. 11 (1993-94) foreslår komitéen:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere egenbetalingen for behandlingsreiser til utlandet for voksne i forhold til øvrige betalingsordninger for f.eks. innenlandske opptreningsinstitusjoner, kurbad og rekonvalesenthjem.»

Komitéen viser til at egenbetalingen for behandlingsreiser for voksne bare er 50 kroner pr. døgn, mens det i mange innenlandske opptreningsinstitusjoner er flere hundre kroner pr. døgn.

I 1992 varierte egenandelssatsene i rekonvalesenthjem og kurbad mellom kr. 113 og kr. 418.

Sosial- og helsedepartementet vil i tråd med dette vurdere egenandelen ved behandlingsreiser til utlandet, og komme tilbake til saken i stortingsproposisjonen om forlengelse av ordningen i 1994.

Kap. 2600, Trygdeetatens, post 11 Varer og tjenester

Trygdeetatens edb-støttesystem for 1990-årene. TRESS-90 prosjektet

1. Innledning og status for prosjektet

På bakgrunn av forslag i Budsjett-innst. S. nr. 11 for 1993-94 ble bevilgningen til dekning av etatens EDB-utgifter vedrørende TRESS-90 prosjektet redusert med 35 mill. kr under Stortingets behandling av saken.

Sosialkomitéens flertall ba imidlertid om at departementet kom tilbake med en bredere omtale og forslag til tiltak for å sikre styringen av prosjektet.

Stortinget behandlet saken i juni 1991, jf. St.prp.nr. 97 og Innst. S. nr. 204 for 1990-91. Siden den gang er Stortinget blitt orientert i de årlige budsjettproposisjoner. Stortinget ble videre orientert om saken i mai i år i St.prp. nr. 78, (jf. Innst. S. nr. 240 for 1992-93) hvor departementet opplyste at utviklingsarbeidet har tatt lengre tid enn forutsatt.

Videre orienterte sosialministeren sosialkomitéen muntlig om status for prosjektet i møte 10. mars 1993.

Sosialkomitéen ble også orientert om saken i møte i Rikstrygdeverket 19. april 1993.

I St.prp. nr. 1 for 1993-94 har departementet på nytt redegjort for saken.

TRESS-90 er betegnelsen på trygdeetatens EDB-satsing for 90-årene. I tillegg til å omfatte utskifting av gammelt utstyr og systemer (INFOTRYGD OG NORTRYGD) er denne EDB-satsingen også rettet mot systemer for kontorstøttefunksjoner (tekstbehandling, meldingsformidling, arkivrutiner, regneark), og internadministrative oppgaver, som for eksempel lønns- og personaloppgaver, budsjett- og regnskapsrutiner osv.

Et stort og viktig EDB-bruksområde som også inngår i TRESS-90 virksomheten er utvikling og bruk av såkalte beslutningsstøttesystemer. Dette er en form for EDB-støtte som vil kunne bidra til å effektivisere saksbehandlingsoppgaver, hvor det foreliggende saksmateriale er lite strukturert og hvor beslutningene i utpreget grad er basert på skjønn.

TRESS-90 prosjektet slutfører i disse dager installasjonen av nytt EDB-utstyr. 5 500 arbeidsplasser er utstyrt med moderne EDB-teknologi, inklusive programmer for kontorstøtte. Etaten har også tatt i bruk et EDB-basert regnskapssystem. Innføring av statens lønns- og personalsystem (SLP) startet i 1991, og full etatsdekning av dette system vil bli realisert i løpet av 1. kvartal 1994.

Erfaringene fra prøvevirksomhet med beslutningsstøttesystemer videreføres nå med sikte på pilotdrift på konkrete stønadsområder.

Samtlige trygdekontor har i løpet av 1993 fått installert EDB-rutiner for kontroll av legegningssoppgjørene. Fire trygdekontor har i tillegg fått utviklet spesialrutiner som en del av prøvevirksomheten med fastlegeordning.

Alle ovennevnte EDB-rutiner er tilgjengelige via det nye EDB-utstyret som er utplassert. I INFOTRYGD-kontorene ble det gamle IBM-utstyret erstattet med nytt allerede i 1992.

2. Nyskrivingsprosjektet, styring og EDB-strategi

Utviklingen av nye trygderutiner til erstatning for eksisterende EDB-baserte løsninger, skjer i et eget delprosjekt, Nyskrivingsprosjektet.

Nyskrivingsprosjektet var satt bort til Trygdedata A/S, tidligere eid av Norsk Data og Norsk Informasjonsteknologi (NIT) og nå av NIT. Da det ikke var mulig å få tilfredsstillende garantier fra Trygdedata/NIT som sikret fullføring av prosjektet innenfor en fastlagt tidsramme ble det i vår besluttet å stanse prosjektet med Trygdedata som leverandør.

Forsinkelsen skyldes etter Rikstrygdeverkets oppfatning at prosjektet til dels var underestimert av Trygdedata i utgangspunktet, dels at kompetansen på de aktuelle utviklingsverktøy ikke var tilstrekkelig stor. I tillegg kan prosjektets organisasjon, størrelse og kompleksitet, i kombinasjon med stor spredning av oppgavene på mange underleverandører og utviklingsmiljø, ha skapt uoversiktighet, mangel på disiplin i forhold til standarder og retninglinjer og derved lav effektivitet i prosjektet.

Som nevnt i St.prp. nr. 1, vil gjennomføringen av TRESS-90-prosjektet totalt sett bli ca. 1 år forsinket på grunn av forsinkelsen i Nyskrivingsprosjektet. De direkte forsinkelseskostnader i forbindelse med forlenget drift og vedlikehold av nåværende systemer er estimert til ca. 52 mill. kr for årene 1993-1995.

Prosjektet videreføres med direkte prosjektansvar i Rikstrygdeverket.

Nyskrivingsprosjektets 2 hovedutfordringer er:

- å oppfylle de krav til administrativ og organisatorisk evne som et EDB-utviklingsprosjekt i denne størrelsesorden stiller.
- å realisere en systemløsning med svært omfang og meget høy kompleksitet på en ny teknologisk plattform.

I forhold til det første punktet er det en særlig utfordring å håndtere det betydelig antall endringer i forutsetninger som alle regelendringene underveis impliserer.

De to hovedutfordringene kan brytes ned på et meget stort antall delutfordringer som prosjektet til daglig konfronteres med. Kvalitetssikringsprosedyrer, herunder interne og eksterne revisjoner, benyttes for å få oversikt over hvilke utfordringer som er av særlig betydning for framdriften i prosjektet og som vil kunne påvirke resultatet.

Det gjennomføres nå en ny planrevisjon. Denne bygger blant annet på de funn og observasjoner som er gjort i prosjektet ved de interne og eksterne prosjekt-gjennomganger. Er-

faringene fra det innledende testarbeidet er også viktig bakgrunnsmateriale i planrevisjonsarbeidet.

Tidsfaktoren i Nyskrivingsprosjektet har vært i fokus ved alle planer som er utarbeidet. Kostnadsbilledet ved forsinkelser i utfasingen av NORTRYGD og senere INFOTRYGD har bidratt til at prosjektet har vært forsøkt konsentrert mest mulig i tid. Dette gir ingen ideell prosjektframføring. Svært mange av de kvalitetsgjennomganger som er foretatt, peker på problemstillinger og svakheter som kan spores tilbake til tidspress.

Det er fortsatt problemer/kritiske sider ved prosjektframføringen.

I hovedsak gjelder dette:

- Tid avsatt for testing.
- Omfanget av feilretting.
- Antallet parallelle testaktiviteter.
- Omfanget av regelendringer.
- Tekniske problemstillinger.

Store deler av programmeringsarbeidet er gjennomført i prosjektet, og de nye rutinene vil bli gjenstand for omfattende testing før de blir plassert ut for prøvedrift i utvalgte trygdekontor.

Samtidig skal rutinene kompletteres /endres i forhold til de mange regelendringer som er planlagt iverksatt i løpet av 1. halvår 1994. Dette kompliserer i meget stor grad arbeidet med testing og feilretting.

På grunn av prosjektets store omfang og kompleksitet har Rikstrygdeverket ved flere anledninger trukket inn ekspertise for evaluering og kvalitetssikring. Resultatene fra slike prosjektgjennomganger er i stor grad innarbeidet som grunnlag for de planer prosjektet nå fremføres etter. Det er blant annet lagt vekt på

- ytterligere styrking av prosjektstyringsfunksjoner
- utvidelse av testapparat for å kunne øke tempo og omfang i denne del av prosjektet
- utvidet ressurstilfang for tekniske støttefunksjoner på tidskritiske aktiviteter i prosjektet.

Bruk av standarder og retningslinjer i utviklingsarbeidet er nå vesentlig innskjerpet og underlagt streng kontroll på ulike nivå i prosjektledelsen.

Et prosjekt med mange aktører fra en rekke ulike firmaer, og med et stort antall deltakere fra ulike deler av trygdeetaten, stiller store krav til kontinuerlig informasjon om prosjektets status og fremdrift. Også dette feltet vil bli styrket når prosjektet nå går inn i sin avsluttende fase.

Ut fra foreliggende plan skal det nye

TRESS-90 trygdesystemet være klart for utplassering i trygdekontorene fra 1. august 1994. Systemet vil bli utplassert i de kontorene som idag har NORTRYGD-løsning i løpet av 1994, og deretter i de kontorene som har INFOTRYGD-løsning i 1995.

Rikstrygdeverket har hatt som hovedstrategi for gjennomføring av TRESS-90 prosjektet at Nyskrivingsprosjektet skulle framføres parallelt med installasjon av utstyr og programvare for kontorstøtte. Et alternativ ville ha vært å gjennomføre Nyskrivingsprosjektet først, og deretter gjennomføre anskaffelsesprosessen, installasjon av programvare for kontorstøtte og det nye trygdesystemet. Fordelen ved en slik framføring ville vært at spesifikasjonsgrunnlaget for utstyrsanskaffelsen ble utformet på et sikrere grunnlag. Når Rikstrygdeverket allikevel valgte å gjennomføre prosjektet med to parallelle hovedløp, var dette av følgende grunner:

- Det ville være mulig å korte ned tidsperspektivet for prosjektet for derved å kunne oppnå en gevinst ved forsert utfasing av gamle systemer som var dyre å vedlikeholde.
- Gevinsten ved bruk av nytt utstyr; i særdeleshet ny programvare for kontorstøttefunksjoner, kan realiseres på et langt tidligere tidspunkt.
- Utfasing av gammelt IBM-utstyr i INFOTRYGD-kontorene bidrar til reduserte kostnader til utstyrsvedlikehold på et langt tidligere tidspunkt. Dette utstyret hadde for øvrig klare begrensninger i forhold til de utvidelser som løpende skapes via endringer i regelverk og spesifikke brukerbehov.
- Overtakelsen av bidragsarbeidet kunne realiseres direkte med basis i det nye utstyret.
- Legeregningskontrollsystemet kunne realiseres direkte med basis i det nye utstyret.

Utstyrsinstallasjonene både for bidragsarbeidet og legeregningskontrollsystemet er integrert i standard TRESS-90 installasjon. En alternativ måte å framføre prosjektet på, der installasjonen av disse system først startet etter Nyskrivingsprosjektet var gjennomført, ville gitt merkostnader ved å måtte forhåndsinstallere utstyr spesielt for bidrags- og legeregningskontrollsystemene.

Det faktum at Nyskrivingsprosjektet er blitt ett år forsinket i forhold til opprinnelige planer, betyr at potensialet for kostnadsreduksjon ved forsert utfasing av gamle kostbare systemer ikke kan realiseres i det omfang som var planlagt. Det betyr ikke at prosjektet er blitt økonomisk dårligere i forhold til en alternativ gjennomføringsstrategi. Pro-

sjektet gir fortsatt god samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

Nyskrivingsprosjektet er i realiteten en løfteoperasjon av dimensjoner i EDB-teknologisk perspektiv, større enn noen tilsvarende kjent i administrativ sammenheng. Kjernen i denne løfteoperasjonen utgjøres av et systemområde som omfatter hele 17 til dels omfattende og kompliserte trykderutiner, med meget høye krav til funksjonalitet, tilgjengelighet og korrekthet. I denne løfteoperasjonen skal alle rutinene gjenskapes på en ny teknologiplattform, (klient/tjener-løsning basert på åpne standarder) uten at ovennevnte krav blir redusert.

Rikstrygdeverket valgte denne teknologiplattformen fordi den og bare den, gir et tilstrekkelig potensial for videre utvikling av etaten administrativt sett de neste 10-15 årene.

Rikstrygdeverkets strategivalg for teknologiplattform er helt i overensstemmelse med hovedtrendene i den generelle EDB-utviklingen. Det er imidlertid klart at systemets omfang og kompleksitet har skapt større problemer i denne løfteoperasjonen enn det som var forutsatt.

To eksterne konsulenter er av Rikstrygdeverket trukket inn for å vurdere prosjektets gjennomførbarhet og framdrift. Departementet følger også prosjektet nøye.

3. Alternativer til TRESS-90 løsningen

Det eneste realistiske alternativet til en TRESS-90 løsning nå vil være en utnyttning av eksisterende INFOTRYGD-løsning i årene framover. Tapet av nyttevirkningene ved TRESS-90 løsningen ville bl.a. bli:

- Tapt produktivitet ved manglende muligheter til å oppnå god integrasjon mellom kontorautomasjonsrutiner og trykdeapplikasjonen.
- Tapt mulighet til å iverksette regelverksendringer på en raskere måte.
- Tapt produktivitet ved at man ikke kan realisere effektive løsninger for beslutningsstøtte. Det ligger her et stort potensial i etaten på alle de områder der beslutningsprosessen i stor grad er basert på et ustrukturert datagrunnlag og skjønsmessige avgjørelser.

Det er derfor gode grunner til å anta at nyttevirkingen av TRESS-90 løsningen samlet sett vil langt overstige nyttevirkingen at INFOTRYGD alternativet målt i kroner.

4. Lønnsomhet og behov for bevilgninger til dekning av utgifter til databehandling

Lønnsomheten i prosjektet er selvfølgelig påvirket av forsinkelsene, men ikke mye sett i forhold til prosjektets totale kostnader i perioden 1991-98.

Det var i St.prp. nr. 97 for 1990-91 regnet med EDB-utgifter i 8-års perioden på ca. 1 350 mill. kr. Forsinkelseskostnadene ved forlenget drift og vedlikehold av nåværende systemer er anslått til 52 mill. kr. Disse merutgiftene utgjør således 4 prosent av EDB-utgiftene i perioden. I tillegg kommer økte kostnader ved å gjennomføre Nyskrivingsprosjektet og utgifter til oppgradering av arbeidsstasjoner.

Det kan også opplyses at som lagt til grunn i St. prp. nr. 97 for 1990-91 overtok Rikstrygdeverket høsten 1991 også driften av de sentrale edb-oppgaver som tidligere var levert av eksterne tjeneste-leverandører. Dette har gitt innsparinger i edb-driftsutgiftene i forhold til årene før 1991 på anslagsvis 40 mill. kr pr. år. Dvs. ca. 120 mill. kr for årene 1991-94.

Rikstrygdeverket har foretatt en analyse som viser en gevinst for hele TRESS-90 prosjektet på ca. 100 mill. kr over prosjektperioden 1991-98 i forhold til et referansealternativ som angir utgiftene i perioden ved videreføring av tidligere løsninger. I tillegg kommer et effektiviseringspotensial som lavt anslått beløper seg til ca. 160 mill. kr.

En utvidelse av levetiden utover 1998 og inn i år 2000 vil også gi en *betydelig* lønnsomhetsøkning i prosjektet.

Til TRESS-90 prosjektet er det i St.prp. nr. 1 for 1993-94 foreslått bevilget 119,1 mill. kr til dekning av driftsutgifter og 17 mill. kr til investeringer for 1994, til sammen 146,1 mill. kr.

Til dekning av EDB-utgifter i forbindelse med Bidragsprosjektet ble det foreslått 22 mill. kr, og i alt ble det foreslått 168,1 mill. kr til dekning av EDB-utgifter for 1994. I proposisjonen opplyste departementet videre at det kan bli merutgifter til oppgradering av arbeidsstasjoner m.m., men at det er usikkert hvor store merutgiftene vil bli, bl.a. fordi det knytter seg stor usikkerhet til en eventuell kapasitetsmessig oppgradering av arbeidsstasjoner i forhold til tidligere forutsetninger og at departementet eventuelt vil komme tilbake til saken, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1994.

Det er også på nåværende tidspunkt usikkert hvilke tilleggsbevilgninger som eventuelt kan bli aktuelle å foreslå. Bare et inngående og omfattende testings- og analysearbeid, vil kunne bringe klarhet i hvilket kostnadsmessig omfang en må regne med.

Under Stortingets foreløpige behandling av 1994-budsjettet ble som nevnt bevilgningene under kap. 2600, post 11. Varer og tjenester til dekning av trygdeetatens edb-utgifter redusert med 35 mill. kr, og departementet ble bedt om å komme tilbake med bredere omtale av saken.

Sosialdepartementet foreslår at bevilgningen under kap. 2600, post 11 økes med 35 mill. kr, slik at bevilgningene til dekning av trygdeetatens edb-utgifter kommer opp på samme nivå som foreslått i St.prp. nr. 1 for 1993-94.

Departementet vil følge prosjektet nøye framover.

Det er etablert en egen gruppe i departementet for å følge opp dette.

Kap. 2660, Uførhet og kap. 2663, Attføring

I St.prp. nr. 9 for 1993-94 har Sosial- og helsedepartementet foreslått endringer under ovennevnte kapitler på bakgrunn av regnskapsutviklingen pr. 30 september 1993, samt statistikk tall for 1. halvår 1993 m.m. Dette tallmaterialet forelå ikke når St.prp. nr. 1, 1993-94, ble fremmet.

På denne bakgrunn foreslås bevilgningene under nedenfor nevnte kapitler og poster redusert med netto 200 mill. kr for 1994 :

Kap. 2660, post 70 Grunnpensjon foreslås økt med 100 mill. kr til 8 076 mill. kr.

Kap. 2660, post 71 Tilleggspensjon foreslås økt med 100 mill. kr til 10 400 mill. kr.

Kap. 2663, post 70 Rehabiliteringspenger foreslås redusert med 400 mill. kr til 3 100 mill. kr.

For 1994 er det i St.prp. nr. 1 under programområde 29 Sosiale formål foreslått bevilget ca. 91,7 milliarder kr hvorav mesteparten er overslagsbevilgninger vedrørende sykepenger, uførhet og attføring, alderstrygd m.m.

Det vil alltid være noe usikkerhet knyttet til anslagene over utgiftene vedrørende folketrygdens overslagsbevilgninger. Departementet vil eventuelt komme tilbake med forslag om endring av bevilgningene til våren i forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett.

Kap. 2663, Attføring

Post 73 Attføringshjelp

Bevilgninger til delvis dekning av oppholdsutgiftene for attføringsklienter ved boligstiftelsen Ri-Bo i Saltdal kommune i Nordland fylke er ført opp under denne post. Tidligere ble utgiftene ført opp under post 72.

I St.prp. nr. 91 for 1991-92 Om kommune-

økonomien 1993 m.v. ble det opplyst at Sosial- og helsedepartementet vil i samarbeid med institusjonen, Saltdal kommune og Nordland fylkeskommune vurdere en ansvarsoverføring fra folketrygden til fylkeskommunen.

Driften finansieres nå ved tilskudd fra folketrygden med tilskudd pr. klient pr. døgn og egenbetaling ved trekk i attføringspengene fra klientene.

Departementet har drøftet spørsmålet med kommunen og fylkeskommunen og kommet til at den beste løsningen vil være at Saltdal kommune overtar det fulle økonomiske ansvaret for driften.

Det foreslås at Saltdal kommune får et øremerket tilskudd til driften over denne post i 3 år fra og med 1994, og at beløpet fra 1997 blir lagt inn i det ordinære rammetilskuddet til kommunen.

For 1994 foreslås at kommunen får et tilskudd på 4 mill. kr til delvis dekning av driftsutgiftene og 1 mill. kr til nødvendige vedlikeholdsarbeider og til innkjøp av utstyr, til sammen 5 mill. kr.

For årene 1995 og 1996 foreslås at det gis et tilskudd på 4 mill. kr til delvis dekning av driftsutgiftene. Jf. romertallsvedtak.

Folketrygdens bilstøtnadsordning for funksjonshemmede – Prisforhandlinger for biler m.v.

Etter folketrygdlovens kap. 5 (Ytelser under attføring m.v.) kan det på visse vilkår gis stønad til kjøp av bil. Stønad tilstås enten med hjemmel i folketrygdloven § 5-3 i forbindelse med yrkesmessig attføring eller med hjemmel i § 5-8 til bedring av den alminnelige funksjonsevne.

Stønad fra folketrygden til kjøp av bil kan tilstås dersom den funksjonshemmede fyller de alminnelige vilkår for stønad etter lovens kap. 5 og som på grunn av varige forflytningsvanter trenger egen bil for å:

- reise til og fra arbeids- eller opplæringssted,
- utføre sin funksjon som hjemmearbeidende,
- forhindre eller bryte en isolert tilværelse,
- avlaste sin familie i tilfeller hvor funksjonshemmingen medfører en særlig stor pleiebyrde og dermed bidrar til å forhindre innleggelse i helseinstitusjon og lignende.

Statistikk tall viser at det ble gitt lån fra folketrygden til 2 733 biler i 1992. Tilskudd til spesialutstyr ble gitt i 2 096 tilfeller.

I St.prp. nr. 1 for 1993-94 er det opplyst at Sosial- og helsedepartementet har bilstøtnadsordningen under revisjon med sikte på å komme fram til et enklere og mer hensiktsmessig

regelverk. Rikstrygdeverket er blitt bedt om å vurdere prisforhandlinger for biler, teknisk utstyr og ombygging av biler. Det tas sikte på at prisforhandlingene med leverandørene kan gjennomføres i løpet av 1. halvår 1994.

Samlet innsparing er anslått til omlag 50 mill. kr. Bevilgningene under kap. 2663, Attføring, post 77 Attføringshjelp, lån til bil, bilutstyr m.v. og 78 Bil m.m. til bedring av funksjonsevnen foreslås redusert med henholdsvis 10 og 40 mill. kr.

Rikstrygdeverket vil for øvrig innskjerpe praksis ved innbytte av bil slik at innbytteverdien blir mer reell enn den er i dag. Melding fra Rikstrygdeverket til trygdekontorene om dette vil bli sendt ut ved årskiftet 1993-94.

Blant øvrige tiltak som vurderes er:

- Utvidet tidsramme for gjenanskaffelse av bil
- Økonomisk tak for folketrygdens finansiering av hver enkelt bil
- En desentralisert modell for resirkulering av biler der målet er mer effektiv bruk av bilene
- Rådgivningstjenesten i forbindelse med stønad til bil. Bakgrunnen er at hjelpemiddelcentralene skal overføres fra fylkeskommunene til trygdeetaten fra 1. januar 1994. På sikt bør rådgivning i bilsaker knyttes til hjelpemiddelcentralene.

Sosial- og helsedepartementet vil komme tilbake til disse tiltakene i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1994.

Tiltakene trenger nærmere forberedelse og en samlet gjennomgang før de kan legges fram og settes iverk.

Kap. 2751, Medisiner m.v., post 70 Legemidler

Sosialkomitéens flertall uttalte i Budsjettinnst. S. nr. 11 for 1993-94:

«Komitéens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, mener at det ikke skal oppføres legemidler på referanseprislister hvor gyldig patent ikke er utløpt.»

Den samlede omsetning for de aktuelle legemidler beløper seg til ca. 200 mill. kr, men prisforskjellen mellom legemiddel med gyldig patent og legemiddel som selges etter lisensavtale, er mindre enn 5 pst. I dagens referanseprissystem er grensen for trygdens refusjon satt til billigste synonympreparat + 5 pst. Preparatene er ført opp på listen ut fra prinsippet om at referanseprissystemet skal omfatte samtlige viktige synonympreparater.

Produsentene av de patentbeskyttede legemidler har frivillig inngått lisensavtaler med andre produsenter om produksjon og salg av «originalpreparatet» (under annet navn m.v.).

Det er da urimelig at originalprodusenten, fra myndighetenes side, skal beskyttes mot evt. konkurranse fra andre produsenter som man frivillig har inngått avtaler med.

Saken dreier seg mer om et prinsippsspørsmål enn et økonomisk spørsmål.

For å få til en bedret strukturering av legemiddelmarkedet, med mindre muligheter for utnyttelse av markedsrett og et sterkere press i retning av effektiviseringer av produksjon og distribusjon i næringene, har Regjeringen nedsatt en arbeidsgruppe som vurderer prinsipper for pris- og avansefastsettelse i det norske legemiddelmarkedet. Arbeidsgruppen har som særlig oppgave å gi tilrådinger som kan styrke pasientenes og folketrygdens stilling i markedet.

Departementet vil komme tilbake til disse spørsmål i Revidert nasjonalbudsjett for 1994 med bakgrunn i tilrådingen fra den interdepartementale arbeidsgruppen.

Kap. 845, Barnetrygd

Stortinget vedtok 29.11.1993 en øking av barnetrygdsatsene med 2 pst. i forhold til forslag i St.prp. nr. 1 (1993-94) for Barne- og familiedepartementet. Barnetrygden utbetales månedlig. Satsene må derfor være delelig med 12. Regjeringen foreslår derfor følgende tekniske justering av satsene for barnetrygden i 1994:

Første stønadsberettiget barn	kr 10 416
Andre stønadsberettiget barn	kr 10 920
Tredje stønadsberettiget barn	kr 12 360
Fjerde stønadsberettiget barn	kr 12 996
Femte og hvert påfølgende stønadsberettiget barn	kr 13 392
Småbarnstillegg	kr 5 040

Det vises også til omtale av bevilgninger til bosniske flyktninger. I Barne- og familiedepartementets budsjettforslag er ikke utgifter til barnetrygd til ca. 3 000 bosniske barn under 16 år medregnet. Merutgiften for 1994 anslås til om lag 20 mill. kr. Det foreslås derfor at bevilgningen over kap. 845 post 70 økes med 20 mill. kr til dette formålet.

Regjeringen foreslår derfor at kap. 845 Barnetrygd post 70 økes med 20 mill. kr i forhold til Stortingets vedtak 29.11.1993. Samlet bevilgning på kap. 845 post 70 blir med dette kr 11 391 518 000.

Kap. 946, Støtteordninger ved bygging av skip og fiskebåter

EF-landene har fastsatt et maksimalt støtte-tak på 9 pst. av kontraktsverdien for nybygg

over 10 mill. ecu og 4,5 pst. for nybygg under 10 mill. ecu og for ombygginger. Støtte i form av OECD-finansiering med rente subsidiert ned inntil 8 pst. p.a. regnes imidlertid ikke med i støttetaket. Det betydelige rentefallet i Europa i løpet av 1993 har ført til at rentene på flere europeiske valutaer har falt under 8 pst. For de valutaer som fortsatt ligger over 8 pst. er rentene lavere enn før slik at rentesubsidielementet i OECD-finansiering også i disse valutaer er vesentlig redusert. Rentene på de viktige valutaene USD og JPY har i tillegg ligget godt under 8 pst. i lengre tid. I 1993 har de norske støttesatsene holdt seg uendret etter å ha blitt økt i 1992. Det er derfor grunn til å regne med at renteutviklingen alene har medført at norske verft har bedret sin konkurransevne i løpet av 1993 ved at subsidielementet i den norske tilskuddsordningen er uendret, mens subsidielementet i andre europeis-

ke lands ordninger er blitt redusert. I løpet av 1993 er i tillegg GIEKs garantiordninger ved skipseksport blitt vesentlig forbedret. Som nevnt ble også den direkte støtten økt i 1992.

I hele 1992 ble det gitt tilsagn om statlige tilskudd for et inngått kontraktsvolum på vel 2 milliarder kr. I løpet av de tre første kvartalene i 1993 har en registrert en kontraktstilgang på noe over 2 milliarder kr. I fjerde kvartal er imidlertid kontraktinngangen økt betydelig. Bare i november måned er det inngått et kontraktsvolum på om lag 3 milliarder kr.

En antar at den økte kontraktinngangen har sammenheng med at norske verft er mer konkurransedyktige, bl.a. som følge av høy statlig støtte, og at ordrettilgangen på verdensbasis kan være i ferd med å ta seg opp.

En vil på denne bakgrunn foreslå at støttesatsene endres til (tidligere satser i parentes):

	Kontraherings- tilskudd		Byggelåns- tilskudd		Sum	
Nybygg.....	8,65	(11,5)	1,3	(1,7)	9,95	(13,2)
Større ombygginger	8,65	(11,5)	0,75	(1,0)	9,40	(12,5)
Vesentlige ombygginger....	5,7	(7,6)	0,75	(1,0)	6,45	(8,6)

De nye støttesatsene foreslås gjort gjeldende med virkning for nye kontrakter som inngås fra og med 3. desember 1993. Dette vil innebære en redusert bevilgning på 170 mill. kr over kap. 946 postene 50 (160 mill. kr) og 51 (10 mill. kr) i forhold til forslaget i statsbudsjettet for 1994. Anslaget på kontraktinngangen i 1994 er da rent beregningsteknisk holdt uendret på om lag 5 milliarder kr.

Kap. 2420, Statens nærings- og distrikts- utviklingsfond, post 50, Utviklingstilskudd

Investeringstilskudd for små og mellomstore bedrifter i sentrale strøk

I St.meld. nr. 33 for 1992-93 (Regionalmeldingen) ble det varslet at Regjeringen ville foreslå en ordning med investeringstilskudd til små og mellomstore bedrifter i sentrale strøk. I Nærings- og energidepartementets budsjettproposisjon for 1994 ble det uttalt at bevilgningsforslaget ville bli fremmet i forbindelse med salderingen av 1994-budsjettet.

Regjeringen fremmer nå forslag om en bevilgning på 122,1 mill. kr til innføring av en slik ordning gjennom en øremerket bevilgning på SNDs budsjett.

Den nye tilskuddsordningen vil i utgangspunktet ha samme næringsmessige virkeområde som SNDs øvrige virkemidler, med det forutsettes at ordningen i særlig grad rettes mot konkurranseutsatte bedrifter. Ordningen vil på den måten kunne være et ledd i satsingen på å bedre små og mellomstore bedrifters konkurransevne på det nasjonale og internasjonale plan.

Ordningen vil først og fremst ta sikte på tiltak som styrker nyskappingsaktiviteten i bedriftene, og spesielt tiltak som styrker bedriftenes muligheter for å utnytte eksisterende og nye produkters markedspotensial. Det vil bli aktuelt å foreta en streng prioritering mellom støtteformålene for fysiske investeringer. Normalt vil derfor maskiner med tilhørende utstyr av varig karakter omfattes av ordningen, men ikke bygningsmessige investeringer.

Det geografiske virkeområdet for ordningen vil være de fylker og kommuner som ikke dekkes av de bedriftsrettede virkemidlene som bevilges til SND over Kommunal- og arbeidsdepartementets budsjett. Det vises til nærmere omtale under kapittel 2425, post 51 (KAD).

På denne bakgrunn foreslås en bevilgning på 122,1 mill. kr til den nye ordningen som tillegg på SNDs budsjettpost for utviklingstilskudd (kap. 2420, post 50). Av bevilgningsfors-

laget på 122,1 mill. kr vil 92,1 mill. kr bli dekket ved en omfordeling fra Kommunal- og arbeidsdepartementets SND-kapittel 2425, post 51 Distriktsutviklingstilskudd, post 53 Tilskudd til dekning av tap på lån og post 54 Tilskudd til dekning av tap på garantier, på grunn av endringene i det geografiske virkeområdet.

Kap. 1000, Fiskeridepartementet

Det foreslås å redusere bevilgningen under kap. 1000 Fiskeridepartementet, post 11 Varer og tjenester med kr 1 500 000.

Kap. 1020, Havforskningsinstituttet

De fleste fiskebestander er felleseie med andre land, og ivaretagelse av norske interesser med hensyn til totalbeskatning og norsk andel er avhengig av at Havforskningsinstituttet kan opprettholde og videreutvikle forsknings- og overvåkingsaktivitet over hele bredden av ressurs- og miljøspørsmål. Marginaleffekten av en reduksjon i bevilgningen til Havforskningsinstituttet, jf. vedtak på grunnlag av Budsjettinnst. S. nr. 12 (1993-94), vil være uheldig i forhold til ivaretagelse av nasjonale interesser. Det foreslås derfor å øke bevilgningen under kap. 1020 Havforskningsinstituttet, post 01 Lønn og godtgjørelser med 4 mill. kr.

Kap. 1023, post 21 Tilskudd til PUSH

Med utgangspunkt i langsiktigheten som kreves i arbeidet fram mot realisering av havbeite i næringsmessig skala, har Regjeringen i St.prp. nr. 1 (1993-94) gått inn for en reduksjon i bevilgningen til PUSH i forhold til inneværende års 33 mill. kr. For å kunne nå programmets hovedmålsetting om avklaring av betingelser for slik næringsmessig utvikling, er det imidlertid nødvendig å bekoste gjenfangst av utsatte organismer og bearbeiding av resultatene fra en rekke pågående forsøk. På denne måten vil en, etter en faglig forsvarlig minimumsplan, kunne høste utbytte av statlige investeringer på 128,6 mill. kr. På denne bakgrunn foreslås bevilgningen under kap. 1023 Fiskeri- og havbruksforskning, post 21 Spesielle driftsutgifter økt med 9 mill. kr.

Kap. 1023, post 71 Tilskudd til utviklingstil-tak

Det foreslås at det av bevilgningen under denne posten øremerkes inntil 1 mill. kr til et prosjekt for forskning og utredning av muligheter for energiøkonomisering og overgang til andre energikilder i sildemelindustrien. Det legges

opp til en grundig gjennomgang av forutsetninger, behov og muligheter for slik omstilling i samarbeid med Sildolje- og Sildemelindustriens Forskningsinstitutt og Institutt for energiteknikk. Det forutsettes at Miljøverndepartementet og Nærings- og energidepartementet trekkes med i arbeidet.

Kap. 1030, Fiskeridirektoratet

Det foreslås å redusere bevilgningen under kap. 1030 Fiskeridirektoratet, post 11 Varer og tjenester med kr 1 500 000.

Kap. 1060, Kystadministrasjon

Det foreslås å redusere kap. 1060 Kystadministrasjon, post 11 Varer og tjenester med kr 1 000 000.

Kap. 1060, Kystadministrasjon – overvåking av havområdene rundt Troll-plattformen

I medhold av forskrift om sikkerhetssoner m.v., fastsatt ved kgl. res. av 9. oktober 1987, er operatørselskapene på norsk kontinentalsokkel pålagt å overvåke aktiviteten i sikkerhetssoner og særskilte områder med begrensninger. Videre skal rettighetshaver følge med i aktivitet utenfor disse som kan medføre fare for sikkerheten i petroleumsvirksomheten.

Trafikksentralen på Fedje ble etablert for å overvåke trafikken til og fra havnetterminalene på Sture (Norsk Hydro) og Mongstad (Statoil). Allerede ved åpningen av sentralen ble det opplyst fra Statoils side at det kunne være ønskelig å utnytte trafikksentralen også til overvåkingsformål i andre sammenhenger. Statoil og Kystdirektoratet har på denne bakgrunn drøftet hvordan man kan legge forholdene til rette for overvåking av Troll-feltet, som er planlagt driftsklart medio 1995, ved å bruke den etablerte trafikksentralen på Fedje. Overvåkingen vil i så fall bli basert på at den nødvendige radarinformasjon blir overført fra plattformen til en egen arbeidsstasjon i trafikksentralen. Oppgaven vil medføre behov for en viss utvidelse av antallet stillinger ved trafikksentralen.

Det forutsettes etablert en kontrakt mellom Statoil og Kystdirektoratet. Denne kontrakten, som vil måtte godkjennes av Fiskeridepartementet, skal regulere forhold som investeringer, drift, administrasjon etc. Merutgiftene forutsettes inndeckt ved merinntekter (refusjon fra Statoil) i.h.t. nærmere avtale.

Departementet har lagt vekt på at man ved å knytte sammen den etablerte radarovervåkingen i Fedje-området og et radarsystem

utenfor kysten, vil få muligheten til en vesentlig bedre oversikt over trafikken i kystsonen, og i særlig grad trafikken til og fra terminalene på Sture og Mongstad. Overvåkingen er forutsatt å være operativ fra medio 1995.

Fiskeridepartementet har på grunnlag av ovenstående gitt klarsignal til at det iverksettes kontraktsdrøftinger mellom Statoil og Kystverket. Stortinget vil bli holdt orientert om saken. De budsjettmessige konsekvenser knyttet til en eventuell avtale med Statoil vil bli fremmet i budsjettframlegget for 1995.

Kap. 1064, Havnetjenesten

Det foreslås å redusere bevilgningen under kap. 1064 Havnetjenesten, post 30 Fiskerihavneanlegg, med 2 mill. kr.

Kap. 1065, Fyrtjenesten

Det foreslås å redusere bevilgningen under kap. 1065 Fyrtjenesten, post 30 Nyanlegg med 1 mill. kr.

Kap. 1070, Utbygging av Loran C

Anskaffelsene til Loran C-systemet er blitt billigere enn tidligere antatt. På grunn av dette kan bevilgningen reduseres med 10 mill. kr i 1994 uten at det går ut over målsettingen om at systemet skal være operativt fra 1. januar 1995. Det foreslås derfor å redusere bevilgningen under kap. 1070 Elektroniske navigasjonshjelpemidler, postene 30 Nyanlegg Loran C og 70 Tilskudd til utbygging og drift av Loran C, med 5 mill. kr hver.

Fiskeavfall

Det vises til Fiskeridepartementets St.prp. nr. 1 (1993-94) og problemstillingen knyttet til kraftfôravgift på proteinkonsentrat fra fiskeavfall. I dag mottar proteinkonsentrat fra oppdrettsavfall miljøtilskudd, mens avfall fra den tradisjonelle fiskerinæringen ikke mottar slikt tilskudd. I budsjettproposisjonen er det tatt utgangspunkt i at det i en periode kan være behov for at også avfall fra den tradisjonelle fiskerinæringen mottar miljøtilskudd for å være konkurransedyktig som innsatsfaktor for kraftfôrproduksjon. Det er lagt opp til at berørte departementer skal finne fram til en tilfredsstillende løsning fra 1994 med sikte på en miljømessig forsvarlig håndtering og en ressursmessig god utnyttelse av avfall, både fra oppdrettsnæringen og den tradisjonelle fiskerinæringen.

Fiskeridepartementet, Landbruksdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og

energidepartementet og Finansdepartementet arbeider for tiden med saken. Problemstillingen er kompleks, og departementene trenger noe tid til å vurdere konsekvenser av å endre dagens ordning, samt vurdere avgrensinger av en eventuell tilskuddsordning for kvitfiskavfall. På denne bakgrunn tas det nå sikte på å få avklart saken tidlig i 1994.

Omfordeling av forskningsmidler innenfor Landbruksdepartementets budsjett

Ved Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 12 (1993-94) ble det flertall for å redusere Landbruksdepartementets forskningsbudsjett med til sammen 22 mill. kr. Reduksjoner i denne størrelsesorden er meget problematisk, spesielt på bakgrunn av at det opprinnelige budsjettforslaget var meget stramt.

Flere institusjoner hadde allerede etter Landbruksdepartementets budsjettframlegg lite å gå på dersom oppsigelser skal unngås. De siste budsjettreduksjonene er derfor større enn hva disse institusjonene vil kunne greie uten oppsigelser.

På denne bakgrunn er det nødvendig å fremme forslag om justering av bevilgningene under Landbruksdepartementet. Regjeringen vil foreslå følgende endringer:

Kap. 1100, post 46, reduseres med	1,0 mill. kr
Kap. 1124, post 33, reduseres med	4,0 mill. kr
Kap. 1126, post 11, reduseres med	1,5 mill. kr
Kap. 1130, post 11, økes med	3,0 mill. kr
Kap. 1132, post 11, økes med	1,0 mill. kr
Kap. 1134, post 11, økes med	1,0 mill. kr
Kap. 1134, post 30, reduseres med	1,5 mill. kr
Kap. 1136, post 11, økes med	0,5 mill. kr
Kap. 1137, post 50, økes med	2,5 mill. kr

I dette opplegget er startbevilgningen til nybyggene på Ås og Tjøtta redusert med til sammen 5,5 mill. kr. Dette innebærer en mindre tidsforskyvning i forhold til de opprinnelige planene.

Etter denne omfordelingen vil ingen av de ordinære forskningsinstitusjonene under Landbruksdepartementet få reelle budsjettreduksjoner på mer enn 5 pst., mens bevilgningen til NFR over Landbruksdepartementets budsjett viser en realnedgang på 12 pst. I tillegg skjer det en rammeoverføring fra kap. 1137, post 50 i forbindelse med endringer i NFRs finansieringsstruktur, jf. omtale under finansieringen av Norges Forskningsråd.

Kap. 1161, Nødvendige tiltak i forhold til Statskog SF

I St.prp. nr. 52 (1991-92) Omorganisering av Direktoratet for statens skoger, ble det forut-

satt at den forretningsmessige driften i statsforetaket Statskog skal gå med overskudd. Lavkonjunktur i skogbruket og nedgang i hogstkvantum innebærer imidlertid en overtallighet innenfor tradisjonell virksomhet på om lag 100 personer. Styret i Statskog SF har gjennom en rekke tiltak funnet løsning for 45 av de overtallige, og om lag 55 personer må etter Statskogs opplegg sies opp. I statsbudsjettet for 1994 har Regjeringen lagt opp til rentenedsettelse og ekstraordinær investeringsstøtte. Dette vil redusere behovet for oppsigelser til ca. 40 årsverk.

Regjeringen legger til grunn at omstillingen i Statskog SF skal kunne foretas uten ordinære oppsigelser, og en har på denne bakgrunn kommet fram til følgende tiltak på statsbudsjettet.

Forvaltningsoppgaver med stor sysselsettings-effekt

Regjeringen mener det er riktig å øke tilskuddet til forvaltningsoppgaver i Statskog SF med 5 mill. kr over kap. 1161, post 70 for å sikre sysselsettingen i foretaket. Dette vil også ha stor samfunnsøkonomisk effekt fordi det her finnes mange oppgaver som kan løses på en bedre måte med større arbeidsinnsats. En slik ordning vil også gi god distriktpolitisk effekt. Eksempler på oppgaver kan være tilrettelegging for friluftsliv, jakt og fiske, turisme og generelt miljørettede tiltak. Dette vil være av stor nytte for allmennheten.

Kompensasjon for tapte renteinntekter

I samsvar med skogbrukslovens bestemmelser ble Direktoratet for statens skogers skogavgiftsfond pr. 1.1.93 overført til Statskog SF. I opplegget for det nye statsforetaket ble det lagt til grunn at rentene på disse skogavgiftsmidlene skulle tilfalle statskassen.

Renter av skogavgiften benyttes vanligvis til fellestiltak og andre formål til beste for skogbruket. Statskog SF har en rekke aktiviteter i gang innenfor de formål som kan finansieres med ordinære rentemidler. På denne bakgrunn foreslås at Statskog SF i 1994 gis et tilskudd på 3,4 mill. kr over kap. 1161, post 74 Tilskudd til skogbrukstiltak (ny), som kompensasjon for at rentene på skogavgiftsfondet ikke disponeres av foretaket.

Kompensasjon for vern av barskog

Den vedtatte planen for vern av barskog svekker det økonomiske grunnlaget for Statskog SF. Regjeringen går inn for at det over kap. 1427 post 30 bevilges 2 mill. kr som kompensasjon for inntektstapet i 1994, som knytter

seg til barskogvernet. Midlene skal i størst mulig grad nyttes til å ivareta Statskog sitt ansvar innenfor naturvern og friluftsliv.

Det vil med det første bli satt ned en arbeidsgruppe som skal se på hvordan endringer i rammebetingelser og styringsmekanismer ovenfor Statskog SF skal håndteres i fremtiden.

Refusjon av ventelønn

For overtallige tjenestemenn som på omforent grunnlag eventuelt sies opp, dekkes ventelønn innenfor Administrasjonsdepartementets budsjett uten refusjon fra foretaket, i samsvar med de ordninger som er etablert for statsforetak.

Kap. 2411, post 71 Statens Landbruksbank

Forslaget om redusert rente i Husbanken fører til at rentestøttebehovet til boligformål i Landbruksbanken øker med 22 mill. kr. Totalt rentestøttebehov for Landbruksbanken i 1994 øker dermed fra 137 mill. kr til 159 mill. kr.

Jordbruksoverføringene

Nivået på de norske næringsoverføringene er høyt. I lys av NOU 1993: 11 Mindre til overføringer – mer sysselsetting, St.prp. nr. 8 (1992-93) Landbruk i utvikling og Stortingets behandling av denne, vil Regjeringen arbeide videre med sikte på å redusere nivået på de norske næringsoverføringene.

Jordbruksoverføringene utgjør en stor andel av de samlede næringsoverføringer. For 1994 utgjør bevilgningene over jordbruksavtalen, når en ser utgifter og inntekter i sammenheng, netto 11,7 mrd. kr. I følge OECDs beregninger utgjør den norske budsjett- og skjermingsstøtten 3/4 av total bruttoproduksjonsverdi i jordbruket.

Jordbruksoppjøret i 1994 må, på tilsvarende måte som jordbruksoppjøret i 1993, gjennomføres med utgangspunkt i retningslinjene trukket opp i St.prp. nr. 8 (1992-93) og Stortingets behandling av denne. Videre må det tas hensyn til inntektsutviklingen for øvrige grupper og til materiale fra Budsjettneimda for jordbruket.

Regjeringen vil i det kommende jordbruksoppjør for 1994/1995 legge opp til en reduksjon i budsjettoverføringene over jordbruksavtalen. I denne sammenheng vil det bl.a. bli tatt hensyn til de betydelige kostnadsbesparelsene landbruket har oppnådd som følge av rentenedgangen.

Kap. 1320, Vegadministrasjon

Ved Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 14 (1993-94) ble det gjort foreløpig ved-

tak om at kap. 1320 Vegadministrasjon skal ha en bevilgning for 1994 på 1.438,6 mill. kr. Dette er en reduksjon på 50 mill. kr i forhold til St.prp. nr. 1 (1993-94). Verken i vedtaket eller premissene i innstillingen ble reduksjonen fordelt på poster. Samferdselsdepartementet foreslår at kap. 1320 Vegadministrasjon, post 01 Lønn og godtgjørelser reduseres med 12 mill. kr, post 11 Varer og tjenester reduseres med 22 mill. kr og post 30 Investeringer i vegadministrasjonen reduseres med 16 mill. kr i forhold til St.prp. nr. 1 (1993-94).

Kap. 1325, Statens veganlegg (jf. kap. 4325)

Ved Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 14 (1993-94) ble det gjort foreløpige vedtak om påplussinger for følgende prosjekter på kap. 1325 Statens veganlegg:

Ev 18, utbedringstiltak i Østfold	10 mill. kr
Rv 50 Hol - Aurland, sikringstiltak	15 mill. kr
Rv 822 Fiskefjord - Kvitnes	5 mill. kr

Det ble ikke anvist inndekning av disse forslagene i forhold til det foreløpige bevilgningsvedtaket for kap. 1325 Statens veganlegg.

Det er ikke ferdige planer til utbedringstiltak for 10 mill. kr på Ev 18. Det foreligger planer for å utbedre en rasteplass ved Fossum til 4 mill. kr, en rundkjøring og en gangbru i Askim til en kostnad av 1,5 mill. kr på hver av prosjektene, dvs. planer for til sammen 7,0 mill. kr.

For rv 822 Fiskefjord - Kvitnes er arbeidene i gang med bygging av 1-felts veg på deler av strekningen Fiskefjord - Kallejord etter vedtatte planer. Det foreligger ikke planer for utbygging til 2-felts veg, men det foretas en utredning for et slikt prosjekt.

Dersom Stortinget opprettholder sitt forslag foreslås det at bevilgningen til Ev 18, rv 50 og rv 822 dekkes ved en prosentvis lik reduksjon i bevilgningen på kap. 1325 til alle fylker unntatt Akershus, Oslo og Vestfold som fikk reduksjon gjennom behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 14 (1993-94).

I St.prp. nr. 1 (1993-94) for Samferdselsdepartementet, under utkast til vedtak på side 229, under punkt V 3. Opptak av riksveger, er følgende til strekninger i Akershus ikke kommet med:

Fv 508 Mellom kryss med Ev 6 og Hurdal grense i Hurdal:	3 800 meter
Fv 551 Mellom Eidsvoll grense og torvet i Hurdal:	12 600 meter

Under utkast til vedtak på side 232 under

punkt V 4. Nedklassifisering av riksveger, er rv 45 Gaudøyna - Østastølen og ved Tverråna i Gjesdal i Rogaland ført opp med 40 meter. Riktig veglengde skal være 995 meter.

Disse punktene er tatt inn som romertallsvedtak i vedtaksdelen.

21.4 SÆRSKILTE TRANSPORTTILTAK

Kap. 1330, Flytransport og Hurtigruten (jf. kap. 4330)

Post 71 Tilskudd til innenlandske flyruter

I St.prp. nr. 1 (1993-94) Samferdselsdepartementet, er det foreslått bevilget 283,5 mill. kr på kap. 1330 Flytransport og Hurtigruten, post 71 Tilskudd til innenlandske flyruter.

Samferdselsdepartementet og Widerøe's Flyveselskap AS er enige om et tilskudd for 1994 på 273,3 mill. kr, forutsatt Stortingets godkjenning. Tilskuddsavtalen er basert på at Widerøe tar full risiko for regnskapsresultatet med unntak av endringer i nivå eller system i luftfartsavgiftene, som salderes begge veier av Samferdselsdepartementet. I avtalen er det lagt til grunn 1,0 pst takstøkning på Widerøes ruter fra 1.1.1994. Da flåtefornyelsen fører til en reduksjon i antall fly på Widerøes rutenett, er det i tilskuddsforhandlingene med selskapet lagt vekt på å oppnå en best mulig utnyttelse av flyparken for å opprettholde et godt rutetilbud.

Det er videre avsatt 3,5 mill. kr til Coast Air KS' rutebetjening av Fagernes lufthavn, Leirin, i perioden januar - juni.

De resterende midler på kap. 1330, post 71, forutsettes brukt til å saldere dollarkurseffekten på Widerøes regnskap for 1993, jf. også St.prp. nr. 17 (1993-94). Slik saldering er i samsvar med Samferdselsdepartementets tilskuddsavtale med Widerøe for 1993.

Post 72 Kjøp av flytransporttjenester

For å finansiere anbudsbasert statlig kjøp av flyrutetjenester i samband med avreguleringen av det norske innenriksnettet, er det i St.prp. nr. 1 (1993-94) Samferdselsdepartementet, foreslått innført en seteavgift, gjeldende fra 1.4.1994 på alle innenlandske flyruter unntatt Widerøes tilskuddsberettigede. Avgiften er med en sats på kr 12,- pr. seteavgang forutsatt å gi en inntekt over kap. 4330, post 72, på 110 mill. kr i 1994.

Som følge av at anslaget for flyselskapenes produksjon etter 1.4.1994 er økt, foreslås avgiftssatsen redusert til kr 10,- pr. seteavgang, som vil være tilstrekkelig for å oppnå forutsatt inntekt.

21.6 JERNBANEFORMÅL

Ved behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 14 (1993-94) ble bevilgningen på kap. 1351, post 71 Tilskudd til NSB's personalsenter 75 mill. kr lavere enn lagt til grunn i St.prp. nr. 1 (1993-94). På grunn av at bevilgningen inngår i overføringer i Statsbanenes trafikkdel, må «Driftsinntekter» og «Til reguleringsfondet» på kap. 2451 Statsbanenes trafikkdel, post 24, reduseres tilsvarende, jf. utkast til vedtak. Endringene på post 24 berører ikke budsjettbalansen.

22.1 POST**Kap. 2452, Postverket**

Regjeringen har i St.prp. nr. 1 (1993-94) lagt opp til at Postgiros inntekter for den del av den statlige betalingsformidlingen som ikke omfattes av konsernkontoordningen i 1994, vil komme ved vanlige gebyrer.

I Budsjett-innst. S. nr. 14 (1993-94) har Samferdselskomitéens flertall bl.a. uttalt:

«Flertallet mener at Postgiro og banker som tjenesteytere må stilles overfor de samme prinsipper ved forvaltning av kapital. Derfor bør statens konsernkontoordning i det alt vesentlige innføres innen 1. januar 1995. Inntil dette er gjennomført, bes departementet i samarbeid med Postverket/Postgiro, fremme mulige tiltak som gjør at Postgiro i 1994 kan konkurrere med bankene.»

Samferdselsdepartementet foreslår etter dette at Postgiro kan få en tilleggs godtgjørelse (rente) for 1994 ut over vanlige gebyrer for de betalingstjenester for staten som ikke omfattes av konsernkontoordningen. Denne godtgjørelsen er satt til 170 mill. kr, noe som svarer til en avkastning på den statlige kapitalen som ikke omfattes av konsernkontoordningen på om lag 1,5 pst. I St.prp. nr. 1 (1993-94) er det opplyst at Postgiro regnet med å få et driftsunderskudd i 1994 på 161,1 mill. kr. Etter at budsjettforslaget ble lagt fram for Stortinget, har Postgiro etter nye beregninger anslått underskuddet til 204 mill. kr. Med de foreslåtte merinntekter på 170 mill. kr og basert på de øvrige forutsetninger for budsjettforslaget, anslås underskuddet i stedet å bli på 34 mill. kr.

Regjeringen vil av finanspolitiske årsaker foreslå at det foretas en ekstraordinær nedbetaling av gjeld i Postverket med 425,5 mill. kr i 1994. Statens gjeld i Postverket er i St.prp. nr. 1 (1993-94) for 1994 anslått til 656 mill. kr. Etter den foreslåtte nedbetalingen vil statens gjeld i Postverket utgjøre 230,5 mill. kr. Nedbetalingen vil føre til en redusert renteutgift for Postverket på 45,5 mill. kr.

Etter dette foreslås følgende endringer i forslaget for Postverkets budsjett for 1994 (1 000 kroner):

Kap.	Post	Betegnelse	St.prp. nr. 1	Endring	Nytt forslag
					mill. kroner
2452		Postverket			
		Driftsinntekter	-9 601 200	-170 000	-9 771 200
		Fra reguleringsfondet		-145 700	-145 700
		Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i> ...	9 015 700		9 015 700
		Avskrivninger	292 300		292 300
		Ekstraordinær avskrivning	33 500		33 500
		Renter av statens kapital	61 100	-45 500	15 600
		Til investeringsformål	133 300	425 500	558 800
		Til reguleringsfondet	64 300	-64 300	0
24		Driftsresultat	-1 000	0	-1 000
	92(ny)	Ekstraordinært avdrag på statens kapital	0	425 500	425 500
5452	31	Postverket Til investeringsformål	133 300	425 500	558 800
5341	98(ny)	Avdrag på utestående fordringer Ekstraordinært avdrag på statens kapital i Postverket	0	425 500	425 500

Etter dette antas utviklingen på reguleringsfondet å bli slik (mill. kr):

Beholdning på fondet 1.1.1993	672,8
Til fondet i 1993 ifølge foreløpige anslag	2,2
Beholdning på fondet pr. 1.1.1994	675,0
Fra fondet i 1994	+ 145,7
Til disposisjon i 1994	529,3

Kap. 1427, Direktoratet for naturforvaltning, post 30 Statlige erverv, båndlegging og erstatninger

Bevilgningen under denne posten foreslås økt med 2 mill. kr. Midlene skal nyttes som kompensasjon til Statskog SF for inntektstap i 1994 som følge av barskogvernet. Det vises til omtale under kap. 1161.

Kap. 1442, Vannmiljø-, avfalls- og spesialavfallstiltak, post 70 Tilskudd til avfallsminimering og spesialavfallssystemet m.m.

Det vises til finanskomitéens Budsjett-innst. S. nr. 13 (1993-94), der komitéens flertall (alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet) i tilknytning til innføring av en grunnavgift på engangsemballasje sier følgende:

«Flertallet mener at det må sikres et nasjonalt gjenvinningssystem for glass. Flertallet viser til at det i dag finnes kun ett gjenvinningsanlegg for glass i Norge. Flertallet mener at det i forbindelse med omlegging av emballasjeavgiftssystemet og innføring av en grunnavgift på engangsemballasje, skal innføres ordninger som sikrer fortsatt gjenvinning av glass i Norge. Flertallet ber Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med konkret forslag til vedtak om dette i forbindelse med salderingsproposisjonen for 1994.»

Det foreslås på denne bakgrunn en midlertidig støtteordning på 12 mill. kr på kap. 1442 post 70 for å sikre fortsatt drift ved Norsk Glassgjenvinning A/S og PLM Moss Glassverk. Tilsagnsrammen økes tilsvarende.

Kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk, post 21 Betaling for statsoppdraget

Bevilgningen til kjøp av kartleggingstjenester fra Statens kartverk foreslås nedsatt med 2 mill. kr.

Kap. 2465 Statens kartverk, post 24 Driftsresultat

Som følge av reduksjonen under kap. 1465 vil inntektene (post 24.1) og utgiftene (post 24.2) under Kartverket bli redusert med 2 mill. kr. Driftsresultatet vil ikke bli endret.

Medlemskap i Statens Pensjonskasse for arbeidstakere i H.M. Kongens tjeneste som ikke er statsansatte

Administrasjonsdepartementet har 3. november 1993 i medhold av lov av 29. juli 1949 nr. 26 (pensjonsloven) § 10 truffet vedtak om at ikke-statsansatte arbeidstakere i H.M. Kongens tjeneste midlertidig skal innlemmes i Statens Pensjonskasse fra 1. januar 1994. Medlemskapet omfatter ikke hoffet.

I medhold av samme lovs § 5 andre ledd bes om Stortingets samtykke til ovennevnte.

Departementet har i medhold av pensjonslovens § 20 tredje ledd samtidig truffet vedtak om at tidligere tjeneste for Den Kgl. Familie blir medregnet ved fastsettelsen av den pensjonsgivende tjenestetiden. En ber om Stortingets samtykke til samme. Bestemmelsen lyder:

«Departementet kan med Stortingets samtykke bestemme at tid forut for medlemskapet helt eller delvis skal regnes med. Departementet kan sette særlige vilkår for slik medregning.»

Departementet foreslår at de pensjoner utbetalt over statsbudsjettets kap. 11, som var løpende pr. 31. desember 1990, med virkning fra 1. januar 1994 anvises over kap. 1530 med uendrede beløp. Dette antas å ville gjelde 34 saker. Sakene behandles i samsvar med pensjonslovens regler når eventuelle nye pensjonstilfelle inntreffer, og utbetalingen overføres da til kap. 1531.

For pensjonstilfeller inntrådt 1. januar 1991 eller senere foreslås det at pensjonene med virkning fra 1. januar 1994 utbetales over kap. 1531 på statsbudsjettet og beregnes etter reglene i pensjonsloven. Ingen skal likevel få redusert sin pensjon som følge av overføring. I denne gruppen er det foreløpig inntrådt 14 pensjonstilfelle.

Pensjonskassen foreslås gitt fullmakt til å foreta nødvendige tilpasninger, jf. forslag til romertallsvedtak.

Justering av kap. 4536, Ventelønn

Ved en inkurie har det blitt registrert feil beløp på kap. 4536 Ventelønn. Kap. 4536 skal være i samsvar med kap. 1536 med unntak av 4 mill. kr til dekning av ventelønn for virk-

somheter som blir etablert som statsforetak m.v. og som det ikke vil bli krevet refusjon fra. Bevilgningen på kap. 4536 skal være kr 26 658 000 istedenfor kr 28 500 000.

Kap. 1580, Pristilskudd

I Budsjett-innst. S. nr. 6 (1993-94) skriver Arbeidspartiets medlemmer om fraktutjevningens ordningen for bensin og autodiesel:

«Disse medlemmer har merket seg at det har vært en markant økning i kostnadene ved å holde en gitt prisforskjell. Disse medlemmer vil be om at det i salderingsproposisjonen redegjøres nærmere for dette, og slutter seg for øvrig til proposisjonen.»

I forbindelse med årets budsjett ble det i St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 11 (1992-93), lagt til grunn at utgiftene til fraktutjevning for bensin og autodiesel (inkl. særtilskudd til Nord-Norge), ville beløpe seg til 131 mill. kr. I tillegg kom særtilskudd for parafin og fyringsolje i Nord-Norge på 11 mill. kr. I St.prp. nr. 12 (1993-94) Om endringer på statsbudsjettet for 1993, ventes utgiftene til fraktutjevning å bli 20 mill. kr høyere. Årsaken til dette er dels høyere forbruk og dels godkjenning av økte frakttillegg.

Dersom egenandelene skulle holdes på samme nivå i 1994 som i dag, er det anslått at utgiftene til fraktutjevning (inkl. særtilskuddene til Nord-Norge) vil bli om lag 173 mill. kr. Det er her lagt til grunn en viss øking i forbruk og frakttillegg i forhold til i år. Utgiftene i år er anslått til 162 mill. kr.

Når frakttilleggene øker vil dette har to utgiftsøkende effekter. Den ene er at økte frakttil-

legg vil gi økte utgifter i de områder som allerede omfattes av ordningen. Siden hele utgiftsøkningen dekkes over ordningen dersom ikke egenandelene økes, kan dette i enkelte tilfeller gi en relativt sterk øking i utgiftene til fraktutjevning. Den andre er at økte frakttillegg fører til at områdene som kommer inn under fraktutjevningens ordningen utvides. Ordningen dekker vesentlig strøk med lang avstand til lager/tankanlegg. Når det geografiske virkeområdet utvides, vil en få inn stadig flere sentrale strøk med stor omsetning inn i ordningen.

Innføring av husleiebetaling – Forslag til justering av leiebeløp 1994

Det vises til St.prp. nr. 52 (1992-93), jf. Innst. S. nr. 155 (1992-93) og ny saldering av budsjettet for 1993, hvor det redegjøres for endringer i leiebeløp i Statsbyggs forvaltningseiendommer som følge av forskyvninger i ferdigstillestidspunkt og justering av leiebeløp/tilleggsytelser pga. utglemte kontrakter og andre forhold. I tillegg skyldes justeringene bl.a. justering av kostnadsramme og to enkeltprosjekter som skal inkluderes i ordningen med automatisk budsjettkompensasjon (Kalfarveien 31 i Bergen og Tordenskiolds gt. 12 i Oslo).

Statsbygg har innarbeidet justeringene i sitt budsjettforslag for 1994 slik at det ikke vil være behov for å foreta justeringer av forslaget til driftsbudsjett (kap. 2445 post 24). Fagdepartementenes utgiftskapitler foreslås imidlertid kompensert for de beløpsmessige endringene.

I samsvar med ovenstående legges det opp til følgende på statsbudsjettet for 1994:

Kap.	Post	Formål	kroner
203		Statens utdanningskontorer,	
	11	Varer og tjenester, økes med	1 079 000
232		Statens videregående skoler,	
	11	Varer og tjenester, økes med	1 887 000
274		Regionale høyskoler,	
	11	Varer og tjenester, reduseres med	5 957 000
590		Arbeidsmarkedsetaten,	
	11	Varer og tjenester, økes med	1 638 000
700		Statens helsetilsyn m.m. (Helsedirektoratet, fylkeslegene),	
	11	Varer og tjenester, økes med	1 689 000
1320		Vegadministrasjon,	
	11	Varer og tjenester, reduseres med	1 157 000
1501		Fylkesmannsembetene,	
	11	Varer og tjenester, økes med	1 200 000
1508		Statens forvaltningstjeneste,	
	11	Varer og tjenester, økes med	9 000 000
2600		Trygdeetaten,	
	11	Varer og tjenester, økes med	1 304 000

Kap. 2445 og kap. 5445, Statsbygg – budsjettering av kostnader til prosjektadministrasjon

Statsbyggs interne kostnader til prosjektadministrasjon, dvs. lønns-, administrasjons- og generelle driftsutgifter til Prosjektdivisjonen, føres i dag over Statsbyggs driftsbudsjett. Kostnader til prosjektadministrasjon er innarbeidet i kostnadsrammen for de prosjekter som er fremmet for Stortinget etter 1.1.1992.

Det foreslås at det fra og med 1.1.1994 innføres en ny ordning for budsjettering av kostnader til intern prosjektadministrasjon i Statsbygg. Forslaget innebærer at utgifter til intern prosjektadministrasjon, dvs. hoveddelen av virksomheten i Statsbyggs prosjektdivisjon, dekkes inn gjennom bevilgninger over de respektive fagdepartementers investeringsposter.

Ordningen er en logisk budsjetteknisk videreføring i forhold til de beløp som er innarbeidet i byggeprosjektenes kostnadsrammer (prosjekter fremmet etter 1.1.1992), som ligger til grunn for Stortingets bevilgninger til byggeprosjekter. Forslaget vil også være et skritt i riktig retning med hensyn til å gi et så korrekt bedriftsøkonomisk bilde som mulig av Statsbyggs virksomhet.

Statsbyggs driftsutgifter i 1994 foreslås etter dette redusert med 17,3 mill. kr mot en tilsvarende øking i avsetningen til investeringsformål. Statsbyggs driftsbudsjett er videre korrigert for virkningen av forslaget om nye rentebetingelser for forvaltningsbedriftene. Ialt foreslås avsetninger til investeringsformål over kap. 5445, post 39, økt med 20,440 mill. kr.

Fagdepartementenes investeringsbudsjett foreslås holdt uforandret, hensett til at disse utgiftene for de fleste prosjekter i Statsbyggs portefølje allerede ligger inne i de respektive kostnadsrammene.

Ny fullmakt under Statsbyggs kap. 2445

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har i brev av 10.9.93 bedt om at fullmakten til å overdra eiendommen i Fossheim internat vederlagsfritt til kommunen videreføres under Statsbyggs kapittel i 1994. Dette fordi forvaltningsansvaret er overført til Statsbygg.

Administrasjonsdepartementet anbefaler at fullmakten til å overdra eiendommen Fossheim, jf. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets St.prp. nr. 1 (1992-93) overføres til Statsbygg.

Kap. 11, Slottet, Bygdø Kongsgård og Oscarshall

I denne proposisjon, under Administrasjonsde-

partementet, bes det om Stortingets samtykke til at ikke-statsansatte arbeidstakere i H.M. Kongens tjeneste gis medlemskap i Statens pensjonskasse. Utbetalingen av de nevnte pensjoner dekkes i dag under kap. 11 Slottet, Bygdø Kongsgård og Oscarshall, post 01, og beregnes etter Statens pensjonskasses regler. Overføring av pensjonsutbetalingene til Statens pensjonskasse vil på denne bakgrunn innebære en innsparing under kap. 11, post 01, på 1,03 mill. kr.

På denne bakgrunn foreslås at oppført beløp i statsbudsjettet for 1994 under kap. 11 Slottet, Bygdø Kongsgård og Oscarshall, post 01 Lønn og godtgjørelser, nedsettes med 1,03 mill. kr fra 17,83 mill. kr til 16,8 mill. kr.

Kap. 20, Statsministerens kontor*Post 21 Frigjøringsjubileet 1995*

Til tiltak i forbindelse med frigjøringsjubileet i 1995 foreslås bevilget 7,0 mill. kr, dvs. 0,9 mill. kr mindre enn foreslått i St.prp. nr. 1 (1993-94). Bevilgningsforslaget gjelder istandsetting av området rundt Krigsseilermonumentet på Bygdøynes, arrangementer i forbindelse med 50-års jubileet for frigjøringen av Finnmark og Nord-Troms høsten 1994, utgifter i forbindelse med monumentplaner det arbeides med, og som i 1994 eventuelt vil være i en produksjonsfase, samt andre tiltak som bør gjennomføres med sikte på frigjøringsjubileet.

På denne bakgrunn foreslås at oppført beløp i statsbudsjettet for 1994 under kap. 20 Statsministerens kontor, post 21 Frigjøringsjubileet 1995, nedsettes med 0,9 mill. kr fra 7,9 mill. kr til 7,0 mill. kr.

Kap. 1600, Finansdepartementet

I Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1994 er det avsatt midler til videreføring av det igangsatte arbeidet med evaluering av delingsmodellen i skattereformen. I.h.t. Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 35 (1990-91) Skattereformen 1992, jfr. Innst. O. nr. 80 (1990-91), skal evalueringen av empiriske erfaringer med delingsmodellen legges fram for Stortinget i 1994 til vurdering.

I tråd med fellesmerknad fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti i Budsjett-innst. S. I (1993-94) mener Regjeringen at det vil være nyttig å evaluere også andre sider av skattereformen enn delingsmodellen. I denne forbindelse vil det være behov for skatteøkonomiske beregninger, utredninger samt bistand fra ligningsmyndighetene. Bevilgningsbehovet vedrørende slike tjenester vil for 1994 være 1,1 mill. kr.

Videre vil det i forbindelse med de pågående samarbeidsprosesser i Europa være behov for ytterligere midler til dekning av utgifter til nærmere utredning om det europeiske samarbeid. Bevilgningsbehovet vil utgjøre 0,4 mill. kr.

På denne bakgrunn foreslås at bevilgningsforslaget for 1994 under kap. 1600 Finansdepartementet, post 21 Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, forhøyes med 1,5 mill. kr.

Kap. 1615, Skattefogdene

Restansene på merverdiavgift ble i løpet av 1992 redusert fra 4,2 mrd. kr til 4,0 mrd. kr. Foreløpige tall for 1993 viser entydig at den positive utviklingen fortsetter.

Tiden er nå inne for en systematisk gjennomgang av de eldre restansene. En vurderer spesielt mulighetene for å nedlegge lønns- eller trygdetrekk for slettede personlige foretak og for utgiftsførte restanser. Skattefogdetaten kan utvikle en rutine for maskinell oppfølging av disse sakene ved kobling av reskontrodata med det sentrale personregister, A/A-registeret og utbetalingsregistrene i folketrygden. Systemet kan etableres med en drifts- og etableringskostnad i 1994 på 5,5 mill. kr, og deretter en årlig driftskostnad på 5,1 mill. kr. Det forutsettes at Datatilsynet gir konsesjon.

Den samlede merinntektseffekt er på basis av tilgjengelig datamateriale beregnet til 400 mill. kr over en 4-årsperiode.

Det foreslås på denne bakgrunn at kap. 1615 Skattefogdene økes med 5,5 mill. kr i 1994, fordelt med 3,1 mill. kr på post 01 og 2,4 mill. kr på post 11. Videre foreslås det under samme kapittel opprettet 15 nye 4-års hjemler for saksbehandlere.

Kap. 1618, Skattedirektoratet – skatteetaten og kap. 1620 Statistisk sentralbyrå

Sentralkontoret for folkeregistrering ble overført fra Statistisk sentralbyrå til Skattedirektoratet i 1991. Kontoret er fortsatt lokalisert i SSB's lokaler, og husleien dekkes over Statistisk sentralbyrås budsjett (kap. 1620, post 11). I forbindelse med flytting av Sentralkontoret til Skattedirektoratets lokaler vil det være nødvendig å overføre kontorets husleiemidler, 0,7 mill. kr, til Skattedirektoratets budsjett.

På denne bakgrunn foreslås at oppført beløp i statsbudsjett for 1994 under kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 11 Varer og tjenester, nedsettes med 0,7 mill. kr, og at oppført beløp under kap. 1618 Skattedirektoratet – skatteetaten, post 11 Varer og tjenester, forhøyes med 0,7 mill. kr.

Kap. 1640 Omstilling i banksektoren

I forslag til statsbudsjett for 1994 er det under kap. 1640 Omstilling i banksektoren, post 70 Tilskudd, avsatt 15,0 mill. kr til tiltak for å bidra til den personellmessige omstilling i banksektoren, jfr. St.prp. nr. 1 (1993-94) for Finansdepartementet.

Omstillingsproblemene for de ansatte som har måttet slutte i de aktuelle banker har vist seg å være betydelig mindre enn forventet. Det er derfor grunnlag for å sette ned bevilgningsforslaget til 8,0 mill. kr.

På denne bakgrunn foreslås at bevilgningsforslaget for 1994 under kap. 1640 Omstilling i banksektoren, post 70 Tilskudd, nedsettes med 7,0 mill. kr fra 15,0 mill. kr til 8,0 mill. kr.

Kap. 1650, Innenlandsk statsgjeld, renter

Under kap. 1650, post 89, Renter på innenlandsk statsgjeld foreslås utgiftene økt med 1 613 mill. kr. Oppjusteringen skyldes i første rekke vesentlig høyere opptak av innenlandske statslån i 1993 enn hva som ble lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 1994.

Kap. 1660, Utenlandsk statsgjeld, renter m.v.

Under kap. 1660, Utenlandsk statsgjeld, renter m.v. foreslås utgiftene nedjustert med 750 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at utleggelsen av nye utenlandslån i 1993 blir lavere enn hva som ble lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 1994.

Kap. 1711, Forsvarets forskningsinstitutt

Kap. 1760, Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg

Ved Budsjett-innst. S. nr. 7 (1993-94) ble post 11 under kap. 1711, Forsvarets forskningsinstitutt redusert med 15 mill. kr. Reduksjonen utgjør Forsvarets del av innsparingen på forskningsbudsjettet som et flertall i Stortinget gikk inn for ved Budsjett-innst. S. I (1993-94).

Et nedtrekk på 15 mill. kr under FFIs budsjett utgjør 35 pst. av bevilgningsforslaget på den aktuelle post og medfører svært uheldige konsekvenser for virksomheten ved instituttet. Dessuten vil det være ugunstig å foreta en så relativt stor reduksjon når det kan bli aktuelt med en omlegging av budsjettordningen ved FFI i forbindelse med oppfølgingen av St.meld. nr. 55 (1992-93) som ennå ikke er ferdigbehandlet av Stortinget.

Stortingets intensjon i forbindelse med Budsjett-innst. S. I var å redusere utgiftene til forskning og utvikling generelt. Under for-

svarsbudsjettet er det også avsatt betydelige midler til slike formål under de ulike forvaltningers investeringskapittel, dvs. kap. 1760 post 45. Regjeringen ønsker at nedtrekket ikke bindes opp mot FFIs budsjett, men mot FoU-aktivitet i Forsvaret generelt og foreslår derfor følgende budsjettendringer:

Kap. 1711, post 11 forhøyes med kr 15 000 000. Kap. 1760, post 45 reduseres med kr 15 000 000.

Kap. 2309, Tilfeldige utgifter

I Gul bok for 1994 er det under kap. 2309, post 11, foreslått bevilget ca. 4 475 mill. kr. Beløpet står som motpost til tilleggsbevilgninger og overskridelser i terminen.

I St.meld. nr. 1 (1993-94) Nasjonalbudsjettet ble det redegjort for sysselsettingssituasjonen for norske sjøfolk, og foreslått avsatt 150 mill. kr under kap. 2309 til en eventuell tilskuddsordning, jf. nærmere omtale under kap. 133 Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk i denne proposisjonen. Som følge av at det nå foreslås bevilget 150 mill. kr over kap. 133, post 70, foreslås bevilgingen under kap. 2309, post 11, redusert med 150 mill. kr.

Som følge av at en nå legger til grunn en noe lavere prisvekst neste år enn det som ble lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet, er det grunnlag for å nedjustere drifts- og investeringsbevilgningene på statsbudsjettet, jf. omtale foran. Det foreslås at bevilgningene samlet reduseres med inntil 100 mill. kr og at reduksjonen i første omgang foretas under kap. 2309, post 11.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 6 (1993-94) Om støttetiltak for fiskerinæringa for 1994 er det foreslått bevilget 184 mill. kr til gjennomføring av fiskeriatvanten for 1994. Som følge av dette foreslås kap. 2309 redusert tilsvarende.

Utover de nevnte reduksjoner, foreslås bevilgingen under kap. 2309, post 11, redusert med i alt 384 mill. kr. Dette begrunnes bl.a. med et stramt jordbruksoppgjør og en restriktiv linje for tilleggsbevilgninger gjennom budsjettåret. Samlet foreslås bevilgingen under kap. 2309, post 11, redusert med 818 mill. kr til ca 3 657 mill. kr.

Kap. 3570, Overføring fra skattefordelingsfondet

Som det fremgår av omtalen i kapittel 1.2.1.2 anslås inntektene fra fellesskatten til skattefordelingsfondet å bli vel 400 mill. kr høyere enn tidligere forutsatt. Overføringene fra fondet til statsbudsjettet foreslås satt opp med 410 mill. kr.

Kap. 2430 Lån til statsbankene m.v.

Under kapittel 1.2.4.4 er det redegjort for utviklingen i lån til statsbankene. Bevilgningen under post 90 Lån til statsbankene foreslås redusert med 3 807 mill. kr, og bevilgningen under post 92 Lån til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond foreslås redusert med 1 437 mill. kr.

Kap. 2800 og 5800, Statens petroleumsfond

Under kapitlene 2800 og 5800, Overføring til og fra Statens petroleumsfond, foreslås bevilgningene økt med 1 400 mill. kr som følge av økte inntekter av oljeskatter med 1 400 mill. kr. Totalt beløper overføringene til og fra Statens petroleumsfond seg dermed til 27 720 mill. kr.

Konsernkonto for staten

Finansdepartementets arbeid med utviklingen av statens konsernkontosystem skjer i tråd med opplegget i St.prp. nr. 89 (1991-92) med Innst. S. nr. 237 (1991-92) og Gul bok for 1993 og 1994.

I Gul bok for 1994 er det redegjort nærmere for evaluering av igangsatte prøveprosjekt, status for nye prøveprosjekt i 1993 og planlagte prøveprosjekt i 1994.

Finanskomitéen har i Budsjett innst. S. I (1993-94) ingen merknader til Finansdepartementets evaluering av igangsatte prosjekter og forslag til nye prøveprosjekter for 1994. Komitéens flertall «slutter seg til at Finansdepartementet gis fullmakt til å sette igang ytterligere prøveprosjekter i statens konsernkontosystem i 1994 samt videreføre eksisterende prosjekt uten særskilt framlegg for Stortinget i hvert enkelt tilfelle».

I Samferdselskomitéens Budsjett-innst. S. nr. 14 (1993-94) sies det under komitéens merknader: «Flertallet mener at Postgiro og banker som tjenesteytere må stilles overfor de samme prinsipper ved forvaltning av statlig kapital. Derfor bør statens konsernkontoordning i det alt vesentlige innføres innen 1. januar 1995.»

Flertallet ber dessuten om at Stortinget blir orientert om status i dette arbeidet i Revidert nasjonalbudsjett for 1994.

Finansdepartementet har merket seg ønskene om en forsert gjennomføring av statens konsernkontoordning. Departementet vil i tråd med dette søke å legge inn prosjekter og pengestrømmer utover det som allerede er omtalt i Gul bok 1994. En vil i denne forbindelse dog understreke at innføring av konsernkontosystemet for det alt vesentlige av staten innen

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

	Gul bok 1994	Saldert budsjett	Endring
A. Utgifter ekskl. lån og petroleumsvirksomhet	357 405	357 774	369
B. Inntekter ekskl. tilbakebetalinger, oljeskatter og petroleumsvirksomhet.	284 900	287 447	2 547
C. Underskudd før lånetransaksjoner ekskl. oljeskatter og petroleumsvirksomhet (A-B)	72 505	70 327	-2 178
D. Oljeskatter	24 900	26 300	1 400
E. Utbytte fra Statoil.....	900	1 000	100
F. Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet.....	19 450	19 560	110
G. Utgifter til statlig petroleumsvirksomhet	19 100	19 140	40
H. Netto oljeinntekter (D+E+F-G).....	26 150	27 720	1 570
I. Underskudd før lånetransaksjoner i alt (C-H)	46 355	42 607	-3 748
J. Utlån og avdrag, brutto	28 827	23 930	-4 897
K. Tilbakebetalinger m.v.	5 267	6 077	810
L. Utlån og avdrag, netto (J-K)	23 560	17 853	-5 707
M. Samlet finansieringsbehov (I+L).....	69 915	60 460	-9 455
Herav folketrygden:			
Samlede utgifter	124 099	123 638	-461
Samlede inntekter	81 563	81 863	300
Finansieringsbehov	42 536	41 775	-761

1. januar 1995 ikke er mulig. Dette skyldes at vellykket innføring av denne type systemer krever:

- en grundig kartlegging av nå-rutinene for den enkelte etat/pengestrøm
- en tilbudsfasen vis-à-vis tjenesteleverandører
- en detaljerings- og innføringsfase som erfaringsmessig involverer systemtilpassninger/EDB-programmering med dertil hørende utprøving samt opplæring av det personell som skal bruke de nye systemene.

I staten finnes mange ulike rutiner og systemer innenfor økonomiområdet. Dette gjør ovennevnte oppgaver arbeids- og tidkrevende til tross for at en drar nytte av erfaringer fra gjennomførte konsernkonto-prosjekter. Innføringen av de nye likviditetsbehandlingssystemene og de påfølgende konsekvenser for etatens regnskapssystemer, krever dessuten at Finansdepartementet som regelverksansvarlig reviderer statens gjennomgående regelverk på økonomi-området. Dette er definert som et av mange delprosjekter i konsernkonto-arbeidet. En slik revisjon som bl.a. må gjøres i samarbeid med Riksrevisjonen, vil være tidkrevende.

2.4 STATSBUJSJETTETS HOVEDTALL OG BALANSE ETTER SALDERINGEN

I oppstillingen nedenfor er ført opp hovedtallene i det salderte budsjett. Til sammenligning er ført opp de tilsvarende hovedtall som følger av Gul bok (mill. kr):

Som følge av de endringer som er omtalt i det foregående, er utgiftene utenom lån og petroleumsvirksomhet økt med 369 mill. kr. Inntektene utenom tilbakebetalinger og oljeinntekter er økt med 2 547 mill. kr, hvorav 2 485 mill. kr gjelder skatter og avgifter. Det oljekorrigerte underskuddet er dermed redusert med 2 178 mill. kr til 70 327 mill. kr. Netto oljeinntekter er økt med 1 570 mill. kr, slik at det samlede underskudd før lånetransaksjoner er redusert med 3 748 mill. kr til 42 607 mill. kr. Utlån og avdrag netto reduseres med 5 707 mill. kr til 17 853 mill. kr. Det samlede finansieringsbehov reduseres dermed med 9 455 mill. kr til 60 460 mill. kr. Dette beløp foreslås ført opp under kap. 5999, Statslånemidler.

Folketrygdens utgifter er redusert med 461 mill. kr. Inntektene er samtidig økt med 300 mill. kr som følge av nye anslag for trygdeavgift og arbeidsgiveravgift. Folketrygdens fi-

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

nansieringsbehov reduseres derfor med 761 mill. kr til 41 775 mill. kr. Dette beløp foreslås dekket av statskassen.

Som nevnt i Gul bok for 1994 er det under folketrygdens utgiftskapitler ikke regnet med utgifter til regulering av pensjonsytelsene pr. 1. mai 1994 og heller ikke med utgifter til regulering av takster for leger, fysioterapeuter m.v. og lønnsregulering for ansatte i trygdeetaten. Det er imidlertid avsatt reserver for dette på Ymse-posten i statsbudsjettet. Folketryg-

dens finansieringsbehov i 1994 vil derfor bli større enn 41 775 mill. kr.

Finans- og tolldepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 1994.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre vedtak om saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 1994 i samsvar med et fremlagt utkast.

Tilråding fra Finans- og tolldepartementet ligger ved i avtrykk.

Utkast
til vedtak om endringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

I

På statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	<i>Utgifter:</i> Formål	Kroner.
11		Slottet, Bygdø Kongsgård og Oscarshall (jf. kap. 3011):	
	1	Lønn og godtgjørelser, nedsettes med fra kr. 17 830 000 til kr. 16 800 000	1 030 000
20		Statsministerens kontor:	
	21	Frigjøringsjubileet 1995, nedsettes med fra kr. 7 900 000 til kr. 7 000 000	900 000
118		Internasjonal bistand:	
	75	Prosjektsamarbeid overfor Øst-Europa, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr. 206 000 000 til kr. 176 000 000	30 000 000
133		Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk:	
	70	Tilskuddsordninger, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr. 40 000 000 til kr. 190 000 000	150 000 000
142		Stedlige representasjoner:	
	1	Lønn og godtgjørelser, forhøyes med fra kr. 56 690 000 til kr. 57 620 000	930 000
	11	Varer og tjenester, forhøyes med fra kr. 45 100 000 til kr. 47 215 000	2 115 000
	42	Krise- og evakueringstiltak, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr. 1 500 000 til kr. 1 820 000	320 000
	45	Store nyanskaffelser, <i>kan overføres</i> , forhøyes med..... fra kr. 3 000 000 til kr. 3 550 000	550 000
143		Utenriksrepresentasjon/03-området:	
	1	Lønn og godtgjørelser, forhøyes med fra kr. 9 370 000 til kr. 10 605 000	1 235 000
	11	Varer og tjenester, forhøyes med fra kr. 2 620 000 til kr. 5 620 000	3 000 000
177		Faglig bistand:	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med fra kr. 80 000 000 til kr. 75 850 000	4 150 000
185		Til dekning av ymse hjelpetiltak:	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i> , nedsettes med..... fra kr. 52 460 000 til kr. 48 460 000	4 000 000
203		Statens utdanningskontorer (jf. kap. 3203):	
	11	Varer og tjenester, <i>kan nyttes under kap. 200 post 1 og 11</i> , forhøyes med fra kr. 32 437 000 til kr. 33 516 000	1 079 000

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Kap.	Post	Formål	Kroner.
221		Tilskudd til grunnskolen utenfor sektortilskuddet:	
	65	Tilskudd til undervisning for fremmedspråklige elever, forhøyes med fra kr. 449 297 000 til kr. 499 297 000	50 000 000
231		Tilskudd til videregående opplæring utenfor sektortilskuddet:	
	65	Tilskudd til ekstra språkopplæring for fremmedspråklige elever, forhøyes med fra kr. 40 030 000 til kr. 50 030 000	10 000 000
232		Statens videregående skoler (jf. kap. 3232):	
	1	Lønn og godtgjørelser, forhøyes med fra kr. 17 451 000 til kr. 25 951 000	8 500 000
	11	Varer og tjenester, forhøyes med fra kr. 25 943 000 til kr. 33 530 000	7 587 000
	21	Sikkerhetsopplæring for fiskere, forhøyes med fra kr. 12 304 000 til kr. 17 004 000	4 700 000
240		Private skoler m.v.:	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr. 650 823 000 til kr. 645 923 000	4 900 000
243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243):	
	11	Varer og tjenester, <i>kan nyttes under post 21</i> , nedsettes med fra kr. 135 032 000 til kr. 127 032 000	8 000 000
249		Andre tiltak i utdanningen:	
	70	Tilskudd til lærebøker m.v., nedsettes med fra kr. 49 667 000 til kr. 45 667 000	4 000 000
251		Voksenopplæring i studieforbundene:	
	71	Administrasjon, utviklingsarbeid og pedagogiske tiltak i studieforbundene, nedsettes med fra kr. 43 535 000 til kr. 42 535 000	1 000 000
252		Fjernundervisning (jf. kap. 3252):	
	70	Tilskudd til fjernundervisning, <i>kan overføres</i> , nedsettes med ... fra kr. 41 294 000 til kr. 36 294 000	5 000 000
255		Andre voksenopplæringstiltak (jf. kap. 3255):	
	70	Tilskudd, nedsettes med fra kr. 17 069 000 til kr. 15 069 000	2 000 000
274		Regionale høyskoler (jf. kap. 3274):	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med fra kr. 1 435 842 000 til kr. 1 429 885 000	5 957 000
281		Bygg og fellesutgifter for universiteter og høyskoler:	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med fra kr. 164 385 000 til kr. 173 385 000	9 000 000
285		Tilskudd til forskningsformål:	
	52	Norges Forskningsråd, forskningsformål, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr. 390 129 000 til kr. 450 129 000	60 000 000
291		Sosiale og kulturelle tiltak for elever og studenter:	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid, nedsettes med fra kr. 56 104 000 til kr. 46 104 000	10 000 000
300		Kulturdepartementet:	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med fra kr. 13 780 000 til kr. 14 780 000	1 000 000
320		Almenne kulturformål (jf. kap. 3320):	
	70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr. 49 250 000 til kr. 48 250 000	1 000 000
410		Herreds- og byrettene (jf. kap. 3410):	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med fra kr. 243 100 000 til kr. 240 800 000	2 300 000
417		Norsk Lovtidend:	
(NY)	11	Varer og tjenester, bevilges med	2 300 000

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Kap.	Post	Formål	Kroner.
449		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 3449):	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med	250 000
		fra kr. 32 650 000 til kr. 32 900 000	
500		Kommunal- og arbeidsdepartementet (jf. kap. 3500):	
	1	Lønn og godtgjørelser, forhøyes med	600 000
		fra kr. 83 160 000 til kr. 83 760 000	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med	117 000
		fra kr. 39 863 000 til kr. 39 980 000	
520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)	
	1	Lønn og godtgjørelser, nedsettes med	600 000
		fra kr. 93 320 000 til kr. 92 720 000	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med	200 000
		fra kr. 60 000 000 til kr. 59 800 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak, nedsettes med	195 000 000
		fra kr. 1 490 000 000 til kr. 1 295 000 000	
521		Bosetting av flyktninger og integrering av innvandrere (jf. kap. 3521):	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	410 000 000
		fra kr. 1 314 000 000 til kr. 1 724 000 000	
581		Bolig- og bomiljøtiltak:	
(NY)	61	Tilskudd til Oslo kommune (Oslo indre øst), bevilges med	30 000 000
	75	Etableringstilskudd til funksjonshemmede og økonomisk vanskeligstilte, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	10 000 000
		fra kr. 115 000 000 til kr. 105 000 000	
590		Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 3590):	
	1	Lønn og godtgjørelser, forhøyes med	5 000 000
		fra kr. 870 135 000 til kr. 875 135 000	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med	1 638 000
		fra kr. 589 564 000 til kr. 591 202 000	
592		Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede:	
	70	Formidlingstiltak for yrkeshemmede, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i> , nedsettes med	30 000 000
		fra kr. 307 190 000 til kr. 277 190 000	
700		Statens helsetilsyn m.m. (Helsedirektoratet, fylkeslegene) (jf. kap. 3700):	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med	1 689 000
		fra kr. 68 200 000 til kr. 69 889 000	
730		Nytt rikshospital (jf. kap. 3730):	
	30	Nybygg, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	105 000 000
		fra kr. 280 000 000 til kr. 175 000 000	
(NY)	31	Utstyr til nybygg, <i>kan overføres</i> , bevilges med	5 050 000
	45	Store nyanskaffelser, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	5 050 000
		fra kr. 24 150 000 til kr. 19 100 000	
735		Statens senter for epilepsi (jf. kap. 3735):	
	30	Nybygg, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	8 000 000
		fra kr. 16 000 000 til kr. 8 000 000	
845		Barnetrygd:	
	70	Tilskudd, forhøyes med	20 000 000
		fra kr. 11 371 518 000 til kr. 11 391 518 000	
920		Norges Forskningsråd (jf. kap. 3929):	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	58 500 000
		fra kr. 872 000 000 til kr. 813 500 000	
946		Støtteordninger ved bygging av skip og fiskebåter (jf. kap. 3946):	
	50	Overføring til fond for støtte ved skipskontrakter, nedsettes med	160 000 000
		fra kr. 645 700 000 til kr. 485 700 000	
	51	Overføring til fond for støtte ved innenlandske kontrakter om fiskebåter, nedsettes med	10 000 000
		fra kr. 40 000 000 til kr. 30 000 000	

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Kap.	Post	Formål	Kroner.
1000		Fiskeridepartementet (jf. kap. 4000):	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med fra kr. 18 550 000 til kr. 17 050 000	1 500 000
1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020):	
	1	Lønn og godtgjørelser, forhøyes med. fra kr. 62 000 000 til kr. 66 000 000	4 000 000
1023		Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 4023):	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr. 10 000 000 til kr. 19 000 000	9 000 000
	50	Tilskudd NFR, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr. 152 000 000 til kr. 165 500 000	13 500 000
1030		Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030):	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med fra kr. 86 300 000 til kr. 84 800 000	1 500 000
1060		Kystadministrasjon (jf. kap. 4060):	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med fra kr. 26 500 000 til kr. 25 500 000	1 000 000
1064		Havnetjenesten:	
	30	Fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr. 90 000 000 til kr. 88 000 000	2 000 000
1065		Fyrtjenesten (jf. kap. 4065):	
	30	Nyanlegg, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr. 14 100 000 til kr. 13 100 000	1 000 000
1070		Elektroniske navigasjonshjelpemidler:	
	30	Nyanlegg, Loran C, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr. 22 800 000 til kr. 17 800 000	5 000 000
	70	Tilskudd til utbygging og drift av Loran C, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr. 20 700 000 til kr. 15 700 000	5 000 000
1100		Landbruksdepartementet (jf. kap. 4100):	
	46	Ekstraordinært vedlikehold m.m., <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr. 6 269 000 til kr. 5 269 000	1 000 000
1124		Norges landbrukshøgskole (jf. kap. 4124):	
	33	Byggearbeider, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr. 10 000 000 til kr. 6 000 000	4 000 000
1126		Norges veterinærhøgskole (jf. kap. 4126):	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med fra kr. 44 537 000 til kr. 43 037 000	1 500 000
1130		Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (jf. kap. 4130):	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med fra kr. 4 981 000 til kr. 7 981 000	3 000 000
1132		Statens plantevern (jf. kap. 4132):	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med fra kr. 12 764 000 til kr. 13 764 000	1 000 000
1134		Statens forskningsstasjoner i landbruk (jf. kap. 4134):	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med fra kr. 25 917 000 til kr. 26 917 000	1 000 000
	30	Byggearbeid, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr. 3 500 000 til kr. 2 000 000	1 500 000
1136		Norsk institutt for skogforskning m.m. (jf. kap. 4136):	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med fra kr. 11 240 000 til kr. 11 740 000	500 000
1137		Norges Forskningsråd:	
	50	Tilskudd, nedsettes med fra kr. 125 042 000 til kr. 112 542 000	12 500 000
1161		Statsskog SF (jf. kap. 4161):	
	70	Tilskudd, forhøyes med fra kr. 21 500 000 til kr. 26 500 000	5 000 000

Kap. (NY)	Post	Formål	Kroner.
1320	74	Tilskudd til skogbrukstiltak, bevilges med	3 400 000
		Vegadministrasjon (jf. kap. 4320):	
	1	Lønn og godtgjørelser, forhøyes med	38 000 000
		fra kr. 903 500 000 til kr. 941 500 000	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med	23 157 000
		fra kr. 469 100 000 til kr. 445 943 000	
	30	Investeringer i vegadministrasjonen, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	16 000 000
		fra kr. 65 000 000 til kr. 49 000 000	
1427		Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 4427):	
	30	Statlige erverv, båndlegging og erstatninger, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	2 000 000
		fra kr. 69 281 000 til kr. 71 281 000	
1442		Vannmiljø-, avfalls- og spesialavfallstiltak:	
	70	Tilskudd til avfallsminimering og spesialavfallssystemet m.m., <i>kan overføres</i> , forhøyes med	12 000 000
		fra kr. 36 867 000 til kr. 48 867 000	
1465		Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk:	
	21	Betaling for statsoppdraget, nedsettes med	2 000 000
		fra kr. 301 604 000 til kr. 299 604 000	
1501		Fylkesmannsembetene (jf. kap. 4501):	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med	1 200 000
		fra kr. 106 892 000 til kr. 108 092 000	
1508		Statens forvaltningstjeneste (jf. kap. 4508):	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med	9 000 000
		fra kr. 172 616 000 til kr. 181 616 000	
1600		Finans- og tolldepartementet:	
	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, forhøyes med	1 500 000
		fra kr. 19 800 000 til kr. 21 300 000	
1615		Skattefogdene (jf. kap. 4615):	
	1	Lønn og godtgjørelser, forhøyes med	3 100 000
		fra kr. 115 400 000 til kr. 118 500 000	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med	2 400 000
		fra kr. 83 400 000 til kr. 85 800 000	
1618		Skattedirektoratet - Skatteetaten (jf. kap. 4618):	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med	700 000
		fra kr. 547 500 000 til kr. 548 200 000	
1620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620):	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med	700 000
		fra kr. 100 800 000 til kr. 100 100 000	
1640		Omstilling i banksektoren:	
	70	Tilskudd, nedsettes med	7 000 000
		fra kr. 15 000 000 til kr. 8 000 000	
1650		Innenlandsk statsgjeld, renter m.m.:	
	89	Renter og provisjon m.m., <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med ...	1 613 000 000
		fra kr. 15 413 000 000 til kr. 17 026 000 000	
1660		Utenlandsk statsgjeld, renter m.m.:	
	88	Renter, provisjon m.m., <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	750 000 000
		fra kr. 5 250 000 000 til kr. 4 500 000 000	
1711		Forsvarets forskningsinstitutt (jf. kap. 4711 og kap. 4799):	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med	15 000 000
		fra kr. 27 142 000 til kr. 42 142 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760):	
	45	Store nyanskaffelser, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	15 000 000
		fra kr. 5 576 804 000 til kr. 5 561 804 000	
2309		Tilfeldige utgifter:	
	11	Varer og tjenester, nedsettes med	817 604 000
		fra kr. 4 474 949 000 til kr. 3 657 345 000	

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Kap.	Post	Formål	Kroner.
2310		Ekstraordinære sysselsettingstiltak:	
	70	Til disposisjon, <i>kan overføres</i> , nedsettes med	334 600 000
		fra kr. 6 409 000 000 til kr. 6 074 400 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310):	
	72	Rentestønad, forhøyes med	45 000 000
		fra kr. 2 691 300 000 til kr. 2 736 300 000	
2411		Statens Landbruksbank (jf. kap. 5311 og 5601):	
	71	Rentestøtte til banken, forhøyes med.....	22 000 000
		fra kr. 137 000 000 til kr. 159 000 000	
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 3574, 3575, 5601 og 5607):	
	72	Rentestøtte, forhøyes med	337 000 000
		fra kr. 2 943 000 000 til kr. 3 280 000 000	
2420		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 5320):	
	50	Utviklingstilskudd, forhøyes med	122 100 000
		fra kr. 146 500 000 til kr. 268 600 000	
2425		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene:	
	51	Distriktsutviklingstilskudd, nedsettes med	34 900 000
		fra kr. 976 893 000 til kr. 941 993 000	
	53	Tilskudd til dekning av tap på lån, nedsettes med	54 000 000
		fra kr. 272 331 000 til kr. 218 331 000	
	54	Tilskudd til dekning av tap på garantier, nedsettes med	8 200 000
		fra kr. 48 612 000 til kr. 40 412 000	
	55	Etablererstipend, forhøyes med	10 000 000
		fra kr. 115 000 000 til kr. 125 000 000	
2430		Lån til statsbankene m.v.:	
	90	Lån til statsbankene, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	3 807 000 000
		fra kr. 12 307 000 000 til kr. 8 500 000 000	
	92	Lån til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	1 437 000 000
		fra kr. 4 037 000 000 til kr. 2 600 000 000	
2445		Statsbygg (jf. kap. 5445, 5491 og 5603):	
	24	Driftsresultat:	
		1 Driftsinntekter	- 1 292 460 000
		2 Driftsutgifter	442 966 000
		3 Avskrivninger	8 244 000
		4 Renter av statens kapital	61 685 000
		5 Til investeringsformål	738 365 000
		6 Til reguleringsfondet	31 200 000
			<hr/>
			- 10 000 000
2451		Statsbanenes trafikkdel (jf. kap. 5451, 5491 og 5603):	
	24	Driftsresultat:	
		1 Driftsinntekter (herunder salgsgevinst)	- 6 948 500 000
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	4 022 600 000
		3 Avskrivninger	2 448 200 000
		4 Avskrivning bildriften	50 000 000
		5 Renter av statens kapital	287 000 000
		6 Til reguleringsfondet.....	140 700 000
			<hr/>
			0

Kap.	Post	Formål	Kroner.
2452		Postverket (jf. kap. 5452, 5491 og 5603):	
	24	Driftsresultat:	
		1 Driftsinntekter	- 9 771 200 000
		2 Fra reguleringsfondet	- 145 700 000
		3 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	9 015 700 000
		4 Avskrivninger	292 300 000
		5 Ekstraordinær avskrivning	33 500 000
		6 Renter av statens kapital	15 600 000
		7 Til investeringsformål	558 800 000
			<u>- 1 000 000</u>
(NY)	92	Ekstraordinært avdrag på statens kapital, bevilges med	425 500 000
2465		Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603):	
	24	Driftsresultat:	
		1 Driftsinntekter	- 441 662 000
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	389 100 000
		3 Avskrivninger	32 000 000
		4 Renter av statens kapital	9 014 000
		5 Til reguleringsfondet	1 000 000
			<u>- 10 548 000</u>
2541		Dagpenger:	
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	250 000 000
		fra kr. 12 400 000 000 til kr. 12 150 000 000	
2600		Trygdeetaten:	
	11	Varer og tjenester, forhøyes med	36 304 000
		fra kr. 714 100 000 til kr. 750 404 000	
2660		Uførhet:	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	100 000 000
		fra kr. 7 976 000 000 til kr. 8 076 000 000	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med	100 000 000
		fra kr. 10 300 000 000 til kr. 10 400 000 000	
2663		Attføring:	
	70	Rehabiliteringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med.	400 000 000
		fra kr. 3 500 000 000 til kr. 3 100 000 000	
	77	Attføringshjelp, lån til bil, bilutstyr m.v., nedsettes med	10 000 000
		fra kr. 140 000 000 til kr. 130 000 000	
	78	Bil m.m. til bedring av funksjonsevnen, nedsettes med	40 000 000
		fra kr. 400 000 000 til kr. 360 000 000	
2800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 5800):	
	50	Overføring til fondet, forhøyes med	1 400 000 000
		fra kr. 26 320 000 000 til kr. 27 720 000 000	

Inntekter

Kap.	Post	Formål	Kroner.
3232		Statens videregående skoler (jf. kap. 232):	
	1	Ymse inntekter, forhøyes med	3 000 000
		fra kr. 4 718 000 til kr. 7 718 000	
3449		Diverse inndragninger (jf. kap. 449):	
	82	Vegadministrasjonsgebyr, forhøyes med	8 300 000
		fra kr. 16 700 000 til kr. 25 000 000	
3570		Overføring fra skattefordelingsfondet:	
	50	Overføringer, forhøyes med	410 000 000
		fra kr. 18 492 000 000 til kr. 18 902 000 000	

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Kap.	Post	Formål	Kroner.
4536		Ventelønn (jf. kap. 1536):	
	1	Refusjon statlig virksomhet m.v., nedsettes med fra kr. 28 500 000 til kr. 26 658 000	1 842 000
5309		Tilfeldige inntekter:	
	29	Ymse, forhøyes med fra kr. 254 150 000 til kr. 254 372 000	222 000
5341 (NY)		Avdrag på utestående fordringer:	
	98	Ekstraordinært avdrag på statens kapital i Postverket, bevilges med	425 500 000
5445		Statsbygg (jf. kap. 2445):	
	39	Avsetning til investeringsformål, forhøyes med fra kr. 717 900 000 til kr. 738 340 000	20 440 000
5452		Postverket (jf. kap. 2452):	
	31	Til investeringsformål (overført fra kap. 2452, post 24 Driftsresultat), forhøyes med fra kr. 133 300 000 til kr. 558 800 000	425 500 000
5501		Skatter på formue og inntekt:	
	70	Ordinær statsskatt, forhøyes med fra kr. 1 000 000 000 til kr. 1 100 000 000	100 000 000
	71	Toppskatt, forhøyes med fra kr. 8 000 000 000 til kr. 8 200 000 000	200 000 000
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum:	
	71	Ordinær skatt på formue og inntekt, forhøyes med fra kr. 5 700 000 000 til kr. 6 300 000 000	600 000 000
	72	Særskatt på oljeinntekter, forhøyes med fra kr. 8 400 000 000 til kr. 9 200 000 000	800 000 000
5521		Merverdiavgift og avgift på investeringer m.v.:	
	70	Avgift, forhøyes med fra kr. 74 700 000 000 til kr. 74 900 000 000	200 000 000
5526		Avgift på alkohol:	
	71	Produktavgift på brennevin, vin m.m., nedsettes med fra kr. 3 260 000 000 til kr. 3 200 000 000	60 000 000
(NY) 5531		Grunnavgift på engangsemballasje for drikkevarer, bevilges med Avgift på tobakkvarer:	95 000 000
	70	Avgift, forhøyes med fra kr. 5 020 000 000 til kr. 5 150 000 000	130 000 000
5536		Avgift på motorvogner m.m.:	
	72	Årsavgift, forhøyes med fra kr. 3 150 000 000 til kr. 3 220 000 000	70 000 000
	76	Avgift på bensin, forhøyes med fra kr. 9 830 000 000 til kr. 10 050 000 000	220 000 000
5541		Avgift på elektrisk kraft:	
	70	Forbruksavgift, forhøyes med fra kr. 2 680 000 000 til kr. 2 850 000 000	170 000 000
5558		Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.:	
	71	Emballasjeavgift, nedsettes med fra kr. 75 000 000 til kr. 35 000 000	40 000 000
5601		Renter fra statsbankene (jf. kap. 2430):	
	76	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, risikolåneordningene, nedsettes med fra kr. 906 200 000 til kr. 807 400 000	98 800 000
	81	Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410), nedsettes med ... fra kr. 5 455 200 000 til kr. 5 423 100 000	32 100 000
	82	Statens Landbruksbank (jf. kap. 2411), nedsettes med fra kr. 812 300 000 til kr. 729 700 000	82 600 000
	83	Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412), nedsettes med fra kr. 10 873 400 000 til kr. 10 189 100 000	684 300 000
	85	Statens Fiskarbank (jf. kap. 2414), nedsettes med fra kr. 294 100 000 til kr. 261 400 000	32 700 000

Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1994

Kap.	Post	Formål	Kroner.
5603		Renter av statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2481):	
	80	Renter av statens faste kapital, nedsettes med fra kr. 1 189 634 000 til kr. 1 122 134 000	67 500 000
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer:	
	83	Av alminnelige fordringer, forhøyes med fra kr. 571 000 000 til kr. 600 000 000	29 000 000
	86	Av statskassens foliokonto i Norges Bank, forhøyes med..... fra kr. 2 880 000 000 til kr. 4 045 000 000	1 165 000 000
5691		Avkastning på bevilget kapital i Statens Bankinvesteringsfond:	
	80	Avkastning, forhøyes med..... fra kr. 300 000 000 til kr. 420 000 000	120 000 000
5700		Folketrygdens inntekter:	
	71	Trygdeavgift, forhøyes med fra kr. 34 000 000 000 til kr. 34 100 000 000	100 000 000
	72	Arbeidsgiveravgift, forhøyes med fra kr. 45 100 000 000 til kr. 45 300 000 000	200 000 000
5800		Statens petroleumfond (jf. kap. 2800):	
	50	Overføring fra fondet, forhøyes med fra kr. 26 320 000 000 til kr. 27 720 000 000	1 400 000 000
5999		Statslånemidler:	
	90	Lån, nedsettes med fra kr. 69 915 000 000 til kr. 60 460 000 000	9 455 000 000

II

Stortinget samtykker i at statstilskuddet til finansiering av folketrygden, jf. folketrygdlovens § 16-1 nr. 1, gis med kroner 41 774 494 000, hvorav kroner 9 167 000 000 gis til dekning av utgifter som fullt ut skal dekkes ved tilskudd fra staten, jf. § 16-1 nr. 1 første ledd.

III

Stortinget samtykker i at:

1

49,5 mill. kr i bokførte tap under kap. 180 Samarbeid med næringslivet, post 90 Låneordningen for utvikling av næringslivet i utviklingsland, lån/innskudd, ettergis og avskrives uten bevilgning. 5,3 mill. kr i tap på garantier under kap. 180, post 90 avskrives uten bevilgning.

2

Utenriksdepartementet gis fullmakt til å ettergi og avskrive lån på 21 mill. kr gitt til Graphite V-carb India Ltd. (GVIL) med inntil 6,6 mill. kr uten bevilgning.

3

Utenriksdepartementet gis fullmakt til å ettergi og avskrive lån på 9 mill. kr og rentefordring på 1,44 mill. kr på Nouvelle Sotoma i Togo uten bevilgning.

4

Utenriksdepartementet gis fullmakt til i samråd med Finansdepartementet, å avskrive uten bevilgning, realiserte tap på lån og garantier på inntil 3 mill. kr gitt under kap. 180, post 90.

IV

Stortinget gir berørte departementer fullmakt til at utgifter i forbindelse med Regjeringens støtte til å reise et minnesmerke over Scandinavian Star-ulykken belastes hhv. kap. 500 Kommunal- og arbeidsdepartementet, post 11 Varer og tjenester, kap. 100 Utenriksdepartementet, post 11 Varer og tjenester, kap. 1600 Finansdepartementet, post 11 Varer og tjenester, kap. 400 Justisdepartementet, post 11 Varer og tjenester og kap. 651 Forsøksvirksomhet, opplysningsvirksomhet m.v. innen sosialsektoren, post 11 Varer og tjenester.

V

Utenriksdepartementet får fullmakt til å engasjere personell for en periode på inntil 2 år innenfor bevilgningen for 1994 under kap. 100 Utenriksdepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, i forbindelse med EF-forhandlingene.

VI

Stortinget samtykker i at eksamensgebyret for privatister og for særskilt eller ny prøve, fastsettes til kr 350.

VII

Stortinget samtykker i at Universitetet i Bergen kan nytte inntekter ved salg av eiendommer på Nygårdshøyden til innløsning av lokaler i Høyteknologisenteret A/S eller kjøp av andre eiendommer til bruk for Universitetet. Salgssummen inntektsføres på kap. 3261, post 49 og utgiftene føres på kap. 261, post 49.

VIII

Registerenheten i Brønnøysund gis bestillingsfullmakt for budsjetterminen 1994 under kap. 411 Registerenheten i Brønnøysund, post 11 Varer og tjenester, på inntil kr 6 500 000 vedrørende anskaffelse av EDB- og systemløsninger i forbindelse med etablering av Enhetsregisteret.

IX

Stortinget samtykker i at det opprettes og inndras stillinger i samsvar med spesifiserte forslag under kapitlene 500 Kommunal- og arbeidsdepartementet, 520 Utlendingsdirektoratet, 590 Arbeidsmarkedsetaten, 730 Nytt rikshospital, 734 Det norske Radiumhospital og 1615 Skattefogdene.

X

Stortinget samtykker i at Sosial- og helsedepartementet i 1994 gis fullmakt til å gi tilsagn ut over bevilgningen på 8 mill. kr under kap. 2663 Attføring, post 73 Attføringshjelp. Tilskuddet utbetales med 4 mill. kr i 1995 og 4 mill. kr i 1996 til Saltdal kommune til delvis dekning av driftsutgiftene ved attføringsinstitusjonen RI-BO.

XI

Barnetrygdsatser:

I medhold av Lov av 24. oktober 1946 nr. 2 om barnetrygd, § 2 første ledd ytes barnetrygd med virkning fra 1. januar 1994 med følgende beløp pr. år:

Første stønadsberettiget barn	kr 10 416
Andre stønadsberettiget barn	kr 10 920
Tredje stønadsberettiget barn	kr 12 360
Fjerde stønadsberettiget barn	kr 12 996
Femte og hvert påfølgende stønadsberettiget barn	kr 13 392

For hvert stønadsberettiget barn under 3 år som er født før 1. januar 1994, ytes et tillegg i barnetrygden på kr 5 040 pr. år. Tillegget ytes til og med den måned barnet fyller 3 år. For enslige forsørgere ytes tillegget for det faktiske antall barn under 3 år.

For stønadsmottakere bosatt i Finnmark og Nord-Troms (Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord kommune), ytes et tillegg i barnetrygden på kr 3 732 pr. barn pr. år.

Når et barnehjem, spesialskole eller lignende institusjon skal ha utbetalt barnetrygd, er stønaden for hvert barn lik satsen for første stønadsberettiget barn i barnetrygdens generelle satser. I slike tilfeller skal institusjonen også ha utbetalt eventuelt tillegg for barn under 3 år, og tillegg til stønadsmottakere i Finnmark eller en av de nevnte kommuner i Nord-Troms.

XII

Stortinget samtykker i at:

1

Følgende veger blir tatt opp som riksveger fra det tidspunkt og på de vilkår som fastsettes av Vegdirektoratet i henhold til fullmakt fra Samferdselsdepartementet, jf. veglovens pgr. 3, annet ledd:

AKERSHUS

Fv 508 Mellom kryss med Ev 6 og Hurdal grense i Hurdal	3 800 meter
Fv 551 Mellom Eidsvoll grense og torvet i Hurdal	12 600 meter

2

Utkast til vedtak V 4. *ROGALAND, Rv 45 Gaudøyna – Østastølen og ved Tverråna i Gjesdal 40 meter* i St.prp. nr. 1 for Samferdselsdepartementet skal lyde:

ROGALAND

Rv 45 Gaudøyna – Østastølen og ved Tverråna i Gjesdal	995 meter
---	-----------

XIII

Stortinget gir Kommunal- og arbeidsdepartementet fullmakt til å fordele av inntektene til Skattefordelingsfondet en sum på 7 458 mill. kr til kommunene og fylkeskommunene i 1994. Denne summen kommer i tillegg til den fullmakt som ble gitt ved Stortingets vedtak av 16. juni 1993 til å fordele 2 650 mill. kr av Skattefordelingsfondets inntekter.

XIV

Stortinget samtykker i at Administrasjonsdepartementet får fullmakt til å overføre Fossheim statsinternat uten vederlag til Sør-Varanger kommune.

XV

Stortinget samtykker i at:

- ikke-statsansatte arbeidstakere i H.M. Kongens tjeneste blir innlemmet i Statens Pensjonskasse med virkning fra 1. januar 1994. Vedtaket omfatter ikke hoffet.
- tidligere tjeneste for Den Kgl. Familie blir medregnet ved fastsettelsen av pensjonsgivende tjenestetid.
- pensjoner utbetalt over statsbudsjettets kap. 11 dekkes over kap. 1530 med virkning fra 1. januar 1994 i den utstrekning pensjonsansvaret ikke overtas av Statens Pensjonskasse.

XVI

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å sette ned drifts- og investeringsbevilgningene på statsbudsjettet for 1994 med inntil 100 mill. kr.

XVII

Stortingets vedtak av 26. november 1993 om avgift på charterreiser med fly oppheves fra 1. januar 1994.

XVIII

I Stortingets vedtak av 26. november 1993 om avgift på flyging av passasjerer til utlandet gjøres følgende endring:

§ 1 første ledd skal lyde:

Fra 1. januar 1994 skal det i henhold til lov av 19. mai 1933 nr. 11 betales avgift til statskassen på ervervsmessig flyging av passasjerer fra norsk lufthavn til utlandet.

Tabellvedlegg

Vedlegg

Tabell nr.		Side
1	Øking av utgifter, foreslått etter budsjettframlegget 13. oktober 1993 ...	110
2	Nedsettelse av utgifter, foreslått etter budsjettframlegget 13. oktober 1993	112
3	Øking av inntekter, foreslått etter budsjettframlegget 13. oktober 1993 .	114
4	Nedsettelse av inntekter, foreslått etter budsjettframlegget 13. oktober 1993	115
5	Øking av utgifter under Stortingets budsjettbehandling	116
6	Nedsettelse av utgifter under Stortingets budsjettbehandling	121
7	Oversikt over endringer i statlig petroleumsvirksomhet og statens forretningsdrift	125
8	Totale endringer i forhold til St.prp. nr. 1 (Gul bok) for 1993-94	126
9	Oversikt over skatter og avgifter	127
10	Oversikt over saldert budsjett 1994	128

Tabell 1. Øking av utgifter, foreslått etter budsjettframlegget 3. oktober 1993

Til- legg nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
			<i>Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet</i>	
03	200		Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 3200):	
		21	Spesielle driftsutgifter	850 000
03	222		Statens grunnskoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 3222):	
		11	Varer og tjenester	11 112 000
03	243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243):	
		1	Lønn og godtgjørelser, kan nyttes under post 21.....	3 000 000
03	249		Andre tiltak i utdanningen:	
		90	Lån til Røde Kors Nordisk United World College.....	16 000 000
03	250		Voksenopplæring under det offentlige ansvarsområde (jf. kap. 3250):	
		11	Varer og tjenester	800 000
		60	Voksenopplæring for flyktninger og innvandrere	51 000 000
03	274		Regionale høyskoler (jf. kap. 3274):	
		1	Lønn og godtgjørelser	650 000
		11	Varer og tjenester	300 000
				<u>83 712 000</u>
			<i>Kommunal- og arbeidsdepartementet</i>	
05	537		EL-tilsynet (jf. kap. 3537):	
		1	Lønn og godtgjørelser	450 000
		11	Varer og tjenester	1 150 000
01	572		Utgiftsutjevneende tilskudd til fylkeskommuner:	
		60	Tilskudd	430 000 000
				<u>431 600 000</u>
			<i>Sosial- og helsedepartementet</i>	
01	673		Tiltak for funksjonshemmede:	
		61	Oppfølging av ansvarsreformen for mennesker med psykisk utviklingshemming	4 385 000
01	700		Statens helsetilsyn m.m. (Helsedirektoratet, fylkeslegene) (jf. kap. 3700):	
		1	Lønn og godtgjørelser	3 700 000
01	713		Statens ernæringsråd (jf. kap. 3713):	
		1	Lønn og godtgjørelser	300 000
01	714		Statens tobakkskaderåd:	
		1	Lønn og godtgjørelser	300 000
01	730		Nytt rikshospital (jf. kap. 3730):	
		1	Lønn og godtgjørelser	300 000
01	739		Andre utgifter (jf. kap. 3739):	
		70	Behandlingsreiser til utlandet.....	2 200 000
				<u>11 185 000</u>
			<i>Nærings- og energidepartementet</i>	
04	934		Energi- og vassdragsforvaltning (jf. kap. 3929 og 3934):	
		30	Forbygningsarbeider, kan overføres	1 500 000
		31	Opprydding i vassdrag, kan overføres	2 800 000
		71	Refusjon av dokumentavgift	10 625 000
04	936		Hjemfalte anlegg m.v. (jf. kap. 3936):	
		25	Driftsutgifter	2 000 000

Til- legg nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
04	950		A/S Sydvaranger:	
		70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	60 000 000
04	962		A/S Bleikvassli Gruber:	
		70	Tilskudd	25 000 000
				101 925 000
<i>Fiskeridepartementet</i>				
06	1023		Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 4023):	
		71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	10 000 000
06	1040		Til gjennomføring av fiskeriavtalen (jf. kap. 4040):	
		70	Tilskudd til støtte av fiskeriene m.m., <i>kan overføres</i>	155 000 000
		71	Tilskudd til ettergivelse av lån.....	14 000 000
06	1050		Diverse fiskeriformål:	
		73	Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, <i>kan overføres</i>	5 000 000
				184 000 000
<i>Miljøverndepartementet</i>				
02	1465		Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk:	
		21	Betaling for statsoppdraget.....	301 604 000
				301 604 000
<i>Statlig petroleumsvirksomhet</i>				
04	2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440):	
		30	Investeringer	1 000 000 000
		50	Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond.....	40 000 000
				1 040 000 000
<i>Statens forretningsdrift</i>				
02	2465		Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603):	
		45	Store nyanskaffelser, <i>kan overføres</i>	22 000 000
				22 000 000
<i>Folketrygden</i>				
01	2600		Trygdeetaten:	
		1	Lønn og godtgjørelser	4 500 000
		11	Varer og tjenester	14 500 000
01	2601		Hjelpemiddelsentraler m.m.:	
		11	Varer og tjenester	6 000 000
				25 000 000
<i>Statens petroleumsfond</i>				
04	2800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 5800):	
		50	Overføring til fondet	170 000 000
				170 000 000
ØKING AV UTGIFTER				2 371 026 000

Tabell 2. Nedsettelse av utgifter, foreslått etter budsjettframlegget 3. oktober 1993

Til- legg nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet</i>				
03	221		Tilskudd til grunnskolen utenfor sektortilskuddet:	
		65	Tilskudd til undervisning for fremmedspråklige elever	51 000 000
03	240		Private skoler m.v.:	
		70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	950 000
03	242		Statens samiske videregående skoler (jf. kap. 3242):	
		11	Varer og tjenester	11 112 000
03	243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243):	
		61	Tilskudd til syns- og audiopedagogordningen	3 000 000
03	249		Andre tiltak i utdanningen:	
		72	Norges Røde Kors Nordisk United World College	16 000 000
				<u>82 062 000</u>
<i>Sosial- og helsedepartementet</i>				
01	701		Forsøks- og effektiviseringsvirksomhet:	
		21	Spesielle driftsutgifter	500 000
01	705		Kursvirksomhet og stipendier:	
		60	Tiltak for økt rekruttering og bedret stabilitet av helsepersonell til Finnmark og psykisk helsevern i Troms.....	500 000
		71	Tilskudd til kurs og stipendier til personell innen helsevesenet	500 000
01	719		Andre forebyggende tiltak (jf. kap. 5527):	
		11	Varer og tjenester	600 000
		70	Handlingsplan mot HIV-epidemien, <i>kan overføres</i>	2 500 000
01	760		Fylkeskommunenes helse- og sosialtjeneste:	
		61	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus m.v.....	430 000 000
				<u>434 600 000</u>
<i>Barne- og familiedepartementet</i>				
05	800		Barne- og familiedepartementet (jf. kap. 3800):	
		1	Lønn og godtgjørelser	450 000
05	861		Forbrukerpolitisk forskning, internasjonalt samarbeid m.m.:	
		21	Utredninger og internasjonalt samarbeid	100 000
05	869		Produktsikkerhet:	
		21	Spesielle driftsutgifter, tilsyn og utviklingsprosjekter	1 050 000
				<u>1 600 000</u>
<i>Nærings- og energidepartementet</i>				
04	934		Energi- og vassdragsforvaltning (jf. kap. 3929 og 3934):	
		1	Lønn og godtgjørelser	1 500 000
04	936		Hjemfalte anlegg m.v. (jf. kap. 3936):	
		26	Kjøp av hjemfallskraft	1 250 000
				<u>2 750 000</u>
<i>Miljøverndepartementet</i>				
02	1464		Statens kartverk (jf. kap. 4464):	
		1	Lønn og godtgjørelser	135 055 000
		11	Varer og tjenester	131 175 000
		21	Spesielle driftsutgifter	131 486 000
		45	Store nyanskaffelser, <i>kan overføres</i>	15 360 000
				<u>413 076 000</u>

Til- legg nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
			<i>Statlig petroleumsvirksomhet</i>	
04	2440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440):	
		24	Driftsresultat	1 000 000 000
				<u>1 000 000 000</u>
			<i>Statens forretningsdrift</i>	
02	2465		Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603):	
		24	Driftsresultat	10 548 000
				<u>10 548 000</u>
			<i>Folketrygden</i>	
01	2663		Attføring:	
		75	Bedring av funksjonsevnen, tekniske hjelpemidler	6 000 000
				<u>6 000 000</u>
			NEDSETTELSE AV UTGIFTER.	<u>1 950 636 000</u>

Tabell 3. Øking av inntekter, foreslått etter budsjettframlegget 3. oktober 1993

Til- legg nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
			<i>Departementenes inntekter</i>	
03	3200		Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 200):	
		1	Inntekter ved oppdrag	850 000
03	3250		Voksenopplæring under det offentliges ansvarsområde (jf. kap. 250):	
		2	Diverse inntekter	800 000
01	3739		Behandlingsreiser til utlandet (jf. kap. 739):	
		2	Egenandeler	2 200 000
04	3900		Nærings- og energidepartementet (jf. kap. 900):	
		2	Ymse inntekter	54 000 000
04	3929		Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 920 og 934):	
		1	Overføring fra Konsesjonsavgiftsfondet	2 800 000
04	3936		Hjemfalte anlegg m.v. (jf. kap. 936):	
		1	Driftsinntekter	2 000 000
04	3961		Statkraft SF:	
		90	Avdrag	370 000 000
06	4040		Til gjennomføring av fiskeriavtalen (jf. kap. 1040):	
		90	Innbetaling av avdrag på lån	14 000 000
				<u>446 650 000</u>
			<i>Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet</i>	
04	5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440):	
		30	Avskrivninger	350 000 000
				<u>350 000 000</u>
			<i>Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift</i>	
		50	Overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond	10 000 000
02	5491		Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2450-2481):	
		30	Avskrivninger	32 000 000
				<u>42 000 000</u>
			<i>Renter og aksjeutbytte m.v.</i>	
02	5603		Renter av statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2481):	
		80	Renter av statens faste kapital	9 014 000
04	5608		Renter av lån til statsforetak under Nærings- og energidepartementet:	
		81	Statkraft SF	20 000 000
04	5655		Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s:	
		80	Utbytte	100 000 000
				<u>129 014 000</u>
			<i>Statens petroleumsfond</i>	
04	5800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 2800):	
		50	Overføring fra fondet	170 000 000
				<u>170 000 000</u>
			ØKING AV INNTEKTER.	<u>1 137 664 000</u>

Tabell 4. *Nedsettelse av inntekter, foreslått etter budsjettframlegget 3. oktober 1993*

Til- legg nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
			<i>Departementenes inntekter</i>	
04	3936		Hjemfalte anlegg m.v. (jf. kap. 936):	
		2	Salg av hjemfallskraft	1 750 000
02	4464		Statens kartverk (jf. kap. 1464):	
		3	Arbeidsoppdrag for andre	141 034 000
				<u>142 784 000</u>
			<i>Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet</i>	
04	5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440):	
		80	Renter	250 000 000
				<u>250 000 000</u>
			NEDSETTELSE AV INNTEKTER	<u>392 784 000</u>

Tabell 5. Øking av utgifter under Stortingets budsjettbehandling

Budsj. Innst. S. nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
			<i>Stortinget og underliggende institusjoner</i>	
10	41		Stortinget (jf. kap. 3041):	
		70	Tilskudd til gruppesekretærer	2 000 000
				<u>2 000 000</u>
			<i>Utenriksdepartementet</i>	
03	150		Bistand til Afrika:	
		72	Tilskudd til Zambia, kan overføres	5 000 000
		74	Tilskudd til Mosambik, kan overføres	10 000 000
		75	Tilskudd til Zimbabwe, kan overføres	5 000 000
		79	Andre tiltak Afrika, kan overføres	20 000 000
03	161		Multilateral bistand under De Forente Nasjoner (FN) og relaterte organisasjoner:	
		70	Tilskudd til FNs utviklingsprogram (UNDP) og underliggende fond	10 000 000
03	174		Støtte via private organisasjoner:	
		70	Tilskudd, kan overføres	40 000 000
03	176		Forskning og kompetansebygging:	
		72	Forskning i utviklingsland og Sør/Sør-samarbeid, kan overføres	4 000 000
		75	Forskning og faglig bistand om Nord/Sør-spørsmål, kan overføres	2 000 000
03	190		Internasjonalt humanitært hjelpearbeid:	
		70	Tilskudd, kan overføres.	30 000 000
03	191		Hjelp til flyktninger og menneskerettigheter:	
		70	Tilskudd til De Forente Nasjoners Høykommissær for flyktninger (UNHCR), kan overføres	5 000 000
		74	Tilskudd til flyktninger fra Latin-Amerika, kan overføres	5 000 000
		75	Annen flyktningehjelp og menneskerettigheter, kan overføres...	29 000 000
		76	Humanitær bistand til Afrika, kan overføres.	10 000 000
				<u>175 000 000</u>
			<i>Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet</i>	
12	206		Samisk utdanningsråd (jf. kap. 3206):	
		70	Produksjon av samiske læremidler, kan overføres	100 000
12	221		Tilskudd til grunnskolen utenfor sektortilskuddet:	
		67	Tilskudd til kommunale musikkskoler	1 500 000
12	222		Statens grunnskoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 3222):	
		1	Lønn og godtgjørelser	900 000
12	229		Andre formål i grunnskolen:	
		70	Tilskudd	200 000
12	231		Tilskudd til videregående opplæring utenfor sektortilskuddet:	
		61	Tilskudd til opplæring i fengslene	10 000 000
12	240		Private skoler m.v.:	
		70	Tilskudd, overslagsbevilgning	19 000 000
		75	Tilskudd til friskoleorganisasjoner	200 000
12	242		Statens samiske videregående skoler (jf. kap. 3242):	
		45	Store nyanskaffelser, kan overføres	4 000 000

Budsj. Innst. S. nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
12	249		Andre tiltak i utdanningen:	
		70	Tilskudd til lærebøker m.v.	11 000 000
		73	Tilskudd til privateide skole- og kirkebygg	5 400 000
12	250		Voksenopplæring under det offentliges ansvarsområde (jf. kap. 3250):	
		1	Lønn og godtgjørelser	1 000 000
12	251		Voksenopplæring i studieforbundene:	
		70	Studiearbeid, <i>overslagsbevilgning</i>	15 000 000
12	252		Fjernundervisning (jf. kap. 3252):	
		70	Tilskudd til fjernundervisning, <i>kan overføres</i>	5 000 000
12	253		Folkehøgskoler:	
		60	Tilskudd til fylkeskommunale folkehøgskoler	2 000 000
		70	Tilskudd til andre folkehøgskoler	16 000 000
12	255		Andre voksenopplæringstiltak (jf. kap. 3255):	
		70	Tilskudd	5 000 000
12	263		Universitetet i Tromsø (jf. kap. 3263):	
		1	Lønn og godtgjørelser	2 500 000
12	274		Regionale høyskoler (jf. kap. 3274):	
		11	Varer og tjenester	300 000
		60	Tilskudd til Økonomisk College.....	2 000 000
12	282		Privat høyskoleutdanning:	
		70	Tilskudd	26 900 000
12	285		Tilskudd til forskningsformål:	
		70	Private forskningsinstitusjoner	1 300 000
12	287		Statlige forskningsinstitutter (jf. kap. 3287):	
		1	Lønn og godtgjørelser	1 400 000
12	291		Sosiale og kulturelle tiltak for elever og studenter:	
		70	Tilskudd til lengre reiser, <i>overslagsbevilgning</i>	33 000 000
		74	Tilskudd til velferdsarbeid	10 000 000
12	294		Kirkelig administrasjon (jf. kap. 3294):	
		71	Tilskudd til kirkelige formål	1 750 000
		79	Til disposisjon for departementet, <i>kan overføres</i>	1 000 000
12	295		Presteskapet (jf. kap. 3295):	
		1	Lønn og godtgjørelser	11 850 000
				188 300 000
<i>Kulturdepartementet</i>				
02	320		Almenne kulturformål (jf. kap. 3320):	
		70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	1 050 000
		79	Ymse tiltak	1 950 000
02	323		Musikkformål (jf. kap. 3323):	
		75	Festspill	150 000
		79	Ymse tiltak	2 300 000
02	326		Bibliotek- og litteraturformål (jf. kap. 3326):	
		70	Noregs Mållag.....	200 000
		79	Ymse tiltak	600 000
02	328		Museumsformål (jf. kap. 3328):	
		70	Andre muséer	500 000
02	330		Andre kulturvernformål (jf. kap. 3330):	
		79	Ymse tiltak	2 000 000
				8 750 000

Budsj. Innst. S. nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Justisdepartementet</i>				
04	430		Kriminalomsorg i anstalt (jf. kap. 3430):	
		1	Lønn og godtgjørelser	220 000
		11	Varer og tjenester	60 000
		71	Tilskudd til Frelsesarméens institusjon Elevator.....	3 000 000
04	435		Kriminalomsorg i frihet (jf. kap. 3435):	
		1	Lønn og godtgjørelser	2 000 000
		11	Varer og tjenester	1 000 000
04	440		Politiet og lennsmannsetaten (jf. kap. 3440):	
		1	Lønn og godtgjørelser	5 400 000
		11	Varer og tjenester	1 600 000
04	442		Politi høgskolen (jf. kap. 3442):	
		1	Lønn og godtgjørelser	5 000 000
		11	Varer og tjenester	2 000 000
04	473		Datatilsynet (jf. kap. 3473):	
		1	Lønn og godtgjørelser	400 000
		11	Varer og tjenester	100 000
				20 780 000
<i>Kommunal- og arbeidsdepartementet</i>				
05	550		Lokal næringsutvikling:	
		61	Kommunale næringsfond	35 000 000
05	561		Kommunale sysselsettingstiltak:	
		60	Tilskudd til kommunalt vedlikehold	100 000 000
05	571		Utgiftsutjevnenende tilskudd til kommuner:	
		60	Tilskudd	30 000 000
05	586		Oppstartingsstilskudd til nye omsorgsboliger og sykehjemsplasser:	
		61	Tilskudd til enerom, kan overføres	25 000 000
				190 000 000
<i>Sosial- og helsedepartementet</i>				
11	610		Rusmiddeldirektoratet:	
		70	Tilskudd til avholdsorganisasjoner m.m.	1 500 000
		73	Tilskudd til Blå Kors.....	500 000
11	612		Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning (jf. kap. 3612):	
		1	Lønn og godtgjørelser	2 000 000
		11	Varer og tjenester	1 000 000
11	614		Tiltak for stoffmisbrukere:	
		63	Tilskudd til rusmiddeltiltak, kan overføres	10 000 000
11	651		Forsøksvirksomhet, opplysningsvirksomhet m.v. i sosialsektoren:	
		70	Tilskudd til spesielle formål	2 000 000
11	665		Bostøtte for pensjonister:	
		60	Tilskudd til kommuner til reduksjon av boutgifter	40 000 000
11	673		Tiltak for funksjonshemmede:	
		61	Oppfølging av ansvarsreformen for mennesker med psykisk utviklingshemming	50 000 000
11	700		Statens helsetilsyn m.m. (Helsedirektoratet, fylkeslegene) (jf. kap. 3700):	
		62	Tilskudd til helsepersonellbemanning i luftambulansetjenesten	1 000 000

Budsj. Innst. S. nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
11	701		Forsøks- og effektiviseringsvirksomhet:	
		21	Spesielle driftsutgifter	3 000 000
11	717		Til gjennomføring av lov om svangerskapsavbrudd:	
		71	Tilskudd til AAN-kontorene	1 000 000
11	718		Handlingsprogram for redusert spedbarnsdødelighet:	
		11	Varer og tjenester	1 000 000
				113 000 000
			<i>Barne- og familiedepartementet</i>	
02	841		Familievern:	
		61	Kurs i forebyggende familievern	1 500 000
02	845		Barnetrygd:	
		70	Tilskudd	220 000 000
02	852		Adopsjonsstøtte:	
		70	Tilskudd til foreldre som adopterer barn fra utlandet, <i>kan overføres</i>	10 000 000
				231 500 000
			<i>Nærings- og energidepartementet</i>	
09	935		Energiøkonomisering:	
		72	Tilskudd til introduksjon av nye energiteknologier, <i>kan overføres</i>	10 000 000
08	945		Omstillingstiltak m.v.:	
		70	Støtte til dagligvarehandelen i utkantstrøk, <i>kan overføres</i>	10 000 000
				20 000 000
			<i>Fiskeridepartementet</i>	
08	1050		Diverse fiskeriformål:	
		71	Sosiale tiltak	3 000 000
		73	Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, <i>kan overføres</i>	1 000 000
14	1060		Kystadministrasjon (jf. kap. 4060):	
		70	Tilskudd Redningsselskapet	3 000 000
				7 000 000
			<i>Landbruksdepartementet</i>	
12	1120		Praktikantordning i landbruket:	
		70	Tilskudd	5 000 000
				5 000 000
			<i>Miljøverndepartementet</i>	
09	1401		Opplysningsvirksomhet, tilskudd til organisasjoner:	
		70	Tilskudd til miljøvernorganisasjoner m.m.	1 500 000
09	1406		Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene (jf. kap. 4406):	
		70	Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål	30 000 000
09	1429		Riksantikvaren (jf. kap. 4429):	
		72	Restaurering av fredede og bevaringsverdige hus, anlegg og fartøyer, <i>kan overføres</i>	3 000 000
		73	Brannsikring og beredskapstiltak	2 000 000
				36 500 000

Budsj. Innst. S. nr. Kap. Post	Formål	Kroner
<i>Administrasjonsdepartementet</i>		
02 1525	Tilskudd til de politiske partier:	
73	Tilskudd til fylkespartiene, <i>overslagsbevilgning</i>	7 114 000
		<u>7 114 000</u>
<i>Forsvarsdepartementet</i>		
07 1734	Heimevernet (jf. kap. 4734):	
1	Lønn og godtgjørelser	3 500 000
11	Varer og tjenester	3 000 000
		<u>6 500 000</u>
<i>Statsbankene</i>		
12 2410	Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310):	
70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	194 000 000
71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 000 000
72	Rentestønad	42 000 000
		<u>238 000 000</u>
<i>Folketrygden</i>		
11 2711	Diverse tiltak i fylkeshelsetjenesten m.v.:	
74	Tilskudd til spesielle helseinstitusjoner	1 000 000
75	Opptreningsinstitusjoner	15 000 000
11 2750	Leghjelp m.v.:	
72	Luftambulansetransport	2 000 000
		<u>18 000 000</u>
ØKING AV UTGIFTER		<u>1 267 444 000</u>

Tabell 6. Nedsettelse av utgifter under Stortingets budsjettbehandling

Budsj. Innst. S. nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
			<i>Stortinget og underliggende institusjoner</i>	
10	41		Stortinget (jf. kap. 3041):	
		11	Varer og tjenester	2 000 000
				<u>2 000 000</u>
			<i>Utenriksdepartementet</i>	
03	180		Samarbeid med næringslivet (jf. kap. 3180):	
		71	Tilskudd til blandede kreditter til utviklingsland, <i>kan overføres</i>	25 000 000
				<u>25 000 000</u>
			<i>Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet</i>	
12	200		Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 3200):	
		1	Lønn og godtgjørelser	3 600 000
12	203		Statens utdanningskontorer (jf. kap. 3203):	
		1	Lønn og godtgjørelser, <i>kan nyttes under kap. 200 post 1 og 11 ..</i>	4 000 000
12	231		Tilskudd til videregående opplæring utenfor sektortilskuddet:	
		66	Tilskudd til teknisk utstyr og tilpasning av lokaler i fylkeskommunal videregående opplæring	10 000 000
12	232		Statens videregående skoler (jf. kap. 3232):	
		21	Sikkerhetsopplæring for fiskere	4 700 000
12	249		Andre tiltak i utdanningen:	
		72	Norges Røde Kors Nordisk United World College	16 900 000
12	250		Voksenopplæring under det offentliges ansvarsområde (jf. kap. 3250):	
		60	Voksenopplæring for flyktninger og innvandrere	1 000 000
12	264		Norges handelshøgskole (jf. kap. 3264):	
		1	Lønn og godtgjørelser	1 000 000
12	281		Bygg og fellesutgifter for universiteter og høyskoler:	
		11	Varer og tjenester	10 000 000
		30	Bygg, <i>kan overføres</i>	36 000 000
12	285		Tilskudd til forskningsformål:	
		52	Norges Forskningsråd, forskningsformål, <i>kan overføres</i>	23 000 000
12	291		Sosiale og kulturelle tiltak for elever og studenter:	
		75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	20 000 000
				<u>130 200 000</u>
			<i>Kulturdepartementet</i>	
02	324		Teater- og operaformål (jf. kap. 3324):	
		79	Ymse tiltak	250 000
02	334		Film- og mediaformål (jf. kap. 3334):	
		50	Produksjonsfondet for kino- og fjernsynsfilm	3 000 000
				<u>3 250 000</u>
			<i>Justisdepartementet</i>	
04	400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400):	
		46	Ombygginger, utvidelser, ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 000 000
				<u>4 000 000</u>

Budsj. Innst. S. nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>Kommunal- og arbeidsdepartementet</i>				
05	500		Kommunal- og arbeidsdepartementet (jf. kap. 3500):	
		21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag	700 000
05	531		Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 3531):	
		45	Store nyanskaffelser, <i>kan overføres</i>	300 000
05	535		Arbeidsforskningsinstituttet (jf. kap. 3535):	
		11	Varer og tjenester	300 000
05	536		Arbeidsmiljøtiltak:	
		70	Tilskudd til informasjon og opplæring	300 000
		71	Forskning og utredning, <i>kan overføres</i>	900 000
05	552		Regional kompetanseutvikling:	
		52	Regional utvikling	2 500 000
05	590		Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 3590):	
		1	Lønn og godtgjørelser	15 000 000
		11	Varer og tjenester	10 000 000
				<u>30 000 000</u>
<i>Sosial- og helsedepartementet</i>				
11	719		Andre forebyggende tiltak (jf. kap. 5527):	
		61	Mammografiscreening	5 000 000
				<u>5 000 000</u>
<i>Nærings- og energidepartementet</i>				
12	920		Norges Forskningsråd (jf. kap. 3929):	
		70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	33 000 000
				<u>33 000 000</u>
<i>Fiskeridepartementet</i>				
12	1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020):	
		1	Lønn og godtgjørelser	5 000 000
12	1023		Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 4023):	
		21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 000 000
				<u>15 000 000</u>
<i>Landbruksdepartementet</i>				
12	1124		Norges landbrukshøgskole (jf. kap. 4124):	
		1	Lønn og godtgjørelser	4 000 000
12	1130		Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (jf. kap. 4130):	
		11	Varer og tjenester	3 000 000
12	1132		Statens plantevern (jf. kap. 4132):	
		1	Lønn og godtgjørelser	2 000 000
12	1134		Statens forskningsstasjoner i landbruk (jf. kap. 4134):	
		1	Lønn og godtgjørelser	1 000 000
12	1136		Norsk institutt for skogforskning m.m. (jf. kap. 4136):	
		1	Lønn og godtgjørelser	2 000 000
12	1137		Norges Forskningsråd:	
		50	Tilskudd	10 000 000
				<u>22 000 000</u>

Budsj. Innst.		Post	Formål	Kroner
S. nr.	Kap.			
<i>Samferdselsdepartementet</i>				
14	1320		Vegadministrasjon (jf. kap. 4320):	
		1	Lønn og godtgjørelser	50 000 000
14	1323		Drift av statens veger m.v. (jf. kap. 4323):	
		24	Maskiner, materiell og driftsbygninger, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23</i>	60 000 000
14	1325		Statens veganlegg (jf. kap. 4325):	
		30	Riksveganlegg, <i>kan overføres</i>	125 000 000
14	1351		Overføringer til Statsbanenes trafikkdel (jf. kap. 4350):	
		71	Tilskudd til NSBs Personalsenter	75 000 000
				310 000 000
<i>Miljøverndepartementet</i>				
09	1442		Vannmiljø-, avfalls- og spesialavfallstiltak:	
		63	Tilskudd til kommunale vannmiljø- og avløpstiltak, <i>kan overføres</i>	20 000 000
				20 000 000
<i>Finans- og tolldepartementet</i>				
02	1600		Finans- og tolldepartementet:	
		21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag	500 000
02	1616		Andre utgifter til skatte- og avgiftsinnkreving (jf. kap. 4616):	
		11	Varer og tjenester	3 500 000
02	1620		Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620):	
		11	Varer og tjenester	1 000 000
				5 000 000
<i>Forsvarsdepartementet</i>				
07	1711		Forsvarets forskningsinstitutt (jf. kap. 4711 og kap. 4799):	
		11	Varer og tjenester	15 000 000
				15 000 000
<i>Ymse utgifter</i>				
05	2310		Ekstraordinære sysselsettingstiltak:	
		70	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	135 000 000
				135 000 000
<i>Statsbankene</i>				
08	2411		Statens Landbruksbank (jf. kap. 5311 og 5601):	
		71	Rentestøtte til banken.....	23 000 000
06	2430		Lån til statsbankene m.v.:	
		90	Lån til statsbankene, <i>overslagsbevilgning</i>	95 000 000
				118 000 000
<i>Statens forretningsdrift</i>				
02	2445		Statsbygg (jf. kap. 5445):	
		31	Reising av nybygg, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30</i>	110 000 000
				110 000 000

Budsj. Innst. S. nr.	Kap.	Post	Formål	Kroner
			<i>Folketrygden</i>	
11	2600		Trygdeetaten:	
		11	Varer og tjenester	35 000 000
				<u>35 000 000</u>
NEDSETTELSE AV UTGIFTER				<u>1 017 450 000</u>

Tabell 7. Oversikt over endringer i statlig petroleumsvirksomhet og statens forretningsdrift

Ifølge St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 4 (1993-94), er driftsbudsjettet for kap. 2440 foreslått endret slik:

Kap. Post	Formål	Kroner
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440):	
24	Driftsresultat:	
	1 Driftsinntekter	-39 700 000 000
	3 Driftsutgifter	11 000 000 000
	4 Lete- og feltutviklingsutgifter	1 650 000 000
	5 Avskrivninger	9 600 000 000
	6 Renter	9 950 000 000
		-7 500 000 000

Ifølge St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 2 (1993-94) er driftsbudsjettet for kap. 2465 foreslått satt opp slik:

(Nytt)		
2465	Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603):	
24	Driftsresultat	
	1 Driftsinntekter	-443 662 000
	2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	391 100 000
	3 Avskrivninger	32 000 000
	4 Renter av statens kapital	9 014 000
	5 Til reguleringsfondet	1 000 000
		-10 548 000

Tabell 8. Totale endringer i forhold til St.prp. nr. 1 (Gul bok) for 1993-94 i 1 000 kroner

	Drifts- utgifter	Nybygg anlegg mv.	Overfør- inger til andre	Utlån gjelds- avdrag mv.	I alt
<i>Utgifter:</i>					
Økinger foreslått i tilleggsproposisjoner (tabell 1).....	+ 351 516	+ 1 026 300	+ 977 210	+ 16 000	+ 2 371 026
Nedsettelse foreslått i tilleggsproposisjoner (tabell 2).....	- 1 424 826	- 15 360	- 510 450	0	- 1 950 636
Økinger under Stortingets budsjet- tbehandling (tabell 5).....	+ 49 230	+ 4 000	+ 1 214 214	0	+ 1 267 444
Nedsettelse under Stortingets budsjetthandling (tabell 6).....	- 243 300	- 275 300	- 403 850	- 95 000	- 1 017 450
Endringer ved salderingen	- 890 654	- 155 630	+ 2 276 400	- 4 818 500	- 3 588 384
Totale endringer	- 2 158 034	+ 584 010	+ 3 553 524	- 4 897 500	- 2 918 000
	Salgs- inntekter	Inntekter vedrør- ende nybygg, anlegg mv.	Skatter, avgifter og andre overfør- inger	Tilbake- betalinger mv.	I alt
<i>Inntekter:</i>					
Økinger foreslått i tilleggsproposisjoner (tabell 3).....	+ 62 650	+ 382 000	+ 309 014	+ 384 000	+ 1 137 664
Nedsettelse foreslått i tilleggs- proposisjoner (tabell 4)	- 142 784	0	- 250 000	0	- 392 784
Endringer ved salderingen	+ 1 380	+ 445 940	+ 4 919 300	+ 425 500	+ 5 792 120
Totale endringer	- 78 754	+ 827 940	+ 4 978 314	+ 809 500	+ 6 537 000

Tabell 9. Oversikt over skatter og avgifter

Mill. kroner

Kap./post	Regnskap 1992	Anslag 1993 pr.3.12.	St.prp. nr. 1 1994	Nytt anslag 1994	
5501	Skatter på formue og inntekt.....	14 473	9 200	9 000	9 300
5506	Avgift på arv og gaver.....	623	640	670	670
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum	23 568	24 900	22 300	23 700
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleums- virksomheten på kontinentalsokkelen	1 916	2 271	2 600	2 600
5511	Tollinntekter	1 533	1 600	1 660	1 660
5521	Merverdiavgift og avgift på investeringer m.v.....	65 403	71 100	74 700	74 900
5526/71/73	Avgift på brennevin, vin m.m.....	3 383	3 295	3 315	3 255
5526/72/74	Avgift på øl.....	2 502	2 770	2 930	2 930
5526/75	Grunnavgift på engangsemballasje for drikkevarer	-	-	-	95
5527	Driftsoverskudd i A/S Vinmonopolet mv...	125	133	145	145
5531	Avgift på tobakkvarer.....	4 526	4 700	5 020	5 150
5536/71	Engangsavgift på motorvogner m.m.....	4 143	4 200	5 170	5 170
5536/72	Årsavgift.....	2 731	3 000	3 150	3 220
5536/73	Vektårsavgift.....	-	-	310	310
5536/74	Kilometeravgift m.m.....	1 968	2 320	-	-
5536/75	Omregistreringsavgift m.v.....	892	950	990	990
5536/76	Avgift på bensin.....	9 351	9 600	9 830	10 050
5536/77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)	-	-	2 010	2 010
5537/71	Avgift på båtmotorer.....	28	27	30	30
5541	Avgift på elektrisk kraft	3 456	3 950	3 930	4 100
5542	Avgift på mineralolje m.v.....	1 999	1 455	1 535	1 535
5544	Avgift på kull og koks.....	1	20	20	20
5545	Miljøavgifter i landbruket.....	179	187	187	187
5555	Sjokolade og sukkervareavgift.....	646	640	660	660
5556	Avgift på kullsyreholdige, alkoholfri drikkevarer m.m.	440	460	485	485
5557	Avgift på sukker	197	230	240	240
5558	Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.	92	95	115	75
5559	Avgift på kosmetiske toalettmidler	428	20	-	-
5563	Honoraravgift m.v.	19	22	25	25
5565	Dokumentavgift.....	1 799	1 200	920	920
5570	Lotteriavgift.....	349	250	400	400
5571	Totalisatoravgift	36	56	53	53
5572	Avgift av Tallspillet Lotto	958	-	-	-
5577	Avgift til staten av apotekenes omsetning.....	60	63	55	55
5578	Avgift på farmasøytiske spesial- preparater	32	44	45	45
5580	Avgift på flyreiser til utlandet	135	145	150	150
5581	Avgift på utstyr for opptak og/eller gjengivelse av lyd eller bilder mv	128	115	170	170
5582	Avgift på miljøskadelige batterier	1	-	-	-
Sum skatter og avgifter, statsbudsjettet		148 120	149 658	152 820	155 305
<i>Folketrygden:</i>					
Trygdeavgift.....		32 336	32 900	34 000	34 100
Arbeidsgiveravgift		49 594	45 000	45 100	45 300
Sum skatter og avgifter til folketrygden.....		81 930	77 900	79 100	79 400
Sum skatter og avgifter i alt		230 050	227 558	231 920	234 705

Tabell 10.

Oversikt over statsbudsjettet medregnet

<i>Utgifter</i>					
	Samlede utgifter	Drifts- utgifter	Nybygg, anlegg m.v.	Over- føringer til andre	Utlån, gjelds- avdrag m.v
Det Kongelige Hus	57900	48650	7750	1500	-
Regjering	82650	82650	-	-	-
Stortinget og underliggende institusjoner	583901	522751	44750	16400	-
Høyesterett	24800	24800	-	-	-
Utenriksdepartementet	10575811	1981494	86185	8394971	113161
Kirke-, utdannings- og forsknings- departementet	17194170	10554774	1202142	5412146	25108
Kulturdepartementet	3359598	572526	23970	2763102	-
Justisdepartementet	7691540	6996018	290100	405422	-
Kommunal- og arbeidsdepartementet	42982734	3482558	91546	39408630	-
Sosial- og helsedepartementet	12316527	2849281	360737	9094909	11600
Barne- og familiedepartementet	15716846	220684	-	15496162	-
Nærings- og energidepartementet ...	4336285	857500	79280	3399505	-
Fiskeridepartementet	1612200	956110	176600	479490	-
Landbruksdepartementet	15192962	1533105	67285	13592572	-
Samferdselsdepartementet	17862453	7035873	5052200	4619380	1155000
Miljøverndepartementet	2489442	1099750	110012	1262680	17000
Administrasjonsdepartementet	7648143	4655090	8000	2485053	500000
Finans- og tolldepartementet	32814989	3458150	57900	21736500	7562439
Forsvarsdepartementet	22953118	15096546	7736310	118262	2000
Ymse utgifter	9731745	3657345	-	6074400	-
Statsbankene	24081169	373740	4000	12603429	11100000
Statlig petroleumsvirksomhet	19140000	-7500000	25800000	840000	-
Statens forretningsdrift	8757513	-37348	5330531	22500	3441830
Folketrygden	123637504	2599804	49400	120986700	1600
Statens petroleumsfond	27720000	-	-	27720000	-
Sum utgifter	428564000	61121851	46578698	296933713	23929738
			Statsbud- sjettet Folke- trygden ikke med- regnet	Folke- trygden	Statsbud- sjettet medregnet Folke- trygden
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger m.v. og overføring fra Statens petroleumsfond)			252 444 252	81 863 010	334 307 262
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv)			280 998 358	123 635 904	404 634 262
Driftsutgifter			58 522 047	2 599 804	61 121 851
Nybygg anlegg m.v.			46 529 298	49 400	46 578 698
Overføringer til andre			148 227 013	120 986 700	269 213 713
Overføring til Statens petroleumsfond			27 720 000	-	27 720 000
3. Overskudd før låntransaksjoner før overføring fra Statens petroleumsfond (1-2)			-28 554 106	-41 772 894	-70 327 000
4. Overføring fra Statens petroleumsfond			27 720 000	-	27 720 000
5. Overskudd før låntransaksjoner (3+4)			- 834 106	-41 772 894	-42 607 000

folketrygden for budsjetterterminen 1994. 1 000 kr

Inntekter

	Samlede inntekter	Salgsinntekter	Inntekter i samband med nybygg, anlegg m.v.	Skatter, avgifter og andre overføringer	Tilbakebetalinger m.v
Departementenes inntekter	47150622	7012102	275225	33786557	6076738
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	19560000	-	9600000	9960000	-
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift	10029527	-	10029527	-	-
Skatt på formue og inntekt	9970000	-	-	9970000	-
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	26300000	-	-	26300000	-
Tollinntekter	1660000	-	-	1660000	-
Merverdiavgift	74900000	-	-	74900000	-
Avgifter på alkohol	6425200	-	-	6425200	-
Avgifter på tobakk	5150000	-	-	5150000	-
Avgift på motorvogner	21750000	-	-	21750000	-
Andre avgifter	9150028	-	-	9150028	-
Renter fra statsbankene	17588700	-	-	17588700	-
Renter av statens forretningsdrift	1122134	-	-	1122134	-
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	5795890	-	-	5795890	-
Aksjeutbytte	1968889	-	-	1968889	-
Folketrygden	81863010	390010	-	81473000	-
Statens petroleumsfond	27720000	-	-	27720000	-
Sum inntekter	368104000	7402112	19904752	334720398	6076738
			Statsbudsjettet Folke-trygden ikke medregnet	Folke-trygden	Statsbudsjettet medregnet Folke-trygden
<i>Låntransaksjoner:</i>					
6. Utlån gjeldsavdrag, aksjetegning m.v. i alt			23 928 138	1 600	23 929 738
Utlån til statsbankene			11 100 000	-	11 100 000
Gjeldsavdrag			7 562 439	-	7 562 439
Andre utlån, aksjetegning m.v.			5 265 699	1 600	5 267 299
7. Tilbakebetalinger m.v.			6 076 738	-	6 076 738
8. Utlån m.v. (netto) (6-7)			17 851 400	1 600	17 853 000
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)			18 685 506	41 774 494	60 460 000

